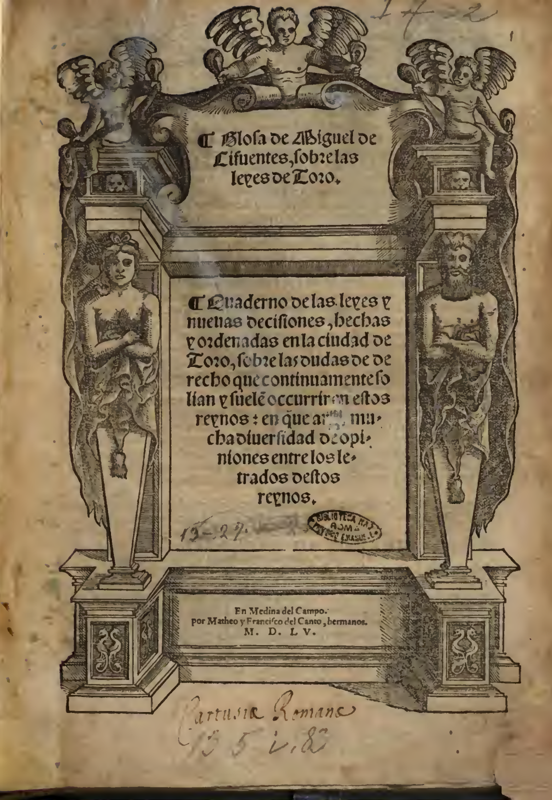
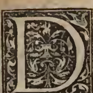

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
8 D
24

¶ Glosa de Miguel de Cifuentes, sobre las leyes de Toro.

¶ Quaderno de las leyes y nueuas decisiones, hechas y ordenadas en la ciudad de Toro, sobre las dudas de derecho que continuamente solian y suelē occurrir en estos reynos: en q̃ aui[illegible] mucha diuersidad de opiniones entre los letrados destos reynos.

En Medina del Campo.
por Matheo y Francisco del Canto, hermanos.
M. D. L V.

Oña Juana por la gracia de Dios reyna de Castilla, de Leõ, de Granada, de Toledo, de Galizia, d Seuilla de Cordoua, de Murcia, de Jaẽ, de los Algarues, de Algezira de Gibraltar, de las islas d Canaria, señora d Uizcaya y de Molina, princesa de Aragon y de Secilia, archiduquesa d Austria duquesa de Borgoña, Al principe don Carlos mi muy caro z muy amado hijo: z a los infantes, duques, perlados, cõ..., marqueses, ricos omes, maestros de las ordenes, y a los del mi consejo, z oydores de las mis audiencias: y a los comendadores z subcomẽdadores, alcaydes de los castillos y casas fuertes y llanas, y alcaldes de la mi casa y corte z chãcillerias: z a todos los corregidores y assistentes, z alcaldes, y merinos, y otras justicias y juezes qualesquier de todas las ciudades, villas y lugares de los mis reynos y señorios, assi realengo como abadẽgo, ordenes y behetrias, y otros q̃lesquier señorios y personas de qualquier condicion q̃ sean, y a cada vno y qualquier de vos a quien esta mi carta fuere mostrada, o su traslado signado d escriuano public..., salud y gracia. Sepades q̃ al rey mi señor y padre y ala reyna mi señora madre q̃ santa gloria aya, fue hecha relacion del gran daño y gasto q̃ recebiã mis subditos y naturales, a causa de la gran differencia y variedad q̃ auia enel entendimiẽto de algunas leyes destos mis reynos, assi del fuero como de las partidas, y delos ordenamiẽtos: y otros casos donde auia menester declaracion, aun no auian leyes sobre ello: por lo qual acaescia q̃ en algunas partes de estos mis reynos, y aun en las mis audiẽcias se determinaua y sentenciaua en vn caso mismo vnas vezes de vna manera, y otras vezes de otra: lo q̃l causaua la mucha variedad y differencia q̃ auia enel entendimiento de las dichas leyes entre los letrados destos mis reynos. Sobre esto por los procuradores de las cortes q̃ los dichos rey y reyna mis señores touierõ en la ciudad de Toledo el año q̃ passo de quiniẽtos y dos, les fue suplicado q̃ en ello mandassen proueer, de manera q̃ tanto daño y gasto de mis subditos se quitasse, y que ouiesse camino como las mis justicias pudiessen sentẽciar y determinar las dichas dudas. Y acatando ser justo lo suso dicho, z informados del grã daño q̃ desto se recrescia: mandaron sobre ello platicar a los del su consejo z oydores de sus audiẽcias, para q̃ en los casos q̃ mas continuamẽte suelen occurrir z auer las dichas dubdas, viessen y declarassen lo q̃ por ley en las dichas dubdas se deuia de alli adelante guardar: para q̃ visto por ellos lo mandassen proueer como cõuiniesse al biẽ destos mis reynos z subditos dellos: lo qual todo visto z platicado por los de su consejo z oydores de sus audiencias: y con ellos consultado, fue acordado que deuian mandar proueer en ello: y hazer leyes en los casos z dubdas de la manera siguiente.

¶ Præfatio.

Jcuti flagitiorum illud est magis arguendum, qd vltra cõmittentis personam exẽplo, vel participatione alios inficit, z reatus nota cõmaculat: sic laborum inquam studiorũ ille magis cõmendandus, qui non solum exercenti, sz videntibus z posteris vtilitatem afferre dignoscitur. Quod non a mente diuertens, quo ad vires ferunt z dum fata sinunt, semper vsquequaqz curaui, vt aliqua vigiliarum mearum aliorum valeat extenuare labores. Decreui igitur Taurinas leges sub breui verborum compendio appostillare. Et certe verebar tãtum onus humeris meis imponere: sed confidendo in Dño, qui Moysi eum inuocanti respondit, vt legitur. Exo. 4. perge z ego ero in ore tuo, doceboqz quid loquaris: ausus fui certamen hoc arripere. Et si quid boni dixero, laus ipsi omnipotenti Deo referatur: si vero aliquid indiscretum, charitatem vestrã sup-

plex erroro, ignorantias meas equo animo toleretis, et vicem meā si opus fuerit suppleatis. Corrigatis igitur et emendetis benigne, que correctione et emendatione digna fuerint.

Incipit lectura valde vtilis atq; preclara super nonnullas Tauri leges, per doctorem Michaelem de Cifuentes, in vtraq; iuris sapientia peritum composita.

Lex prima.

Primeramente, por quanto el señor rey don Alonso en la villa de Alcala de Henares era de Mil y trezientos y ochenta y seys años, hizo vna ley cerca dela orden que se deuia tener en la determinacion y decision de los pleytos et causas, el tenor de la qual es este que se sigue. ¶ Nuestra intencion y voluntad es, que los nuestros naturales et moradores de los nuestros reynos sean mantenidos en paz y en justicia: y como para esto sea menester dar leyes ciertas por do se librassen los pleytos et las contiendas q̄ acaescen entre ellos: et maguer que en la nuestra corte vsan del fuero delas leyes, et algunas villas de nuestro señorio lo han por fuero, et otras ciudades et villas han otros fueros departidos, por los quales se pueden librar algunos de los pleytos: Pero porque muchas son las contiendas et los pleytos que entre los homes acaescen, et se mueuen de cada dia que no se pueden librar por los fueros: porende queriendo poner remedio conuenible a esto, establescemos et mandamos q̄ los dichos fueros sean guardados en aquellas cosas q̄ se vsaron: saluo en aquello que nos hallaremos que se deuen emendar y mejorar, y en lo al q̄ son contra Dios et contra razon, et contra las leyes que en este nuestro libro se contienen. Por las quales leyes de este nuestro libro mandamos que se libren primeramēte todos los pleytos ciuiles y criminales, et los pleytos y las contiendas que se podierē librar por las leyes deste nuestro libro, et por los dichos fueros, mandamos que se libren por las leyes de las siete partides que el rey don Alonso nuestro visabuelo mando ordenar, como quier que fasta aqui no se halla que fuessen publicadas por mandado del rey, ni fueron auidas ni recebidas por leyes: pero nos mandamos las requerir et cōcertar y emendar en algunas cosas q̄ complia: et assi concertadas y emendadas, porq̄ fueron sacadas y tomadas de los dichos de los sanctos padres, et de los derechos y dichos de muchos sabios antiguos, et de fueros et costumbres antiguas de España, damos las por nuestras leyes. Y porque sean ciertas, et no ayan razon de tirar y emendar enellas cada vno lo que quisiere: mādamos hazer dellas dos libros, vno sellado con nuestro sello de oro, et otro sellado con nuestro sello de plomo, para tener en la nuestra camara, para en lo que ouiere duda que lo concertedes con ellas y tenemos por bien que sean guardadas y valederas de aqui a delante en los pleytos, y en los juyzios, y en todas las otras cosas que se en ellas contiene en aquello que no fueren contrarias alas leyes deste nuestro libro et a los fueros sobredichos: Y porque los hijos dalgo de nuestros reynos han en algunas comarcas fuero de aluedrio, y otros fueros, porque se juzgan ellos y sus vassallos, tenemos por bien que les sean guardados sus fueros a ellos y sus vassallos segun que lo han de fuero, y les fueron guardados fasta aqui. ¶ Otrosi en hecho de los rieptos, sea guardado aquel vso et aquella costumbre que fue vsada et guardada en el tiempo de los otros reyes, y enel nuestro. ¶ Otrosi tenemos por bien, que sea guardado el ordenamiento que nos agora hezimos en estas cortes para los hijos dalgo: el qual mādamos poner en fin deste nuestro libro: et porque al rey pertenesce et ha poder de ha

ser fueros ⁊ leyes,⁊ delas interpretar y declarar y emendar dõde vieren q̃ cumple tenemos por bien q̃ si en los dichos fueros o en los libros de las partidas sobredichas,o eneste nuestro libro,o en algunas leyes de las que en el se contienen, fuere menester declaracion ⁊ interpretacion,o emendar,o añadir,o tirar,o mudar q̃ nos lo hagamos. E si alguna contrariedad paresciere en las leyes sobredichas entre si mesmas,o en los fueros en qualquier dellos,o alguna duda fuere hallada en ellos o algun hecho porq̃ por ellas no se pueda librar q̃ nos que seamos requeridos sobre ello porque hagamos interpretacion ⁊ declaraciõ o emienda do entẽdieremos que cumple,o hagamos ley nueua la que entendieremos que cumple sobre ello,porque la justicia y el derecho sea guardado, empero biẽ queremos ⁊ sofrimos que los libros delos derechos q̃ los sabios antiguos hizieron,q̃ se lean en los estudios generales de nuestro señorio, porq̃ ha enellos mucha sabiduria:y q̃remos dar lugar que los nuestros naturales sean sabidores y sean porende mas hõrados. Y agora somos informados q̃ la dicha ley no se guarda ni execu ta enteramente como deuia y porque nr̃a intencion y voluntad es q̃ la dicha ley se guarde y cũpla como enella se contiene. ¶ Ordenamos y mandamos q̃ todas las nr̃as justicias destos nr̃os reynos y señorios,ansi de realengos y abadengos como de ordenes y behetrias,y otros señorios q̃lesquier de q̃lquier calidad q̃ sean.q̃ enla dicha ordenaciõ decision y determinacion delos pleytos ⁊ causas guarden ⁊ cumplan la dicha ley en todo y por todo segun q̃ enella se contiene:y en guardando la ⁊ cũpliendo la en la dicha ordenacion ⁊ decision y determinaciõ delos pleytos y causas,assi ciuiles como criminales,se guarde la orden siguiente:que lo q̃ se pudiere determinar por las leyes delos ordenamientos y prematicas por nos hechas,y por los reyes donde nos venimos y los reyes que de nos vinieren enla dicha ordenacion y decision y determinacion se sigã ⁊ guarden como en ellas se contiene, no embargante quo contra las dichas leyes de ordenamientos y prematicas se diga y alegue que no son vsadas ni guardadas,y enlo que por ellas no se pudiere determinar. Mandamos que se guarden las leyes delos fueros,ansi del fuero de las leyes como las de los fueros municipales,que cada ciudad o villa o lugar tuuiere,enlo que son o fueren vsadas ⁊ guardadas enlos dichos lugares,⁊ no fueren cõtrarias a las dichas leyes de ordenamientos ⁊ prematicas,assi enlo que por ellas esta determinado, como enlo que determinaremos adelante por algunas leyes de ordenamientos ⁊ prematicas, y los reyes que de nos vinieren:ca por ellas es nr̃a intencion y voluntad que se determinen los dichos pleytos ⁊ causas,no embargante los dichos fueros,⁊ vso ⁊ guarda dellos, ⁊ lo que por las dichas leyes de ordenamientos ⁊ prematicas ⁊ fueros no se pudiere determinar. Mandamos que el tal caso se recurra alas leyes d̃ las siete partidas hechas por el señor rey don Alfonso nuestro progenitor: por las quales en defecto delos dichos ordenamientos, prematicas y fueros : mandamos que se determinen los pleytos y causas,assi ciuiles como criminales,de qualquier qualidad o quantidad que sean:guardando lo que por ellas fuere determinado,como enellas se contiene:aun que no sean vsadas ni guardadas:y no por otras algunas. E mandamos que quando quier que alguna dubda occurriere enla interpretacion y declaracion delas dichas leyes de ordenamientos y prematicas ⁊ fueros,o delas partidas,que en tal caso recurran a nos y alos reyes que de nos viuieren para la interpretacion y declaraciõn de ellas:porque por nos vistas las dichas dubdas, declararemos ⁊ interpretaremos las dichas leyes como conuiene al seruicio de Dios nuestro señor,⁊, al bien de nuestros subditos y naturales,y ala buena administracion de nuestra justicia. E por quanto nos ouimos fechas enla villa de Madrid, el año que passo de,

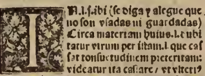
nouenta y nueue, ciertas leyes y ordenanças, las quales mandamos que se guardassen enla ordenacion, y algunas enla decisiõ delos pleytos ꝛ causas en el nuestro consejo y en las nuestras audiencias: y entre ellas hezimos vna ley y ordenãça que habla cerca de las opiniones de Bartolo y Baldo y Juan andres y el Abad: qual dellas se deue seguir en dñda a falta de ley: ꝛ porque agora somos informados que lo que hezimos por estoruar la prolixidad ꝛ muchedumbre delas opiniones delos doctores, ha traydo mayor daño ꝛ inconueniente: porende por la presente reuocamos, cassamos, y anulamos en quanto a esto, todo lo contenido enla dicha ley y ordenança por nos hecha enla dicha villa de Madrid: y mandamos que de aqui adelante no se vse della, ni se guarde ni cumpla, porque nuestra intencion y voluntad es q̃ cerca dela dicha ordenacion y determinacion delos pleytos y causas solamente se haga y guarde lo contenido en la dicha ley del señor rey don Alfonso, y enesta nuestra.

¶Ley.ij. La glosa de la qual va inserta enla glosa de la ley primera.

Porque nuestra intencion y voluntad es que los letrados enestos nuestros reynos sean principalmente instructos ꝛ informados de las dichas leyes de nuestros reynos: pues porellas y no por otras han de juzgar. Y a nos es hecha relaciõ que algunos letrados nos siruen, y otros nos vienen a seruir en algunos cargos d̃ justicia, sin auer passado, ni estudiado las dichas leyes y ordenamientos y prematicas y partidas: de lo qual resulta que enla decision de los pleytos y causas algũas vezes no le guardan ni platican las dichas leyes como se deuẽ guardar y platicar: lo qual es contra nuestro seruicio. Y porque nuestra intenciõ y voluntad es de mandar recoger y emendar los dichos ordenamientos, para que se ayan de imprimir, ꝛ cada vno se pueda aprouechar dellos. Porẽde por la presente ordenamos y mandamos que dentro de vn año primero siguiente, y dende en adelante, contado desde la data destas nuestras leyes, todos los letrados q̃ oy son, o fueren: assi del nuestro consejo, oydores de las nuestras audiencias, y alcaldes dela nuestra casa y corte, y chancillerias, o tienen o tuuieren otro qualquier cargo ꝛ adinistracion de justicia: ansi en lo realengo como en lo abadengo, como en las ordenes y behetrias, como en otro qualquier señorio destos nuestros reynos: no puedan vsar de los dichos cargos de justicia, ni tener los, sin que primeramente ayan passado ordinariamente las dichas leyes de ordenamientos, y prematicas, partidas, y fuero real.

1 ¶ Lex que cassat consuetudinem preteritam, an videatur ita cassare, q de nouo vlterius introduci non possit.

N. l. si. ibi (se diga y alegue que no son vsadas ni guardadas) Circa materiam huius. l. vbi tractatur virum per istam. l. que cassat consuetudinem preteritam: videatur ita cassare, vt vlterius de nouo introduci non possit talis consuetudo: glosa in Clemen. Statutum de Electio. tenet q non imo q de nouo possit talis consuetudo introduci: sed contrarium tenet Bar. et communiter doctores in. l. Si mihi et tibi §. in legatis ff. de legatis. j. et Cinus: et communiter et doctores in. l. ij. C. que sit longa consuetu. et Bal. et doctores in. l. dudum. C. de contrahen. emptio. et ista est communis conclusio, secundum Alex. qui latius loquitur, q alius in d. § in legatis, de quo etiam vide aliquid per Joan. Lupi de Pala. Rube. in sua repetitione cap. per vestras. fo. lxxxix. in. ij. col.

¶ Legem secundam sequentem videatis per vos. quia claram continet materiam.

¶ Ley. iij.

Ordenamos y mandamos que la solennidad dela ley del ordenamiento, que el señor don Alfonso que dispone quantos testigos son menester enel testamento, se entienda y platique enel testamento abierto, que en latin es dicho (nuncupatiuo) agora sea entre los hijos, o descendientes legitimos, ora entre herederos estraños: pero enel testamento cerrado que en latin se dize (in scriptis) mandamos que entreuengan alomenos siete testigos con vn escriuano: los quales ayā de firmar encima dela escriptura del dicho testamēto, ellos y el testador si supieren, o pudierē firmar: et si no supieren y el testador no pudiere firmar, que los vnos firmen por los otros, de manera que sean ocho firmas, y mas el signo del escriuano. Y mandamos que en el testamento del ciego interuengan cinco testigos alomenos, y en los codicillos interuenga la mesma solēnidad que se requiere enel testamento nuncupatiuo. o al tercio, conforme ala dicha ley del ordenamiento: los quales dichos testamentos y codicillos si no touieren la dicha solennidad de testigos, mandamos que no fagan fe ni prueua en juyzio ni fuera del.

1 Que solennitas requiratur in testamento in scriptis.
2 Testamentum in scriptis hodie fieri non potest sine tabellione.
3 Solennitas huius. l. an debeat seruari de iure canonico.
4 Solennitas huius. l. an debeat seruari in testamento facto tempore pestis.
5 Solennitas huius. l. an debeat seruari in testamento facto ad pias causas.
6 Que solennitas requiratur in testamento nuncupatiuo.
7 Inter filios eadem solennitas requiritur, que requiritur in testamēto facto inter extraneos.
In testamento facto inter liberos semper intelligitur apposita clausula derogatoria. 8
Que solennitas requiritur in testamento ceci. 9
Que solennitas requiritur in codicillis. 10
Testamentum per testatorem factum ad interrogationem aliorum an valeat. 11
Testes scripti in testamento, an debeant esse masculi vel femine. 12
Infames an sint legitimi testes in testamēto. 13
Duo testes dicentes quē fecisse testamentū cū sufficienti numero testiū, an probēt et an valeat testamentum si testis moriatur viuo testatore. 14
Testis non scriptus in testamento, an possit testificari pro testamento. 15

16 Si testator inter viuos dicat se velle instituere
Titiũ si moriatur ab intestato/ an Titi⁹ erit heres
17 Que solẽnitas requiritur in testamento facto
in mari/ vel in portu maris.
18 Tabellio an possit conficere suum testamentum
propria manu.
19 Testamentum in scriptis/ quod nõ valet vt te-
stamentum in scriptis propter defectum sigillo
rum/ an valebit: vt testamentũ nuncupatiuum.
20 Per statutum vel consuetudinem/ an possit in
troduci ꝙ testam. valeat cũ minore solẽnitate.
21 Testamentũ factũ cũ minore solẽnitate/ scḋz cõ
suetudinem vel statutum huius ciuitatis/ an va
leat in alia ciuitate vbi est diuersa consuetudo:
τ vbi maior numerus siue solẽnitas requirit̃.
22 Ciuis huius regni an debeat testari in alio re-
gno/ seruata dispositione huius legis.
23 Ciuis alterius regni testãdo in hoc regno/ an
teneatur seruare solẽnitatem huius legis.
24 Que solẽnitas req̃rat̃ i testamẽto peregrinoꝝ
25 Quod dicatur testamentum in scriptis: τ quod
dicatur nucupatiuum.

1 IN.l.iij. Nota ex ista.l. quod ad validitatẽ
testamẽti in scriptis/ requiritur ꝙ interue
niat numerus septẽ testiũ/ τ etiã psona tabellio
nis copulatiue: τ hoc quãdo testator subscripsit
nomen suũ. Si tamẽ testator nõ sciat subscribe
re/ debet adhiberi alius testis/ qui pro eo se sub
scribat taliter ꝙ tunc sit numerus octo testiũ: τ
etiam tabellio: τ omnes isti testes cũ tabellione
debẽt subscribere nomen suũ. Et si oẽs subscri-
bere nesciunt/ sciẽtes supplebunt eoꝝ defectuz
τ pro non scientibus subscribent. Et idẽ dispo-
nit tex. in.l. Hac cõsultissima. C. de Testa. τ in
princi. Institu. ꝺ Testa. τ in.l.ij.titu.j.par.vj.q̃
concordãt cũ.l.nfa. preter quã in hoc de tabel-
lione/ quod de nouo introducit̃ p istã.l. ¶ Et
si testamentum alio modo fuerit factũ/ non ser
uata solẽnitate huius.l. erit nullum per istam.l.
τ per iura supradicta. ¶ Sed videtur ꝙ in nu
mero septẽ testiũ/ vel octo quando testator non
scit subscribere/ includatur tabellio per istã.l.
in quantum dicit (siete testigos con vn escriua-
no) Sed contrariũ est verius per istam.l. i. quã
tum dicit (de manera q̃ seã ocho firmas/ y mas
el signo del escriuano) De quo vide Alex. in.l.
Hac cõsultissima.l.iiij.co. C. q̃ testa. facere pos.
2 ¶ Secũdo nota ꝙ hodie nõ potest fieri testa-
mẽtuz in scriptis sine eo ꝙ interueniat tabellio
per istam.l. in quãtũ dicit (y mas el signo del es
criuano) nam si debet interuenire sigillũ siue si
gnũ tabellionis/ infertur ꝙ sine tabellione fieri
nõ possit: maxime quia lex nostra cassat testamẽ
tum aliter factũ sine tabellione quod est notan
dum. Per quod corrigit̃ tex. in.d.l. Hac cõsul
tissima/ τ in dicto prin. Insti. de Testa. τ in.d.
lege.ij.titu.j.par.vj. vbi disponitur ꝙ tale testa
mentum possit fieri coram testibus/ etiam non
adhibito tabellione.
¶ Sed circa premissa primo dubitatur/ vtrum 3
solẽnitas huius.l. debeat seruari in foro canoni
co: τ dicatis quod non: τ potest esse ratio/ quia
de iure canonico reperitur certa solemnitas in
cõdenda testamenti statuta: vt in.c. Cum esses:
de Testamen. τ illa in suo foro est tenẽda/ vt no
tatur per glo. τ doctores in regula.ij. de regu.
iuris.lib.vj. in parte possessor/ τ bar. τ doctores
in.l. Priuilegia. C. de sacrosan. eccle/ τ per do
cto. in.c.j. de noui ope. nũcia. Si tamẽ de iure
canonico non esse statuta certa solẽnitas/ esset
recurrendũ ad ius regiũ/ τ in eius defectũ ad
ius ciuile: vt tenet Gundisaluus de villadiego:
in repe.c. Cõstitutus/ de restitu. in integ. quem
refert: τ sequit̃ Joan. Lupi de pala. rube. in sua
repe.c. per vestras. fo.j. in.iiij. co. τ fo.lix.i.iiij.
co. ante fi. restat ergo cõclusio/ ꝙ solẽnitas hu-
ius.l. non debet seruari in foro canonico/ in tã
tum ꝙ Abb. in dicto.c. Cum esses/ tenet ꝙ ius
ciuile/ τ per cõsequens ius regiũ corrigat̃ per
ius canonicũ: sed salua eius pace contrariũ vi-
detur veri⁹: quia hic nõ vertit̃ materia peccati
vt teneamur stare iure canonico/ per ea que no
tat glo. in dicta regula.ij. τ bar. in dicta.l. preui
legia/ τ doctores in dicto.c.j. de noui ope. nun
ci. vide Abb. in.c. ꝙ clericis. de foro cõpetẽti.
¶ Scḋo dubitatur/ vtrum solẽnitas huius.l. 4
debeat seruari in testamẽto facto tẽpore pestis.
τ bal. in.l. fi. in. fi. col. C. de testamẽ. tenet ꝙ nõ:
imo ꝙ tunc sufficiat minor solẽnitas: si copia te
stium haberi non potuit. Sed contrarium sen
tit bar. in.l.j.ff. de bonorum poss. ex testamento
militis. τ ange. in.l. Cõficiuntur.§ Codicilli ff.
de iure codicillo. τ pau. de ca. τ fulgo. τ alex. in
dicta.l. fi. C. de testa. τ ista est cõmunis opinio.
Pro qua cõclusione est tex. in.l. nostra/ in quã-
tum loquitur nimis generaliter: quod tamẽ in
tellige verum/ preterq̃z in illis qui remãserunt
tempore pestis in ciuitate ad rempublicam ad-
ministrandam: q: isti bene possunt testari cum
minore solẽnitate. vt tenet alex. in dicta.l. fi. C.
de testa. Item limita istam.l. in illis qui existũt
in bello/ qui possunt iure militari testari cũ mi-
nore solẽnitate: vt est casus i.d.l.j.ff. de bonoꝝ
poss. ex testamento militis. τ in.l.iiij.titu.j.par.
vj. de quo vide per alex. τ docto. in.d.l. fi. C. de
testa. Item limita in rusticis personis: vt est ca
sus in.l. fi. C. de testamentis: qui possunt testari
cum solo numero quinq̃z testium etiam in scri-
ptis/ vt tenet glo. τ docto. ibi. Sed tu hodie vi
de tex. notabilem in.l.vj.titu.j.par.vj. que dicit

ꝙ illa.l.finalis duntaxat habet locum in testa-
mento nuncupatiuo/ non tamen in testamento
in scriptis: quia omnes testes non sunt literati.
Et sic secundū hoc rusticus testādo in scriptis
tenetur seruare solēnitatem huius l. alias non
valebit testamentum per. d.l. partite: ad qḋ bñ
facit lex nostra in sua gn̄alitate: ⁊ ita praticat.
lȝ predicta. l. partite in sui principio videatur
statuere cōtrarium: quia in fine dicit (non deue
ser hecho en poridad: antes lo deuē hazer leer
paladinamēte) ⁊ illud principiū debȝ intelligi/
qñ omnes testes sunt literati: ⁊ finis/ qñ sunt il
literati. Sed quicquid sit in pratica seruatur di
spo. nr̄e legis tam in ciuilibus quam in rusticis
generaliter prout iacet: ⁊ ita vidi plura testa-
menta cassari.

5 ¶ Tertio dubitat/ vtrum solēnitas huius l. de
beat seruari in testamēto facto ad pias causas:
⁊ dicatis ꝙ non: vt est tex. in. c. Cū esses. ⁊ in. c
Relatū: ⁊. ij. ḋ testa. ⁊ tenet expresse abb. ⁊. do.
in. d.c. Cū esses. ⁊ Bar. ⁊. docto. late in tex. l. j.
C. de sacrosan. ecc. Et sic scḋum hoc testamētū
in scriptis respectu pie cause valebit licet solen
nitas huius. l. non seruetur: ⁊ ḋ solēnitas requi
ratur in tali testamento ad pias causas: vide p
specula in ti. de instrumē. edictio. §. cōpendiose
in. v. co. ⁊ per bar. ⁊ doctores in. d.l. j. C. de la-
crosan. eccle. ⁊ per abb. in. d.c. Cū esses. ¶ Et
ḋ dicatur pia causa/ vide bar. ⁊ docto. in d.l. j.
C. de sacrosan. eccle. ¶ Et an anulletur testamē
tum factuȝ ad pias causas non seruata solēni-
tate huius. l. si testator reconualescit: vide per
bar. ibi. Circa qḋ nota ꝙ testamentuȝ factū ad
pias causas/ tollit primum testamentū solēne re
spectu pie cause. vt tenet Pau. de Ca. in consi.
ccclxiiij. in. ij. volu. vbi dicit ꝙ in tali testamēto
ad pias causas mulier potest esse testis. de quo
vide alex. in. l. fi. in. fi. co. C. de codi. illis. Itē est
sciendum/ ꝙ si testator moriatur antequā per-
ficiat siue cōpleat testamētū/ talis dispositio im
perfecta nō valet etiā quo ad pias causas/ per
tex. in l. si ita scriptū. ff. de legatis. i. in quātū di-
cit/ ⁊ hoc ante impletū. Et ita tenet specu. in ti.
de instru. edi. d par. cōpendiose in. v. co ⁊ Bal
in. l. Hereditas. C. ḋ his quib⁹ vt indig. ⁊ pau.
de ca. in. l. Hac cōsultissima. par. at cū humana
C. qui testa. face. pos. ⁊ in cōsilio. ccj. in. ij. volu.
ḋ quo vide Sūmā angelicā i pte Legatū. el. ij.
in iiij. co. in ver vtrū ex defectu. fo. ccxcv. qḋ p
cedit etiā si testator habēs scripturā puatā corā
testibus dixisset ꝙ talē scripturam volebat esse
suum testamētū tñ ꝙ volebat testamentū cōde
re corā tabellione ⁊ testibus quos iussit vocari.
ex quo cōstat nolle ḋ p̄senti testari: qꝛ licet p̄mo
dixerat se facere testamētū/ tñ nō p̄uasit in ea-
dē volūtate in quantū dixit ꝙ volebat testamē-
tuȝ facere corā tabellione: ppterea tale testamē
tum nō valebit etiā ad pias causas: vt tenet ex
presse Pau. de Ca. in consi. ccclxvi. in. ii. volu.
6 ¶ Quarto dubitatur ḋ solēnitas requirat in
cōdendo testamēto nūcupatiuo. Circa qḋ bre
uiter dic. ꝙ ḋ iure ciuili requirit numer⁹ septē
testium: vt est casus in. l. Hac cōsultissima. §. p
nuncupationē. C. de testa: hodie tñ standū est
dispositioni. tex. in. l. j. tit. ij. lib. v. ordina. rega.
que per. l. nostrā confirmatur. Unum tamē no
ta circa intelligentiam illius. l. ꝙ etiam potest
quis testare nuncupatiue corā testibus sine ta-
bellione/ licet sit in loco in quo faciliter potuisset
tabellio adhiberi: vt est casus in. d. par. p nūcu
patiōnē: ⁊ hoc vult dicere tex. i d.l j. in fine in
quantū dicit (y mādamos otrosi ḋ vala el testa
mēto ḋ fuere hecho cō buenos testimōios) Sȝ
tūc requiritur numer⁹ septē testiū/ alias nō va
leret p dicta iura. Circa qḋ est notādū/ ꝙ testa
mentuȝ nuncupatiuū in scriptis redactū debet
per tabellione testatori ⁊ testibus legi alias nō
valet: vt tenet glo. notabl' in. l. fidei commissa.
par. quotiens. ff. de legatis. iij. ⁊ tenet Bal. in.
l. Hac cōsultissima. par. ex imperfecto. C. de te
sta. ⁊ in dubio nunq̄ȝ presumitur lectum si hoc
in ipso testamento non exprimat: vt tenet glo.
notabilis in. d. par quotiens: que ad hoc est mi-
rabilis scḋȝ Bal. in. l. statutis/ in prin. C. ḋ sen
tēcijs ex periculo reci. Et ideo tabellio sit cau
t⁹ in condendis testamētis. Unuȝ tñ est ꝙ pōt
probari p duos testes/ testamentuȝ esse lectum
testatori ⁊ testibus: vt tenet Bal. ⁊ doctores in
l fi C. de bono. poss. scḋm tabulas.
¶ Quinto dubitat/ ḋ solēnitas reqrat in testa 7
mēto facto inter liberos. circa qḋ dic ꝙ de iure
ciuili requirit numer⁹ duoȝ testiū: ḋ sufficiūt
ad validationē: vt ē tex. i. d.l. Hac cōsultissima
par. ex imperfecto. C. de testa. ⁊ i. l. vij. ti. j. par.
vj. Hodie tñ eadē solēnitas reqrit in testamē-
to facto inter liberos/ ḋ reqrit i testamēto fa-
cto inter extraneos per istā l. in quantum di-
cit (agora sea entre hijos o descēdiētes/ ora en
tre herederos estraños) Sȝ certe dispositio. l.
nr̄e in hoc loquitur duntaxat in testamēto nun
cupatiuo: ppterea dubitatur vtrū erit idem in
testamento in scriptis facto inter liberos/ vt in
eo requirat eadē solēnitas ḋ requirit in facto
inter extrācos. Et videt ꝙ nō cū lex nr̄a sit cor
rectoria/ ⁊ ideo non extēdenda. Cū ergo loq̄-
tur in testamēto nuncupatiuo/ nō debet exten-
di ad testamentum in scriptis: qꝛ erubescimus
qñ sine lege loquimur: cum ergo lex non dicat:
nec nos dicere debemus. vt in. l. illam. C. ḋ col
la. Contrarium tñ credo verius per generalita

tem.huius l.Lex ergo loquens generaliter ita ge neraliter debet intelligi:vt in.l.de precio.ff.de publicia. Item q2 testamentuz nuncupatiuum z in scriptis inter liberos factum equiparantur: vt no tatur per glo.z docto.in.d.par.ex imperfecto. z tam equiparata dispositio in vno ad aliud dispositum intelligitur:vt in.l.Illud.in prin.ff.ad.l.aqli. z in.c.Translato.de constitu. Item q2 est eadem ra tio imo fortior ratio in testamento in scriptis q3 in nuncupatiuo cum magis faciliter possit falsitas fabricari. Item q2 clausula in medio posita/ de terminat pariformiter precedentia z sequentia vt in.l.iij.par.filius.ff.de lib.z posthumis:z notat in c.ante pe.de appell. sz clausula ista ponitur in medio inter testamentum nuncupatiuum/z inter testamentum in scriptis/igitur zc. Et ita quo tidie practicatur z bene.

8 ¶ Circa qd nota q in tali testamento facto in ter liberos/semper intelligitur apposita clausula derogatoria/ licet expresse nõ dicatur. Et ideo ad hoc vt tale testamentum rumpatur p aliud/opor tet fieri mentionem de illo in vltimo testamento p tex.in auct.hoc inter libros.C.de testa. qd in telligerem verum quãdo vltimum testamentum fieret etiam inter libros per rationem dicte auct. de qua materia vide late per Barto.z docto. in.l.si quis in prin.ff.de legatis.iij.

9 ¶ Item z sexto dubitatur. q solemnitas requiratur in testa ceci. Circa qd breuiter dic. qd de iure ciuili cecus vtroq3 oculo carens/ nõ põt testa ri in scriptis/ sed nuncupatiue debet facere cum nu mero septem testium/ z etiã coram tabellione: vt est casus in.l.Hac consultissima. C.q testa.facere pos. Et tabellio reperiri nõ possit/ debet loco eius alius testis adhiberi: vt ibi dr: z idem nota tur in par.cecus. Insti. quibus nõ est permi.fa. testa. Et idem disponitur de iure partitarum: vt est tex.in.l.xiij.ti.j.pa.vj. Hodie tamen de iure isto ce cus põt testari nuncupatiue/cum solo numero quinq3 testium: vt disponitur p l.nostram: z intel lige de ceco vtroq3 lumine carente: cecus tamen de ceco monoculo: id est vno oculo tantum carente: q2 ta lis põt testari sicut quilibet alius: vt est tex. in.l. frater.C.de excusatio.tuto.et notatur p glo.z d.l.d.par.cecus: z sic remanet conclusio q omnino cecus olim nec hodie/ nõ poterat nec põt testa. in scriptis. Hodie tamen põt testari nuncupatiue coram quinq3 testibus. Sed circa premissa dubi tatur vtrum isti quinq3 testes debeant subscribe re nomen suum ad validitatem testamenti. z vide tur q nõ: q2.l.nostra hoc non dicit: ergo nec nos dicere debemus: vt in.l.illã.C.de colla. Contra rium tamen videtur verius: nã certum est q de iure ciuili requiritur q testes in tali testamento sc subscribant: vt notatur in.d.l. hac consultissima z ciuili de iure partitarum vt in.d.l.xiiij. Et licet per.l.nostram diminuatur numerus testium tamen nõ di minuitur subscriptio eorum et aliter certis: cum ergo non mutetur/ q2 aliter stare prohibetur: vt in.l.san cimus.C.de testa. maxime q2 si lex noua generali ter loquens / non videtur corrigere casum par ticularem in corpore iuris inclusum: vt notatur p glo.in.l.de curionibus.C.de decurion.li.xij.z per Bal.in.l.Nõ plures in.fi.C.de sacro.eccle.et in tex.C.de insti.C.consimilia.z per Feli.in c. sicut de hereticis. Item q2 non est nouum q lex noua declaretur z restringatur p antiquam: vt l.nõ est nouum: z in.l.Sed z posteriores.ff.de legibus. Si tamen omnes testes nõ sciunt subscri bere/ scientes supplebunt defectum aliorum: vt in.d.l.xiiij.z etiam declaratur in.l.nostra.

¶ Septimo dubitatur q solemnitas requiratur in co 10 dicillis. circa qd breuiter dic/ q de iure ciuili suf ficiunt quinq3 testes: siue fiant in scriptis codicilli siue nuncupatiue: vt est casus in.l.fi.in fi.C.de codicillis. Et idem disponitur de iure partitarum: vt in.l.j.ti.xij.par.vj. Hodie tamen p istam.l.eadem so lemnitas requiritur in codicillis/ q requiritur in testa mento nuncupa.de qua dixi supra in.iiij.q. qd in telligerem verum in codicillis q fiunt nuncupatiue: si tamen fierent in scriptis/ deberent quinq3 testes adhi beri/ per tex.in.d.l.fi.in.fi.C.de codicillis: q in hoc nõ corrigitur p.l.nostram cum lex ista duntaxat loquatur in codicillis q fiunt nuncupatiue/ in quantum se remittit ad solemnitatem.l.j.ti.ij.li.v.ord. rega.q tamen loquitur z habet locum in testa.nun cupatiuo p principium nostre.l.sz tunc dubitatur vtrum isti quinq3 testes debeant subscribere nomen suum ad hoc vt codicillus q fit in scriptis valeat: z tex.in.d.l.fi.l.fi.disponit qd sic. sed contrarius disponit tex.in.l.iij.ti.xii.par.vj. Hodie tamen cre do qd sit standum determinationi huius.l.vt testes teneantur subscribere: q licet loquatur in testamen. debet extendi ad codicillum p eandem rationem: vt euitetur falsitas: z ita p nunc teneo. z circa premissa nota qd femina põt esse testis in codicillis/ lz in testa.nõ: vt tenet gl.in.d.l.fi.in.fi.C.de codici. de quo vide ibi p docto. Sz ea q dicta sunt nõ habent locum in codicillo facto p cecum in q debet interuenire solemnitas septem testium: vt tenet gl.z coiter.doc.in.l.Hac consultissima.C.qui testa. facere pos. Hodie tamen p istam.l.sufficiunt quinq3 te stes. Et in materia tene menti q primus codicillus nunquam tollitur p scdm/ nisi hoc specialiter in scdo de claretur annullando primum: vt est tex.l.l.in.ti.xii. par.vj.de qua materia vide per ange.z doc.in par.posteriore insti quibus modis testa.infir me.z p Io.Fab late in par.ex eo autem insti.eo.

¶ Octauo dubitatur vtrum testamentum p testatorem 11 factum ad interrogationem aliorum valeat vt hic.

circa qd̄ breuiter dic/ ꝙ aut testator fuit interro
gatus a parētib⁹ vel amicis/ ꝛ ad eorū petitio
nē nominauit heredē quē ipsi nominauerūt: ꝛ
tunc nō censetur testatus: ꝛ per consequēs non
rumpitur testamentū quod antea fecerat. Aut
fuit interrogatus a tabellione: ꝛ tunc aut tabel
lio fuit ad hoc adhibitus per testatorē/ ꝛ ad ei⁹
petitionem scripsit testamentū: ꝛ postea legen
do scripturam interrogauit testatorem si insti/
tuebat nominatū in illa scriptura/ ꝛ testator di
xit ꝙ sic: ꝛ valet ꝛ tenet tale testamentū: aut ta/
bellio non fuit adhibitus per testatorem: ꝛ tūc
testamentū factū ad eius interrogationē non
valet: vt tenet Jo. Andr. in addi. ad Specu. in
tit. de testa. §. in primis/ in parte quidam pute⁹.
Et idē tenet Paul. de Ca. in consi. ccclxvj. in
ij. vol. De quo vide late per Cinū/ Bar. Joā.
Fab. bal Alex. ꝛ Jas. post glo. i. l. Jubem⁹. C.
de testa. ꝛ Pau. de Ca. in. l. hac cōsultissima. §.
at cō humana. ꝛ in. l. discretis. C. qui testa. fa.
poss. Itē an valeat testamētū factū nutu annuē
do capite: vide p Bar. ꝛ Alex. in. d. l. Jubem⁹
ꝛ p Bar. in. l. ꝛ in epla. C. de fideico. ꝛ p Joā.
Lupi d̄ Pala. Ru. in. d. repe. fo. xlix. i. iiij. col.
cū seq. De quo etiā vide tex. in. l. nutu. ff. de le/
gatis. iij. ¶ Et an testator videatur reuocare
testamētū dicēdo: Libenter mutarem testamē/
tum si auderē/ stringendo spatulas: vide p Bal.
ꝛ doctores/ in. l. nostram. C. de testa. ¶ Et an
tabellio possit supplere solennitatem omissam
in testamēto: ꝛ an tabellio puniatur propter so
lennitatem omissam: vide per Bal. ꝛ docto. in
d. l. Jubemus. C. de testa.
12 ¶ Nono dubitat. an testes scripti i testamēto
debeāt esse masculi vel femine: ꝛ videt ꝙ suffi/
cit ꝙ sint femine per legē nostrā in quantū di/
cit (siete testigos) nā loquit generaliter tam in
masculis q̄ʒ in feminis: ergo gnāliter d̄bet in
telligi: vt. l. de p̄cio. ff. de publicia. Cōtrarium
tamē credo veri⁹. nā certum est ꝙ de iure ciuili
regulariter femine nō possunt esse testes in te/
stamēto vt in. l. q̄ testamē. §. Mulier. ff. d̄ testa.
ꝛ in. §. testes Insti. eo. ti. Et est iuris regula/ ꝙ
lex gnāliter loquēs nō extēdit ad casuʒ parti
cularē in corpore iuris inclusum/ nisi speciale
d̄ illo faciat mētionē. vt notat p glo. in. l. Sciē
dū in prin. ff. qui satisdare cogant: ꝛ dixi supra
in sexta. q. ꝛ casus nr̄ est huiusmodi: igit ꝛ vnū.
Tamē est ꝙ femine licet nō possunt esse testes i
testa. possunt tñ esse testes in codicillis: vt nota
tur p glo. ꝛ docto. i. l. fi. C. d̄ codicillis Itē pos
sunt esse testes i testamēto facto ad pias causas
vt supra dixi i. iij. q. et vide Socinū i tracta. fal
lētiaꝝ in regula. ccccxix. ꝛ Jo. Fa. i. §. testes. in
sti. de testa. ꝛ Flori. in. l. ex. eo. ff. de testibus.
¶ Decimo dubitat. vtrū infames possunt esse 13
testes i testamēto. Circa qd̄ dico ꝙ aut sunt ifa
mes infamia iuris/ ꝛ nō possūt esse testes: vt te
net Bal. Ja. ꝛ do. in. l. Cūctos pplos/ in. v. co.
C. de sūma trin. ꝛ fide catho. et Alex. in. l. prior.
§. Cogent. ff. de edēdo. ꝛ ē tex. i. l. ix. ti. §. par. vj
aut sūt infames infamia facti: ꝛ tūc dic regula
riter ꝙ possūt esse testes: de quo vide oīno bal.
ꝛ Jas. in. d. l. cūctos pplos: ꝛ latissime per Soci
nū i tracta. Fallētiarū/ in regula. ccccxv. cū seq.
Aūū tñ ē ꝙ defect⁹ vni⁹ supplet p bonā famā
aliorū: vt tenet Alex. quē videas i. d. §. cogent.
De quo ꝛ vide Nico. Boc. in addi. ad Dinū
in regla vtile in pri. additione de regu. iuris. li.
vj. ꝛ Hippoly. d̄ Mar. in singu. cxcvj. ꝛ Geor.
Natā. in repe. c. Quāuis pactū. in. l. iiij. co. de
pactis. li. vj. ꝛ vide Bal. in. l. j. insi. C. de testa/
mētis: ꝛ Joā. Fab. in. §. Testes/ Insti. de testa.
¶ Undecimo dubitat vtrū duo testes dicētes 14
quē fecisse testamētū cū sufficiēti numero testiū
probēt. ꝛ Specu. instit. d̄ instru. editio. in. §. Cō
pēdiose in. v. co. in ver. Quid si vn⁹: tenet ꝙ sic:
ꝛ idē tenet glo. i. l. fi. C. de bonoꝝ pos. s̄m tabu.
Et ita tenet Joā. Fab. ibi: ꝛ Bar. quē oīno vi
de: qd̄ intellige verū qn̄ est dubitatur q̄stio de solē
nitate: secus tñ esset qn̄ esset q̄stio de volūtate/
q: tūc d̄bet pbari cū sufficiēti nūero testiū: vt te
nēt Bal. Sal. Alex. ꝛ Jas. ibi. ¶ Aūū tñ est: ꝙ
amissio siue pditio instrumēti pōt probari per
duos testes/ s̄m Alex. in. d. l. fi. quē oīno vide.
De q̄ materia vide glo. ꝛ docto. in. l. testiū. C. d̄
testibus: ꝛ Bar. in. l. ij. in prin. in pe. co. vltra me
diū. ff. d̄ vulga. ꝛ pupil. substi. ꝛ Hippo. de mar.
in singulari. clvj. ꝛ Oldral. oīno in cōs. xcxcvij.
in fi. co. ꝛ Alex. i. l. admonēdi in. xiij. co. ff. d̄ iu
re iurā. ꝛ vide oīno Jo. fab. in. §. sed cū aliquis
in. ij. co. in. fi. cū seq. insti. de testa. ꝛ ita debet in
telligi text. in. l. xxxix. j. co. ¶ Sʒ circa p̄missa
dubitat/ si fecit suū testamen. Petr⁹ in scriptis
ꝛ viuēte eo vn⁹ ex testib⁹ āte apturā testamēti
moriat/ an p hoc vitiet testamētū: ꝛ specula. in
d. §. cōpendiose/ in. v. co. mouet istā. q. ꝛ dicit ꝙ
de cōsuetudine valet tale testamētū. Et idē te/
net bar. in. l. ij. in pri. ff. quē admo. testa. aperi.
qn̄ testes in tali testamēto apposuerūt sigillum
suū: ꝛ etiā tabellio p testatorē ad hoc rogatus.
Si tñ tabellio nō interuenisset/ nō valeret/ s̄cd̄ʒ
Bart. ibi/ de quo vide Socinū in tractatū Fal
lētiarū/ in regula. ccccxcix. et Bar. ꝛ docto. in
l. j. C. Quem admo. testa. aperi. ¶ Item quid
erit qn̄ testis script⁹ in testamēto dicit conten/
ta in testamēto nō esse vera: vel dicit ꝙ sigillū
non est suum/ vel ꝙ non recordatur: vide per
Barto. in. l. j. §. si quis neget. ff. Quemadmo/
dum testamenta aperiantur.

15 ¶ Duodecimo dubitat. vtrũ testis nõ scripꝰ in testamẽto possit testificare pro testa. in scriptis: ꝛ Pau ð ca in l. hac cõsultissima.§. p nũcupationẽ C. ð testa. tenet ꝙ nõ: ꝛ an possit testificare/ non pro testamento. sed contra testamentum: vide per Bar. in. d.l.j.§. Si quis neget. Quemadmo. testa. ape.

16 ¶ Decimo tertio dubitatur/ si testator īter viuos dicat se velle instituere Titiũ. Si moriat ab intestato/ an Titiꝰ erit heres: ꝛ sic an ꝑ hoc non faciendo aliud testamentũ/ videatur testator Titiũ instituere heredẽ: ꝛ Pau. de Ca. in. consi.clxxxix in. ij. vol. ꝑ. tex. in. l. Pãphilo.§. propositũ. ff. de lega. iij. tenet ꝙ nõ. ꝛ bene.

17 ¶ Decimo quarto dubitat. q̃ solẽnitas req̃ratur in testa. facto in mari ad eiꝰ validationẽ: ꝛ Cepola in trac. seruitutũ. in ti. de portu tenet ꝙ sufficit numerꝰ duoꝝ testiũ. Qð intelligo verũ si alij testes adhiberi non possint/ alias contra argumento tex. in. l. j. ti. ij. li. v. ordin. rega. De qua materia videas aliquid per docto. in. l. ij. C. quemadmo. testa. aperiantur.

18 ¶ Decimo quīto dubitat/ vtrũ tabellio possit cõficere suũ ꝓpriũ testamẽtũ sua ꝓpria manu: ꝛ dicas ꝙ sic: vt est tex. ꝛ ibi Bar. i. l. seruꝰ. ff. ð test. ð q̃ vide Pau ð ca. ī cõs. cccliij in. ij. vo.

19 ¶ Decimo sexto dubitat an testamẽtũ in scriptis ꝙ nõ valet: vt testamẽtuȝ ī scriptis/ ꝓpter defectũ sigilloꝝ an valebit vt testam. nuncupatiuuȝ: ꝛ Bar in. l. fi. ff. de iure codicilloꝝ tenet ꝙ nõ. ꝛ idẽ tenet Cinꝰ in. l. hac cõsultissi.§. per nũcupationẽ. C. de testa. qð est verũ: nisi testes audierint totã volũtatẽ ðfuncti/ qꝛ tũc valebit vt nũcupatiuũ. scðȝ Ci. ij. Pa ð ca. alex. Ias. in. d.§. per nũcupationẽ: nisi cõstasset testatorẽ voluisse testari dũtaxat in scriptis/ ꝛ nõ nũcupatiue/ secundũ predictos doc. quos vide.

20 ¶ Decimo septimo dubitat. vtrũ ꝑ statutũ vł cõsuetudi. possit īnroduci/ ꝙ testamẽtũ valeat cum minore solẽnitate: ꝛ dicatis ꝙ sic: vt tenet Spe in ti. de instru. editio.§. cõpẽdiose/ in. vj. co. ꝛ Abb. in. c. licut/ de pbatio. ꝛ do. in. l. fi. C ð testa. ꝛ late Bar. Bal. Sal. Ias in. l. cũctos populos. C. de sum. tri. ꝛ fide catho.

21 ¶ Decimo octauo dubitat/ an testamẽ. factũ cũ minore solẽnitate ſm cõsuetud. vel statutũ huius ciuitatis/ valeat ī alia ciuitate vbi est diuersa cõsuetu. ꝛ vbi maior num. siue solẽnitas requirit: ꝛ Spec in. d.§. cõpẽdiose/ in. vij. co. in versi. q̃d si de cõsuetudine mouet istã. q. ꝛ nõ se inclinat in aliquã ptẽȝ. Sed Bar. Cin Io. fa. Bal. Sal. ꝛ Ias. in. d. l. cũctos ꝑplos tenẽt ꝙ tale testam. valet/ ẽt quo ad bona alibi sita. Et idẽ tenet Bar. ꝛ do in. l. ij. C. quẽadmo. testa. aperi. De q̃ vide late ꝑ Georgiũ natã in repetitio. cle. si po.§. ꝛ qꝛ in. ij. co. de ꝟbor. signi. ꝛ latissime ꝑ eũdẽ in repe. c. quãuis pactũ ð pactis li. vj. ī. ij. q. ꝑncipali. ī vj. ix. vsq; ad finẽ.

¶ Decimonono dubitat/ an ciuis huiꝰ regni testãdo ī alio regno: teneat seruare solẽn. huiꝰ. l. q̃ ad bona ī hoc regno sita. ꝛ Cinꝰ in. d. l. cũctos ꝑplos videt tenere ꝙ nõ: imo ꝙ sufficit testare ſm cõsuetudinẽ regni/ vbi testamẽ. conditur. ꝛ idẽ tenet ibi expresse Ioa. fab. ꝛ Bar. Sali ꝛ Ias. post Bal. ad qð ẽt faciunt ea q̃ dicta fuerunt in supra ꝓxima. q. de quo vide Georgium natam in dictis locis. 22

¶ Vigesimo dubitat/ vtrũ ciuis alteriꝰ regni testãdo ī hoc regno teneat seruare solẽni. huiꝰ l. ꝛ credo ꝙ sic: qꝛ inspicit locꝰ testamẽti ꝑ ea q̃ dicta sunt supra ꝓxime. Et q̃s locus debeat inspici qñ moritur ab intestato: vide per Bal. in auct. oẽs peregrini. C. cõia/ de successionibus. 23

¶ Vigesimo pmo dubitat q̃ solẽnitas req̃rat in testa. peregrino. ꝛ glo. in. auct. oẽs ꝑegrini/ C. cõi/ de successio. tenet ꝙ req̃rit eadẽ solẽnitas q̃ req̃rit de iure in quolibet testamẽto. Et idẽ tenet ibi Cinꝰ. ꝛ Io. fa. ꝛ sal. sed Ang. ibi quẽ sequit pau. de ca. ī l. nutritoribus. co. tit. ꝛ Alex. in. l. fi. C. de testamẽ. tenẽt cõtrariũ: imo ꝙ ꝑegrinꝰ põt testari corã duobꝰ testibꝰ: ꝛ ista vltima videt fauorabilior ð q̃ materia vide tex. ī l. ij. ꝛ. in. ti. ij. li. v. ord. rega. ꝛ vide. l. j. cũ sequẽ. ti. ix. li. j. ord. rega. ꝛ ꝑ totũ tit. xxiiij. foro. l. li. iij. ꝛ. lxxx. cum duabus seq tit. j. par. vj. 24

¶ Vigesimo scðo dubitat/ qð dicatur testa. ī scriptis/ ꝛ qð dicat testamẽ nuncupatiuũ: circa qð breuiter dic/ ꝙ testa. in scriptis dr qñ testator testat in scriptis/ ꝛ testes ignorãt cõtenta in testa. Sȝ nuncupatiuũ dr. qñ testator corã testibꝰ declarauerit suaȝ volũtatẽ. taliter ꝙ testes sciũ oia in testamẽto cõtenta: vt colligit ex dispositiõe tex. ī.§ fi. Insti. ð testa. ꝛ l. i. heredes palã in pri. ff. ð testa. qð ꝓcedit siue tale testamẽ. nũcupatiuũ sit redactuȝ in scriptis siue nõ vt tenet gl. in. l. hac cõsultissi.§. p nuncupationẽ. C. ð testa. ꝛ glo. ĩ. l. hac consultissima. C. q̃ testa. facere pos. ꝛ ꝓ ista cõclusiõe est ẽt tex. ī l. j. ꝛ. ij. ti. j. par. vj. ¶ Unũ tñ ẽ notãdũ ꝙ nõ solũ dr testam. in scriptis modo ꝓdicto: sȝ etiã qñ testator nũcupauit nomẽ heredis/ ꝛ alia contẽta in testamẽ. corã testibꝰ. sed dixit ꝙ volebat dũtaxat testari in scriptis. quo casu nõ dicet testari nũcupatiue. sed ī scriptis: ꝛ ideo si nõ seruet solẽnitas huiꝰ. l. testamen. erit nullũ: vt tenet notabłr Cinꝰ in. d.§ ꝑ nũcupationẽ ꝛ bar. in. l. fi. ff. de iure codici. ꝛ idẽ tenet Io. fab. in.§. sed cum aliquis: insti. de testa. quẽ oĩno vide ano. Et idẽ tenet Pau. de ca. Alex. ꝛ Ias. in. d.§ per nuncupationẽ: quod teneatis menti. 25

C Ley.iiij.

Mandamos que el condēnado por delicto a muerte ceuil, o natural, puede ha-
zer testamento ꝛ codicillos,o otra q̃lquier vltima volūtad, o dar poder a otro
que lo faga por el,como sino fuesse condēnado : el qual condēnado y su comissario
puedan disponer de sus bienes,saluo de los q̃ por el tal delicto fueren confiscados,
o se ouieren de confiscar,o aplicar a nuestra camara,o a otra persona alguna.

1 De iure hodierno condēnati ad mortē hñt
2 testamenti factionem actiuā. Condēna-
ti ad mortem / an habeant hodie testamenti fa
3 ctionem passiuam. Que bona condemnato-
rum applicantur hodie fisco/ statibus filijs vel
4 parentibus condemnati. Publicatio bono-
rum an extēdatur ad bona alibi sita : ꝛ ad quē
pertineant talia bona alibi sita.

1 In l.iiij.i pri.l.nota ex ista.l. ꝙ hodie condē
nati ad mortē naturale habēt testa. factio-
nē actiuā:licet cōtrariū disponatᷣ de iure ciuili:
vt notatᷣ p bar.i.l.q̃ vltimo.ff. ḋ penis: ꝛ p tex.
ꝛ do.in auc.sꝫ hodie. C.de donatio. inṫ virū ꝛ
vxo.ꝛ in.l.v.ti.v.li.iij.foro.l ꝛ.l.xv.ti.j.par.vj.
2 Sed circa premissa primo dubitatᷣ vtrū pre-
dicti cōdēnati habeāt hodie etiā testamenti fa
ctionem passiuā.s.vt eis possit hereditas vel le-
gatū relinqui. Pro cuiꝰ declaratiōe est sciēdū
ꝙ de iure ciuili dānati ad mortē nō habent te-
stamēti factionē actiuā nec passiuā:vt i. l. q̃daꝫ
sunt.ff.de penis ꝛ in.l si quis mihi bona.§ si q̃s
plane.ff.de acqui.here.ꝛ i.l.j. C.de here. insti.
ꝛ in.d.l.xv.ti.j.par.vj. Hoc p̄supposito ad que
stionē premissā redeundo/ videtur dicendum/
ꝙ licet cōdēnati ad mortē habeāt testamēti fa-
ctionē actiuā/vt.d.est p istā.l.nō tñ habeāt te-
stamēti factionē passiuā:iō q2 lex ista ē correcto
ria iuris ciuilis ꝛ dūtaxat pmittit cōdēnatis te
stamēti factionē actiuā: ergo nō ē extēdēda ad
passiuā, imo restringēda:vt in.l si vero.§.de vi
ro.ff.solu.matrimo. Nec obstat tex.in.§.legari
Insti ḋ lega.iūcta glo.ꝛ in.l.is. cui lege.§. si iū
cta gl.ff.de testa.vbi dicitur ꝙ testamēti factio
actiua ꝛ passiua equiparantᷣ : ꝛ in equiparatis
a iure dispositū in vno / cēsetᷣ dispositū in reliq̃
vt in.l.illud in prin.ff.ad.l.aqui.ꝛ in.c.transla-
to: de consti.q2 non semp equiparātur: naꝫ cer
tum est ꝙ seruus ꝛ etiā filius fa.habēt testamē-
ti factionem passiuam/ non tñ actiuam: vt in.l.
Filius.fa.ff.de testamen.quam tamen haberet
si procederet predicta equiparatio. Et sic pro
nunc teneo ꝙ cōdemnati ad mortē habēt testa
menti factionem actiuam/per istam.l. non ta-
men passiuam/ per iura supradicta.
3 In eadē.l ibi/saluo ḋlos q̃ por el tal ḋlicto/
pro declaratiōe huius materie est vidēdum q̃
bona condēnatorum applicantur fisco / ꝛ q̃ nō
Et primo sic regula ꝙ de iure auct.bona dam-
natorum applicantur ascendentibus ꝛ descen
dentibus condēnati vsqꝫ in infinitū : vt i auct.
bona dānatorū.C.de bonis proscrip. tamē ho
die de iure regni vsqꝫ ad tertium gradū tñ:vt
in.l.viij.ti.x.ꝛ in.l.vj ti.vij.ꝛ i.l.v. ti.xxxj.§.vij.
Item applicantᷣ ēt transuersalibus vsqꝫ ad
tertium gradū/deficientibꝰ ascendentibꝰ ꝛ ḋs
cendentibus:vt in.d.auc.bona dānatorū. Ho
die tamen transuersales excluduntur/ ꝛ admit
titur fiscus eis exclusis : vt in.d.l.viij. ꝛ in.d.l.
v.ꝛ.vj. p̄terq̃ꝫ in casu.l. ij.ti. xxvj par.vij. Sꝫ
tu vide tex.in.l.iij.ꝛ.iiij.titu.iiij.ꝛ in.l.iiij.titu.
fi.li.viij.ordi. rega. ꝛ vide q̃ infra proxime di-
centur. Remanet ergo conclusio/ ꝙ bona dā-
natorū applicantᷣ descendentibus ꝛ ascenden-
tibus vsqꝫ ad tertium gradum: quod procedit
etiam si ille cuius bona veniunt cōfiscanda se
occidat:vt tenet glo.notabilis in.l.fi.in fi.C.ḋ
iure fisci.lib.x. ꝛ ibi doctores. et Bar.in l.fi.§.
fi.ff.de bonis eorum.ꝛ Sal.in.l.j.C.de bonis
eorum / pro qua cōclusione est tex. in.l. ix.titu.
xiij.li.viij.ordi rega. Item predicta cōclusio
procedit etiam si iudex in sentētia expresse pu-
blicet bona in casu in quo erant publicāda in
consequentiam pene:vt tenet Bal.in.c.j. ḋ pa
ce tenēda in vsibus feu.ꝛ Odofre.magis clare
in.l.fi.C.de iure fisci.lib.x.in.iij. col.ꝛ Ioā.de
Imo.in.l.eius qui.§ j.ff.de testa. Limita tamē
primo predictā regulam quando non publicā-
tur omnia bona / sed dūtaxat aliqua pars siue
quota bonorum : quia tunc indistincte admit-
titur fiscus exclusis descendentibꝰ vel ascen-
dentibus:vt tenet Bal.in.d.c.j. ḋ pace tenen.
ꝛ Bal.Sal.ꝛ docto.in.d. auct. bona damna-
torum/ꝛ Ioā.de Imo.ꝛ Pau.de Ca. in.d.l.
eius qui: ꝛ Ang.de Aretio in suo tractatu ma
leficiorum in glo. ꝛ eius bona publicamus fo-
lio.liiij.ꝛ pro ista cōclusione est tex.in.l.viij. tit.
x.partita.vij.licet glosa in.l j.ff. de iure fisci: ꝛ
Bar.in.l.j.in.fi.ff.de bonis damna. teneāt cō
trarium. Secundo limita in crimine lese
maiestatis : vt in auct. vt nulli iudicium in fi.
colla.ix.ꝛ in.l.quisquis. C.ad l. Iuli. mage. ꝛ
in.l.ij.titu.ij.par.vij.ꝛ in.l.ij.titu.vij.lib. viij.
ordi.rega.Sed videtur ꝙ hoc debeat limita-
ri duobus modis.
Primo modo quando filij cōmittentis tale
crimen lese maiesta.sunt emancipati : quia tūc

tales filij habebunt predicta bona fisco excluso vt tenet glo. vnica in.d.l. quisquis.§ emancipatio in parte non valeat que ibi non legitur per docto. ⁊ sic secundum illam glo. tex. in. d.l. quisquis cum similibus duntaxat habet locum respectu filiorum in paterna potestate existentium. Sed certe illa gl. licet in loco remoto reprobatur per Joan. nemo. ⁊ Alexan. in. l. ex facto.§ si quis rogatus. ff. ad trebe. ⁊ fundantur per glo. contrariam que communiter app. in.d.l. quisquis in parte minus que dicit ꝙ dispositio illius. l. habet etiam locum in filijs respectu matris: sed certũ est ꝙ mater non habet filios in potestate: vt in.§. femine insti. de adoptio. ergo. ⁊c. ⁊ ista videtur de iure verior quam vos teneatis. ¶ Scdo modo limitetur in filijs natis ante delictum lese maiestatis cõmissum: quia tunc tales filij excludunt fiscum vt tenet glo. notabili in.l. diuo Marco. C. de questio. ⁊ sic secundum illam glo. tex. in.d l. quisquis cũ similibus duntaxat habet locũ in filijs natis post perpetrationem delicti pro qua conclusione facit in terminis tex. in. l.iij. in versiculo/ ni su hijo q̃ huuo despues que hizo la traycion. ti. ix. lib. iiij. ordi. rega. ⁊ est casus litteralis in.l.vj. ad. fi. ti xxvij. par. ij. ⁊ licet tex. in. d. l. quisquis cum similibus loquatur generaliter debet tamen recipere restrictionẽ de habilitate: vt notatur per glo. ⁊ doct. in.l.j. C. de sacro san. eccle. ⁊ expedit iura iuribus concordari: vt in.l. vna. C. de inoffi. doti. ⁊ in.c. cum expediat de electio. li. vj. bene tamẽ credo ꝙ fiscus nõ patietur talẽ limitationẽ: licet sit cõtra tex. in.l nõ puto. ff. de iure fisci vbi dicitur ꝙ in dubio cõtra fiscũ est sentẽciãdũ/ de quo vide mathe. mathesa. i suis singularibus in singulari. lxxj. ⁊ Joan. lupe. de pala. rube. in sua repe c. per vras ḋ donatio. inter virũ ⁊ vxo. fo. lxxxiij in.j. col. ¶ Tertio limita p̄dictã regulã in crimine heresis vt in auct gazaros. C. de hereticis: ⁊ in.c. cũ scḋm leges de hereticis lib. vj. tñ hodie de iure partitarũ filij catholici hereticorũ excludunt fiscum: vt in.l.ij. cuz duobus seq. ti xxvj. par vij. tamen de iure magis nouo cõfiscatur medietas bonorũ dũtaxat: vt in.l iij. ⁊ iiij. ti. iiij. ⁊ in.l.ij. in. fi. ti. vij. li. viij. ordi. rega. ⁊ in.l. iiij. ti. fi. eodẽ libro. Sed predicte leges regni sunt correcte per tex. in. d. c. cũ scḋm cui est stãdũ cũ sit crimẽ ecclesiasticũ: vt in.c. inquisitionis.§ prohibemus de here. li. vj. de quo vide Abb. in.c.j. in pen col. de offi. ordin. ⁊ Jo. lup. in dicta repe. fo lxxxij. in. iiij. co. ¶ Quarto limita qñ quis iniecerit manus in cardinales: vt in.c. felicis ḋ penis li. vj. ¶ Quinto fallit ⁊ limita p̄dictã regulam in omnibus casib⁹ in quibus bona ipso iure confiscantur: vt tenet Bal. in.d c.j. in prin. in. iiij. col. de pace tenẽ. ḋ quo vide doc. in.l. cõmissa. ff. de publica. ⁊ istã cõclusionẽ videtur tenere Jo. fa. in. d. auct. bona dãnatorũz. ad qḋ bene facit tex in.l. v. titu. xxxj. par. vij. ¶ Sexto limita in descẽdẽtibus vel ascẽdentib⁹ naturalibus tñ vel spurijs qs excludit fiscus: vt est tex. notabili. in.l.j. ff. ḋ bonis dãna. ¶ Septimo limita qñ quis ꝑpter ḋlictũ condẽnatur ad perditionẽ oim̃ bonorum absq3 alia pena corporali quo casu admittitur fiscus exclusis parẽtib⁹: vt tenent docto. in. d. auct. bona dãnatorũ ḋ quo vide per Bal. in. d. c. j. de pace tenẽ. ⁊ Ange. de arctio in dicto tractatu maleficiorum in parte ⁊ eius bona publicam⁹ i iiij. co. ¶ Octauo limita qñ cõfiscant bona alicui⁹ ꝑ annotationẽ ꝑpter ei⁹ cõtumatiã. vt tenet Bal. in.l.j. in. ij. co. post prin. ff. de bonis dãna. ⁊ idẽ tenet Joã. fab. ⁊ Bal. in. d. auct. bona dãnatorũz: ⁊ Ange. de aretio. in. d. loco. Sed Sal. in. d. auc. bona dãnatorũ: ⁊ in. l.j. in. fi. C. de re q̃ reis tenet cõtrarium de quo vide hodie tex. in.l. vij. ti. viij. par. iij. ⁊ in pragmaticis huius regni. fo clxiij.

¶ Et an publicatis bonis patris publicetur cõmoditas vsus fruct⁹ quã pater hz in bonis aduẽticijs filij vide ꝑ Bar. in.l. si postulauerit.§ iubet. ff. de adulte. ⁊ Sal. in.l. si quid etiam. C. de bonis ꝓscripto. ⁊ per Alex. ⁊ doct. in.l. si finitas.§ si de vitigalibus. ff. de dãno. in fecto.

¶ Sz circa premissa dubitatur si iudex expresse in sententia dixit ꝙ cõfiscabat alicui⁹ bona in casu q̃ applicant filijs ab ista sententia non fuit appellatum nunquid talis sententia transiuit in rem iudicatam in preiudicium filiorũz ⁊ Bal notabiliter. in. d. c. j. in prin. in. iiij. col. de pace tenen. dicit ꝙ non.

¶ Secundo principaliter dubitatur an publicatio bonorum extẽdatur ad bona sita in alterie territorio: ⁊ in casu quo extendatur ad quẽ pertineãt talia bona de quo quia recipit distinctionem vide late per Bar. ⁊ do. in. l. cunctos pp̄los. in. fi. co. C. de sum. trini. ⁊ fide catho.

Lex. v.

¶ El hijo, o hija que esta en poder de su padre seyendo de edad legitima para hazer testamento, pueda hazer testamento como si estuuiesse fuera de su poder.

¶ Sequitur materia.l.v.

1 Filius fami. hodie testari potest.
2 Dispositio huius. l. an debeat seruari in foro canonico.
3 Filius fami. ad hoc vt possit testari quam etatem habere debet.
4 Adultus potest testari sine curatoris licentia.
5 Testamentum factum in pupillari etate an cōualescat adueniente pubertate.
6 Filius fami. huius regni an possit in alio regno testari secundum dispositionem huius.l.

IN.l.v.in.pri. Nota ex ista.l. ꝙ hodie qui
1 libet filius fami. potest facere testamentū. per quod corrigitur tex. in prin. insti. quibus non est permi. facere testa. cum similibus. τ in l.xiij.ti.j.par.vj.
2 ¶ Sed primo dubitatur vtrū in foro canonico debeat seruari dispositio huius.l. cū in hoc casu de iure canonico non reperiatur aliquid dispositum τ dicatis ꝙ sic. per ea que dixi in.l. iij. in prima.q. numero.iij. supra eo.
3 ¶ Secūdo dubitatur quā etatē debet habere filius fami. ad hoc vt possit testari circa qḋ breuiter dic ꝙ masculꝰ debet habere etatem quatuordecim annoꝝ: vt in.l. qua etate. ff. de testa. femina vero dꝫ habere etatē duodecim ānoꝝ: vt in. d.l. qua etate. ¶ Et an quatuordecimus vel duodecimus annus debet esse cōpletꝰ vel sufficiat qḋ sit ceptꝰ licet nondū cōpletꝰ / vide ꝑ tex. gl. τ do. in. d.l. qua etate. τ ꝑ gl. in. § preteres insti. quibus non est permi. facere testa. τ in.l.iij.§.minorem. ff. de minoribus.
¶ Tertio dubitatur an adultus possit testari 4
sine licentia curatoris: τ dicatis ꝙ sic. vt tenet Bal. in.l. si curatorē. C. de in integrū. resti. minorum. τ in.l.j. in lectura ordinaria in.iiij.co. C. de sacrosan. eccl. τ ꝑ ista cōclusione iudicio meo est hic tex. nam in.l. nostra disponitur ꝙ filius fami. possit testari sine licētia pr̄is: sed certū est ꝙ pater maiorem potestatem habet in filium q̄ꝫ curator in adultum suū cum ergo filius fami. possit testari sine licentia patris a fortiori adultus sine licentia curatoris.
¶ Quarto dubitatur an testamentum factum 5
in pupillari etate conualidetur adueniente pubertate. τ breuiter dicatis quot non / vt tenet Phi. dicimus notabiliter in regula.ij.§. Itē in puberes in.j.co.in.fi. ff. de regu. iuris.
¶ Quinto dubitatur an filius fami. huius re
gni possit in alio regno testari mediante dispo 6
sitione huiꝰ.l. circa quod breuiter dic quot aut loquimur quo ad bona existētia in hoc regno τ quoad illa potest testari. aut quoad bona existentia in alio regno: τ tunc testari non potest: vt notatur per Bar. τ Bal. τ do. in.l. cunctos ppl'os. C. de sum. tri. τ fide cath. vbi etiā Bal. in.xj.co. tenet ꝙ filius fam. alterius regni non pōt testari i hoc regno quo ad bona alibi sita.

Lex.vj.

¶ Los ascendientes legitimos por su orden τ linea derecha sucedan ex testamento τ ab intestato a sus descendientes, y les sean legitimos herederos como lo son los descendientes a ellos en todos sus bienes de qualquier calidad que sean en caso q̄ los dichos descendientes no tengan hijos descendientes legitimos, o que ayan derecho de les heredar: pero bien permittimos, que no embargante que tengan los dichos ascendientes que en la tercia parte de sus bienes puedan disponer los dichos descendientes en su vida, o fazer qualquier vltima voluntad por su alma, o en otra cosa qual quisieren: lo qual mandamos que se guarde, saluo en las ciudades, villas τ lugares do segun el fuero de la tierra se acostumbran tornar sus bienes al tronco, o la rayz ala rayz.

¶ Sequitur materia.l.vj.

1 Que sit hodie legitima descendentium τ ascendentium:
2 Substitutus pupillaris etiā iure isto excludit matrem cum limitationibus.
3 Mater per transitum ad.ij. vota ob nō petitū tutorem priuatur successione cum ampliationibus τ limitationibus de quibus hic.
4 An debeatur legitima ascendentibꝰ vel descēdentibꝰ legitimis ḋ bonis acquisitis ꝑ clericū

IN.l.vj.ibi. en todos sus bienes. Nota ex 1
ista.l. ꝙ. hodie oīa bona ascendentiū sunt legitima descendentium qḋ intellige verū preterq̄ꝫ quintum bonoꝝ ꝑ tex. in.l.j.ti.vj. τ in.l. ix.ti.v.lib.iij. foro l. q̄ approbātur per tex. in.l. xxviij.j.co. ḋ quo vide que ibi dicā: per qḋ ampliāt decisio tex. in auct. nouissima. C. ḋ inofficio. testa. Secūdo nota ꝙ hodie oīa bona descē

dentiũ sunt legitima ascẽdẽtiũ preterq̃z tertiũ bonorũ: ꝛ sic cõclusiue teneatis ꝙ ascendẽtes possunt legare ꝑsonis extraneis: ꝛ pro anima quintũ bonoꝝ dũtaxat descẽdẽtes vero tertiũ bonorum ꝛ nõ vltra. de qua materia vide ꝑ docto. in. d. auct. nouissima. ꝛ per Joã. fa. in. §. fi. insti. de seruili cogna. ¶ Et qualiter ascendentes vel descendentes succedant ad inuicem in ter se videbimus in. l. ix. ꝛ in. l. x. infra eo.

2 ¶ In eadẽ. l. ibi/o q̃ ayã derecho de heredar. puta q2 filij sunt pupillariter substituti: vt notatur in. l. precibus. C. de impube. ꝛ alijs: ꝛ in. l. ij in prin. ff. de vulga. ꝛ pupi. substi. ꝛ in. l. vij. tit. v. par. vi. ꝛ sic nota ꝙ substitutus pupillaris ẽt iure isto excludit matrẽ: quod intellige verũ in substitutione expressa ꝑ iura supradicta. secus tñ est in substitutione tacita pupillari q̃ non excludit matrẽ: vt notaꝛ per gl. ꝛ docto. in. l. fi. C. de insti. ꝛ substi. ꝛ per docto. in. d. l. precib⁹. ꝛ ꝑ Bar. ꝛ do. in. d. l. ij. in pri. ff. de vulg. ꝛ pupi. ¶ Sed ista vltima cõclusio limitaꝛ aliq̃b⁹ modis: de quibus ꝑ glo. in. d. l. precib⁹ in ꝑte pertinet ꝛ in parte oĩomodo. d quo ibi ꝑ doct. ꝛ ꝑ Bar. in. d. l. ij. ¶ Sed tu vide Bal. in. d. l. precib⁹ l. vi. co. vbi tenet ꝙ tacita pupillaris cõprehensa in expressa vulgari excludit matrem cuius opinio reprobatur: vt per Alex. in. d. l. ij. in. xij. co. ff. de vulgari ꝛ pupi.

3 ¶ Itẽ põt ẽt verificari lex nr̃a i matre transeũte ad scd̃as nuptias tutore pri⁹ filijs nõ petito quo casu priuaꝛ successione filiorũ: vt in. l. oẽm. C. ad senatuscõsul. Tertulia. ꝛ i. §. fi. insti. eo. ti. ꝛ in auct. eisdẽ penis. C. de scd̃is nup. qd̃ ꝓcedit ẽt si petierit tutorẽ si nõ reddiderit rationẽ administratiõis: q2 nõ sufficit sola tutoris petitio: vt est casus in. d. l. oẽm in fi. ꝛ idẽ tenet ibi pau. de ca. ꝛ i. d. auc. eisdẽ penis in fi. ꝛ ibi expsse bal. in. ij. co. verũ tñ est ꝙ talis mater excusabitur si per errorẽ calculi sit minus filijs solutũ q̃z debebaꝛ ex dicta administratiõe. vl' si ꝓpter paupertatẽ nõ potuit soluere: vt tenet bal. i. d. auct. eisdẽ penis. in fi. co. Itẽ predicta cõclusio ꝓcedit etiã si alij administrauerũt bona pupillorum sine decreto iudicis: vt tenet gl. notabilis i. l. ij. §. si mater i parte nec legitime. ff. ad sena. cõsul. tertulia. ¶ Itẽ talis mater ob nõ petitũ tutorẽ excludiꝛ a substitutione pupillari si ipa sit filijs substituta. vt est tex. in. d. l. oẽz nõ tñ excludiꝛ a substitutione legatarie: vel fidei cõmissarie: vt tenet cinus/ bal. ꝛ docto. in. d. l. oẽm qd̃ intellige in fidei cõmisso vel legato relicto i primis tabulis secus tñ est si relinquaꝛ in scd̃is tabulis pupillarib⁹: q2 tũc talis mater excludaꝛ/ vt tenet Bal. ꝛ pau. de ca. i. d. l. oẽm. ꝛ bar. in. l. sciant. C. de legiti. here. Sz hoc videꝛ cõtra id qd̃ dicit Bar. in. d. auc. eisdẽ penis in fi. vbi tenet ꝙ talis mater nõ petẽs tutorẽ patiꝛ etiã penas de quib⁹ in. l. j. C. de scd̃. nup. vbi tex. dicit ꝙ mulier nubens. j. annũ luctus perdit sibi relicta: sed licet docto. non dicãt dicatis ꝙ dicta lex prima ex hodie correcta ꝑ tex. in. c. cũ scd̃m apl̃m de scd̃is nup. ꝛ in. l. v. ti. j. li. v. ordina. re. ꝛ in pragmaticis huius regni. f. lxxix. Itẽ etiã excludiꝛ a successione q̃ deferꝛ filijs virtute statuti. vt tenet bar. i. d. l. ij. §. ꝛ si forte. ff. ad tertulia. Itẽ nõ solũ priuaꝛ successione filioꝝ legitimorũ ꝛ naturaliũ simul: sz etiã naturaliũ tñ ꝑ tex. in. d. l. fi. qui petãt tuto. in tantũ ꝙ nõ excusatur propter iuris ignorantiã ꝑ tex. in. d. l. fi. q̃ petãt tuto. Itẽ etiã talis mulier ob nõ petitum tutorẽ excluditur a successiõe nepotũ. vt in. l. ij. §. si mater in versi. quid si nepotibus. ff. ad tertulia. Itẽ p̄dicta ꝓcedũt nõ solũ respectu filioꝝ sz ẽt respectu filiaꝝ feminaꝝ ꝑ tex. in. d. l. ij. §. si mr̃ in versi. vtiq̃ ꝛ filiab⁹. Itẽ predicta procedunt etiam si petat tutorẽ nõ spõte: sed coacta ꝛ cõpulsa per tex. in. d. §. si mater in versi. quid ergo. si petijt. Item procedit etiã si talis mater non petijt curatorem filijs dari in casu quo pupillis debet dari quod q̃nq̃ fit: vt in. §. interdũ insti. de curato. cuz simili. per tex. in. d. §. mater in versi. Sed dicẽdũ est si quidem. Itẽ procedit si non petijt curatorẽ dari bonis prima mariti d quo stat pregnas donec pariat: vt in. d. §. mater in versi. ꝙ sic pregnãs. de quo vide per bal. in. l. matres in. ij. co. C. ad tertulia. Itẽ procedit si non petijt curatorem dari vel tutorẽ filijs furiosis. vt in. d. §. mater. in versicu. ꝙ si furioso. Itẽ procedit si non petijt tutorez dari in locum excusati vel remoti: vt in. d. §. mater in prin. ꝛ in. §. fi. insti. eo. titu. Itẽ procedit etiã si talis mater sit relicta tutrix in testamẽto. vt tenet glo. ꝛ docto. in. d. l. omnem. C. ad tertulia. Item procedit etiã si pupilli habeant tutorem legitimũ. vt tenet bal. ꝛ doct. in. d. l. oẽm. ꝛ tenet bar. in. d. §. mater. in versi. ꝙ si pf. licet. glo. tenet cõtrarium in. l. matres. C. ad tertulia. q̃ cõiter rep. qd̃ intellige. vt per bal. in. d. l. oẽm. ꝛ in. d. l. matres: ꝛ in. d. auct. eisdẽ penis: ꝛ ꝑ bar. in. l. ij. ff. qui petant tuto. Itẽ procedit etiam si petierit tutores qui fuerint dati: sed nõ administrauerunt anteaq̃z talis mater nuberet: vt tenet bal. in. l. precibus in. iiij. co. C. d impube. ꝛ alijs. ꝛ tenet Sal. in. l. sciant. C. de legiti. here. Itẽ procedit si talis mater luxurieꝛ post mortem mariti licet non contrahat scd̃m matrimoniũ si filij moriaꝛ i pupillari etate nõ alias: vt tenet notabiliter pau. de ca. in. d. l. oẽm. d quo vide etiã glo. ꝛ docto. in auct. sacramentũ. C. qñ mulier officio tute. ad quod bene facit qd̃ no-

ta Bal.⁊ Joā.Fa.in.d.auct.eisdē penis. Itē
procedit licet talis mater ita bñ gesserit tutelā
ꝙ in aliquo nō erat debitrix: vt tenet Bal i.d.
l.oēm.in.ij co.⁊ in.d.l.matres.in.ij.co.⁊ idem
Bal.in.d.l.precib⁹.in.iiij.co.C.de impube.⁊
alijs. Itē procedit etiā si talis mater in secreto
cōtrahat scdo matrimoniū licet nō fuerit car-
naliter cognita.nec ad domū traducta/ vt te-
net Bal.in.d.l.oēm.⁊ idē tenet Ludo. roma.i
singulari.ccxviij.⁊ Joā.lupi.de Pala. rube.
in sua repe.ca. per vestras.fo.xxviij.in.ij.col.
Itē procedit etiam si talis mater vna die susce
pit tutelam ⁊ alia die sequenti contraxit secun
dum matrimonium/ vt tenet Bal.in.d. auct.
eisdem penis in.ij.co.in principio.

¶ Et supradicta procedunt in tantum ꝙ talis
mater per penitentiā non pōt moram purgare
vt tenet Alex.in.l.si insulā in.xij.co.ff. de ver.
oblig.⁊ Sal.magis late in.l.sciāt. C. d legiti.
here.de q vide in simili aliquid per Bar. in.l.
non solum.§.morte.in.xiij.co.ff. d noui operis
nunciatione. ¶ Itē q dicta sunt in matre habent ēt
locū in auia: vt tenet Bar.in.l.ij.in prin.i.vij.
co.ff.de vulgā.⁊ pupi.⁊ est tex.in.d.l. ij.§. ma-
ter in versi.quid sine potibus.ff.ad senatus cō
sultum tertu.⁊ idē tenet Bal.in.d. l. precibus
in.iiij.col.C.de impube.⁊ alijs.

¶ Sed circa premissa dubitatur vtrū debea
4 tur legitima patri vł matri d bonis adquisitis
per filium clericū/ de quo vide que dicam in.l.
ix.in.fi.q.j.co. ¶ Sed conclusio supradicta li
mitatur aliquibus modis/ ⁊ sit prima limitatio
in matre que non suscepit filiorū tutelā que ob
non petitum tutorem per transitū ad secūdas
nuptias nō priuaᵗ successione/ ⁊ sic ad hoc: vt
procedat cōclusio supradicta requiritur ꝙ ma
ter sit tutrix filiorum alias nō priuabiᵗ succes-
sione per tex.in.d.l.oēm.⁊ in.d.auct. eisdē pe-
nis in quantū dicit si ea legitima tutela susce
pta. Si ergo nō suscepit cessat dispositio. ⁊ ita
tenet Bal.in.d.auct.eisdē penis in.ij.co.quod
intellige verū quando talis mater expresse re-
cusauit tutelam filiorū taliter ꝙ sequēti in gra
du statim cōpetebat ius administrandi tutelā
alias si nō recusauit priuaᵗ successiōe. vt tenet
Bar.in.l.ij.§.qd si pater.ff.ad tertullia. ⁊ idem
tenet Bal.in.d.l.precib⁹ in.v.col.de quo vide
per Sal.in l.sciāt.C. de legiti.here. Sed licet
tūc nō patiatur penā nō petiti tutoris i casu in
quo expresse recusauit tutelā patiᵗ tñ penam
priuationis secundo nubentiū de qua in.l.ma-
ter.C.ad tertu. vt tenet Bal.in.d.auct.eisdem
penis qui vicio scriptoris allegat. l. matres. q
non facit ad propositum. de qua tñ materia ⁊
vltimo puncto videbimus late in.l.xv.j.co.

¶ Secūdo limita quādo filij moriunᵗ post pu
pillarem etatē quo casu mater non priuabitur
eorum successione ob non petitum tutorem: vt
est tex.in.l.matres.C.ad tertu.

¶ Tertio limita quando talis mater esset mi-
nor.xxv.annoꝝ quo casu nō priuabitur succes-
sione ob non petitum tutorem/ vt est tex.in.l.fi.
C.si aduersus delictum: quod ꝓcedit etiā si effi
ciatur maior ⁊ tempore maioris etatis contra
hat secundas nup.nō petito tutore: vt tenet spe
cula.in ti.de restitu.in integ.§.j. in.v.col.in.fi.
in versi. Sed ⁊ si mater. ⁊ idē tenet Bal.in.d.
l.oēm.in.ij.co.⁊ in.d.auc.eisdem penis: ⁊ in.d.
l.pci.i.iiij.co.⁊ idē Bal i.l qui.cōtra.C.de in
cestis nup.⁊ Sal.in.d.l.fi.C. si aduersus dlictū
d quo vide Ludo.roma. in singularib⁹ suis in
singulari.ccxx. ¶ Quarto limita si interesset fi
liorum tutorē non dari/ vt in.l.ij. §. tractari in
fi.ff.ad tertullia.⁊ tenet glo.⁊ docto.in.d.l.ma-
tres.C.ad tertullia.⁊ exemplificat.vt per Alex.
in addi.ad.Bar.in.l.sciant.C.de legiti.here.
¶ Quinto limita quando filij sunt penit⁹ ege
ni: vt in.d.l.ij.§.si mater.ff.ad tertullia.in versi.
ꝙ si penitus egenis. ¶ Sexto limita quando
mater fuit preuēta ab alijs antequā esse in mo-
ra petendi tutorem/ vt in.d.§. si mater in versi.
sed si forte absens.de quo vide per Bal. in.d.l.
precibus in.v.co.C.de impube.⁊ alijs.

¶ Septimo limita quādo tales filij moriūtur
infra annum cōnumerandū a tempore mortis
primi mariti qꝛ integer annus datur matri ad
petendum tutorē per tex.in.l.scian.C.de legit.
here.⁊ in.§.fi. institu. ad tertullia. ⁊ istā opinio
nē tenet Bal.i.d.l.matres.C.ad tertullia.⁊ idē
tenet ibi Pau.de ca.⁊ idē tenet Ange. Sal.⁊
Pau.de Ca.in.d.l.sciant.⁊ Alex.in.l. si decis-
serit in fi.ff.qui satisdare cogantur: vbi dicit ꝙ
ista est cōis opinio.licet Bar.in.l.ij.§. cōsestiꝫ
ff.ad tertullia teneat contrarium. quod tñ intel
lige verum preterq̄ꝫ si ille annus fuerit per iu-
dicem causa cognita abreuiatus: qꝛ tunc si non
petierit tutorem infra termino a iudice statutū
priuabitur successione: vt tenet Bal.in.d.l.ma
tres.⁊ in.d.l.precibus in.vj.co.C.d impube.⁊
alijs. Itē ⁊ secundo intellige verum preterq̄ꝫ
si mater fuisset in tanta negligentia ꝙ permis-
sisset bona pupilloꝝ dilapidari quo casu licet
si infra annum si non petat tutorem priuabitur
successione: vt tenet Bal.in.d.l.precibus in.vj
co.⁊ Pau.de ca.i.d.l.matres. ¶ Et limitatio
vij. supradicta ꝓcedit etiā si pupilli moriantur
in fine anni ⁊ tempore quo erat impossibile ma
trem posse tutorem petere infra annū: vt tenet
Pau.de Ca.in.l.cum.stipulatus.ff.de.verbo.
obliga.⁊ Alex.in.l.non ois in.fi.priu.ff.si cer-

tum peta.⁊ l.l.ſi deceſſerit.ff. qui ſatiſda.cogā.
⁊ in.d.l.cū ſtipulatus in quantū ſe remittit ad
ea que ipſe dixit in.d.l. ſi deceſſerit. Et iſtā opi
nionē videtur tenere expreſſe Oldraldus in cō
ſilio.cciij.in quantum dicit:ꝙ licet certuȝ ſit:ꝙ
ille/cui fuit collatum beneficiuȝ/non poſſit pro
moueri infra annum iuxta tex.in.c.licet canon
⁊ in.c.cōmiſſa.de electione.lib.vj. quia iam ſu-
m⁹ in fine āni/nō propterea priuabitur/donec
totus labatur annus:⁊ poterit illud beneficiuȝ
permutare/⁊ valebit talis permutatio:vt dicit
Oldraldus. Et iſta videtur equior ⁊ fauorabi
lior opinio.licet Pau.in.d.l.ſi deceſſerit.teneat
contrariam ſententiā/ a qua pro nunc recedo.
¶ Octauo limita/quādo talis mater eſſet pro-
diga/quia tunc ob non petituȝ tutorem nō pri
uaret̄ ſucceſſione:vt tenet Alex.⁊ docto.i.l.is
cui bonis.in.iiij.co.ff.de verboꝝ oblig. Quod
intellige verum quando iam eſſet per iudicem
declaratum ea eſſe prodigam/ alias vero con-
tra. per ea que dicūt doctores in.d.l.is cui bo-
nis:⁊ Bal.in.l.vna.in.xiiij.co.C.de confeſſis.
¶ Nono limita in matre mente capta/ per ea
q̄ dicit Bal.in.d.l.vna.in.xiiij.co.C.d cōfeſſis
⁊ ꝑ ea q̄ dicunt doc.in.d.l.is cui bonis. ¶ De
cimo limita/ quando talis mater eſſet ꝑ vim cō
pulſa cōtrahere ſecūdas nuptias:vt tenet Bal.
in.d.l.oēȝ.l.ij.co.C.ad tertulia. ¶ Undecimo
limita q̄ſi ſit monacha nō petito tutore vt tȝ bal
l.d.l.oēȝ.l.ij.co.poſt mediū. ¶ Duodecimo li
mita q̄n talis mr̄ haberet ꝯtutorē q: tūc nō te-
neret̄ aliū tutorē loco ſui peteret. Sȝ licet nō te
neatur petere tutorē tenet̄ tn̄ reddere contuto
ri rationem adminiſtrationis:quā ſi non reddi
derit/ priuabitur ſucceſſione:vt tenet.Bal.l.d.
l.oēȝ in.ij.co. ¶ Decimo tertio limita quādo
pupilli haberēt tutores teſtamētarios: q: tunc
mater non teneretur tutorē petere: vt tenet Ci
nus in.l.ſi.§.perſonis.C.de adminiſtra.tuto.⁊
Bal.in.l.precib⁹.in.iiij.co.C.de impube.⁊ a-
lijs. Quod procedit etiam ſi tutores teſtamen-
tarij non fecerint inuentariū. vt tenet Cin⁹ in
d.§.perſonis. Quod tamen intellige verū/ pre-
terquam ſi tutores teſtamētarij eſſent mortui/
vel remoti: quia tunc mater teneretur petere
tutores:vt tenet Cin⁹ ⁊ Bal. in dictis iurib⁹.
¶ Decimoquarto limita q̄n talis mater petijt
tutores/ licet nō idoneos: duȝ tn̄ hoc faciat bo
na fide/ ſec⁹ ſi doloſe:vt tenet Bal.in.d.l.preci
bus.in.vj.co.⁊ in dubio ſemꝑ preſumit̄ bona fi
des/niſi cōtrariū probet̄:vt tenet Bal ib.⁊ ita
debet intelligi tex.⁊ Bar.ibi in.d.l.ij.§.quid ſi
indignos.ff.ad Tertulia. ¶ Decimoquinto li
mita quando talis mater non petijt tutorē ſed
petijt curatorem de conſenſu pupilloꝝ:vt te-
net Bal.in.d.authē.eiſdē penis.in.ij.co ad ſi.
¶ Decimoſexto limita: q̄n talis mater ꝯtrahe
ret ſecūdas nuptias nō petito tutore/ ⁊ mortuo
ſecundo marito/re integra/ pupillis nō habēti
bus tutorem vult reaſſumere tutelam: quia tūc
non priuabitur ſucceſſione:vt tenet notabiliter
Alex.in addi.ad Bar.in.l.ſciāt.C.d legiti.he
re. Ad qd̄ alegat dictū Spe. in tit.de tutore.§.
nunc dicendū.in.iiij.co.in verſi.quid ſi mater.
Sed licet per docto.nō dicat̄/ credo ꝙ hoc nō
ſit verū ꝑ ea q̄.ſ.dicta fuerunt:vbi dicit̄ ꝙ iſto
caſu nō hȝ locū penitētia:nec pōt mora purga-
ri.⁊ Spe.dūtaxat loquitur reſpectu tutelle/nō
tamē reſpectu ſucceſſionis:maxime/quia dicit
ꝙ ſtantibus legitimis tutoribus in caſu predi-
cto/etiam reintegra.excluditur mater a tutela
Intantū ꝙ Cin⁹ in authē.matri ⁊ auie.in ſi.q
C.q̄n mulier officio.tutele.tenet ꝙ etiā ſi defi-
ciāt tutores legitimi/ ſemꝑ excludit̄ mat̄ a tute
la in caſu.ſ. dicto. de q̄ vide ibi ꝑ Bal.⁊ Sal.
¶ Sed circa premiſſa primo dubitat̄. Si mat̄
accepit curam filioꝝ impuberum ad litē/vel ad
vnā cauſam duntaxat/ ſi poſtea contrahat ma-
trimonium non petito tutore/an priuet̄ ſucceſſio
ne.⁊ Bal.in.d.authē.eiſdem penis in.ij.co.an
te ſi.mouet iſtam.q.quam nō decidit/ ſed relin
quit cogitandū. Sed licet ipſe non decidat/ mi
hi videt̄/ ꝙ aut iſti impuberes habebāt alios
tutores vel tutorē/ ⁊ tunc nō priuabit̄ ſucceſſio
ne:cū ſit ꝓuiſū pupillis. Aut nō habebāt alios
tutores/ ⁊ tūc aut talis mat̄ erat tutrix:⁊ habēt
locū ea q̄ dicta ſunt:aut nō erat tutrix ⁊ tūc aut
expſſe renūciauit tutele ⁊ nō priuabit̄: aut non
renūciauit/ ⁊ tūc priuabit̄ ſucceſſione/ per ea q̄
ſupradicta ſunt in prima limitatione. ¶ Secū
do dubitatur/ an ea q̄ dicta ſunt in matre/ ha-
beant etiā locum in patre tranſeunte ad ſecun-
das nuptias vt priuetur ſucceſſione ob nō peti
tuȝ tutorem.⁊ dicatis ꝙ non:vt tenet Bal.i.d.
authen.eiſdē penis.in fine.co.ad qd̄ bene facit
tex in.l.ſi.C.d bonis mater. ¶ Tertio dubita
tur: ſi talis mater ſuſcepit tutelā/deinde contra
xit matrimoniū nō petito tutore/ taliter ꝙ fuit
priuata/ ſed pupilli habebant auiam maternā
que infra annum non petijt tutorē pupillis ne-
potibus/an priuetur ſucceſſione predicta auia.
⁊ videtur ꝙ ſic.per tex.in.l.ſciā.C.de legiti.he
re.⁊ ita tenet Bar.in.l.ij.§ cōfeſtim.in ſi.ff.ad
Tertulia.⁊ in.d.l.ſciāt.⁊ in.l.nepotibus.C.qui
petant tuto.vbi dicit/ ꝙ ſi ſequens in gradu in
fra annum cōnumerandū a fine primi anni da
ti primo exiſtenti in gradu non petat tutorem
priuabitur ſucceſſiōe.⁊ idem Bar.in.l.quid er
go.§.ſ.ff.de his qui notā.in fa. Sed.glo.in.d.l.
ſciāt ⁊ ibi Ange.Pau.d.ca.Ioā.fab.⁊ Sal.⁊

glo.⁊ ibi Cinꝰ ⁊ Joã.fa.Bal.⁊ Sal.in.d.l.ne potibꝰ.⁊ Bar.i.l.ij.in pri.ff.qui petant tuto.tenent contrariuȝ: ideo quia mora non petiti tutoris duntaxat nocet existenti in primo gradu preterq̃ȝ si existens in primo gradu moriatur: quia tunc annus qui datur ad petendũ tutorem per d.l.sciant.incipit currere a tempore mortis primi existẽtis in gradu: vt tenet Bal.⁊ Sal.in.d l.nepotibus. ⁊ latiꝰ Sal.in.d.l.sciãt. ¶ Et idẽ est si mater non petito tutore cõtraxit secũdas nuptias.quia tunc habetur pro mortua/ ⁊ auia incipit tenere primũ gradum a tempore cõtracti matrimonij. vt tenet notabiliter Bal. in.l. matres.C.ad Tert.⁊ in l.p̃cibꝰ in.v.co.C.d impube.⁊ alijs.Sȝ hoc nõ videt̃ verũ per ea q̃ dicta sũt vbi fuit dictũ ꝙ mora non petiti tutoris solũmõ nocet p̃mo existẽti i gradu, ¶ Quaito dubitat̃ si pupillꝰ/ cui erat extraneꝰ pupillarit̃ substitutus/ moriatur post annum cõnumerandum a morte patris nullo ei existente vel petito tutore a substituto vl' a matre/ queritur ad quẽ deferatur illiꝰ hereditas/ an ad substitutũ/ vel ad matrẽ/ vl' ad nemĩnẽ eoꝝ.d qua.q.quia latissime disputat̃ p bar.in.l.ij.ff.q̃ petãt tuto.ad ibi vidẽdũ vos remitto. cuiꝰ ꝯclu.ibi ap.pbat̃ per Pau.de ca.i.d.l.sciãt.C.de legiti.here. ¶ Itẽ ⁊ q̃nto dubitat̃/ã lex nr̃a possit verificari i vxore occidẽte maritũ. Et dicatis vt per Joannẽ Lu.de Pala.rub.in sua repetitione.ca.per vestras. d donatio.inter virũ ⁊ vxo.fo.xl.i.iiij.co.

¶ Ley.vij.

¶ El hermano para heredar abinuestato a su hermano,no pueda concurrir con los padres,o ascendientes del defuncto.

1 Iure hodierno ascendentes in successione descendentium preferuntur fratribus defunctorum.
2 Ascendentes inter se qualiter succedant descẽdentibus.
3 Descendentes inter se qualiter succedant ascẽdentibus.

1 In.l.vij. Nota ex ista.l.ꝙ hodie ascendentes in successione descendentium preferuntur fratribus defunctoꝝ.per quod corrigit̃ tex. in.l.si.cũ trib' authẽ.ibi posit.C.ad Tertulia.
2 ¶ Sed p declaratione huius.l.dubitat̃ primo qualiter ascendentes inter se succedant descendentibus.De q̃ vide distinctionem/ quam ponam in.l.x.infra eo.
3 ¶ Secundo dubitat̃. qualiter descendẽtes inter se succedãt ascendentibus. Circa qd breuiter dic/ ꝙ aut loquimur in descendentibus spurijs/ ⁊ dic vt l.i.tx.j.eo. ¶ Aut in descendẽtibꝰ naturalibꝰ tãtũ/ ⁊ dic vt in.l.x. infra.eo. ¶ Aut loquimur in descendẽtibus legitimis ⁊ naturalibus: ⁊ tunc aut loquimur in filijs/ aut in nepotibꝰ. In primo casu quando in filijs/ dicatis ꝙ tales filij equaliter succedũ patribus/ nisi alꝫ cui eoꝝ sit factum prelegatũ/ vel melioratio/ vt in authẽ.i successione.C.de suis ⁊ legiti.here.⁊ in.l.iij.titu.xiij.par.vj. ¶ Aut loquimur in nepotibꝰ.⁊ tunc aut tales nepotes procedunt a patre/ ⁊ in nihilum succedũt: vt in.d.§.ita demũ.⁊ in.§.interdũ.⁊ l.§.cũ filijs.insti. de here.q̃ ab intesta.d̃ferunt̃.⁊ in.d.l.iij.ti.xiij.par.vj. ¶ Aut nõ procedũt a p̃re/ ⁊ tũc aut cõcurrũt cũ filijs aui defuncti ⁊ tũc succedunt in locũ p̃ris vl' matris in stirpẽ ⁊ nõ in capita: vt in.d.authẽ.i successione.⁊ in.d.§.cum filius.⁊ in.d.l.partitre. ¶ Aut cõcurrunt inter se: ⁊ tũc quilibet succedit in loco sui patris vel matris in stirpem/ ⁊ nõ in capita taliter: ꝙ solus nepos vnius filij vel filie habebit tantũ sicut quattuor vel quinq; nepotes ex altero filio vel filia: vt in.d.§.cuȝ filius in versi.Item si ex duobꝰ filijs.⁊ in.d.l.partitre. ¶ Et idem est in pronepotibꝰ, vt in.d.§.cũ filiꝰ.in versi.⁊ quia placuit. De qua materia videmeliꝰ q̃ȝ alibi per Cinũ in authẽ Itaq;.C. communia de successio. ⁊ per Jo. Fa. in.§.repetitis.institu.de seruili cognatione.

¶ Ley. viij.

¶ Mandamos que sucedan los sobrinos con los tios ab intestato a sus tios in stirpem y no in capita.

1 Filius fratrum succedun cum patruis vel auunculis ab intestato in stirpem ⁊ non in capita.
2 Idem si ex testamento succedat.
3 Filius filij fratris non succedit cum fratre vel sorore defuncti.
4 Filij duorum fratrum succedunt patruo vel auunculo in capita/ ⁊ non in stirpem/ ⁊ idem in alijs in vlteriori gradu positis.
5 Filiꝰ fratris ex vno dũtaxat latere cõiunti prefertur patro vel auunculo defuncti.
¶ Si q̃s d̃cesserit sine descẽdentibꝰ ⁊ ascẽdẽ.⁊ sine fratribꝰ/ ⁊ sine fratrum filijs/ superstite v- 6
no patruo q̃ fuerat frater sui p̃ris vtrinq; coniunctꝰ/ ⁊ superstite alio patruo/ q̃ fuerat frater sui p̃ris ex vno latere tantum/ vtrinq; coniunctus nõ prefert̃ cõiuncto ex vno latere tantum imo equaliter admittunt̃ ad successionem.

In.l.viij.in prin. Nota ex ista l ꝙ filij fra- 1
trũ succedũt patruo vl' auunclo cũ patruis

vl' auūculis abītestato ī stirpē ꝛ nō ī capita ꝛ idē disponit tex. in authē. cessante. C. ð legi. he. Qð intellige verū / nisi repiret̃ cōtraria cōsuetudo ꝙ vinceret legē istā: vt in. l. ccxlj. ī legibus styli.
2 ¶ In eadem lege ibi ab intestato circa declaratione huius. l. est notādum / ꝙ idem erit si succedant ex testamento in dubio / puta / si istituātur a patruo vel auūculo cum patruis vl' auūculis: nā in dubio viderētur instituti in stirpē ꝛ nō in capita: nisi per testatorem aliud esset dispositum vt tenet notabiliter Jo. ð imo. in l. inrerdum. in pin. ff. de here. insti. ꝛ Alex. in ij. vol. consilioꝝ in cōsi. lv. quos refert ꝛ sequit̃ Nicolaus Boerij. in cōsilijs suis. in cōsilio primo. Que cōsilia sunt īcorporata cū lectura Dini ð regulis iu. li. vj. ī fi. lecture. qð est bene notādū in practica.
3 ¶ Sed circa pmissa dubitatur primo. vtrum filius filij fratris succedat cum fratre vel sorore defuncti. Et dicatis ꝙ nō: vt tenet pau ð ca. in. l. defun. C. ad tertu. ꝛ ī authē. post frēs la. ij. C. ð legi. here. ꝛ istā cōclu. tenet ibi glosa notabilis.
4 ¶ Scðo dubitatur qualiter filij duoꝝ fratrum inter se succedant patruo vel auunculo. Et dicatis ꝙ succedunt in capita ꝛ nō in stirpē: vt in l. xiij. tit. vj. li. iij. foro. l. ꝛ in. l. v. tit. xiij. par. vj.

¶ Et idē est in alijs parentibus vlterioris gradus per dicta iura: ꝛ ita tenet Cinus Jo. Fa ꝛ do. in authē cessante. de legiti. here. ꝛ est tex. in authē. post frēs. la. ij. co. ti. licet. bar. in. l post cōsanguineos. §. hereditas. ff. de suis. ꝛ leg. here. ꝛ glo. in d. authē. cessante. teneant contrarium.
¶ Tertio dubitatur vtrum filius fratris etiā ex vno tantum latere coniuncti preferatur patruo vel auūculo defuncti. ꝛ dicatis ꝙ sic: vt tenet sal. in. d. authē. post frēs. in. j. co. ꝛ jo. fa. l. §. fi. in. ij. co. insti. de seruili cogna. qð est bene notandum 5
¶ Itē ꝛ. iiij. nota / ꝙ si aliqs moriat̃ sine descēdētibus / ꝛ ascendētibus / ꝛ sine fratribus: ꝛ sine fratrum filijs relicto vno patruo qui fuerat fratri sui patris vtrinqꝫ coniunctus: ꝛ relicto etiā alio patruo qui fuerat sui patris ex vno tantum latere / nō prefertur vtrinqꝫ coniunctus cōiuncto ex vno latere tantum / imo equaliter admittuntur ad successionem / vt tenet Bar in. l. post cōsanguineos. §. legitima. ff. de suis ꝛ legi. here. ꝛ idem tenet Pau. de Ca. ꝛ ibi Alex. in addi. ad Bar. in d. authē. post. fratres. C. de legi. here. de qua materia vide omnino per Cinum in authē. Itaqꝫ. C. cōmunia de success. ꝛ Jo. fa. in. ꝛ. §. fina. insti. de seruili cognatione. 6

¶ Ley. ix.

¶ Los hijos bastardos y legitimos de qualquier calidad que sean no puedan heredar a sus madres ex testamento ni ab intestato en caso que tengan sus madres hijo, o hijos, o descendientes legitimos: pero bien permitimos que los puedan en vida, o en muerte mandar hasta la quinta parte de sus bienes: dela qual podrian disponer por su aīa, y no mas, ni allende. Y en caso que no tenga la muger hijos, o descendientes legitimos aunq̃ tenga padre, o madre, o ascendientes legitimos mādamos q̃ el hijo, o hijos, o descendientes q̃ touiere naturales, o espurios por su orden y grado les sean herederos legitimos ex testamento ꝛ ab intestato: saluo si los tales hijos fueren de dañado y punible ayuntamiento de parte dela madre, que en tal caso mādamos que no puedan heredar a sus madres ex testamento ni ab intestato. Pero bien permitimos que los puedan en vida, o en muerte mandar hasta la quinta parte de sus bienes y no mas dela que podian disponer por su anima, y de la tal parte despues que la ouieren, puedan disponer en su vida, ó al tiempo de su muerte los dichos hijos y legitimos como quisieren. E mandamos que entonces se entienda ꝛ diga dañado ꝛ punible ayuntamiento, quando la madre por el tal ayuntamiento incurriere en pena de muerte natural, saluo si fueren hijos de clerigos, o frayres o freyles, o de monjas professas, que en tal caso aunque por el tal ayuntamiento no incurra la madre en pena de muerte: mandamos que se guarde lo contenido en la ley que hizo el señor rey don Juā el primero en la ciudad de Soria que habla sobre la succeession delos hijos delos clerigos.

1 Filius naturaralis vel spurius an possit succedere matri.
2 Filius adulterinus an succedat matri.
3 Filius matris illustris an succedat mrī illustri.
Filius clerici an succedat patri suo clerico. 4
Filius clerici an succedat matri.
Filius clerici natus añ p̄sbiteratū an succedat. 6
Nepos legitim⁹ ꝛ naturalis clerici ā succedat. 7

tali suo clerico.
8 Clericus de equitate canonica potest filio suo donare ratione alimentorum.
9 Cleric⁹ põt dotare filiã rã de iure.cano.q̃z ci.
10 Dos data filie spurie per patrem clericum an possit per heredes clerici reuocari vel per successores ab intestato.
11 Filius incestuosus natus ex cõsanguineo ⁊ cõsanguinea an succedat.
12 Filius clerici an succedat cõsanguineis pr̃is.
13 Clericus an pos.succe.filio suo spurio vl' legiti.
14 Mater an possit succe. filio spurio nato ex clo.
15 Consanguinei filiorum clericorum an succedant predictis filijs clericorum.
16 Filius spurius an possit prescribere donata sibi a patre vel matre cõtra dispositionẽ legales.
17 Ex bonis acq̃sitis per filium clericũ an debeat legitima patri vel matri vel filijs legitimis.

1 IN.l.ix.in pri. Nota ex ista.l. ꝙ nõ stãtib⁹ descendẽtib⁹ legitimis ⁊ naturalib⁹ fili⁹ natura.vel spurius succedit matri ta ex testamento quã ab intestato. ⁊ idez disponit tex.in.l.hac ꝑte.⁊ in.l.si spuri⁹.ff.vñ.congna. ⁊ idẽ ẽ i nepote: vt tenet cinus ⁊ sal.in.l.fi.C. de natu.libe.sz stãtibus filijs legitimis ⁊ naturalib⁹: tales filij naturales tm̃ vl' spurij ex dispositiõe mr̃is sunt capaces quinte ꝑris bonoꝝ duntaxat ꝑ istã.l.si tñ mr̃ non disponat de predicta quinta i nihilũ succedũt. Credo tñ. ꝙ tales filij natura. vl' spurij debeat alimẽtari a filijs legitimis per tex.in authẽ.quib⁹ mo.natu.effi.sui.§.fi.colla.vij.⁊ notat in.c.cũ haberet.de eo qui duxit in matrimoniũ quã polluit ꝑ adulte.⁊ est etiã text.in.l.viij.ti.xiij.par.vj. Qd̓ intellige verum / si tales filij nõ possint suis laborib⁹ se alimẽtare: alias filij legitimi nõ tenerent eosdẽ alimẽtare / vt tenet expresse Bar. in.d.authẽ. quibus mo. natura. effici.sui.§.discretis.colla.vij.

2 ¶ In eadem lege ibi. saluo si los tales fijos fueren de dañado y punible ayuntamiẽto: vt quia sunt ꝓcreati in adulterio / qd̓ punibile est: vt in.l.quãuis la.ij.in fi.⁊ i.l.grachus.C.ad.l.iulian de adulte.⁊ in.l.lxxxj.⁊.l.lxxxij.j.eo.⁊ sic nota / ꝙ filius adulterinus etiã nõ stantibus filiis legitimis nõ succedit matri preterq̃z in quinto duntaxat si sibi relinquatur nõ alias.⁊ idẽ tenet gl. Cin⁹.Jo.Fa.Bal.Sal.Pau. d̓ Ca.⁊ do.i.l.si qua illustris.C.ad orphi.⁊ glo.⁊ doc.in.§.nouissime.insti.eo.tit.⁊ est tex.in.l.x.cum seq titu.xiij.par.vj.de quo vide late per Cinũ in authẽ.Itaq̃z.C.cõia de successio. Sed cõclusionẽ supradictaz intellige verã preterq̃z si talis mater esset ꝑ vim stuprata quo casu talis filij adulterini non stantibus legitimis succederent: vt tenet Bal.notabiliter in.d.l.si qua illustris. Itẽ ⁊ scd̓o intellige predictã conclusionem verã q̃n talis mater tempore cõceptionis filij habebat maritum viuum. Secus tamen esset si talis mater esset soluta licet vir cũ quo habuit accessum esset coniugatus quia tunc talis filius bene succederet matri: ⁊ sic ad hoc vt filius adulterin⁹ non succedat matri / requiritur ꝙ adulteriũ cõmittatur ex parte mr̃is: secus tñ est si cõmittat ex parte patris / q2 tunc succedit. vt tenet notabiliter Sal.in.d.l.si qua illustris. Pro q̃ cõclusione pondero tex.nr̃m in quantũ dicit: punible ayuntamiento de parte dela madre. nã in casu nostro mater non punitur pena mortis: de qua in hac lege / cum sit soluta / ⁊ non coniugata: vt notatur in.l.j.C.ad.l.Juli.de adulte.

¶ Sed circa premissa primo dubitatur / vtrũ filius spurius succedat matri illustri. De q̃ quia recipit distinctiones vide per doc.in. d.l. si qua illustris.⁊ vide tex.in.l.fi tit.xiiij.par.iiij. 3

¶ Scd̓o dubitatur / vtrũ filius clerici succedat patri suo clerico. Circa qd̓ breuit̓ dic / ꝙ aut talis filius est legitim⁹ ⁊ naturalis / ⁊ succedit: vt in authẽ.presbyteros.C.de episco.⁊ cle.⁊ in authẽ.in successione.C.de suis ⁊ legiti.here.⁊ dixi in.l.vj.supra eo. ¶ Aut est filius spurius.⁊ tũc non succedit.vt in.l.xxij.ti.iij.li.j.⁊ i.l.ij.tit.iij.li.v.ordi.reg.⁊ idem tenet Abb.⁊ Prepositus in.c.cuz haberet.in fi.co.de eo qui duxit in matrimonio.quã polluit per adulteri. 4

¶ Tertio dubitat̓ / vtrũ filius clerici succedat matri. Et videt̓ ꝙ sic per tex.i.l.hac ꝑte.⁊ i l. si spuri⁹.ff.vñ cogna.⁊ istã opinionẽ tenet Mõtaluus in.l.ix.ti.v li.iij.foro.l. Sz Abb ⁊ Prepositus in.d.c.cũ haberet. tenẽt cõtrariũ: dicẽtes / ꝙ immo talis fili⁹ nõ succedit matri nec patri.⁊ idẽ tenet abb.in.c.ꝑ venerabilẽ.i.vij.co q̃ filij sint legiti.⁊ ꝑ ista cõclusione (iudicio meo) est hic tex.in quantũ lex nr̃a dicit. saluo si fuerẽ los hijos de clerigos en cuya succession mãdamos q̃ se guarde lo contenido enla ley q̃ fizo el señor rey don Juã. q̃ est lex.xxij ti.in.li.j. ⁊ lex ij.ti.iij.li.v.ordina.rega.⁊ sic ꝑ istam.l. extenditur ⁊ amplia̓t dispositio illaꝝ duarũ legum / que dicunt / ꝙ filius clerici nõ succedit tali patri clerico vt habeant etiã locũ in matre / vt talis fili⁹ non possit ei succedere.⁊ ꝑ ista cõclusione pondero etiã tex.in.d.l.xxij.in quantũ dicit si sus fijos heredassen sus bienes y d̓ sus padres. ecce q̃liter dicit sus bienes.scz matris. ⁊ postea dicit / y de sus padres.⁊ ad tex.in d.l.hac parte.⁊ in.d.l.si spuri⁹.r̃ndet̓ ꝙ illa iura loquunt̓ i alijs filijs spurijs nõ tñ in filijs clericorum / ⁊ ista opinio de iure videt̓ mihi verior lz prima sit equior. 5

¶ Quarto dubitat̓ vtrũ fili⁹ clerici natus ãte presbyte.succedat pr̃i suo clerico. Circa ꝙ dic / 6

ꝙ aut talis filiꝰ fuit natꝰ ex legitimo matrimo
⁊ tunc succedit tā ex testamento q̄ȝ ab intestato
vt dixit supra i.ij.q. ¶ Aut nō fuit natꝰ ex legi
timo matrimonio: ⁊ tunc aut tpōre quo fuit na
tꝰ ciꝰ pr̃ habebat ecclasticū bn̄ficiū: lȝ nō esset
in sacris constitutus: ⁊ nō succedit: qꝛ cēset filiꝰ
clerici. vt tȝ Abb. in.c. p venerabilē. in pe.co. q̄
filij sint legi. ⁊ bar. in.l. in cōcubinatu. ff. de cō
cubinis. ¶ Aut nō habebat ecclasticū bn̄ficiū
⁊ cēset filius naturalis dūtaxat ⁊ nō spuriꝰ / vt
tenet gl. notabilis. in.l. impalis.§. his illō. C. de
nup ⁊ tenet Bar. in.d.l. in cōcubi. de quo vide
glo. ⁊ Bar. in.l.ij. C. de epis. ⁊ cleri. etiaȝ Pau
de ca. ibi. ⁊ qualiter succedat talis filius natu
ralis videbimus in.l.x. infra proxima.

7 ¶ Quīto dubitat̃. vtrū nepos legit. ⁊ natura
lis clerici succedat tali auo clerico. De q̄ vide
Bar. ⁊ do in.l. gallꝰ.§. q̄d si is. ff. de libe. ⁊ post
hu. ⁊ late p sal. i.l.fi. C. de natura. libe. ⁊ p abb.
in.c. ex tenore. ⁊ i.c. causamq̄ȝ. ⁊ i.c. lator. q̄ filij
sint legi. vbi cōiter cōcludit̃ ꝙ talis nepos pōt
succedere ex testa. si istituat̃ ab auo: nō tn̄ ab in
testato. Qd̓ ē verū pterq̄ȝ si sit natꝰ ex filio spu
rio habito ex dānato coitu / quo casu nō potest
succedere ex test. nec ab intestato. vt tenet bal.
l. si quis incesti. C. de incest. nup ⁊ Sal. i.l.fi. C.
de natura. libe. de q̄ vide Hippo. d̓ Marsilijs i.
singlari. cxliij. ⁊ mōtalnū i.l.x. ti. v. li. i. sforo.l.

8 ¶ Anū tn̄ est ꝙ filij clericoꝝ de eq̄tate canoni
ca sunt capaces rōne alimētoꝝ q̄ ipsis possunt
donari a p̄re clerico vt in.c. cū habēret d̓ eo q̄ du
xit in matrimonio q̄ȝ polluit per adulte. ⁊ i au
thē. quibꝰ modis natura. effi. sui.§. fi. colla. vij.

9 ¶ Itē tales filij possunt a parētibꝰ clericis do
tari vt p bar in.l.fi. ff. d̓ his q̄bus vt indignis ⁊
p bar. bal. sal. ⁊ do. in authē. ex cōplexu. C. d̓ in
cestis nup. ⁊ p bar. i.l. meuiꝰ.§. duobꝰ. ff. d̓ lega
tis.ij. ⁊ in.l.fi.§. si a socero. ff. de his q̄ in fraudē
credi. ⁊ per Abb. in consilio. cxv. ⁊ in.d.c. cū ha
beret ⁊ Io. lupi d̓ Pala. rub. in dicta sua repe
c. per vestras fo. lxxxij. quē videatis. ⁊ per Ma
thesala in notabili. cxlvj. ⁊ per Io. de imo. in.l.
lucius.§ j. ff. de lega. ij. facit qd̓ notat abb. ⁊ do.
in.c. peruenit de arbitris. ⁊ in.c.j. d̓ cohabi. cle
ricoꝝ. ⁊ supradicta est cōmunis cōclusio / lȝ sal.
d. authē. ex cōplexu / ⁊ Alex. in.l.j. in.v.co. ff. so
lu. matrimonio. teneant contrarium / in tantuȝ
ꝙ non solū talis clericus pater pōt dotare im
mo tenetur vt tenet Mathesa. in dicto notabi
li. cxlvj. ⁊ Abb. in.d. cōsilio. cxv. pro qua cōclu
siōe facit tex. i.l.v. ti. xix. par. iiij. Sed cōtra hec
est tex. in l. vxorē.§. pr̃ naturalis. ff. de lega. iij. ⁊
doctrina bal. ⁊ sal. in.l.fi. C. de dotis promi. vbi
dr̃ / ꝙ pater naturalis nō tenetur dotare filiam
naturalē. ergo a fortiori nō tenebit̃ dotare spu
riā. Sȝ dic ꝙ illud est verū / qñ talis filia est di
ues / quo casu pr̃ naturalis nō tenetur eādē do
tare ⁊ ita loquitur tex. in.d.§. pr̃ naturalis. se
cus tamen est si esset pauper: quia tūc teneretur
vt tenet bal. in.l. nec mater. C. de iure doti. Et
idē est in filia spuria vt tenet bal. ⁊ romanus in
d.l.j. ff. sol. matrimonio / vt refert ibi alex. in.v.
col. In tantum ꝙ pater tenetur dotare filiā in
cestuosam vel nefariā / vt tenet Mathesa. in di
cto notabili ⁊ abb. in.d.c. cū haberet. in.ij. co. ⁊
cinus ⁊ bar. in.d. authē. ex cōplexu. pro qua cō
clusione est tex. in l.v. ti xix. par. iiij. ⁊ facit tex.
in.l.x. infra proxia: in quārum loq̄tur gn̄raliter. lȝ
bal. quē ibi seq̄tur alex. in addi. ad bar in.d. au
thē. ex cōplexu. teneāt contrariū. In tantum / ꝙ
etiam frater tenetur dotare sororem spuriā / vt
tenet abb. in.d. consilio. cxv. quem sequitur cel
sus in addi. ad bar. in.l.j. in.iij. col. in parte cre
ditor. C. solu. matrimo. ¶ Et ā auus teneatur
dotare nepotem spuriam / vide tex. in.l.v. ti. xix.
par. iiij. ¶ Sed cōclusio supradicta videtur ꝙ
non procedat d̓ iure ciuili / per tex. in.d. authē.
ex complexu. sed dicatis ꝙ ille tex. corrigitur p
tex. in.d.c. cuȝ haberet ⁊ ita tenet ibi abb. in.ij.
col. ⁊ est de mente cini. Io. fa. Bar. Bal. in.d.
authē. ex complexu. ⁊ bar. in.l.fi.§. si a socero. ff.
de his que in frau. credi. ⁊ bal. in l. eam quaȝ. in
x. co. C. de fideico. pro qua conclusione est bonꝰ
tex. in.d.l.v. ti. xix. p. iiij. Sed jo. de imo. in.l. ex
facto.§. si quis rogatus cl.j. in.v. co. ff. ad trebe.
⁊ alex. i.d.l.j. i.v. co. ff. solu. matrimonio: ⁊ frā.
d̓ aretio in cōsilio. xliiij. ⁊ alex. in addi. ad bar.
in.d. authē. ex cōplexu. tenent cōtrariū dicētes
ꝙ imo q̄dlibet ius seruet̃ in suo foro. p qua cō
clusione facit glo. in reglā.ij. de regu. iuris. lib.
vj. ⁊ notata per bar. ⁊ doc. in.l. priuilegia. C. de
sacrosan eccle. ⁊ per. abb. ⁊ doc. in.c.j. de noui
opis nūtia. vbi cōcludit̃ / ꝙ in materia cōcernē
ti peccatū si ius canonicū ⁊ ius ciuili discrepāt
stādū est iuri canonico: in materia vo nō cōcer
nenti peccatū: q̄dlibet ius seruabit̃ in suo foro:
sȝ in casu nr̃o nō vertit̃ peccati materia / igitur
⁊c. Sed tenēdo primā opinionē pōt dici / ꝙ illa
reglā non habet locum qñ equitas prefertur ri
gori / cōcurrendo cū rigore / cū equitas scripta
preferat̃ rigori scripto: vt in.l. placuit. C. de iu
dici. ⁊ in.l j. C. de legibus. naȝ in casu nr̃o repe
ritur equitas scripta de q̄ in.d.c. cū haberet. er
go. d̓bet preferri rigori scripto. de quo in dicta
authē. ex complexu. maxime qꝛ opinio ista com
probatur legibus regni de quibus supra.
¶ Sexto dubitat̃ vtrū dos data filie spurie pos
sit reuocari p heredes vl̃ successores ab intesta 10
to huius pr̃is filie spurie: circa qd̓ breuit̃ dic: ꝙ
aut loq̄mur vtrū possit reuocari cōstante matri

monio inter filiã spuriã ⁊ eius maritũ aut solu. matrimo. In primo casu qñ cõstante matrimo nio dicatis/ q nõ põt reuocari: vt tenet bar.i.l. fi.§.si a socero.ff.de his q̃ infra credito. ⁊ i.l.me nius.§.duob⁹ in.iij.q.ff.de legatis scd̃o. ⁊ tenet bal.in.d.autẽ.ex cõplexu. Sꝫ cõtrariũ videt̃ di sponere tex.in.l.xxix.ĩfra eo. Sꝫ dic q ille tex. loq̃tur in alio casu/ scꝫ in filijs legitimis ⁊ natu ralibus/ vbi si fuit dos data filie legitime in ma gna quãtitate taliter q fuit d̃fraudata ligitima aliorũ/ d̃bet diminui p̃dicta dos q̃ten⁹ excedit legiti. alioꝝ etiã cõstãte matrimo p.d.l.xxix.
¶ In scd̃o casu/ qñ soluto matrimo. aut predi ta filia spuria nõ ẽ mortua aut est iã mortua/ in primo casu qñ nõ ẽ mortua dicatis/ q de iure ci uili põt talis dos reuocari. vt tenet bar. in.d.§. duob⁹. ⁊ i.d.§.si a socero. ⁊ Jo.lu.de pala. rub. in dicta sua repe.fo.lxxxij.in.ij.col.post princi pi. Sꝫ de iure canonico non põt reuocari nisi quaten⁹ excedit illõ qd̃ põt dari rõne alimẽto rũ.p tex.i.d.c.cũ habet̃et. vt tenet bar.i dictis lo cis. ⁊ abb.in cõsilio.cxv. ⁊ bal.in.d l.cã quã.i.x co.C.d̃ fideico. ⁊ alex.in addi.ad bar.in.d.§.si a socero. sꝫ cui i hoc sit stãdũ ã iuri canonico vł̃ ciuili/ supra dictũ fuit: sꝫ hodie videatis tex.i.l. x.infra pxia: vbi disponit̃ q filia spuria nõ pos sit habẽre rõne alimẽtoꝝ nisi q̃tã p̃tẽ bonoꝝ/ q̃ ab illa nõ valeat auferri: ⁊ sic lex illa in hoc con cordat cũ iure canonico ⁊ corrigit i⁹ ciuile scd̃ꝫ qd̃ filia spuria soluto matrimonio aliq̃d nõ po terat habere etiã rõne alimẽtoꝝ. In.ij.casu qñ filia spuria ẽ mortua dicatis q tã d̃ iure canoni co q̃ꝫ ciuili põt talis dos repeti/ taliter/ q nõ re maneat q̃cq̃ꝫ penes heredes p̃dicte filie spurie vt tenet bal.in.d.l.cã quã.in x.co. ⁊ tenet abb.i d.cõsi.cxv. ⁊ alex.in addi. ⁊ bar. i.d.§.si a socero Hodie tñ poterit repeti p̃terq̃ꝫ q̃tũ bonoꝝ: vt i.d.l.x).pxia. qd̃ ĩtellige stãib⁹ filijs legitimis ⁊ natura. alias sec⁹: nã esset durũ otrariũ assere re inspecta eq̃tate ⁊ rõne naturali: lꝫ de rigore iuris prima opinio videat̃ verior: d̃ quo videa tis que dicam in.d.l.x.infra proxima.
11 ¶ Septio dubitat̃ vtrũ fili⁹ incestuos⁹ nat⁹ ex cõsanguineo ⁊ cõsanguinea succedat. circa qd̃ dic q aut loq̃mur i filio nato ex legitimo matri monio. lꝫ ex cõsanguineo ⁊ consanguinea ⁊ tũc dic vt notat̃ p abb. ⁊ do.in.c.qd̃ sup.d̃ cõsãgui. ⁊ affini. ⁊ i.c.ij. ⁊ in.c.qd̃ nobis. ⁊ in.c.referẽte in.c.ex tenore. q̃ filij sint legi. ⁊ per do.in authẽ. ex cõplexu.C.de icestis nup. ⁊ tex. ⁊ do.i.authẽ. icestas.C.eo.ti. ⁊ vide tex.i.l.fi.ti.xviij.par.vij
¶ Aut loq̃mur in filio nato nõ ex matrimo. ⁊ tunc dic/ q talis fili⁹ nõ succedit: vt tenet glo. ⁊ cõiter do.in.l si qua illustris.C.ad orphi. ⁊ glo. ⁊ do.in.§.nouissime.insti.ad orpi. ⁊ est tex.in.l. x.ti.xiij.par.vj. ⁊ p ista cõclu.est hic tex. in quã tũ dicit/ de dañado y punible ayũtamiento. nã certũ ẽ q in casu nr̃o imponit̃ a iure pena adul terij: vt tenet glo. ⁊ do.in.l. si adulteriũ cũ ince stu. in prin.ff.ad.l iuliã.de adul. ⁊ est tex.in.l.iij ti.xviij p.vij. ⁊ pena adulterij est pena mortis. vt in.l.quãuis.la.ij.in fi. C.ad.l.iuliã. de adul. de quo vide sal.in l.q̃ adulteri.eo.ti. Credo tñ q talis filius sit capax quinte partis bonoꝝ ra tione alimentoꝝ vel dotis/ per ea q̃ dicta sunt
¶ Octauo dubitat̃ vtrũ fili⁹ clerici sucedat cõ 12
sanguineis vł̃ parentibus p̃ris. ⁊ videt̃ q sic p tex.i n.l.hac p̃te. ⁊ in.l.si spuri⁹.ff.vñ cog. ⁊ ista opinionẽ videt̃ tenere gl.in authẽ. q̃b⁹ mo.na. effici.sui.§.fi.col vij. ⁊ bal.in.l. cã quã.in pe.co. C.d̃ fidei cõmi. ⁊ bar. ⁊ do.in.l.si is q̃ ex bonis ff.de vulga. ⁊ pupi.substi. vbi d̃t q fili⁹ spurius põt succedere fratri legitimo ex testamẽto fra tris. De q̃ vide etiam bal. ⁊ sal.in.l.matre.C.de nam.libe. ⁊ gl.notabilẽ in.l.nemi⁹.ff.de cõdi. ⁊ demõstratio. ⁊ alex.in.l.p herede.§.papinianus ff.de acqui.heredi. Sꝫ hodie cõtrariũ reperit̃ dispositũ per tex.in l.xij.ti.iij.lib.primo. ⁊ in.l. ij.ti.ij.li.v.ordi.rega.de q̃ vide bal.in.d.l.cam quã in.x co.cum duabus seq. ⁊ in repe.l.j. C.d̃ sacrosan.eccle. ⁊ mõtaluũ in.l.x.ti.v.li.iij.foro. l. ⁊ ad iura p prima parte adducta respõdetur: q loquunt̃ in alijs filijs spurijs / non tñ in filijs clericorũ: vt in eisdẽ iuribus patet. ¶ Unuꝫ tñ est/ q filij duarũ cõcubinarũ se inuicẽ nõ succe dunt: vt tenet gl.notabilis in.d.l.hac p̃te.ff.vñ de cog.de quo vide q̃ dicam in.l.x. infra pxia. Tñ oẽs alij filij spurij preterq̃ꝫ filij clericoꝝ bñ succedunt matri ⁊ eius parẽtib⁹ per tex.in.d.l. hac parte. ⁊ in.d.l.si spurius: ⁊ p istam.l. ⁊ ita te net Jo.Fa.in.§.nouissime.insti.ad orphi. ⁊ Ci nus quẽ oĩno vide in authẽ.itaq̃ꝫ.C.cõia d̃ suc cessio. ⁊ sũma angelica in p̃te fili⁹.fo.cxc.in.iiij co. ⁊ est tex.in.l.x. ⁊ in l.fi.in fi ti xiij.par.vj.nõ tñ succedũt patri vt tenet Cinus in l.si qua illu stris.in.fi.C.ad orphi de quo videatis que di cam in.l.x.infra proxima.
¶ Nono dubitat̃ vtrũ cleric⁹ possit succedere filio suo Circa qd̃ breuit̃ dic q aut talis fili⁹ ẽ legitimus ⁊ naturalis habitus ex legitimo ma trimo. ante q̃ꝫ eius p̃r esset cleric⁹: ⁊ tũc sine du bio succedit: vt fuit dictuꝫ in.l.vj.ĩ.co. Aut est spuri⁹ natus ex cõcubinatu. ⁊ tũc talis clericus nõ succedit filio. ideo qr in oib⁹ casib⁹ in q̃b⁹ fi lius nõ succedit p̃r i in eisdẽ pater nõ succedit fi lio. vt tenet bar.in l.si gener. in.j.co.ff. d̃ his q̃ b⁹ vt indignis. ⁊ in.l.j.in fine principij.ff.d̃ bo noꝝ pos. cõtra tabu. ⁊ ab.in.c.tanta.in pe.co. q̃ filij sint legiti. ⁊ prepositus in p̃prijs terminis in.c.cũ haberet.in fi.co.ante fi.de eo q̃ duxit in

matrimonio.quã polluit per adult. Bal in authẽ. licet.C. de naturali. libe. ⁊ summa angelica in parte filius.fo.cxc.in. iiij. co.ex tex. in.l.viij. in si.titu.xiij.par.vj.

14 ¶ Decimo dubitatur vtrum mater possit succedere filio spurio nato ex clerico. De quo dic/ vt dixi in.q.supra proxima/ quia in omnibus casibus.in quibus filius succedit matri/ de quib⁹ supra in.iij.q in eisdem mater succedit filio per iura adducta in questione supra proxima.

15 ¶ Undecimo dubitatur/ vtrum consanguinei clericorum succedant filijs clericorum. Et dicatis ꝙ sic sint legitimi ⁊ naturales: vt tenet Bal. ⁊ Pau.de ca.in.l. pe.ante fi. C.de legit.here.

16 ¶ Duodecimo dubitat̃ vtrũ fili⁹ spuri⁹ possit prescribere donata sibi a patre vł matre contra dispositionẽ legalem. De q̃ vide meli⁹ ⁊ lati⁹ q̃z alibi per Jo.Frã. in tractatu prescriptionũ.in iiij.parte q̃rte partis principalis.in versi.xvi in quero.fo.xxxv.in.iiij.co.vbi cõcludit ꝙ nõ põt prescribere minori tempore triginta annorum.

17 ¶ Decimotertio dubitat̃ vtrũ ex bonis acq̃sitis p filiũ clericũ debeat̃ legitima pr̃i vel matri vel filijs legitimis ⁊ naturalibus. Circa qd̃ breuit̃ dic.ꝙ aut loquimur de bonis patrimonialibus: vł de bonis acq̃sitis intuitu p̃sone: ⁊ tũc dicatis ꝙ de illis debet̃ legitima: vt notat̃ in.c. quos.de test. ⁊ p do.in authẽ.licentiã ⁊ in authẽ. presbyteros.C.de episco.⁊ cleri. Aut loquimur d̃ bonis acquisitis intuitu eccl̃e: ⁊ videtur idem ideo/ quia legitima descendentium ⁊ ascendentium laicorũ equiparatur/ ⁊ aucta legitima descendentium censetur aucta legitima ascendentium: vt notatur per glo.⁊ doc.in authẽ.nouissima.C.de inofficio.test.⁊ per Alex.in.l.fi.in.ij.col.C.de codici ⁊ fuit dictũ.in l.vj.supra co. ergo idem debet esse per omnia in clericis.per iura supradicta/ maxime per tex. in.d.authẽ. presbyteros vbi disponitur. ꝙ de bonis clericorum debetur legitima. Sed contrarium videtur verius per tex.in c.cum in officijs.⁊ in.c.relatum el.ij.de test.vbi disponitur/ ꝙ talia bona debẽt penes ecclesiã remanere: ⁊ ita tenet ibi Abb.⁊ Cin⁹.Jo.fa.⁊ Sal.⁊.Bal.in.d.authẽ.licentiã Qd̃ tñ intellige verũ preterq̃z in clericis simpliciter beneficiatis non in ecclesia cathedrali vel collegiata: qz tunc de bonis iam perceptis etiã ratione talis beneficij debetur legitima/ cum de illis possit talis clericus libere testari vt tenet glo. notabilis in.c. presenti parte reseruari de officio ordinarij.lib.vj.⁊ idem tenet Sal.in.d. authen presbyteros.teneatis menti.

Ley.x.

¶ Mandamos que en caso que el padre,o la madre sea obligado a dar alimentos a alguno de sus hijos y legitimos en su vida,o al tiempo de su muerte, que por virtud de la tal obligacion no le pueda mandar mas de la quinta parte de sus bienes de la que podia disponer por su anima: y por causa de los dichos alimentos no sea mas capaz el tal hijo y legitimo: de la qual parte despues que la houiere el tal hijo, pueda en su vida,o en su muerte hazer lo que quisiere, o por bien touiere: pero si el tal hijo fuere natural,y el padre no tuuiere hijos,o descendientes legitimos: mandamos que el padre le pueda mandar justamente de sus bienes todo lo que quisiere,aunque tenga ascendientes legitimos.

1 Filius naturalis tantum an succedat patri ex testamento/ ⁊ an pater naturalis teneatur eundem instituere.

2 Filius naturalis tantum/ an succedat patri ab intestato.

3 Nepos naturalis an succedat auo vel auie tam paternis q̃z maternis.

4 Filius naturalis vel spurius/ an succedat parẽtibus ex parte patris.

5 Filius naturalis tantum per ingressum religionis an efficiatur legitimus.

6 Filius naturalis a patre institutus/ an trãsmittat hereditatem non aditam.

7 Filius vnius patris duarum tamẽ concubinarum an se inuicem succedant.

8 Filius illegitimus: an possit effici legitimus p prescriptionem.

Pater naturalis tantum qualiter possit succedere filio naturali. 9

Bona quorum filius vel pater naturalis tantũ non sunt capaces / ad quem pertineãt de iure. 10

Pater mater au⁹ vel auia q̃liter inter se admittant̃ ad successionẽ d̃scendẽtiũ/ ⁊ ecõtra/ q̃liter descendentes inter se succedant ascendentib⁹. 11

Si hereditas alicui⁹ deferat̃ parẽtib⁹ proximioribus/ ista proximitas an debeat cõsiderari tẽpore mortis ciuilis/ vel tpore mortis naturalis.

In.l.x. Nota ex ista.l. ꝙ fili⁹ naturalis tm̃ nõ stantib⁹ filijs legitimis ⁊ naturalibus potest a patre naturali instituti vniuersaliter in omnib⁹ bonis et stãtib⁹ ascẽdẽtib⁹ legitimis ⁊ naturalib⁹: lz in hoc de ascẽdẽtib⁹ aliter disponat̃ d̃ iure ciuili p.tex in.auth.lz.C.de natural. lib.⁊ in.l viij.tit.xiij. par.vj. q̃ iura in hoc sunt 1

hodie correcta per legem nr̄am in alio tñ cōcor
dant cuȝ dispositione legis nr̄e. Itē talis filius
naturalis pōt etiā per viā donationis vel lega-
ti vel per aliū titulū predicta bona patris natu-
ralis habere vt in.l.humanitatis.ꝛ in.d.authē.
licet.C.de natura.libe.ꝛ in.d.l.viij.tit.xiij.par.
vj. ¶ Sed circa premissa primo dubitaꝛ vtruȝ
pater teneatur de necessitate filium naturalem
tantum instituere. Et dicatis ꝙ nō/ per tex.in.
l.fi.C.de natu.libe.ꝛ est de mēte Cini in authē.
itaqȝ.C.cōia de successioni.ꝛ Jo.fa.in.§.fi.in-
sti.de seruili cog. Et ꝓ ista conclusione est tex.
in.d.l.viij.tit.xiij.par.vj.ꝛ in.l.nostra. Mas per
l.nostram disponitur/ ꝙ pater possit talem filiuȝ
instituere. Sed certum est/ ꝙ verbū potest non
inducit necessitatē: vt in.l.non quicquid.ff.d in
dictis. si ergo non inducit necessitatem non te-
netur talē institutionē facere si nō vult: de quo
vide ꝑ bar.in suis questionibus in.q.xj. Iutan
tū ꝙ si esset talis fili⁹ a pr̄e preteritus/ non ha
beret bonorum possessionē cōtra tabu/ vt tenet
doctor Segura in repe.l.vnuȝ ex familia.§.sed
ꝛ si fundum fo.vj.in.§.co.in.fi.cuȝ pri.seq.ff.de
legatis.scdo ad quod benefacit tex.in.d.l.fi.C.
de natura.libe.ꝛ in.d.l.viij.ꝛ etiam tex.noster
modo predicto. ¶ Tantum tñ est/ ꝙ stantibus
filijs legitimis ꝛ naturalibus/ filius naturalis
tm̄ ex testamento est capax dūtaxat quinte par
tis bonorum patris naturalis per istam.l.licet
tex.in.l.ij.ꝛ in authē.ibi posita.C.de natura.li
be.ꝛ in.d.l.viij.ti.xiij.par.vj: disponant/ ꝙ isto
casu sit duntaxat capax vnius vncie de duode-
cim.q iura in hoc articulo sunt correcta per istā
l.de quo vide per Socinuȝ in tractatu fallētia-
rū in regula.cclxxxv. Et intellige predicta esse
vera in casu/ quo filio naturali legetur vel relin
quatur predicta quinta in vita vel in morte.
Alias si nō legetur donetur vel relinqtur in ni
hilum succedit ꝑ dicta iura. Credo tñ ꝙ isto ca
su debet alimētari ab heredibus patris/ si suis
laboribus alimentare se nequeat siue heredes
patris sint filij siue extranei per tex.in.d.au:hē.
licet.C.de natura.lib.ꝛ in corpore vnde sumi-
tur.in.§.disceretis:ꝛ ibi ꝑ Bar.ꝛ ita tenet Bal.
ꝛ Sal.in dicta authē.licet.ꝛ est etiam tex.in.d.
l.viij.titulo.xiij.par.vj.

2 ¶ Scdo dubitatur vtrū filius naturalis tantū
succedat patri naturali ab intestato.circa quod
dic ꝙ aut stant filij legitimi ꝛ naturales/ ꝛ tunc
in nihilū succedit: vt in authē.lȝ ꝛ ibi bal.ꝛ sal.
ꝛ cinus in.d.authē.itaqȝ. Nō procedit etiam si
legitimetur per principē: vt est casus in.l.xij.in
fra co. Tantū tñ est ꝙ debet alimētari modo pre
dicto per iura superius allegata: ꝛ tenet Cinus
in.d.authē.itaqȝ.ꝛ est tex.in authē.quibus mō
dis natura.effici.sui.§.fi.colla.vij aut non stant
filij legitimi ꝛ naturales: ꝛ tunc non stante con
iuge legitima succedit i duas vncias de duode
cim. vt in.d.authē.licet.ꝛ in.d.l.viij. stāte tñ cō
iuge.in nihilū succedit.vt in.d. auth.licet ꝛ ibi
glo.cinus.bal.ꝛ sal. ꝛ tenet cinus in.d. authē.
itaqȝ. Credo tñ ꝙ debeat alimētari ab heredi
bus patris si suis laboribus se alimentare ne-
queat per iura supra dicta. Sed hodie coniux
legitima non impedit quin predictus filius ha
beat predictas duas vncias. ꝛ in hoc predicta
iura corriguntur per tex.in.l.ix.titu.xiij.parti.
vj.qua ad hoc est valde nota.

¶ Tertio dubitatur vtrū nepos naturalis tan 3
tuȝ succedat auo suo vel auie circa quod dic ꝙ
aut loquimur de auo vel auia maternis/ ꝛ tunc
aut stant filij vel nepotes legitimi ꝛ naturales:
ꝛ tunc talis nepos non potest eis succedere ex
testamento: nec per viam legati vel donationis
nisi in quinta parte bonoruȝ: si sibi relinquatur
per.l ix.supra proximam/ ꝛ per.l.istā. Si vero
sibi non relinquatur vel si succedat ab intesta-
to/ in nihilum succedit per dictā.l.ix.ꝛ per istā/
credo tamen ꝙ debeat alimentari modo predi
cto per iura superius allega.aut non stant legi
timi ꝛ naturales/ ꝛ tunc aut precedit a matre
ꝛ tunc in nihilum succedit/ per ea que dixi in.l.
vj.ꝛ.vij.supra co.nisi sibi donetur vel relinqua
tur quinta pars bonoꝝ/ de qua est capax: vt in
d.l.ix.supra proxima iuncta.l.xviij.infra co.aut
non precedit a matre ꝛ tunc succedit: vt in.l.
hac parte ꝛ in.l.si spurius.ff.vnde cogna. ꝛ ita
tenet Cinus in.l. si qua illustris. C.ad orphi ꝛ
Jo.Fa in.§ nouissime insti.co.titu. ꝛ idem Ci
nus in authē.itaqȝ C.cōia.de successio.ꝛ sūma
angelica in parte filius.fol.cxc.ꝛ in.iiij.co.ꝛ ex
tex.in l.xj.ꝛ in.l.fi.titu.xiij.par.vj.ꝛ in.d.l.ix.su
pra proxima. Quod tamen est verum/ preterqȝ
si esset filius clerici/ vel adulterinus/ vel ince-
stuosus vt dixi in.d.l.ix.de quo vide ibi. Aut
loquimur in auo vel auia paternis/ ꝛ tunc dic
ꝙ aut talis nepos fuit procreatus ex filio legiti
mo ꝛ naturali/ aut ex filio naturali tantū: in pri
mo casu quādo ex filio legitimo ꝛ naturali: aut
precedit a patre/ ꝛ tunc ab intestato in nihilū
succedit.vt in.§ ita demū: ꝛ in.§.interdum.cum
seq.insti.de heredi.que ab intesta.deferuntur.
Ex testamento tamē potest habere quintā par
tem bonoꝝ si sibi relinquatur nō alias: ꝑ istā.l.
iuncta.l.xviij infra co.aut nō precedit a patre
ꝛ tunc aut talis aus vel auia habet sobolē legi-
timā ꝛ naturalē ꝛ ab intestato in nihilum succe
dit: vt in.d.l.fi.C.de natura libe. Ex testamēto
vero potest habere quintam partem bonorū si
sibi relinqtur nō alias/ per istā.l.ꝛ ꝑ.l.ix.supra

proxima. Aut non habet legitimā ⁊ naturalem
sobolem/ ⁊ tunc ex testamento talis nepos pōt
succedere in omnibus bonis/ vt in.d.l.fi.C.de
natura.libe. Pro qua conclusione est hic tex.si
bene ponderetur/ nā lex nr̄a loquitur simplicit
de filijs naturalibus/ sed certū est ꝙ appellatio
ne filiorꝫ in materia fauorabili cōprehendūtur
nepotes maxime qꝛ est eadem ratio / vt in.l.li
berorū.ff.de verbo.signi. Ergo infertur ꝙ lex
nr̄a cōprehēdit tā filios q̄ꝫ nepotes/ tn̄ talis ne
pos ab intestato non succedit vt in.d.l.fi.pre
terq̄ꝫ in duas vncias de duodecim per tex.in.d.
authē.licet.C de natu.libe. que licet loquat̄ in
filio habet etiā locū in nepote p̄ idētitatis rōnē
vt tenet sal.notabiliter in.d.l.fi.C.de naturali.
libe. in scdo casu pricipali/ qn̄ fuit procreatꝰ ex fi
lio naturali tantū siue talis nepos sit legitimꝰ ⁊
naturalis tantum patri suo dic idem per oīa vt
primo precedenti casu fuit dictū/ vt tenet Jo.
Fab.in.d.authē.licet.⁊ Cinus ⁊ Sal.in.d.l.fi.

¶ Quarto dubitat̄ vtrū filius naturalis succe
4 dat parentibus ex parte p̄ris ab intestato est di
cendū ꝙ non vt in.d.l.fi.C.de natu.libe.in fine
⁊ idē tenet cinus in authē.itaqꝫ.C.cōia de suc
cessio.⁊ in.l.si qua illustris.C.ad orphi.⁊ Joā.
Fa.in.§.nouissime.insti.co.ti.⁊ sūma angelica
in p̄te filius.fo.cxc.in.iiij.co.⁊ est etiam tex.in.
l.fi.ti.xiij.par.vj.in fi. Que tn̄ excipit vnū casū
scꝫ in successione fratris naturalis de quo vide
que dicam infra numero.vij.tn̄ ex testamento
pōt sucedere intellige prout distinxi supra in su
cessiōe aui vel auie numero.iij. Item filius spu
rius non pōt ab intestato succedere parētibus
patris per iura supra proxime allega. Credo tn̄
ꝙ debeat alimentari si suis laboribꝰ se nequeat
alimentari/ per ea q̄ dixi supra in.j.⁊ ij.q.tn̄ ex
testamento vel ex alio titulo donationis potest
succedere in quinta parte stantibus filijs legiti
mis ⁊ naturalibus per istam.l.⁊ non stantibus
credo ꝙ possit institui vniuersaliter/ per ea que
dixi supra in.j.q ⁊ in seq.dic vt ibi. Qđ intelli
ge verum nisi sit filius clerici vel nisi sit adulte
rinus vel incestuosus vt dixi in.l.ix.supra p.

¶ Quinto dubitatatur vtrū filius vel nepos na
5 turalis per ingressum religionis efficiatur legi
timus ad hoc vt pater vel auus teneatur eundē
instituere: vel ad hoc vt possit succedere ab in
testato.⁊ bar.in.l.j.lectura ordinaria in.iiij.co.
in versi. iuxta hoc quero. C.de sacrosan.eccle.
tenet ꝙ sic ⁊ idē tenet Alex.in l.necessarijs.in
fi.co.⁊ ibi frāci.de are.ff.de acqui.here.⁊ idem
alex.in addi.ad bar.in.l.cuꝫ quis in parte legi
timant̄.C.de natu.libe.⁊ ludo.roma.in authē.
similiter.C.ad.l.falci.de quo tn̄ vide dn̄o Jo.
Fa.in.l.cum quis.⁊ in authē.licet.C.de natu.

libe. Anum tn̄ est.C.etiā si predicta conclusio
esset vera nō haberet locū existentibus filijs le
gitimis ⁊ naturalibus cū quibus nō succedit le
gitimatus: vt in.l.xij.infra eo.de quo vide ibi.

¶ Sexto dubitatur/ si p̄r instituat filium natu 6
ralē/ qui moriatur ante aditā hereditatē an trāf
mittat hereditatē nō aditā ad heredes benefi
cio.l.vnice.C.de his qui ante apertas ⁊ videt̄
ꝙ non per tex in.l.fi.in fi.C.đ natura.libe.vbi
dicitur ꝙ filiꝰ naturalis ē degener idest de nō
genere ergo in eo non habet locū dispositio.d.
l.vnice attentis eius verbis. Item vbicūqꝫ lex
facit mētionem de filio intelligitur de legitimo
⁊ naturali: vt in.l.filij.ff.de his qui sunt sui vel
alie iuris: sed filius iste non est huiusmodi.er
go.⁊c. Contrariā tn̄ opinionē credo veriorem
ideo qꝛ transmissio đ qua in.d.l.vnica fit huma
nitatis causa: vt in eadem lege patet.⁊ illud qđ
est introductum humanitatis causa habet locū
nedū in filijs legitimis ⁊ naturalibus sed etiaꝫ
in naturalibus tantū: vt in.l.generaliter.§.cum
aūt.C.de institutio.⁊ substi.⁊ in.l.hūanitatis
C.đ natu.li.⁊ i.l.ex facto.§ si quis rogatꝰ.ff.ad
trebellia.ergo.⁊c.⁊ p̄ hoc patꝫ solutio ad iura
pro contraria parte adducta vt procedant nisi
qn̄ aliquid introducit̄ humanitatis causa.⁊ istā
cōclusionem in terminis tenet Ange.⁊ Jo.de
Imo.in.l.ventre pretertio.ff.de acqui.here.

¶ Septimo dubitatur vtrū filius vnius patris 7
duaruꝫ tamē concubinaꝝ an se inuicē succedāt
⁊ glo.in.l.hac p̄te.ff.vnde.cogna.tenet ꝙ nō.⁊
idē tenet bar.in authē.quibꝰ mo.naturales ef
fici.sui.§.si quis igitur colla.vn̄.⁊ idē tenet spe
cula.⁊ ibi Joan.andreas in addi.in ti.de succe
sionibus ab intesta.in prin.in.v.co.in ver.q̄d đ
natis ex vno p̄re.⁊ idem tenet Sal.in authē.
itaqꝫ.C.cōia de successione hodie tn̄ non stātī
bꝰ filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ nec frēs vterinī
tales fratres patrueles se inuicem succedunt vt
est tex.valde notabilis.in.l.fi.ti.xiiij.par.vj.

¶ Octauo dubitatur vtrū filius illegitimꝰ pos 8
sit effici legitimus p̄ prescriptionē. Et dicatis
ꝙ non.vt tenet bal.in.l.nullo.in.ij.co.C.de rei
vendica.de quo per Jo.frā.in tractatu prescri
ptionum.in prima parte sexte partis in.pe.co.
in versicu.xxvij.fol.lxvj.in.j.col.

¶ Nono dubitatur quid ecōtra vtrū pater na 9
turalis possit succedere filio naturali tantū. Cir
ca quod breuiter dic/ ꝙ aut loquimur ex testamē
to aut ab intestato in primo casu qn̄ ex testamē
to: aut talis filiꝰ naturalis habꝫ filios ligitimos
⁊ naturales ⁊ tunc pōt succedere in quinta/ si si
bi relinq̄tur nō alis vt in.l.ix.ti.v.lib.iij.foro.l.
⁊ i.l.xxviij.ifra eo.aut nō habꝫ filios legitimos
⁊ naturales sed habꝫ naturales tm̄: ⁊ tūc credo

q possit succedere vniuersaliter in omnibus bonis si ibi relinquatur non alias. per rationem huius.l. et tex.in.d.authen.licet.C.de natu.libe.maxime qui successio ascendentium et descendentium equiparatur. et sicut filius naturalis ex testamento pot succedere in totum etiam stantibus ascendentibus per istam.l. ita eodem modo pater naturalis. per tex.in.l.si.C.de natu.lib. et ibi Bal. et Bar. in.d.l.si gener.in.§.co.ff.de his quibus. vt indig. et Abb.in.c.tanta. in pe.co. qui filii sint legiti. et prepositus in.c.cum haberet in si. co. aure si.de eo qui duxit in matrimonio quam polluit per adulte. et est tex.in.l.vi.in.n.tit.xiii.par.vi. Credo tamen isto casu q filius naturalis deberet alimenta ri ab isto auo si sui laboribus se nequeat alimentari per ea que supra di.l.in.ii.casu quando ab intestato aut talis filius naturalis habet legitimam sobolem. et tunc talis pater in nihilum succedit. vt in.d.l.ix.ti.v.ii.in.foro.l.et l.v.supra.co. Aut non habet legitimam sobolem sed habet sobolem naturalem tantum et tunc etiam in nihilum succedit: quia due vncie de duodecim applicatur predicte soboli. vt l.d.authen.licet. et in.d.l.viii.ti.xiii.par.vi. quia stantibus filiis etiam naturalibus auus illegitimus non succedit: vt notatur in.l.v.supra.co.licet secus esset si talis auus esset legitimus. vt in.d.l.vi. Aut non habet sobolem legitimam et naturalem nec naturalem tantum: et tunc succedit in duas vncias de duodecim vt tenet Jo.fa.in.§.repertitis.l.ii.co. in si.insti.de seruili cogna. et cinus in authen. itaque C.comunia.de successio. et bar.in d.l.si gener. et abb. in.d.c.tanta. et est tex. et ibi bal.in d.l.si C.de natu.libe. et in d.l.viii.ti.xiii par.vi ¶ Et in materia tene semper menti q in omnibus casibus in quibus filius spurius succedit vel non succedit patri et in eisdem pater succedit vel non succedit filio vt tenet bar.i.d.l.si gener. et bal.in.d l.si. et abb. in.d.c.tanta. et prepositus in.d c.cum haberet. et est tex.in.d.l si. et in.d.l.viii. et in quibus casibus filius succedat/ vel non succedat patri vide.in.l.ix. supra proxima. et supra ista.l.numero.iii.

¶ Et que dicta sunt in parte/ habent etiam locum in auo. De quo vide quod dixi supra numero.iv.

10 ¶ Decimo dubitatur ad quem pertineant bona quorum filius vel pater naturalis tantum non sunt capaces vltra duas vncias vt supra fuit dictum. Et dicatis pertinent ad parentes propinquiores legitimos et naturales: vt tenet Bal. et Pau. de Ca.in.l.pe.ante si.C.de legiti.heredi.

11 ¶ Undecimo dubitatur qualiter ascendentes inter se admittantur ad successionem descendentium ab intestato circa quod breuiter dic q aut descendentes habent filios legitimos et naturales/ et tunc ascendentes in nihilum succedunt vt in authen.in successione.C.de suis et legi.here. et in authen.de here. que ab intesta.de fe.§ consequens.coll.ix. et in.l. iii.ti.xiii.par.vi. et in.l.vi.supra co. Aut non habent filios legitimos et naturales et tunc aut tales descendentes sunt legitimi et naturales aut legitimi tantum aut naturales tantum. In primo casu quando sunt legitimi et naturales: aut stant pater et mater et equaliter concurrunt et admittuntur exclusis auo vel auia tam paternis quam maternis. vt in authen.defuncto. et ibi glo. et do.C.ad tertu. et tenet Cinus et do.in.l.quod scitis.C.de bonis quae libe. et cinus in authen. Itaque C.comunia de succes. et Jo.Fab.in.§.si.insti.de seruili cogu. et est tex. in.l.iiii.ti.xiii.par.vi. Item excludunt etiam fratres et sorores defuncti vt in.l.vi. supra co.licet tex.in.d.authen.defuncto. et in.d.l.iiii.disponant contrarium/ que iura in hoc puncto sunt correcta per.d.l.xii. aut stat solus pater/ vel sola mater: et dic idem per omnia/ vt in precedenti primo casu/ vt in.d.authen.defuncto. et ibi gl. et do. et tenet cinus in.d.authen.itaque. et jo fa.in.d.§.si. et est tex.in.d.l.iiii. et in.l.vi.supra co.inquantum dicit: post sui dem.idest vt primo admittatur pater vel mater et (in eius defuncti ius) aut non stat pater nec mater sed stat auus vel auia et tunc aut stant auus et auia ex vno latere tantum/ scilicet ex parte matris vel ex parte patris vel stat solus auus vel sola auia/ et tunc illi soli vel solus vel sola referendo singula singulis admittuntur vel admittitur vt in.d.authen.defuncto. et ibi gl. et do. et tenet cinus in.d.authen. itaque et jo.fa.in.d.§.si et est tex in.d.l.iiii. Quod predicitur etiam exclusis fratribus et sororibus defuncti per d.l.vii.supra co.aut stant auus et auia ex parte patris et etiam auus et auia ex parte matris et tunc auus et auia ex parte patris habebunt medietatem bonorum: et auus et auia ex parte matris aliam medietatem vt in.d.authen.defuncto. et ibi gl. Quod intellige verum in bonis acquisitis per tales nepotes secus tamen est in bonis/ que habuerunt ex linea paterna/ quia in illis succedunt duntaxat auus vel auia ex parte patris/ et in acquisitis ex linea materna duntaxat succedit auus et auia ex linea materna/ vt est casus vnicus secundum Bar. et Pau de castro ibi in.d.l.quod scitis.§.si naurem.C.de bonis que libe. et pro ista conclusione est tex.in.l.x.tit.vi.lib. iii.foro.l.sed bal.in.d.authen.defuncto.in.§.co.in si. et in.d.l.quod scitis.in.ii col. et ibi sal. et idem sal.in authen.itaque.C comunia.de succes.tenent contrarium: immo q succedunt equaliter in omnibus bonis vndecunque peruenientis. et dicunt q tex.in.d.l. quod scitis non probat conclusionem Bar. et Pau. et ista vltima opinio bar. et sal.approbatur hodie per tex.in.l.iiii.ti.xiii par.vi. et ita est tenendum cum leges partitarum sint hodie approbate/ et leges fori non/ nisi quatenus sunt vsitate. vt in.l. i.supra co. ¶ Et idem est quando ex vno latere stat

solus auus vel sola auia/ ⁊ ex alio latere stent auus ⁊ auia: nam tantum habebit ille solus vel sola quantum alij duo ex alio latere vt in.d.authen.defuncto:⁊ ibi glo.⁊ docto.⁊ est tex.in.c.l.iiii.titu.xi.i.par.vi.

¶ Aut tales descendentes sunt legitimi tantum/ ⁊ tunc mater naturalis prefertur patri vel auo legitimo tantum/ vt in.l.ij.§.obijcitur.ff.ad Tertulia.⁊ ille text.in hoc hodie non est correctus:vt tenet Pau.de Ca.in.d.authen.defuncto.in princi.

¶ Aut tales descendentes sunt naturales tantum vel spurij/ ⁊ tunc mater prefertur patri vel auo vt in.l.hac parte.⁊ in.l.si spurius ff.vnde cogna.⁊ ita tenet Sal.in.d.authē.defuncto in fi.Quod intellige verum/nisi in duas vncias/ que ab intestato applicātur patri naturali per tex.in authē.l3.C.de natura.libe.⁊ ita tenet salice in.d authen.defuncto.

¶ Predicta tamen intellige vera/preterq̃ in filijs clericorū vel incestuosis vel adulterinis per ea que dixi in.l.ix.supra proxima.

¶ Item que dicta sunt in auo vel auia/habent etiam locum in pro auo vel pro auia/ cum eadem sit ratio per tex.in.d.authen.defuncto/ ⁊ ita tenet glo.pe ibi ⁊ Montaluus in.l.x.titu.vi.lib.iii.foro.l.in parte abuelos.

¶ Item nota/ q̄ in omnibus casibus.in quibus mater admittitur ad successionem descendentium debet intelligi verum nisi conuolauerit ad secundas nuptias vt per glo.⁊ docto.in.d.authen.defuncto.de quo vide que dicam in.l.xv.infra eo. Item intellige verum/ preterq̃ si non petierit tutorem filiis dari.de quo vide que dixi in.l.vi.supra eo. Item intellige verum nisi filijs pupillis sit facta substitutio. De quo dic vt dixi in.d.l vi.supra eo. Item qualiter descendentes inter se admittantur ad successionem ascendentium/ vide in.l.vii.supra eo.

¶ Duodecimo dubitatur/ si hereditas alicuius deferatur proximioribus parentibus/ an ista proximitas debeat cōsiderari tempore mortis ciuilis/ vel tempore mortis naturalis Cinus in l.nec nos.C.de capti.⁊ postlimi.reuer.tenet q̄ debet considerari mors ciuilis/ ⁊ non naturalis.de quo vide per Bar.⁊ docto.in.l.qui se patris.C.vñ libe.

¶ In eadem lege ibi: no le pueda mādar mas dela quinta parte. Hoc videtur verum stantibus filijs legitimis ⁊ naturalibus/ si tamē non stant tunc talis pater poterit dari filijs spurijs quod voluerit: argumento tex.in.l.ix.titu.v.⁊ in.l.i.titu.vi.lib.iii.foro.l.⁊ stantibus ascendentibus poterit dare tertiam partem bonorum/ vt i.l.vi.supra eo. Sz certe lex ista a parte dispo nit contrariū. Qđ colligitur ex versiculo, pero si el tal hno. vbi duntaxat cōceditur respectu filij naturalis/ ergo nō respectu filij spurij:maxime q2 lex ista in principio ponit regulā q̄ possit filio spurio dari quinta duntaxat postea excepit a regula filiū naturalē. Nā certū est q̄ casus exceptus firmat regulā in contrariū. vt in.c.quā.⁊ ibi Abb de coniugio leprosorum. De quo vide per Alex.in additio.ad Bar.in.l nam quod.§.si.in parte si cui.ff.de penu legata.⁊ hoc vltimū videtur de iure verius. teneatis menti predicta.

Ley.xi.

¶ E porque no se pueda dubdar quales son hijos naturales: ordenamos y mandamos que entonces se digan ser los hijos naturales, quando al tiempo que nascieren, o fueren concebidos sus padres podian casar con sus madres justamente sin dispensació:con tanto que el padre lo reconozca por su hijo:puesto que no aya tenido la muger de quien lo houo en su casa,ni sea vna sola: ca concurriendo en el hijo las calidades suso dichas,mandamos que sea hijo natural.

1 Filius naturalis quis hodie dicatur.

2 Filius adulterini ⁊ incestuosi/ ⁊ filij clericorum non dicuntur filij naturales.

1 IN.l.xi. Nota ex ista.l.q̄ hodie filius naturalis dicitur ille/ qui est natus ex soluto ⁊ soluta licet non sit vnica/ nec retenta in domo dum tamen tempore conceptionis vel natiuitatis eius pater ⁊ mater sint habiles ad contrahendum inter se matrimonium si vellent absq3 dispensatione.⁊ in hoc iste tex est valde notabilis.per quod corrigitur tex.⁊ q̄ ibi notāt.Bar.⁊ docto.in.l.fi.ff.de concubinis:⁊ in.l.j.eo.titu.⁊ per Bal.⁊ doc.in authen.licet.C.de naturali.liberis.vbi concluditur q̄ ad hoc/ vt talis filius dicatur naturalis/ requiritur q̄ eius mater sit vnica retenta in domo.

¶ Ex quo infertur q̄ filij nati ex adulterio/ siue adulterium cōmitatur ex vtraq3 parte tam ex parte patris quā ex parte matris siue ex parte patris vel ex parte matris tantum. Item filij incestuosi ⁊ filij clericorum/ vel monachorum: vel monialiu3/non sunt nec possunt dici filij naturales cū inter patrē ⁊ matrē eorum nō possit matrimoniū contrahi. vide q̄ dixi in.l.ix supra eo.

Ley.xij.

¶Si alguno fuere legitimado por rescripto, o privilegio nuestro, o delos reyes que de nos vinieren, aunque sea legitimado para heredar los bienes de sus padres, o madres, o de sus abuelos: y despues su padre o madre, o abuelos ouieren algun hijo, o nieto, o descendiente legitimo, o de legitimo matrimonio nascido o legitimado por su siguiente matrimonio el tal legitimado no pueda suceder con los tales hijos, o descendientes legitimos en los bienes de sus padres ni madres ni de sus ascendientes ab intestato ni ex testamento: salvo si sus padres, o madres, o abuelos en lo que cupiere en la quinta parte de sus bienes podian mandar por su anima les quisieren alguna cosa mandar que hasta en la dicha quinta parte bien permitimos que sean capazes y no mas: pero en todas las otras cosas ansi en succeder a los otros parientes como en honrras y preeminencias que hã los hijos legitimos: mandamos que en ninguna cosa disierã delos hijos nascidos de legitimo matrimonio.

1 Filius legitimatus an admittatur ad successionem cum filijs legitimis & naturalibus.
2 Filius legitimatus non stantibus filijs legitimis & naturalibus an succedat
3 Filius legitimatus tempore quo non stant filij legitimi & naturales/ si postea nascantur legitimi & naturales/ an succedat cum eis.
4 Filius legitimatus an succedat parẽtibus p̃ris.
5 Legitimatus quo ad spiritualia/ an censeatur legitimatus quod ad temporalia.
6 Si pater donat vel relinquat aliquid filio spurio contra dispositionẽ legalem/ si postea legitimetur/ an reconualescat donatio vel relictum.
7 Habens tres filios vel plures spurios/ si vni eorum donauit & postea omnes legitimauit an talis filius teneatur talem donationem fratribus conferre.
8 Princeps an possit legitimare proprium filium.
9 Papa an possit legitimare in terris subiectis principi seculari.
10 Princeps an possit legitimare quo ad successionem in terris subiectis ecclesie.
11 Per subsequens matrimonium legitimantur filij antea nati:
12 Filius natus in adulterio non legitimatur per subsequens matrimonium.
13 Filius incestuosus natus ex consanguinea & cõsanguineo/ an efficiatur legitimus/ si postea sequatur dispensatio.
14 Legitimati per subsequens matrimonium/ an sint vere vel ficto modo legitimi.
15 Filij nati ex christiano/ & infideli/ an legitimentur per subsequens matrimonium.
16 Filius clerici in minoribus constituti ordinibus/ an legitimetur per subsequẽs matrimoniũ.
17 Quibus modis quis possit legitimari.
18 Filius legitimatus gaudet nobilitate parentũ.
19 Filius bastardus/ an gaudeat nobilitate patris vel parentum.

IN.l.xij. Nota ex ista.l. q̃ filius legitimat⁹ non succedit cũ filijs legitimis & naturalibus ex testamento nec ab intestato/ preterq̃ in quinta parte. si sibi relinquatur/ non alias. per quod corrigitur tex. & que ibi notant docto. in.l. communium.§ fi.C. de natura.lib. & quod notat Bal. in.l. cum quis.eo.titu. vbi concluditur q̃ filius legitimatus succedit cum legitimis & naturalibus. Hoc tñ fallit in filio legitimato ꝑ subsequens matrimonium/ qui succedit cum filijs legitimis & naturalibus: vt in.l. cum quis: & in.l. nuper. & in auth. ibi posits. C. de natura. libe. & in.c. tanta. qui filij sint legiti. de quo vide qui infra dicam. 1

¶ Sed circa premissa primo dubitatur vtrũ filius legitimatus non stãtibus filijs legitimis & naturalib⁹/ succedat p̃ri. Et credo q̃ sic ꝑ tex. in.d.l. cũ quis. in fi. & ita tenet expresse Io. Fa. ibi. & est etiam tex. in auth. quibus modis naturales effici. sui.§. nullũ. colla. vij. & est etiã de mẽte huius.l. inquantũ dicit/ q̃ stantibus filijs legitimis & naturalib⁹/ non succedit legitimatus/ ergo a contrario sensu si non stant succedit. 2

¶ Scdo dubitatur vtrũ filius legitim⁹ tempore quo non stabant filij legitimi & naturales si postea nascãtur legitimi & naturales succedat cum eis. Et bar. in.l. ex facto in.ij.co.ff. de vulga. & pupi. tenet q̃ sic. Et idẽ tenet Abb. in c. ꝑ venerabilẽ. in pe.co. qui filij sint legiti. & Bal. in.l. cũ quã. in.xj.co. in prin. C. de fideico. sed hodie contrarium disponitur per.l. nostram/ in quantum dicit: y despues su padre. & in hoc lex nostra est notabilis. 3

¶ Tertio dubitatur vtrũ fili⁹ legitimatus succedat parẽtib⁹ p̃ris vel matris. Et dicatis q̃ sic loq̃ndo de filio legitimato ꝑ rescriptum principis. vt in auth. quib⁹ modis natura. effici sui.§. trib⁹ &.§. qualiter. & ibi Bar colla. vij. & i auth. quibus modis natura. efficiã. legiti. & ibi Bar. colla. vj. pro qua cõclusione est hic tex. in versi. 4

pero.de q̄ vide per Sal.in authē. Item si quis
C.de natura.libe. ¶ Et idem dicatis in filio le
gitimato per subsequens matrimoniū. vt in. d.
c.tāta.qui filij sint legiti.⁊ in authē.quibus mō.
natura.effici.legiti.in prin.⁊ ibi bar.colla.vj.⁊
est tex.in.d.l.cū quis.C.de natura.libe. ¶ Et
idem dicatis in filio legitimato scđȝ formā tex.
in authē.Item si quis.C.de natu.libe.vt tenet
bar.in authē.vt liceat mři ⁊ auie.§.ad hoc.coll.
viij. ⁊ pro oībus cōclusionibus supra dictis est
tex in.l.ix.ti.xv.par.iiij.Sec⁹ tñ est in filio legi
timato per oblationē curie/ q̄ licet succedat pa
tri/ nō tñ succedit parentib⁹ pr̄is/ vt in l.cōmu
niū.C.de natura.libe.⁊ in authē.quib⁹ mō.na
tura.effici.sui.§.nullum.⁊ ibi bar.colla.vij.⁊ est
tex.in.d.l.ix.ti.xv.par.iiij.Sed licȝ non succedat
parētib⁹ patris: succedit tñ parētib⁹ matris vt
tenet Bar.in.d.authē.quibus mō.natura:effi.
sui.§.ergo.de quo vide que late dixi in.l.ix.⁊ in
lege.x.supra co.
5 ¶ Quarto dubitat̄:vtrū legitimat⁹ quo ad spi
ritualia censeatur legitimatus q̄ ad tēporalia.
Et dicatis ꝙ nō/ vt per Abb.⁊ docto.in.c.per
venerabilem.in.v.co.qui filij sint legiti.de quo
vide ibi late p̄ Prepositū/ ⁊ Bal.in.l.eā quam
in.x.co.ad fi.C.de fideico.
6 ¶ Quinto dubitat̄ si pater donat vl' relinquat
aliq̄d filio spurio contra dispositionē legalē/ si
postea legitimet̄an recōualescat donatio vl' re
lictū.Et bal.in.d.l.eā q̄ȝ.in.xj.col.in ver.ex his
apparet.tenet ꝙ nō. Sȝ idē Bal.in.l.certū.in
pe.co.C.vñ legitimi.tenet cōtrariū. De q̄ vide
late p̄ Bar in.l.j.in iij.co.in v̄.venio ad quar-
tum.ff.de regula catoniana.
7 ¶ Sexto dubitat̄/ si pater habēs tres filios vl'
plures vni eoꝝ donauit:⁊ postea oēs legitima-
uit an talis filius teneat̄ talē donationē aliis fra
trib⁹ cōferre.⁊ videtur ꝙ sic/ nā certū est ꝙ ta-
lis filius tēpore donationis non erat in pote-
state paterna. Qđ pater/ quia ad hoc vt sic in
potestate patris/requiritur ꝙ sit procreatus ex
iustis nuptiis/vt in.l.filiū.ff.de his qui sunt sui
vel alie iuris.⁊ in prin.Insti đ patria potestate
Sed iste filius nō est huiusmodi/ ergo cēsetur
emancipatus vel extraneus/ sed certuȝ est/ꝙ fi
lius emancipatus tenetur talem donationē cō-
ferre/ vt notat̄ in authē.ex testamento.C.đ col
la.⁊ per bar.in.l.j.§.nec castrēse.ff.de colla.bo
no.ergo.⁊c. Sȝ contrariū videtur verius. Nā
certū est ꝙ legitimatio retro trahit̄/ vt in l fi.ff
đ nat a.restituē.si trahit̄ retro ergo fingit̄ ꝙ ta
lis filius a principio fuit in patria potestate ⁊
talis filius nō tenetur talē donationē conferre/
cū cōfirmet̄ morte. ⁊ habeat vim relicti/ vt in l
a pře.C.de colla.⁊ notatur p̄ do.i.d.authē.ex te
stamēto ⁊ i.d.§.nec castrēse/ ⁊ pro ista cōclusio-
ne est tex.in.l.xxvj.infra co.đ q̄ vide q̄ ibi dicā.
¶ Septimo dubitat̄/ vtrū princeps possit legi 8
timare ꝓpriū filiū.⁊ abb.in.c.ij.đ decimis.⁊ in
c.per venerabilē in.iij.col. qui filij sint legiti.te
net ꝙ sic. Qđ intellige in principe nō recogno
scente superiorē/ alias secus/ vt per bal.i.l.eam
quan.in.viij.co.cū seq. C.de fideico.⁊ p̄ Abb:
⁊ docto.in.d.c.per venerabilē. ¶ Et idē dica
tis in comite palatino vt per zacharia in addi.
ad abb.in.d.c. per venerabilē.in iiij.col. in pre
dispensare. ¶ Itē talis princeps non recogno
scens superiorē pōt legitimare/ vt per Abb.⁊
docto.in.d.c.per venerabilem.⁊ per Ioan fab
in.§.fi.Insti.de nup.⁊ est tex.in l.fi.titulo.xj.li.
iij.foro.l.
¶ Octauo dubitatur/ vtruȝ papa possit legiti- 9
mare in terris subiectis pňcipi seculari. Circa
qđ breuiter dic/ ꝙ aut loq̄mur quo ad spūalia ⁊
tunc sine dubio pōt legitimare/ vt in.d. c.p̄ ve-
nerabilem. Aut loquimur q̄ ad temporalia / ⁊
successiones/ siue bona temporalia / ⁊ tunc aut
in terris subiectis ecclesie/ ⁊ tunc sine dubio po
test legitimare/ vt per abb.⁊ docto.in.d.c. p̄ ve
nerabilē.⁊ ibi late per Prepositum in.§ quod
autē.⁊ idē tenet Cinus in authē.ex cōplexu.C
de incestis nup.⁊ bal.in.l.⁊ si cōtra. C.de nup.
⁊ est tex.in.l.iiij.ti.xv. par.iiij. Aut loquimur i
terris subiectis principi seculari/ ⁊ tunc nō pōt
legitimare/ vt p̄ Cinū.in.d.authē.ex cōplexu ⁊
per Io.fa.in.d.§.fi.⁊ per Abb.⁊ do.in.d.c.per
venerabilē.⁊ est tex.in.d.l.iiij. titu.xv. par.iiij.
Qđ tñ intellige verū preterq̄ȝ si bona sunt sita
in terris eccle/ licȝ p̄sona sit in terris secularib⁹/
quia quantum ad illa bona papa poterit legiti
mare/ vt per Bal. notabiliter in.l. eam quam.
in.vij.co.cum seq.C.de fideico.
¶ Nono dubitat̄/ vtrū princeps secularis possi 10
sit legitimari quo ad successionē in terris subie
ctis eccle. Et dicatis ꝙ nō.vt p̄ Bal.i.l.j.ij.co.
C.de iure aureoꝝ annulloꝝ.⁊ in.d.l.eam quaȝ.
in.vij.co.in fi.⁊ ideȝ tenet cinus in.d.authē.ex
complexu.⁊ Abb.⁊ docto.in.d.c.per venerabi
lem.⁊ est tex.in.d.l.iiij.in.fi.tit.xv.par.iiij. Qđ
tñ intellige verū/ preterq̄ȝ ad successionē bono
rum existentiuȝ in territorio principis quia quā
tum ad illa bona poterit legitimare p̄sonam su
biectam ecclesie:v. tenet Bal in.d.l.eam quaȝ.
¶ In eadē lege ibi.o legitimado por su siguiē
te matrimonio. Nota ex ista.l.ꝙ per subsequēs 11
matrimoniū legitimātur filij āte a nati. Idē dis
ponit tex.in.l nup. C.de natu.libe. ⁊ in.c.tan 12
ta.qui filij sint leg. Quod intellige verū p̄terq̄ȝ
si tales filij essent nati ex adulterio/ q: tales per
subsequēs matrimoniū non legitimarentur/ vt

in.d.c.tanta ⁊ in.l.ij.in fi.tit.xv par.iiij.etiã interueniente ignorantia parentũ. vt tenet Abb. ⁊ do.in.d.c.tanta/ licet glo.ibi in hoc vltimo affirmet contrarium.q̃ communiter reprobatur.

13 ¶ Et idẽ est in filijs incestuosis natis ex cõsanguineo ⁊ cõsanguinea q̃ nõ legitimant̃ p subsequẽs matrimoniũ: vt tenet Abb.⁊ do.in.d.c.tãta in pe.⁊ fi.co.⁊ Bar.in.l.in cõcubinatu.ff.de cõcubinis:⁊ Ioan.Fab. in.§.fi.Insti. de nup.

¶ Et idem est vbicunq̃ coitus nõ poterat esse vxoris tempore conceptionis filiorum/ obstãte aliquo impedimento non delebili: nisi per dispensationẽ/ q2 tunc tales filij non legitimantur p subseq̃ns matrimoniũ. vt tenet Abb.i.d c.tãta.⁊ Bal.in.l.⁊ si contra.C.de nup.⁊ Bar.l.d. l.in cõcubinatu.⁊ Io.fa.in.d.§.fi. ¶ Sz dubitatur/ si quis cõtrahat matrimoniũ cũ ɔsanguinea vel affine in gradu phibito/ ⁊ ex illo matrimonio nascuntur filij/ ⁊ post filiorũ natiuitatez sequat̃ dispensatio vtrũ tales filij.ante dispensationem procreati sint legitimi/ vel ne. ⁊ bal.notabiliter in d.l.⁊ si cõtra.C.de nup.tenet q̃ tales filij nõ sunt legitimi.⁊ idẽ bal.i.c.j.§ naturales.in.fi.si de feu. fuerit ɔtrouersia inter domi. ⁊ agnatũ ⁊ idẽ tenet Bar.in.l. cũ qui.ff. de statu hominũ. Ad qd̃ bene faciunt notata p Abb ⁊ do in.d.c.tãta.in fi.co ⁊ idẽ tenet Abb.in.d. c.p venerabilẽ.in.iij co. Qd̃ tñ intellige verũ/ preterq̃z si papa in dispensatione expresse legitimat matrimoniũ put ex tũc sicut si a pncipio fuisset legitime cõtractũ: q2 tunc tales filij sunt legitimi:vt tenet Abb.in c.per venerabilez.in iij.co i.fi. Itẽ limita/ qñ corpꝰ ⁊ mater essent ignorãtes impedimẽtũ: vt tenet Bar. in.d.l.cũ qui. Itẽ limita/ qñ papa in dispensatione expresse legitimauit filios iã natos.vt tenet Bal.in. l.cum quis in fi.C.de natura.libe.Et idẽ tenet Cinus/ quẽ ibi refert ⁊ sequit̃ Alex.in addi.ad Bar.in.d.l. cum qui.ff. de statu homi.de q̃ vide prepositũ in.d.c.tanta.⁊ latissime ⁊ meliꝰ q̃z alibi in.d.c.per venerabilem.§ quod autem.

¶ Itẽ nota q̃ matrimoniũ cõtractũ in articulo mortis valet taliter q̃ per cũ legitimant̃ filij tam nati ⁊ nascituri:⁊ ita tenet Cinus in.l.nup C.d natura.libe.⁊ idẽ tenet ibi Sal.⁊ Io. fab. in l. cũ quis.co.tit.de q̃ vide per bal.in.c.j.§.naturales.in.ij.co in fi.si de feu.fuerit controuer. inter domi.⁊ agna.⁊ per Abb.⁊ per zachariã in addi.ad eũz.in.c.cõmissuz.de sponsa.⁊ in.c. ij.de cõiungio leprosoruz:⁊ per prepositũ in.d. c.tãta. ¶ Itẽ filij de quibus supra legitimãtur per subseq̃uẽs matrimoniũ/ etiã si in medio interueniat aliud matrimoniũ:vt tenet Io.Fab. ⁊ Bal.i.d.l.cũ quis.C.de natu.libe de q̃ vide Prepositum in.d.c.tanta.vbi poteritis videre alia que pertinent ad istam materiam.

¶ Decimo dubitat̃/ vtrũ legitimati per subsequens matrimonium sint vere vel ficto modo legitimi ad hoc vt cõprehendãtur sub statuto vel lege de filijs legitimis loquente. De q̃ vide per Bal.in.d.l.cã quã.in.xj.co.C.de fide.co.⁊ per Abb.in.d.c.tãta.⁊ per Bal. in.d.l.nuper.C.d natura.libe.⁊ latissime Prepositum in.d.c.per venerabilem.in.§ quod autem. 14

¶ Undecimo dubitatur/ vtrũ filij nati ex chr̃iano ⁊ infideli legitimet̃ per subseq̃uẽs matrimonium. De q̃ vide per Abb.⁊ do.in.d.c.tanta. 15

¶ Duodecimo dubitat̃/ vtrũ filiꝰ clerici in minoribus ordinibus cõstituti legitimet̃ per subsequens matrimoniũ.⁊ Io.fab in.d.l.cũ quis.in fi.C.d.natu.libe.tenet q̃ sic: ⁊ idẽ tenet Bal.i c.j.§ naturales.in.ij. co.in.fi.si de feu.fuerit cõtrouer.inter domi.⁊ agna.in vsibus feudo. Sz tamen dic melius/ vt per Bar.in.l.in concubinatu ff.de concubinis. vbi conclusiue tenet/ q̃ si talis clericus esset beneficiatus tempore natiuitatis filij talis filius non legitimatur per subsequens matrimoniũ: si tamen non esset beneficiatus/tunc legitimat̃. Et idẽ tenet Prepositꝰ in.d.c.per venerabilem.§ quod autem.in.v.co. qui filij sint legitimi quem vide. 16

¶ Decimotertio dubitat̃ quibus modis quis possit legitimari. ⁊ dicatis q̃ pluribus modis. vno mõ p rescriptũ principis: vt in authẽ.q̃bus modis natura. efficiã legitimi.col.vj.⁊ in.l.iiij. tit.xv.par.iiij. ⁊ in.c. per venerabilem: § quod sũt.q̃ filij sint legiti. de q̃ vide ibi late p prepo. 17

¶ Alio modo per oblationẽ curie:vt i.l.cõmissum.C.de natura.libe.alias in.l.cõmunissi.⁊ in l v.ti.xv.par.iiij. ¶ Alio modo per subseq̃uẽs matrimoniũ:vt in.l.imp.⁊ i d.c.tanta. ¶ Alio modo scd̃z formã tex.in authẽ Itez si quis liberos.C.de natura libe.⁊ in.l.vij.ti.xv. par.iiij.d quo vide late per bar.in suis questionibus.l.q. xj.⁊ vide gl.in.c.per tuas.q̃ filij sint legiti.⁊ cepolã in suis cautelis in cautela. ccxlviij. Item vide alios sex modos legitimãdi p prepositũ in d.c.per venerabilem.in.§.quod autem.

¶ In eadẽ lege i fine nota ex ista.l q̃ legitimatus gaudet nobilitate parentuz. Et idem disponit tex.in.l.ix.in fine titu.xv.par.iiij. 18

¶ Sed circa p̃missa dubitat̃ vtrũ filius bastardꝰ gaudeat nobilitate parentũ. Circa qd̃ breuiter dic: q̃ aut loq̃mur in filio naturali aut in filio spurio adulterino vel incestuoso. in p̃mo casu quãdo in filio naturali/ dicatis/ q̃ de iure cõmuni talis filius nõ gaudet nobilitate:vt tenet Bar.⁊ Ioã.de pla.in l.j in.v.co.C.de dignita.lib.xij.⁊ Bar.in.l pronunciatio.ff.de verb. signi.⁊ in.l.tutelas.ff.de capitis diminu.⁊ bar. 19

τ docto.in.l.fi.C.de verb.signi.τ Bal.in.l.ex libera.C.de suis τ legi.here.τ in.l.generaliter §.f.C.de insti.τ substi.τ glo in.prin.insti.d ser uili cogna.τ ibi Joā fab.τ glo.in clemē.vna.d baptis.sed d iure regni talis fili⁹ naturalis gaudet nobilitate parentum.vt est tex.notabilis in l.j.titu.xj.par.vij.Sed tex.noster videtur velle contrarium inquantum dicit/ ꝙ filius legitimatus gaudet tali nobilitate/ a cōtrario ergo sensu filius nō legitimatus nō debet gaudere.Sz dic ꝙ argumentum a contrario sensu nō est validum/ qñ reperitur contrariū determinatū/ vt notat per Abb.τ docto.in.c.a nobis de sententia excō.sed in casu nostro reperitur contrariū determinatum per.d.l.partite/ ergo.τc. In secūdo casu quādo loquimur in filio adulterino incestuoso vel spurio/ dicatis/ ꝙ talis filius non gaudet nobilitate parentum per iura superius allegata/ cum quibus concordat tex.in.l.ij. fi.titu.xxij.lib.iiij.foro.l.

Ley.xiij.

¶ Por euitar muchas dubdas que suelen ocurrir cerca de los hijos que nacen recien nascidos sobre si son naturalmente nascidos, o son abortiuos. Ordenamos y mandamos, que el tal hijo se diga que naturalmente es nascido y que no es abortiuo, quando nascio viuo todo, y que alomenos despues de nascido viuio veynte y quatro horas naturales, y fue baptizado antes que muriesse: τ si de otra manera nascido murio dentro del dicho termino, o no fue baptizado: mandamos que el tal hijo sea hauido por abortiuo, y que no pueda heredar a sus padres, ni a sus madres, ni a sus ascendientes: pero si por la absencia del marido, o por el tiempo del casamiento claramente se prouasse que nacio en tiempo que no podia viuir naturalmente: mandamos que aunque concurran en el dicho hijo las calidades suso dichas, que no sea hauido por parto natural ni legitimo.

1 Filius abortiuus non succedit patri / nec matri/ nec parentibus.
2 Quis dicatur filius abortius.
3 Filius monstruosus an succedat.
4 Quis dicatur filius monstruosus.
5 Filius si nascatur viuus non concurrentibus qualitatibus de quibus in hac.l. licet non emiserat vocem: succedit cū quadam modificatione.
6 Filius licet nascatur niger/ p̄sumitur legitim⁹
7 Filius presumitur legitimus / licet probetur eius matrem adulterium commisisse cum modificatione de qua hic.
8 Filius natus ex bestia an succedat.
9 Posthum⁹ natus post secūdas nuptias incontinenti cōtractas post mortē primi mariti: an p̄sumatur esse filius primi vel secundi mariti.

1 In.l.xiij. Nota ex ista.l.ꝙ filius abortiuus nō succedit nec matri nec parentibus/ τ idem dispo[n]it tex.in.l.vxoris abortu.cum lege seq.[d]e posthu.heredi.insti.

2 ¶ Sed circa p̄missa primo dubitatur/ q̄s dicatur filius aborti⁹. Et dicatis ꝙ oīs ille vel illa qui nascitur mortu⁹ dī abortiu⁹.vt in.d.l.vxoris abortu.cum.l.seq.τ in.l.xvj.titu.vj.par.vj. Nō p̄cedit etiā si nascatur viu⁹ /si nō fuerit baptizatus/ τ nō vixerit per spatium viginti horarū naturalium / vt disponitur in.l.nostra / que ad hoc est valde notabilis/ licet cōtrariū dispo natur per tex.in.d.l.vxoris abortu.cum.l.seq. vbi disponitur/ ꝙ si nascatur viu⁹ / nō ē̄ abortiu⁹/ etiā si nō fuerit baptizat⁹. Que iura ī hoc sunt correcta per istā.l. ¶ Et quādo quis dicatur baptizatus vel nō / vide per Alex.in.l.iij.ī fine principij post glo.τ docto.ff.de acquiren. possessio. ¶ Et predicta procedunt intantū/ ꝙ non sufficit ꝙ sit baptizatus/ si non vixerit p dictum tempus.xxiiij.horarū/ vel ecōtra nō sufficit ꝙ vixerit illud tempus/ vel etiā plus/ si non fuerit baptizatus per.l.nostram inquantum dicit/ despues de nascido viuio veynte y quatro horas naturales y fue baptizado. Pōdera verbum/ y fue baptizado. Nā hec dictio/ τ est cōditionalis copulatiua ad cui⁹ verificationē requiritur vtranqꝫ partem verificari/ τ non sufficit vna illaꝝ adimpleri/ vt ē tex.τ ibi Bar.τ do.in l.si is qui ducēta.§.vtrū.ff.d reb⁹ dubijs.τ notatur p Bar.τ do.in.l.j.ff.de condi.τ demonst.τ est etiā tex.clar⁹ in.§.si plures.insti.de heredi. instituē.τ p ista cōclusiōe est etiā tex.in.l.iij.ti.vj.li.iij.foro.l.de q̄ vide ibi per Mōtaluū ī gl. y fuere batizado. Restat ergo cōclusio ꝙ si talis fili⁹ fuerit baptizatus τ vixerit p dictū tp̄s xxiiij.horarū/ dī partus legitimus / τ per cōsequēs succedit patri τ matri/ τ parētib⁹. qd̄ itellige verū/ p̄terq̄ꝫ si nascatur tali tēpore/ quo secundū cursum naturalē sit certū non posse viuere/ qr tunc lꝫ sit baptizat⁹ τ viuat spatiū.xxiiij. horarum nō succedit vt est casus in.l.nostra.in

fi.ꝛ idem tenet Pau de ca.in.d.l.vxoris ab or tu.ꝛ Alex.in l.qđ certatum.C.de posthu.here. insti. ¶ Sed dubitat quando dicatur nõ posse viuere ſm cursum naturalẽ. Et dicatis ꝙ tũc d: non posse viuere, si nascat intra septũ mẽsem: vel anteaq̃ attingat septimũ mẽsem / saltẽ per duos dies: vt tenet gl.notabilis i l.intestato.§.fi. in parte. Secũdo.ff.de suis ꝛ legi.here.ꝛ pau. đ ca.in.d.l.vxoris abortu.ꝛ Alex.in.d.l.qđ certũ. Ad quod benefacit tex in.l xvij.in fi.tit.vj. par.vj.que ad literã concordat cum fine huius l. De q̃ vide etiã per glo. Bar.ꝛ docto. i.l.vij. mẽse.ff.de statu homi. Sed si nascatur in septimo: octauo: vel nono: vel decimo mẽse: erit partus legitimus ſcḋm cursum naturalẽ: vt in.d.l. septimo mense.ꝛ ibi bar.ꝛ docto. đ quo vide ẽt per bar. Alex ꝛ docto.in.l.gall⁹.in prin.ff.đ libe.ꝛ posthu.ꝛ Pau.đ ca.in d.l. vxoris abortu: ꝛ alex.in.d.l qđ certatum. Sed si nascatur post decimum mensem non erit partus legitimus: nec natus secundũ cursum naturalẽ: vt est tex. in.d.l.intestato.§.fi.ff de suis ꝛ legiti.here. De quo vide per Bar.in.d.l. septimo mense.ꝛ per Bar. Alex.ꝛ docto.in.d.l.gallus.in prin.

3 ¶ Secundo dubitatur vtrũ filius monstruosus succedat Et dicatis ꝙ nõ: vt in.l.nõ sunt li
4 beri ff.đ statu homi. Sed dubitat quis dicat filius mõstruosus: ꝛ dicatis ꝙ monstruosus dicit / si habet duo capita: vt tenet glo.in d.l.non sunt liberi.ꝛ pau.de ca.in.d.l.vxoris abortu.vl' si non habet faciem hominis: vel si habet faciẽ hominis retro in spatulis. vl' si habet oculos retro: vt per Bal. Ang Imolã.ꝛ alex in.l.quod dicitur.ff.de libe.ꝛ posthu. Non tñ dicitur mõstruosus: licet habeat sex digitos in vna manu: vel etiã quatuor: vt tenet glo.ꝛ docto.in d.l.nõ sunt liberi.ff.đ statu hominũ ꝛ in dictis iurib⁹.

5 ¶ Tertio dubitat si filius nascat viu⁹: ꝛ fuerit baptizatus: ꝛ vixit p spatiũ.xxiiij.horaꝝ tamẽ nũq̃ emisit vocẽ / an dicat legitimus ꝛ per cõsequens succedat. Et dicatis ꝙ sic / p tex.in.d.l vxoris abortu.in prin. cum.l.seq. ꝛ ibi Bal. ꝛ Pau.đ ca. Qđ est verũ / nisi nascatur tali tempore / ꝙ sit impossibile ꝙ possit viuere per finẽ huius.l.ꝛ per tex.in.l xvij.ti vj.par.v.in fi.

¶ Quarto dubitat / vtrũ fili⁹ qui nascit niger dicatur legitim⁹. Et dicatis ꝙ sic: vt tenet gl.i l.quereret aliquis.ff.de verb.signi. De quo vide p doc.in.d.l.gall⁹ in p̃n.ꝛ in.d.l. septimo mẽse. 6

¶ Quinto dubitatur: vtrũ quis dicatur fili⁹ legitimus si probet eius matrẽ adulterium cõmisisse. Et dicatis ꝙ sic nisi probetur cõtrariũ vt i l.miles.§.defuncto ff.ad.l.Juli. de adulte. ꝛ in l.ix.ti.xiiij.par.iij. De quo vide doc.in.l. si vicinis.C.de nup.ꝛ p Bal.in rep.C.de probatio. in.fi.col.ꝛ p Abb.ꝛ docto. in.c. per tuas. de probatio. Quod intellige verũ / nisi sit nat⁹ tali tẽpore / ꝙ sit impossibile posse ex illo matrimonio procreari vt in.d.l.ix.ti.xiiij.par.iij. ꝛ in.l. xvij.i fi.tit.vj.par.vj.ꝛ est etiam tex.in.l. nostra.in fine. De quo vide Cinũ ꝛ do.in.l.quidam.C.đ posthu here.insti. ¶ Et quid sit agendum in foro cõsciẽtie in casu p̃dicto.vide p Abb.ꝛ do. in.c.officij.de peniten.ꝛ remissio. ꝛ Archiepiſ. florentinum in.ij.parte in tit.ij.§.iiij.in.c.vij. 7

¶ Sexto dubitatur vtrũ filius natus ex bestia succedat. Et dicatis ꝙ nõ.vt tenet Alex.i l.qđ certatum.C.de posthu.here.insti. de quo vide glo.ꝛ docto in.l. non sunt libe.ff. de statu. homi.ꝛ in d.l gallus.in prin. 8

¶ Septimo dubitatur / vtrũ filius natus post secundas nuptias contractas incontinẽti post mortem primi mariti dicatur filius primi mariti vel secũdi si nascatur infra nouem mẽses cõputandos a morte primi mariti. De q̃ vide late per Bar. Alex.ꝛ do in.d.l.gallus.in prin.ff. de libe ꝛ posthu. vbi questio ista latissime examinatur / ꝛ alia q̃ pertinẽt ad materiam huius l.videatis per docto. in.d.l. vxoris abortu cum l.seq.ꝛ per Alex.in.l.posthumo.C.de bonorum pos.cõtra tabu. ¶ In eadem.l.ibi aunq̃ cõcurrã enel dicho hijo las qualidades suso dichas. scilicet. ꝙ sit baptizatus / ꝛ ꝙ viuat per spacium xxiiij.horarum.vt supra proxime dixi. 9

¶ Lex. xiiij.

¶ Mandamos que el marido y la mugel suelto el matrimonio, aunque casen la segunda, o tercera vez o mas, pueda disponer libremente de los bienes multiplicados durante el primero, o segundo, o tercero matrimonio, aunque aya hauido hijos delos tales matrimonios, o de alguno dellos, durante los quales matrimonios los dichos bienes se multiplicaron, como de los otros sus bienes propios que no ouiesse seydo de ganancia, sin ser obligados a reseruar a los tales hijos propiedad ni vsofruto delos tales bienes.

1 Uir vel vxor licet contrahat secundas nuptias / non tenetur reseruare proprietates nec vsumfructum bonorum durante primo matrimonio acquisitorum filiis primi matrimonii.cum limitatione tamen de qua infra.

Mulier que post mortẽ mariti luxuriata est: nõ 2

in figura matrimonij perdit lucra durante ma
trimonio acquisita.
3 Mulier que luxuriose viuit post mortem mari
ti perdit legatum sibi a marito relictum.
4 Mulier que luxuriose viuit post mortem mari
ti/an perdat dotem.

1 In l.xiiij. Nota ex ista l. q vir: vel vxor licet
contrahat secundas nup. nō tenetur reser
uare proprietatē nec vsum fructū bonoꝝ durā
te primo matrimōio acq̄sitoꝝ filijs primi matrimo
nij: licz cōtrariū disponat de iure ciuili per tex. in
l. femine. C. de sc̄dis nup. vt tenet expresse jo. fa.
in auth. in donatiōe co. ti. de l. cū ope jo. fa. ho
die corrigit per istā l. que ad hoc est notabilis.
2 ¶ Quod tamen intellige verū preterq̄z si talis
vxor luxuriata est post mortem mariti non in fi
gura matrimonij: q tunc perdit talia lucra du
rante matrimonio acquisita et applicantur here
dib⁹ mariti: vt est tex. notabilis in. l. iiij. in fine
tit. iiij. li. v. ordina. rega. qd procedit nō solū si ta
les heredes sint filij/ sed etiā si sint extranei. vt
per Jo. lupi d Palacrube. in sua repe. c. per ve
stras. fo. xl in. ij. et iij. co. in versiculo vnum de
num. et fo. xlviij. et in. j. et. ij. co. Quod procedit
etiā si talis mulier postea contrahat matrimo
nium cum eo/ cū quo luxuriata est. vt tenet mul
tum notabiliter Prepositus post Cardinalem
in. c. tanta in. x. co. qui filij sint legi.
3 ¶ Sed primo dubitatur. vtrū mulier/ q̄ luxu
riose viuit post mortem mariti perdat legatū
sibi a marito relictū. Et dicatis q sic vt in auth.
eisdē penis. C. de secundis nup. De q vide Jo.
lupi in. d. repe. in loco iam preallegato.
¶ Secūdo dubitatur. vtrū mulier q̄ luxuriose
viuit post mortē mariti perdat dotē. Et pau. de 4
ca. in consilio. cxxj. in primo volu. et in. l. sorores.
C. de his quibus vt indignis: et in. l. fidei comis
sum. C. de fideico. tex q sic. Et idē tenet Petr⁹
Geraldi in singulari. xlviij. et idē tenet Jo. lupi
in dicta repe. fo. xl. L. ij. co. et fo. l. in. iij. co. et ben
zelinus in. c. plerumq̄z. de donatio. inter virum
et vxorē. Et pro ista cōclusione facit bene tex. in
d. l. iiij. in fi. tit. iiij. li. v. ordi. rega. Sed Alex. et
Jas. in. d. l. sororē. tenent contrariū/ quoꝝ opi
nio reprobatur per Petrū geraldi. et per Jo.
lupi in dictis locis. per ea q̄ pau. de ca. notabili
ter dicit in dicto consilio. cxxj. et pro ista opinio
ne. cōtra alex. et Jas. facit bene tex. in auth. eisdē
penis. et que ibi notant docto. C. de secūdis nu
ptiis. et glo. et do. in auth. sacramentum. C. qn̄
mulier officio tutele. et tex. in. l. fi. eo tit. in quan
tum dicit: pudicitiam suam intactam conseruet.
Item pro ista parte facit tex. et ibi doctrina doc
to. in. l. fi. C. ad. l. iulia. de adulte. et in. l. iij. titu
xvij. par. vij. et Ang. de Arezio. in tractatu ma
lificiorum. in parte/ che menebat adulteram. in
iiij. co. vbi concluditur. q talis vxor potest accu
sari de adulterio post mortem mariti/ et obstat
ei petenti dotem exceptio adulterij. Opinio ta
men Alex. et Jas. est fauorabilior.

Ley.xv.

¶ En todos los casos que las mugeres casando segunda vez son obligadas a reser
uar a los hijos del primero matrimonio la propiedad de lo que ouiere del primero
marido, o heredare delos hijos del primer matrimonio, en los mismos casos el va
ron que casare segunda, o tercera vez sea obligado a reseruar la propiedad dello a
los hijos del primero matrimonio. De manera que lo establescido cerca deste ca
so en las mugeres que casaren segunda vez, aya lugar en los varones que passaren
a segundo, o tercero matrimonio.

1 In omnibus casibus in quibus vxor per
transitum ad secundas nup. tenetur reser
uare filijs primi matrimonij proprietatem bo
norum habitorū a primo marito vel ex succes
sione filiorum primi matrimonij in eisdem casi
bus tenet maritus talē proprietatē reseruare.
2 Qui sunt casus in quibus mulier per transitum
ad secundas nuptias tenetur reseruare propri
etatem filijs primi matrimonij.
3 Lex nostra verificatur non solū in proprietate
siue dominio directo: sed etiā in dominio vtili.
1 In l. xv. Nota ex ista l. q in omnibus casi
bus in quibus vxor per transitum ad secun
das nup. tenet reseruare filijs primi matrimo
nij proprietatē bonoꝝ habitorum a primo ma
rito vel ex successiōe filioꝝ primi matrimonij in
eisdē casibus tenetur vir talē proprietatē reser
uare predictis filijs. et idē tenet gl. q̄ communiter
approbat in. l. femine. § illud. C. de sc̄dis nup.
¶ Sed dubitatur/ q̄ sunt casus in quibus vxor
tenetur talē proprietatē reseruare. Circa quod 2
breuiter dic q aut loq̄mur in bonis acquisitis
successione filioꝝ: aut in bonis relictis vxori p
primum maritum. In primo casu quādo in bo
nis acquisitis successione filioꝝ aut mater suc
cedit talibus filijs ab intestato: aut ex testamen
to. In primo casu quando ab intestato aut loq̄
mur in bonis que predicti filij habuerunt a pa
tre/ et tunc siue mater contrahat secundas nup
tias ante mortem predictoꝝ filioꝝ suoꝝ/ siue post

semper tenetur reseruare proprietatē/ solo vsufructu sibi retēto: vt in.l.mater. C. ad tertullia. & ibi cōmuniter doc. & in.l.femine.§.illud.C.de secūdis nup. Aut loquimur in alijs bonis que filii aliunde habuerunt: & tūc aut talis mater primo successit predictis filijs anteq̄ȝ cōtraheret secūdū matrimoniū & succedit pleno iure/ licet postea sequatur scdm matrimoniū: vt in dicta l.mater. in versi.fin.vero: & ita tenet ibi glo. in parte/ coniungiū.in prin. & ibi pau. de ca. & do. in.d.l.femine: & in auth.ex testamēto.eo.ti. aut primo contraxit secundū matrimoniū: & postea successit: & tunc solo vsufructu sibi retento tenetur reseruare proprietatem: vt tenet glosa Ioā. fab. & pau.de ca.in.d.l.mater.per tex.in.l.femine §.sed & si quis.C.de secundis nup. & cum ista opinione transit sic simpliciter. Bar. sed bal. ibi est in solitaria opinione/ dicēs/ ꝙ si filij nō fuerunt testati siue mater succedat anteq̄ȝ cōtraheret secundū matrimoniū/ siue postea/ tenetur reseruare proprietatem: cuius opinio non videtur continere veritatē vt ex infra dicendis apparebit. Sed eius.l.d.l. mater tenet ꝙ siue mater nubat secundo ante mortem siue post: semper succedit pleno iure. ita tenet etiā gl. in auth. de nup.§.huic nos.in parte si autem intestatus: & in parte hec dicimus.colla.iiij. & idem tenet ibi bar.per illū tex. Et pro ista conclusione est etiā tex. in auth.de nō eligendo secūdo nubē.§. igitur.colla.j. & idē tenet ibi bar. & ista vltima videtur verior & fauorabilior matri. quam pro tūc teneo/ submittēdo me tamen correctiōi vestre.

¶ Sed conclusionem predictam/ q̄ habet ꝙ mater in casibus predictis tenetur reseruare proprietatē filijs primi matrimonij ¶ Primo limita. nisi talis mater contraheret scdo matrimoniū de consensu filiorū/ de quorum successione tractatur: q: tunc succedit pleno iure tā in vsufructu/ q̄ȝ in proprietate: vt tenet gl. notabilis in authē.de non eligendo secundo nubē. in prin. in parte/ cōpulantur in vita filia: colla. j. & idē tenet Ange.in.d.l.mater. quem refert & sequitur Socin⁹ in tractatu fallentiarum in regula cclxxij. ad quod bene facit doctrina bal. quasi in terminis in.l.hac edictali.in.v.co.in princi. in versiculo.sed pone dicit statutum. C. de secūdis nup. & idē tenet expsse Ludo: roma. in singulari.ccxlviij.incipiētj.tu scis. ¶ Scdo limita/ qn̄ talis mater nuberet de licentia primi mariti dantis sibi cōsensum & licētiā in testamēto vel alias: q: tunc succedit pleno iure: vt tenet bal.in.l.j.in.ij.co.in.fi.cū prin.seq.C.de secundis.nup. & in.l.filiū quē habebāt.C.fami.hercis & idē tenet Socin.in.d.regula.cclxxij. & roman⁹ in dicto singulari.ccxlviij. ¶ Tertio limita in matre minore xxv.annorū/ q̄ propter minorē etatē succedit pleno iure: vt tenet notabiliter Socinus in dicta regula.cclxxij. ad qd̄ allegat gl. in l.ij.C. si aduersus delictū ad qd̄ et facit tex. in.l. fi. & l.l.pe.C.ex q̄b⁹ causi.infa.irroga. Sȝ certe illa glo. hoc nō dicit/ & predicte leges loquūtur in alio casu. & reperio ꝙ cōtrarium tenet expsse bal.in.d.l.in.j.col.C. de secundis nup. quapropter casus iste est dubius propter opinionū diuersitatem/ & ideo cogitate: quia non video aliquem facientem mentionē de ista contrarietate sed licet casus sit dubi⁹/ mihi videtur ꝙ opinio bal. sit verior: ideo quia non reperitur dispositū ꝙ in casu nostro mater propter minorem etatem excusetur: & cum lex non dicat nec nos dicere debemus: vt in.l.illam.C.de colla. & tenet gl.in.l.si. ff.de lega.ij.in quantū dicit/ non memini me legisse. Item quia dicta l.mater. & dicta lex femine loquūtur gn̄aliter: & ita generaliter debēt intelligi: vt in.l de pretio.ff.de publici. Item quia regulariter in delictis inter maiores & minores non reperit differentia: vt in.l.j.C.si aduersus delictum.maxime quia hic tratatur de lucro captando/ & non de dāno euitādo: & sufficit ꝙ vtatur vsufructu toto tēpore vite sue. ¶ Quarto limita/ quando tales filij moriunt post pupillarē etatem: q: ad hoc vt talis mater priuet propter etate/ requirit ꝙ filij moriant infra pupillarē etatē secus si post pubertatē/ quo casu nō priuabitur mater: vt dicit notabiliter pau.de ca. in.l.oēm. C.ad tertullia. sed lȝ authoritas dn̄i Pau.de ca. sit magna/ cōtrariū credo verū per tex. i authē.ex testamento.C.de secundis nup. & in corpore vnde sumitur.§.hinc nos in versi.si igit vbi sit differentia an mater succedat ex testamēto/ vel ab intestato. Ergo presuponit ꝙ licet filius non testetur/ erat tn̄ habilis ad testandū/ alias non deseruiret de dubio/ qd̄ non est dicendum: vt in.l. quod labeo.ff.de carbo.edicto. Itē q: proprie loquendo non dicit mori abintestato/ qui de iure testari non potuit: licet voluerit. per text.in.l.j. ff.de suis & legiti.here. & tenet glo. & do. in prin. insti.de heredi.q̄ abintesta.defe.de quo late per alex.in.l.generaliter.C.de insti. & substi. Itē q: priuatio presuponit habitū: vt in.l.decē.cū vulgatis.ff.de verbo.obliga. Itē q: licet videat/ ꝙ pau.de ca.teneat predictam opinionē tamen in veritate eam non tenet/ imo loquitur in casu diuerso: scilicet quādo mulier luxuriat post mortem mariti/ quo casu priuatur successione filiorū mortuorū in pupillari etate/ sicut priuatur ob non petitum tutorem. qui casus diuersus est a nostro casu de q̄ dic vt dixi i.l.l.vj.supra eo. ¶ In scdo casu quando mater succedit ex testamēto filiorum siue succedat anteq̄ȝ contrāhat scdȝ matrimo

nium siue post succedit pleno iure. vt in aut. ex testamēto. C. de secū. nup. ⁊ in corpore vnde sumitur l aut. ð nup. § hinc nos. colla. iiij. Quod procedit etiam in bonis paternis: vt tenet bal. in. d. auth. ex testamē. ⁊ docto. cōiter in. d. l. mater. Itē pcedit solū si talia bona relinquntur matri per viā institutionis / sed etiam si per viam legati vt tenet bal. in. d. auth. ex testamēto. ¶ In scdo casu principali qn loquimur in bonis vxori per maritū relictis p viā legati / vel alias est / dicendū q talis vxor tenetur reseruare pprietatem filijs primi matrimonij: vt in. l. femine in prin. C. de secū. nup. ⁊ in aut. nup. § si vero expectet. colla. iiij. ⁊ pro ista cōclusiōe est hic tex. in quantū dicit: de lo q ouiere del primero marido. Et idē tenet expresse Oldrald⁹ in consil. xxxiij. Sed poterit aliquis cū debita instantia dicere / q hoc videtur correctū p tex. in aut. ex testamē. C. de secū. nup. vbi dicitur / q illud qd mater consequitur vt extraneus / non tenetur filijs reseruare. sed in casu nostro talis vxor accipit legatum vt extranea / ergo. ⁊c. cum legatum debeat deduci de quinta parte bonorum q extraneis potest legari vt in. l. xxviij. infra eo. ad qd breuiter potest respōderi / q illa iura loquntur in casu diuerso. s. in testamento filiorum respectu matris. Nos vero loqmur in legato a marito relicto. Sed videtur q adhuc nō sit bene satisfactum ad id quod dicitur / q pdicta vxor capit tanq̄ extranea ⁊ sic videtur q dicta. l. femine in prin. in hoc sit correcta. Sed cū hoc dicere sit refugiū miserorum: vt notat glo. in. l. filium quem habentē. C. fami hercis. ⁊ legū correctio est euitanda. vt in. l. vna. C. de inoffi dotib⁹. ⁊ l c. cū expediat. de electio. li. vj. sit vera solutio q iste est casus specialis / in quo mater est deterioris conditionis / q̄ quilibet alius extraneus. ⁊ potest esse rō iniuria / quā facit primo marito p transitum ad scda vota. Aliud dici nō potest: ⁊ licet ratio deficeret / sufficit q ita sit scriptū: vt in. l. pspexit. ff. qui ⁊ ad quib⁹. Nec dicas q dicta lex. femine / in hoc si correcta: quia imo confirmatur p tex. in. d. § sin vero expetet. qui ē in aut. de nup. vnde sumitur dicta aut. ex testamēto cū ergo sunt in eodē corpore / nō est credēdū q vn⁹. § corrigat aliū eiusdē legis: maxime / qr ista opinio apbatur hodie p istā. l. vt sup. dixi / qd tn limita modis de qb⁹ sup. dictū fuit. Sed circa pmissa dubitat: vtrū maritus per trāsitum ad scdas nup. teneatur reseruare filijs pmi matrimonij proprietatē legati sibi a prima vxore relicti. istā. q. habui de facto / ⁊ tenui q sic / per ea q dixi sup. in prin. huius. l. ⁊ ita tenet gl. que cōiter approbatur in. d. l. femine. § illd. C. de secundis nu. ⁊ ex tex. expressus in aut. ð nō eligē. scdo nubē. § cū igitur. in versi. Sicut enim parentes. colla. iiij. ⁊ est etiā tex. in. l. ista: ⁊ istā cōclusionē tenet in terminis Oldra. in consi. xxxiiij. de quo vide q dixi in qstione supra proxima. Limita tn istā conclusionem modis / quibus sup. fuit dictū l matre. Itē dubitatur / si pdicta mulier nō contraxit secundo matrimo. sed viuit luxuriose / an propter hoc priuetur pprietate bonorum predictorum. ⁊ dicatis q sic. vt tenet glo. q cōiter appro. in aut. sacramē. C. qn mulier offitio tute. ⁊ tenet etiā paul. de ca. in. l. oēm. C. ad tertulia. ⁊ Jo. lupi. de pa. rube. in sua rep. fo. xl. in. ij. ⁊ iiij. co. ⁊. fo. l. in. iij. co. ⁊. fo. l. in. iiij. co. de quo vide q dixi in. l. xiiij. sup. proxima. ¶ Itē nota / q ea q dicta sunt in muliere luxuriose viuente / habent ēt locum in viro luxuriose viuēte cum ad paria iudicantur per istā. l. ⁊ per ea q dicta sunt. qd est bn notandum. ¶ Itē dubitatur vtrū mulier l qb⁹ casib⁹ tenetur reseruare proprietatē teneatur pstare cautionē de bn vtēdo / et dicatis q sic. per. tex. in. l. vsufructu. C. ð vsu ⁊ habita. de quo vide ibi per do. ¶ In eadē lege ibi la propriedad. Et an appellatiōe proprietatis in casu nostro comprehendatur non solum dñium directum: sed etiam dñium vtile: vt emphiteosis / census / ⁊ similia vide p bal. ⁊ do. in. l. traditionibus. C. de pactis. ⁊ credo q cōprehendatur tam vtile quam directum dominium attenta mente huius. l.

¶ Ley. xvj.

¶ Si el marido mandare alguna cosa a su muger al tiempo de su muerte de su testamento, no se le cuente enla parte que la muger ha de auer en los bienes multiplicados durante el matrimonio: mas aya la dicha mitad de bienes ⁊ la tal manda enlo que de derecho deuiere valer.

1 Acquisita durāte matrimonio cōmunicantur inter maritum ⁊ vxorem simul cohabitantes / non alias.

2 Lucra acquisita per sponsum de futuro vel presenti cum pecunia sponse / an cōmunicetur inter sponsos.

Lucra acqsita succes. parentum / an cōicentur. 3

Donata vni coniugum / an cōmunicentur. 4

Lucra acquisita in bello / an communicentur. 5

Acquisita per aduocatum vel doctorem / an cōmunicentur. 6

Si vsus fructus consolidetur cum proprietate. 7

durante matrimonio/ an communicetur:
8 Acquisita per amasios simul habitantes / an
communicentur.
9 Pecunia habita ex precio rei vẽdite/ que erat
vnius coniugum/an communicetur.
10 Iniuste acquisita/ an cõmunicentur.
11 Lucra acquisita modo predicto / licet non ac-
ceptata/ transmittuntur ad heredes.
12 Omnia bona presumuntur acquisita/ ⁊ esse cõ
munia: nisi contrarium probetur.
13 Maritus sine licentia vxoris an possit lucra
acquisita constante matrimonio alienare.
14 Maritus/ an possit male acquisita restituere ð
bonis cõmunibus.
15 Si res vnius coniugum pereat constante ma
trimonio/ an resarcietur de bonis cõmunib9.
16 Uxor habebit legatum sibi a marito relictum:
⁊ etiam dimidietatem bonorum durante matri
mo. acquisitorum.
17 Idem in viro.
18 Legatum factum a marito vxori/ an censeatur
factum animo compensandi debitum.
19 Si maritus legat vxori vsum fructum omnium
bonorum/ quid habebit talis vxor stantibus fi
lijs vel ascendentibus legitimis/ ⁊ naturalibus
vel non stantibus.
1 L. xvi. Ibi de los bienes multiplicados
Nota ex ista l. ꝙ bona acquisita constante
matrimo. cõicantur/ ⁊ equaliter diuiduntur in
ter maritum ⁊ vxorẽ: ⁊ idẽ disponit tex. in. l. j. ⁊
in. l. ñ. ti. iij. li. iñ. foro. l. ⁊ in. l. j. ti. iiij. lib. v. ordi.
reg. quod intellige verum/ interueniente simul
tanea cohabitatione/ nõ alias: q2 non sufficit
matrimonium esse ɔtractum/ nisi marit9 ⁊ vxor
simul cohabiteat. p tex. in. d. l. j. ti. iij. li. iij. foro
l. ⁊ in. l. j. ⁊ in. l. iñ. ti. iiñ. li. v. ordi. rega. in quan
tum dicunt. de cõsuno/ ⁊ idem tenet Mõtal. in.
d. l. j. fori. ⁊ Ioã. lupi de pala. rube. in sua repe.
fo. xxxiiij. in. j. co. ⁊ fo. xxxj. in. ñ. co. ad fi. ð quo
vide melius q3 alibi per do. de Segura in rep.
l. vnũ3 ex familia. §. sed ⁊ si fundum. fo. iiij. in. j.
2 co. cum. iiij. seq. ff. de lega. ñ. ¶ Sed circa pmis
sa primo dubitatur/ vtrum lucra acquisita p spõ
sum de presenti vel futuro cum pecunia spõse/ cõ
municẽtur inter eosdẽ spõsos anteaq3 simul co
habitent. ⁊ videtur ꝙ sic: q2 fruct9 percepti ex
pecunia vxoris ante nuptias cõtractas/ ɔuertũ
tur in dotẽ. vt tenet bal. in. l. dotis fructus. per
tex. ibi. ff. de iure doti. ⁊ per tex. in. l. si ante. ff. so
lu. matrimo. ⁊ in. l. videam9. §. ante matrimo-
nium. ff. ð vsuris. ⁊ fructus dotis hodie cõican
turvel iuribus sup. dictis: ergo. ⁊c. Et pro ista
conclusione videtur tasus in l. xxvii. ti. xi. par.
iiij ⁊ in. d. l. si ante. De quo vide dictum. Ioan.
lup. in. d. repe. fo. xxxj. in. iiij. co. vltra medium.

¶ Scdo dubitatur vtrum lucra cõstante matri 3
mo. acquisita successione parẽtum cõicẽtur iter
maritũ ⁊ vxorẽ. ⁊ dicatis ꝙ non: vt in. l. ñ. ti. iñ.
li. iñ. foro. l. ⁊ in. l. ñ. ti. iiñ. li. v. ordi. rega. Si tñ
cõsanguineus vxoris instituat eius maritũ he-
redem/ vel ecõtra/ si consanguineus mariti in-
stituat vxorem heredem: aut tunc talia lucra cõ
municentur inter maritũ ⁊ vxorẽ: vide dictum
Io. lupi in. d. repe. fo. xx. in. iiñ. co. in. §. xliiñ.
¶ Tertio dubitatur/ vtrũ donatio vni cõiugũ fa 4
cta/ cõicet inter maritũ ⁊ vxorẽ. ⁊ dicatis ꝙ nõ
regulariter: vt in. d. l. ñ. ti. iñ. li. iñ. fori. ⁊ in. d. l.
ñ. ti. iiñ. li. v. ordina. de quo tñ vide per Bart. ⁊
docto. in. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vul
ga. ⁊ pupi substitu. ⁊ per dictum Ioa. lupi in. d.
§. xliiij. fo. xx. in. iiij. co.
¶ Quarto dubitatur/ vtrum lucra acquisita in 5
bello/ cõicentur inter maritũ ⁊ vxorem. de quo
quia recipit distinctionem/ vide tex. in. l. ñ. tit.
iij. li. iñ. fori: ⁊ in. l. ñ. ti. iiñ. li. v. ordi. rega.
¶ Quinto dubitatur/ vtrum acquisita p aduo 6
catũ/ vel doctorẽ/ cõicentur inter maritũ ⁊ vxo-
rẽ. ⁊ credo finaliter ꝙ sic. de quo vide per Mõ
tal. in. d. l. ñ. ti. iñ. li. iñ. fori. ⁊ per dictum Ioã.
lupi in dicta repe. fo. xxxiñ. in. j. co.
¶ Sexto dubitatur/ si vsus fructus cõsolidet 7
cũ proprietate durante matrimonio/ an cõice-
tur inter virum ⁊ vxorem cõmodum vsusfruct9
Et Ioã. fa. in. §. si cui institu. ð lega. tenet ꝙ sic
Sed contra hoc est tex. in. l. iiñ. ff. de iure doti.
Et pro concordia vide dictum Io. lupi in. d. re
pe. fo. xxxñ. in. iñ. co. in prin.
¶ Septimo dubitat vtrũ acquisita p amasios 8
simul cohabitantes cõicent inter eosdẽ. ⁊ Io.
lupi in. d. rep. fo. xxxiñ. in. ñ. co. ⁊ in. §. operatur
fo. xxix. in. iñ. co. cũ seq. tenet ꝙ sic: licet dubitã
do. Istã. q. habui de facto: ⁊ fuit iudicatum in
contrarium ideo quia non per omnia equipa-
rantur vxor ⁊ amasia: ⁊ licet in aliquibus equi
parentur/ non equiparãtur proprie: ⁊ illud qð
est simile/ nõ est idem: vt in. l. quod Nerua. ff. ð
positi. ⁊ lex dũtaxat loquitur in vxore: ergo nõ
debet extendi ad amasiam: vt in. l. si. vero. §. de
viro. ff. solu. matrimonio.
¶ Octauo dubitat vtrũ pecunia habita ex pre 9
tio rei vendite/ q̃ erat vnius cõiugum/ cõicetur
inter maritum ⁊ vxorem. Et dicatis ꝙ nõ: imo
si aliquid sit emptũ de illa pecunia/ efficitur p-
priũ illius/ cui9 erat pecunia: vt per dictũ Io.
lupi in dicta repe. fo. xxxj. in. iiñ. co. Pro qua
cõclusione est tex. in. l. xj. ti. iiñ. li. iñ. fori.
¶ Nono dubitatur vtrũ iniuste acq̃sita cõicẽ- 10
tur inter maritũ ⁊ vxo. De q̃ vide late p. d. Io.
lupi in. d. repe. fo. xxxiiñ. in. ñ. co. cum octo seq.
¶ Decimo dubitatur vtrũ lucra cõstãte matri 11

monio acquisita trāsmittātur ad heredes licet non sint acceptata. Et dicatis ꝙ sic: vt ꝑ doct. de Segura in dicta repe. l. vnum ex familia. fo.xvj.in.ij.co.in.vers.ex quo ego infero.

12 ¶ Undecimo dubitatur/ utrū bona q̄ reperiūtur pōtestate viri ⁊ vxoris/ presumantur cōia/ ⁊ durante matrimoni acquisita. Et dicatis ꝙ sic nisi cōtrarium ꝓbetur. vt est tex. notabilis in.l. cciij.in.l.stili.de quo vide per Alex. ⁊ do. in qui iure.ff. de acqui. posse. ⁊ ibi per Andream de Perona in addi.ad Bar. ⁊ per dictum Jo. lupi in.d.repe.fo.xxx.in.j.co.cum.iiij.seq.

13 ¶ Duodecimo dubitatur/ vtrū maritus possit alienare bona durāte matrimo. acquisita sine licentia vxoris. ⁊ dicatis ꝙ sic regulariter: vt in.l.iiij.tit.li.v.ordi.rega. ⁊ in.l.ccv. in.l.styli. Qđ intellige verum ꝑ contractuz onerosum: secus tn̄ est per contractuz mere lucratiuum/ puta ꝑ contractum donationis: vt tenet bal.in cōs.clij in primo volu. De quo vide per.d. Joā.lupi in dicta.repe.fo.xl.in.j.co. ⁊ doctorem Segura i dicta repe.l.vnum ex familia.fo.ix. in.j.col. in fi. Itē intellige verum/ preterq̄z si maritus dolose alienasset talia lucra: q2 tunc non valeret alienatio in preiudiciuz vxoris: vt in.l.iiij.ti.iiij li.v.ordi.rega. ⁊ in.d.l.ccv.in.l.styli. de quo vide.d.Jo.lupi i.d.rep.fo.xxxix.in.iij.co.in fine. Itē intellige verum/ preterq̄z si marit⁹ ꝑpter suū delictum talia lucra alienaret: q2 tunc non valeret alienatio in ꝑiudicium vxoris: vt in.l. lxxvij.infra eo.de quo vide.d.Jo.lupi in.d.repe.fo.xxxix.l.j.co. ⁊.fo.xl.l.j.co. vltra mediuz.

14 ¶ Decimotertio dubitatur vtrū marit⁹ possit male acquisita restituere sine licentia vxoris de bonis cōibus constante matrimonio acquisitis. De quo vide dictum Jo.lupi in dicta repe. fo.xxxiiij.in.iiij.co.cum.vij.seq.

15 ¶ Decimoquarto dubitatur si res vnius cōiugum pereat constāte matrimonio/ an resarcietur de bonis cōibus durante matrimonio acq̄sitis. Et dicatis ꝙ sic: nisi pereat culpa illi⁹ cuius erat: vt tenet montalus in.l.j.ti.iij.li.iij.fori ⁊ Joan.lupi in.d.repe.fo.xxxviij.in.j.co.

16 ¶ In eadē lege i pri. nota ex ista lege/ ꝙ vxor habebit legatum sibi a marito relictum: ⁊ etiā dimidietatē bonorum durante matrimonio acquisitorū: ⁊ sic attenta dispositiōe huius.l. maritus non presumitur legare vxori animo cōpensandi legatuz cum bonis vxori pertinentib⁹ durante matrimonio acq̄sitis: nisi expresse hoc dicatur. De quo vide docto. in.l.si compensandi. C.de here.institu. ⁊ in.l.cum pater.§. qui dotalem.ff.de lega.ij. ⁊ per glo. ⁊ docto. in.l.licinius locusta.de legatis.ij.

17 ¶ Et idem dicatis in viro/ cuz sit eadem ratio ⁊ cuz in hoc equiparantur in iure. vt notatur ꝑ glo. ⁊ docto.in.l.femine.§ illud. C. de secūdis nup. ⁊ in.l.xv. supra proxima: ⁊ in equiparatis a iure dispositū in vno. censetur ⁊ dispositum in reliquo: vt in.l.illud.in.prin.ff.ad.l.acqui. ⁊ in.c translato.de constitutio.

¶ Sed pro maiori cōplemēto dubitatur/ vtrū 18 legatum factum vxori/ censeatur factū animo compensandi debitum. Circa qđ breuiter dic: ꝙ aut loquimur in debitore necessario/ aut i debitore volūtario. Si in debitore necessario aut legauit aliud q̄z illud quod debebat. ⁊ tunc nō censetur legatum animo compensandi: vt tenet bar. ⁊ do.in.l.huiusmodi.§.cum pater.ff. de legatis.j. de quo vide omnino Socinū in tractatu fallentiaruz.in regula. cclxxxij. Aut legauit illud quod debebat/ vel tantundem: ⁊ tunc aut constat de voluntate testantis/ ⁊ ei est standuz. vt in.l.creditorem.ff. de legatis.ij. Aut sumus in dubio: ⁊ tunc semper presumitur legatuz esse relictum animo compensandi: vt in dicta.l. huiusmodi.§.cū pater. ⁊ in auth.preterea. C.vnde vir ⁊ vxor. ⁊ in.l.si cum dotem.§.si pater.ff.solu. matrimonio. De quo vide ibi late per do. qui ponunt aliquas limitationes. Si loquimur in debitore voluntario: aut constat de eius voluntate/ ⁊ ei est standū: vt in.d.l.creditorē.ff.de legatis.ij. Aut sumus in dubio/ ⁊ tunc non censetur legare animo compensandi. vt in.l.creditorem.ff.de legatis.ij. ⁊ in.l.si cōpen. C.de here.institu. ⁊ in.l.vna.§.sciendū. C.đ rei vxori.actio. Et est etiā tex.in.l.istā. In tantuz/ ꝙ si maritus recepit dotem estimataz estimatiōe que facit emptionē: si postea legat easdem res/ vel vnam ex illis vxori/ etiaz si leget sub cōmemoratione dotis/ nō censetur legare animo cōpēsandi: vt est glo. valde notabilis/ que cōiter ap pro.in.l.licinius locusta.ff. de legatis secundo

¶ Et dicitur debitor necessarius/ qui incidit in obligationē ex legis dispositionē absq3 facto suo: ⁊ voluntari⁹ qui suo facto incidit in obligationem: vt per bar. ⁊ docto.in.l. si cum dotem.§.si pater.ff.solu.matrimo.

¶ Item dubitatur/ si maritus legat vxori vsuz 19 fructum suorū bonoꝝ/ quid habebit talis vxor đ huiusmodi legato. Et dicatis ꝙ stātib⁹ filijs legitimis ⁊ naturalib⁹ habebit solummō. vsuzfructuz quinte partis bonoꝝ: cum tunc nō possit testator disponere in extraneos respectu proprietatis vltra predictam quintā. vt in.l.xxviij. infra eo. Et in reliquis bonis/ sicut nō pōt disponere de proprietate/ ita non potest disponere de vsufructu siue fructu: vt est tex. in aut. nouissima. C.de inofficio.testa.de quo vide ibi gl. ⁊ doc. maxime quia fructus dicuntur pars rei:

vt in.l.fructus.ff.de rei vendica. Et istaz cõclusionẽ in terminis tenet doctor ð Segura in.d. repe.l.vnum ex familia.fo.xxj.in.ij.co. Itẽ stãtibus ascendentibus legitimis habebit dumtaxat vsumfructum tertie partis bonorũ. per ea q̃ dicta sunt: cuz de illa tertia parte dumtaxat possit testator disponere respectu proprietatis: vt in.l.vj.supra.co. Sed nõ stantib⁹ descendentibus, nec ascendentibus, tunc habebit vsumfructum omnium bonorum si sibi relinquatur: cuz tũc testator possit disponere ad libitũ de proprietate totorum bonorum de quo vide Ioan. lupi in.d.rep.fo.xij.in.iij.co. & Sal. & Bal.in.l. quotiens in fi.co. C.familie hercis.

¶Ley.xvij.

¶Quando el padre o la madre mejorare a alguno de sus hijos, o descendientes legitimos enel tercio de sus bienes enel testamento, o en otra postrimera voluntad, o por otro algun contracto entre viuos, ora el hijo este en poder del padre que hizo la dicha mejoria, o no fasta la hora de su muerte la pueda reuocar quando quisiere: saluo si hecha la dicha mejoria por contracto entre viuos ouiere entregado la possession de la cosa, o cosas enel dicho tercio contenidas ala persona a quien la hiziera, o a quien su poder ouiere, o leouiere entregado ante escriuano la escriptura dello del dicho contracto se ouiere hecho por causa onerosa con otro tercero, assi como por via de casamiento, o por otra cosa semejante: que en estos casos mandamos que el dicho tercio no se pueda reuocar sinõ reseruasse el que lo hizo enel mismo cõtracto el poder para lo reuocar, o por algũa causa que segun leyes de nuestros reynos las donaciones perfectas y con derecho hechas se puedan reuocar.

1 Melioratio filio vel nepoti facta / qñ possit reuocari / & qñ non possit reuocari.
2 Casus in quibus ficto modo transfertur possessio absq̃z traditione.
3 Pater vel mater an possit reuocare meliorationem quam fecit pretextu minoris etatis in casu quo alias reuocari non possit.
4 Pater vel mater si primo meliorauerit vnuz: & postea simpliciter non reuocando primã meliorationem meliorauerit aliuz: in casu quo prima melioratio possit reuocari / quis istorum preferatur in huiusmodi melioratione.
5 Pater vel mater si meliorauerit filiam / vt contrahat matrimoniũ cũ Titio ad sustentãda onera matrimonij / si moriatur Titius anteq̃z substituat onera matrimonij / an talis melioratio censeatur reuocata vel non.
6 Quando pater vel mater promisit meliorare / vel nõ meliorare filium vel nepotẽ / an possit cõpelli ad huiusmodi obseruantiam.
7 Quib⁹ verbis possit & debeat fieri melioratio.

1 In.l.xvij. nota ex ista.l. q̃ melioratio regulariter põt per patrẽ vel auum reuocari ad libitum: & in hoc lex ista est notabilis. ¶ Quod tñ primo limita / preterq̃z si fuerit vere & realiter huic meliorato tradita possessio bonorũ in melioratione contentorũ: q2 tunc reuocari non posset per istam legem. ¶ Scdo limita: quando talis melioratio fuerit facta ex causa onerosa: puta ex causa dotis: quia tunc nõ posset reuocari per istaz.l. ¶ Et idẽ in donatione propter nup. q̃ dicitur causa onerosa: vt notat per gl. & doc. in aut. ex testamento. C. de colla. Et istã cõclusionem in terminis tenet doc. Segura in repe.l.vnuz ex familia.§ sed & si fundũ. fo.xj.ff.de lega.ij. Et idẽ in donatiõe facta filio clerico causa militie celestis / vt ordinet ad titulũ patrimonij: cũ eadẽ sit rõ. vt tz i terminis Io.fa.i.§.fi.insti.de inoffi.testa. ¶ Et idẽ videtur in militia terrestri siue secl'ari. p ea q̃ notat gl. & d.i.d.au.ex test. attẽta mẽte hui⁹.l. ¶ Tertio limita / qñ talis melioratio eẽt facta causa studij: q2 tũc reuocari nõ posset: vt tz.do.segura in d.rep.fo.xj.i.iiij.co.cũ seq.i vñ. posset dari quẽ videatis ¶ Quarto limita / qñ pr vel mr meliorãs iurauerit nõ reuocare p̃dictã melio. q2 tũc reuocari nõ posset. vt tz do.seg.in.d.loco.fo.xj. in.iiij.co.in vñ.posset dari alia & q̃rta. Secus tñ esset si pr vel mr meliorãs simplicit iurasset meliorationẽ nõ addito / q̃ nõ possit eãdẽ reuocare: q2 tũc bñ posset reuocare / vt tz.d. segu.in.d. rep.fo.xij.i.co.ñ.i.fi. Quinto limita in oib⁹ casib⁹ in quib⁹ ficto mõ trãsfert possessio in filijo vel nepote meliorato interueniente ficta pos. q2 in oib⁹ illis casib⁹ nõ posset reuocari: vt tz idẽ do. segu.in.d.rep.fo.xj.in.j.co.in vñ. ex hoc ego infero. p qua cõclusio. ẽ hic tex. in.l.nr̃a in. q̃ntuz dicit. o le ouiere ẽtregado ante escriuano la escriptura dello. nã sup. l.nr̃a dixit q̃ vere fuit tradita possessio. Nũc vo dicit qñ ficto mõ. cũ certũ sit q̃ p traditionẽ instrumenti acquirit ficto mõ posses. vt est tex. in.l.j.C.de dona. & in.l. viij. ti.in.par.iij.ð quo vide q̃ lati⁹ infra prie dicã & p ista cõclusiõe ẽ etiã tex.in.l.xliiij. infra co.

¶ Sed primo dubitat̃ qui sint casus/ in q̃bus
ficto mõ acquirit̃ possessio. τ breuiter dicatis: ꝙ
prim⁹ casus est p̱ clausulã constituti: vt in.l.qd
meo. in prin.ff.de acqui pos.τ in.l.ix. in.fi.ti.iii.
par.in.qd intellige verũ/ qñ ↄstituẽs se nomine
alieno possidere erat possessor tẽpore q̃ se posse
sorem nomine alino constituit/ alias secus. vt
tenet Alex.in.d.l.quod meo.in prin.in.vi. co.τ
idẽ tenet Mathesalanus in suis notabilibus
in notabili.lxvii.τ Phi.deci⁹ in regula cõtra-
ctus in.iiii.co.ff.de reg. iur. quẽ omnino vide:
τ idẽ tenet Jo.frã.in tractatu prescriptio.in re
petitiõe.l.celsus.fo.lxxxi.in.i.co. Itẽ intellige
verũ/nisi hoc fuerit fictitie factũ: qr tũc p̱ clau-
sulã cõstituti nõ trãsfert̃ possessio: vt tenet bar.
in.l.sicut.§.supuacuũ.in.ii.co.in.fi.ff. q̃b⁹ mõ.
pign⁹ vel hypoth.solui.τ in.l. post contractũ.i
ii.co.ff.de donatio. τ idẽ tenet idẽ bar.in cõsi.
lxv. De quo vide dominos de rota in decisiõe
cccclxxxiiii.in nouis.τ Cepolã in tractatu de si
mulatione cõtractuũ in.§.xiiii.presumptio. Et
qñ dicatur fictitie fieri/ vide p̱ bar.in dictis lo-
cis.τ p̱ Alex.in.l.i.§.si vir.ff.de acq̃.pos. τ per
bar.in.l.interdũ.in prin.ff.de acq̃.pos. Itẽ in-
tellige verũ ꝙ p̱ clausulã constituti transfertur
possessio/ qñ ille in cui⁹ fauorẽ fit/ est p̃sens / τ
cõsentiẽs: alias si est absens anteaq̃z ratificet/
nõ trãsfertur in eo possessio: vt tz Alex. in.l.qd
meo.in pri.in.ii.co.τ Phi.deci⁹ in.d. regula/τ
Jo.frã.in.d.loco.De quo vide etiã Alex. in.l.
interdũ.in prin.ff. de acq. pos. de qua materia
vide meli⁹ q̃z alibi p̱ Phi.deciũ in.d.regl'a cõ
tract⁹ ¶ Scd's casus est p̱ solutionẽ pensionis
rei donate in meliorati͂õe cõtente factã filio me-
liorato cũ cõsensu patris vel matris melioratio
nẽ faciẽtis.vt in.c.cũ venissent.de restitu. spol.
τ tenet glo.bar.τ doc.in.l.qui vniuersas.§.fi. τ
in l.quãuis.§.si cõductor.ff.d acq.pos.qd intel
lige verũ/qñ ali⁹ tertius nõ ẽ possessor / alias
aũt p̱ solutionẽ p̃sionis ignorãte possessore nõ
trãsfertur possessio:vt tz Abb.in.c.cũ venissent
in.iii.co.in.fi.τ bar.alex.τ do.in.d.l. q̃ vniuer-
sas.§.qd p̱ colonũ. τ idẽ tenet practica Ferra
ria in forma capitulorũ actoris in p̱te fructus τ
redditus.fo.xxxvi.in.ii.co. ¶ Tertius casus p̱
traditionẽ instrumẽti: vt in.l.i.C.de donatio.τ
in.l.viii.ti.iii.par.in.dum tñ hoc fiat in presen-
tia tabelliõis vt disponitur in.l.vlt.a.τ in.l.xliiii
infra co.qd intellige de instrumẽto qd cõtinet
ius dãtis vel tradẽtis/sec⁹ tñ est de instrumẽto
qd cõtinet ius accipiẽtis: qr p traditionẽ talis
instrumẽti nõ acq̃ritur possessio: vt tz Alex.no-
tabiliter in.l.iii.in.prin.in.ii.co.in versi.ex quo
infert Guiller.ff.de acquiren. pos. Sz hodie si
ue instrumẽtũ ↄtineat ius tradẽtis siue ius re-
cipiẽtis.vtrobiq̃z p talẽ traditionẽ acq̃ritur po
sse.vt est tex.valde notabilis i.l.viii.ti.xxx. par.
iii.i q̃nt ũ dicit. o haziẽdo otra de nueuo.in q̃
cõtinetur i⁹ recipiẽtis.qd tñ itellige verũ/ si tra
dẽs sit possessor.alias nõ:vt tz Abb.in.d. c. cũ
venissent.τ alex.in.d.l.qd meo.τ bar.i.d.§.qd p̱
colonũ.τ phi.deci in.d. regula cõtractus.τ io.
frã.in.d.tractatu prescrip.τ Jo.lupi in.d. repe.
fo.xlvii.in.i.co.in.§.lxxv.in versi. aduertẽ nũc.
¶ Quartus casus est p̱ retẽtionẽ vsusfructus:
vt in.l.q̃squis.C.de donatio.τ i.l ix.ti. iii.par.
in.qd intellige verũ si sit posses.ille qui meliora
uerit bonorũ in melioratione cõtentorũ/ alias
secus.per ea que supra p̱rimo casu dicta sunt:
¶ Quintus casus ẽ/ qñ donãs/ vel melioratio
nẽ faciẽs/cõduxit a meliorato fructus rerũ in
melioratiõe cõtentarũ:qr p̱ talẽ cõductionẽ trãs
fertur posses.vt in l.q̃ bona.in pri.ff.d acq.pos.
τ in.l.ix.ti.xxx.par. iii. qd itellige verũ interue
niẽte possessione meliorãtis/ alias secus.p̱ ea q̃
dixi sup̃.i tertio casu. ¶ Sext⁹ casus ẽ / qñ me
liorat⁹ detinebat res ĩ melioratiõe ↄtentas tẽpe
melioratiõis: τ sic tẽpe quo melioratio fuit facta
qr data tali detẽtione: τ secuta melioratio trãs-
fertur in meliora.posses. absq̃z alio facto.vt i.§.
inlduz.insti.d rerũ diuisiõe. ¶ Septim⁹ casus
est p̱ custodis apositionẽ d cõsensu meliorãtis
factã: vt i.l.q̃rñdã.ff.de acq̃.pos. Octau⁹ casus
ẽ p̱ aspectũ oculorũ.vt in.l.§ si iusserit.vt in.l.qd
meo.§.si vẽditorẽ.ff.de acq.pos.τ in.l.vi.ti.xxx.
p̱.iii. Nonus casus ẽ p traditione clauiũ:vt in.
l.clauibus.ff.de ↄtra.emp τ in.l.i.§. si iusserim
in fi.ff.de acq.pos.τ in.§.Itẽ si q̃s merces. insti.
de rerũ diuis.τ in.l.vii.t.xxx.par.in. Intellige tñ
ꝙ traditio clauiũ debet fieri in cõspectu rei in
melioratiõe cõtẽte p̱ iura. s.d.de quo vide late
p̱ alex.in.l.i.in prin.in.xx.co.ff.de acq. pos. vbi
hoc limitat. In tñ/ ꝙ res in melioratione con
tẽte stãt in horreo/ vel i alio loco incluse / requi
ritur ꝙ melioratus sciat determinate locũ i quo
posite sunt.vt tz gl.in.d.l.i.in pri.in p̱te. qui pri
mi.ad fi.ff.d acq.pos.quã ap pbat ibi bar.in. v.
co.Sed hoc vltimũ cõiter rep pbatur p̱ do. ibi
d quo vide ibi alex.in.xix.co.cũ seq. τ p ista cõ
clu.est ẽt tex.in.d.l.vii.ti.xxx.par.iii.de quo vi-
de oino io.fa.in.d.§.Itẽ si quis merces. Itẽ vi
de alios casus/ i quibus ficto mõ trãsfertur pos
sessio p̱ io.fa.in.§.interdũ institu.de rerũ diui.
τ per do.in.l.iii.in.prin.ff.de aq.pos. Itẽ vide q̃
dicã in.l.xxvi.infra co. Itẽ nota/ꝙ possessio/ q̃
acquiritur p̱ vnũ de modis supradictis / nõ ẽ fi
cta/ sz vera:vt tz bar.in.l.ab emptione.in fi.ff.de
pactis.τ in rep.l.si.is qui.p emptore.in vlti.q.
ff.de vsucapio.τ alex.in.l. qd meo.in pri. in.ii.
co.ff.d acq.pos. Itẽ nota/ ꝙ tutor/ curator/ pro

curator/ vel iudex nō pōt aliter tradere posses/
siones p modos fictos/ d quib9 sup. nisi ad hoc
habeat speciale mādatū: vt tz bar. in. d. l. j. i pri.
in. vj. co. ff. de acq. pos. ⁊ in. l. ab emptione. in fi.
ff. de pactis. ⁊ Mathesalanus in notabili. clxix
⁊ alex. in. d. l. j. in prin. in antepe. co. ff. de acqui.
here. Sed licet nō possit tradere possessionem
mō predicto / pōt tñ illā acquirere per dictos
modos fictos: vt tz bar. ⁊ bal. in. d. l. ab emptio
ne. ⁊ cinus io. fa. bal. ⁊ sal. i. l. j. C. per quas per
so. nobis acqui. ⁊ alex. roma. rapha. socinus ⁊
Aretinus in. l. j. §. p procuratorē. ff. de acq. pos.
Et pro ista conclusio. facit tex. in. l. iij. tit. viij. li.
iij. ordi. rega. vbi dr/ ꝙ aliter per alteruz acqui
ritur. ⁊ idem tenet Bart. in repe. legis si is qui
pro emptore / in vltima. q. ff. de vsucapio. ⁊ ista
est cōis licet Bar. Jo. de imo. ⁊ paul. de ca. in.
l. qui mihi donatum. ff. de donatio. teneant con
3 trarium. ¶ Secundo dubitatur / vtrum pa/
ter vel mater possit reuocare meliorationē quā
fecit pretextu minoris etatis in casu quo alias
reuocari non possit. Et videtur ꝙ sic/ per tex.
notabilem in. l. fi. §. si autem in secunda etate.
C. de bonisq3 libe. vbi tex. notabiliter dicit / ꝙ
minor potest petere restitutionem aduersus fa
ctum suum: etiam si sit factum lege permitten/
te: sed in caso isto fecit meliorationem lege per
mittente/ ergo. ⁊c. maxime si ex hoc consequa/
tur detrimentum. Ad quod etiam facit bene
tex. in. l. ⁊ si sine. ff. de minoribus. Quod intelli
gerem verum/ preterq3 si talis pater vel mater
minor fraudulenter hoc fecisset. argumēto tex.
in. l. feminis. C. ad velle. ⁊. l. pe. que incipit. Si
4 de dote. ff. de iure dotium. ¶ Tertio dubitatur
si pater vel mater primo meliorauerit vnum fi/
lium vel nepotem: ⁊ postea simpliciter non re/
uocando primam meliorationem meliorauerit
aliud/ in casu quo prima melioratio possit reuo
cari/ quis istorum filiorum preferatur in huius
modi melioratione. Circa quod breuiter dic/
ꝙ vtraq3 melioratio fuit facta in testamento: ⁊
tunc aut ambo fuerunt meliorati in vno codē/
q3 testamento / ⁊ ambo concurrunt equaliter i
dicta melioratione: ⁊ quilibet habebit dimidie
tatem in dubio: nisi aliud appareat ex volunta
te testatoris per tex. ⁊ ibi glo. ⁊ docto. in. l. cohe
redi. §. coheres. in fi. ff. de vulga. ⁊ pupi. substi.
⁊ in. l. si pluribus. in prin. ⁊ ibi alex. ⁊ do. ff. de le
gatis. j. de quo vide docto. in. l. si fortidianum.
C. de legatis ⁊ per Jo. fab. in. §. fi. insti. de adē/
ptio. lega. ⁊ per bar. in. l. re cōiuncti. in. j. co. ff.
de legatis. iij. ⁊ in. l. cum questio. C. de legatis.
⁊ in. l. si seruus cōis. ff. de stipula. seruo. ⁊ in. l.
doli. clausula. ff. de verbo. obli. ⁊ in. l. vxorem. §
felicissimum. ff. de legatis. iij. ⁊ in. l. quesitum. §.
si quis. ff. de fundo instru. ⁊ per bal. in. l. vna. §.
vbi autē. in versi. sin vero. C. de cadu. tollen. ⁊
tex. in. l. xxiij. ti. ix. par. vj. Aut fuerunt meliora
ti in diuersis testamentis/ ⁊ tunc valet meliora
tio in vltimo testamento facta: cum per vltimū
testamentum tollantur alia priora testamenta:
dum tñ in eo interueniat solēnitas requisita/ d
qua in. l. iij. sup. co. vt in. l. sancimus. C. de testa.
⁊ in. §. posteriore. insti. quib9 modis testa. infir.
Aut vtraq3 melioratio fuit facta in contractu:
⁊ tunc aut in eodem contractu ⁊ in dubio intel
ligitur equaliter vtriq3 facta per iura superius
allegata. ⁊ per tex in. l. quotiens. C. fami. her. ⁊
in. l. cum hic statutus. §. penitentiaz. ff. de dona
tio. inter virum ⁊ vxo. Ad quod bene facit tex.
in. l. nomen filiarum. §. portionis. ff. de verb. sig.
aut in diuersis cōtractibus: ⁊ nunc videtur idē
nam in dubio nō videtur prima melioratio re/
uocata per tex. in. d. §. penitētiā. in fine. ⁊ in. d.
l. quotiens. Si tñ vnus fuit melioratus particu
lariter in certis rebus: ⁊ postea alius fuit gene
raliter melioratus in tertia ⁊ quinta parte bo/
nor/ per illā generalē meliorationē reuocatur
prima melioratio particularis / imo generalis
melioratio derogatur per speciales: siue primo
fiat generalis melioratio siue plus ea. p. tex. in.
d. l. quotiēs. C. familie her. de quo vide ibi bal.
⁊ sal. de quo per bar. in. l. si quis seruum. §. fi. in
fi. co. ff. de legatis. ij. ⁊ predicta intellige in ca/
su quo prima melioratio possit reuocari sm dis
positionem huius. l. alias contra. Itē est notā/
dum/ ꝙ etiam si in melioratione sit dictum ⁊ p
missum de illa melioratione non reuocāda / ni/
hilominus pōt reuocari: vt tenet alex. i. l. q dotis
in. iiij. co. ff/ solu. matrimo. ⁊ Jo. lupi de pa. ru/
be. in sua repe. fo. xliij. in. ij. co. in prin. Item est
notanduz/ ꝙ etiaz si melioratio sit facta ex cau
sa onerosa/ vel etiā si sit tradita possessio/ pōt re
uocari/ si hoc per patrē vel matrē vel auum me
liorantem fuerit reseruatū per istā. l. inquantuz
dicit: si no reseruasse el q lo hizo en si mismo. ⁊
intellige ꝙ ista reseruatio debet fieri in ipso cō
tractu meliorationis/ postea vero fieri non pōt
cum iam melioratio sit perfecta ⁊ ius alteri q/
situm: ⁊ in hoc preiudicare nō pōt eo non con/
sentiēte. vt est casus in. l. pfecta. C. de donatio.
q sub modo Quod tamen intellige vt dicam in. l.
xxix. in. pri. infra eo. Itē est notādū/ ꝙ meliora
tio nō solum pōt reuocari qñ hoc expresse fuit
reseruatum in ipso ɔtractu meliorationis: sed
etiā in omnibus casib9 in quibus pfecta dona
tio inter viuos pōt reuocari/ p finem huius. l. q
ad hoc est notabilis. Et in quib9 casibus dona
tio pfecta possit reuocari: vide per tex. in. l. fi. C
de reuocā. donatio. ⁊ ibi per cinū ⁊ docto. ⁊ in

l.x.tit.iiii.par.v.τ in.l.i.tit.xii.li/iii. fori de quo vide etiam abb. τ do.in.c.fi. de donatio.τ Jo. fa. in.§.sciendu͡z institu.de donatio.τ bar.in.l. alimenta.ff.de libe.agnos.τ per Cinu͡z τ doc. in.l.i.C. de inofficio.donatio. τ per bal. τ doc. in.l.si totas.co.ti. ¶ Et an melioratio reuocet per natiuitatem filio͡r superuenientiū: vide per glo. τ do.in l.si vnq͡z.C.de reuocan.dona.τ in l.viii ti.iiii.par.v.τ in.l.i.ti.xxii. par.iiii.τ per bar. in.l.titia scio.§.imperator.ff.de lega.ii.τ per Cinū τ docto.in.l.i.τ in.l.si totas. C.de inofficci.dona. ¶ Et an donatio remuneratoria possit reuocari etiam subsistente causa: vide p glo.in.l.si pater.§.i. ff.de dona.que tenet/ q̄ nō. De q̄ vide ibi per docto. τ per alex.τ doc.in.l. iuris gentium.§.quinimo.ff.de pactis.in quib⁹ locis tractatur materia legis nostre.

5 ¶ Quarto dubitat̄: si p̄r vel m̄r meliorauerit filiam vt cōtrahat matrimoniū cū titio ad sustētāda onera matrimonii si titi⁹ moriat̄ anteaq͡z sustineat onera matrimonii an cēseat̄ talis melioratio reuocata/ vel ne. Istā questionē habuibis de facto in ista ciuitate Ductensi. Circa qd̄ breuiter dic/ q̄ an predicta filia contraxit scd̄o matrimoniū aut nō. In primo casu qn̄ cōtraxit scd̄m matrimonium/ aut contraxit illud scd̄m matrimoniū per verba de presenti aut per verba de futuro/ si per verba de presenti aut de voluntate p̄ris/ aut nō. si de voluntate p̄ris videt̄ dicendū/ q̄ non debeat habere talem meliorationē: ideo q̄ talis melioratio fuit p̄missa cū primo marito ad sustentanda onera matrimonii: sed primus maritus nō sustinuit talia onera er go.τc.vt in l. titio centum.§.antepe.ff.de conditio.τ demostra.τ tenet.bal.in.l. si ante matrimonium.ff.de iure dotiū. Item talis promissio habet in se tacitā conditionem si nuptie sequātur: vt est tex.in.l.stipulationē.τ in.l.promittendo. in prin.ff.de iure doti.τ nuptie intelligitur contracte/ qn̄ festiuitas ipsarū interuenit.vt in l.sancimus. C.de nup.maxime secundū cōmunem vsum loquendi/ qui prefertur proprie significationi vocabulorū. vt in.l. libro͡r.§.quod tn̄ casus.ff.de legatis.iii. Et istā ɔclusionē videt̄ tenere abb. in primo consi.suorū consilio͡r. τ in c.ex pu.de ɔuersio.cōiuga.τ sal in.l.cuncte.C. de donatio.ante nup. Itē promissio dotis intelligitur de primo duntaxat matrimonio: q̄ sermo simpliciter prolatus/ intelligitur de prima vice/ etiā in dote loquendo.vt est tex.τ ibi bar. in.l.dotis p̄missio in fine.τ in.l.licet.τ in. l.spōsalib⁹.ff.de iure doti.τ in.l.boues.§.hoc sermone.ff.de verb.signi. Item talis promissio videt̄ facta sub cōditiōe/ si ipsa spōsa ducatur ad domū primi mariti prout fieri solet ab omnibus: τ ideo cū defecta τ nō adimpleta fuit conditio debet cessare ipsius dotis vel meliorationis acquisitio. Et ita t͡z expresse Petrus de ferraria in sua practica noua in forma libelli/ quo vxor agit ad dotē: in.i.co.fo.lxx. Et idē tenet abb.in primo dicto consilio: τ in.d.c.ex pu.τ in.c. tertio loco.de presumptio. sed his non obstantib⁹ contrarium credo verius/ per tex.in.l.dotem q̄ ff.de iure doti.τ in authē.sed quāuis. C.de rei vxo.actio. vbi clare disponitur/ q̄ promissum in primo matrimonio/ censetur repetitū τ promissum in secundo matrimonio tacite ex legis dispositiōe: nisi aliud expresse dictū sit. Et ad tex. in.d.l.stipulationem τ in.l.promittendo. dic q̄ illa iura loquuntur in penitus extraneo dotē p̄mittente: vt per cinum τ sal.in.d.authē.sed quāuis.τ idem tenet glo in d.l.dotē que.qui extraneus in dubio non videtur promittere in secundo matrimonio illud quod promisit in primo: nisi specialiter consensisset in secundo matrimonio cōtractu.per tex.in.l.cum maritus.§.titius. ff.de pactis dotali. Item illa iura loquūtur quādo promittēs non cōsentit in scd͡z matrimoniū nos vero loquimur qn̄ ɔsentit. Et ad illud qd̄ dictū fuit q̄ inest tacita ɔditio si nuptie sequūtur cu͡z traductione ad domū est dicendū/ q̄ sufficit matrimoniū esse cum primo marito p verba de p̄nti cōtractū/ τ tūc dicūtur nuptie secute: l͡z festiuitas non accedat nuptiarum: vt tenent ex pres se bar.bal.τ doc.in.d.l.sancimus. C.de nup.et tenet etia͡z Jo.lupi in d.sua repe.fo.xxviii.in.ii. co.in.fi.cum seq. si sine voluntate p̄ris ɔtrahat secundū matrimoniū dic vt per glo. τ notabilit̄ per sal.ibi in.d.authē.sed q̄uis. C.de re vxo. actio.τ per glo.in.d.l.dotē.q̄ et in.l.dotis p̄missio.ff.de iure dotiū.τ per Jo.lupi.de pala.rube.i dicta repe.fo.lxxviii.in.iiii.co. τ vide que dica͡z in.l.xlix.infra eo. In scd̄o casu qn̄ cōtraxit cu͡z secundo marito per verba de futuro/ dic p oīa vt in casu precedenti. Nā sufficit cōtraxisse cū primo marito per verba de p̄senti: vt dicit bar. τ bal.in.d.l.sancim⁹. et quid erit qn̄ cu͡z primo marito cōtraxit matrimoniū p verba d̄ futuro ex infra dicēdis appebit. ¶ In scd̄o casu p̄ncipali qn̄ nō cōtraxit secundo matrimoniū dic q̄ aut cū primo marito cōtraxit per verba de p̄nti aut p verba de futuro. si per verba de p̄nti credo q̄ habebit predictā meliorationē.per ea q̄ dicta sunt: cum tunc dicatur tacita conditio/ q̄ inest si matrimoniū seq̄tur adimpleta/ vt tenet bar.τ bal.in.d.l.sancimus. Si per verba de futuro videtur dicēdu͡z q̄ tunc nō habeat p̄dictā meliorationē: cu͡z tunc matrimoniu͡z nō sit contractu͡z: τ iest tacita ɔditio si matrimoniu͡z seq̄tur: vt in.d.l.stipulationem: τ in.l.promittendo

ff. de iure doti. ꝛ ita tenet bal. in.l.nõ sine. C. de bonisqz libe. ꝛ sal. in.l.cum te. C. de donati. ante nup. ꝛ abb. in.d.c. ex pu. ꝛ in.d. primo cõsilio. et petrus de ferraria in dicto loco. Sed his nõ obstantibus ɔtrariũ videt̃ verius p tex. scõz ludo roma. alex. et jas. ibi in.l. si extraneus. ff. de condi tio. ob causaz datoꝝ. Et idẽ tenet alex. in.l.ij. §. ꝙ si in patris. ꝛ in.l. si cũ dotem. in.v. notabili. ff. solu. matrimonio/ ꝛ istã cõclusionem in terminis tenet doctor segura in repe.l. vnum ex familia. §. sed ꝛ si fundũ. fo. xj. in.ij. co. ante finem. ff. de lega.ij. ¶ Circa quod nota ꝙ illud qđ dictum est in dote/ habet etiam locum in donatione propter nuptias: vt filius melioratus consequatur meliorationẽ propter nuptias factam eodem modo sicut filia propter dotem: vt tenet idem doctor segura in dicto loco.

6 ¶ Et an si pater vel mater promisit meliorare vel non meliorare filiuz vel filiam vel nepotem vel neptem compellatur ad huiusmodi obseruantiam vide in.l. xxij. infra eo.

¶ Sed circa pmissa videndũ restat quib9 verbis possit et debeat fieri melioratio. De q̃ quia materia est clara/ vide melius q̃z alibi p doctorem de segura in dicta repe. fo. j. in.ij. co. cũ iiij. seq. ¶ In eadem.l. ibi. ora el hijo este en poder del padre q̃ hizo la mejoria: o no. Nota ex ista.l. ꝙ donatio pfecta et filio emãcipato facta/ põt ad libitũ per patrem vel auũ reuocari: preterq̃z si interueniat traditio possessionis: vel nisi fiat ex causa onerosa vt dictuz est. Et in hoc lex ista est valde notabilis/ ꝛ corrigit iura ciuilia/ q̃ dicunt/ donationem filio emancipato factã cuz a principio valeat nõ posse reuocari. vt in.l.ij. cũ quinqz seq. C. de reuocã. donatio. ꝛ in.l. pfecta. C. de donatio. que sub modo. ꝛ notatur in auth. ex testamento: ꝛ in.l.ij. donatione. C. de colla. De quo vide doctorem Segura in dicta repetitio. folio. x. in.j. co. cum tribus seq. ꝛ Joan. lupi de pala. rube. in dicta sua repe. folio. xliiij. in.j. co. cum. vij. seq. De qua etiam materia vide que dicam in.l. xxvj. infra eo. 7

¶ Ley. xviij.

¶ El padre, o la madre, o qualquier dellos puedan si quisieren hazer el tercio de mejoria que podian hazer a sus hijos, o nietos conforme ala ley del fuero a qualquier de sus nietos, o descendientes legitimos: puesto que sus hijos, padres de los dichos nietos, o descendiẽtes sean viuos, sin que enello les sea puesto impedimento alguno.

1 Hodie nepos licet precedat̃ a patre vel matre potest per auũ meliorari tertio ꝛ quinto bonorum.

2 Et idem in nepote.

3 Pater vel mater an possit meliorare plures filios/ vel vnum tantum.

4 Pater vel mater an possit meliorare filium ꝛ nepotẽ simul.

5 Pater vel mater si instituat simpliciter filium ꝛ nepotẽ ex eodẽ filio natũ simul an talis nepos censeatur melioratus in tertio ꝛ quinto vel non

6 Pater an possit meliorare indignum.

7 Pater legando extraneo tertium/ an illud tertium conuertatur in quintuz quod potest extraneis legari/ tertium vero non.

8 Pater si legauerit filio quintum ꝛ extraneo tertiuz/ quid habebit talis extraneus.

9 Pater vel mater meliorando filium in tertia vel quinta parte omnium bonorum mobilium ꝛ immobilium non censetur eundem meliorare in iuribus ꝛ actionibus.

1 IN.l. xviij. Nota ex ista.l. ꝙ nepos licet precedatur a patre vel matre/ potest meliorari per auum in tertio ꝛ quinto. Et in hoc lex ista est notabilis: q2 de iure ciuili cõtrariũ reperiet̃ dispositum/ vt in.§. sui autem. institu. de here. quali. ꝛ diffe. ꝛ in.§. Ita demũ. institu. de here que ab intesta. deferuntur. Et ita tenet in terminis doctor segura in repe.l. vnum ex familia. §. sed ꝛ si fundũ. fo. ix. in versi. vndecima differentia ff. de lega.ij. q̃ iura cũ opinione dicti doctoris corriguntur in hoc per istam.l.

¶ Sed primo dubitat̃/ vtrũ lex ista habeat et locum in pronepote ad hoc vt possit per p auũ meliorari/ licet pcedatur a patre vel auo. Et videtur ꝙ nõ: cũ lex ista sit correctoria iuris cõis: ꝛ duntaxat loquat̃ in nepote: ꝛ ideo restringenda/ ꝛ non ampliãda. vt in.l. si vero. §. de viro. ff. solu. matrimonio. sed hoc non obstante contrarium credo verius: cuz eadem sit ratio in nepote q̃z in pronepote ergo eadẽ debet esse iuris dispositio: vt in.l. adigere. §. quãuis. ff. de iure patro. ꝛ notatur p glo. ꝛ doc. in.l. ob es alienũ. C. de predijs mino. Item q2 in fauorabilibus appellatione filioꝝ vel nepotum comprehendunt̃ pnepotes. vt in.l. liberoꝝ. ff. de verbo. signi. vt tenet Bar. ꝛ doc. in.l. gallus. §. instituens. ff. de libe. ꝛ posthu. Pro q̃ cõclusione (iuditio meo) est hic tex. in quantum dicit nietos y descẽdientes. pondera verbũ/ o quod est disiunctiuũ in iure ꝛ in facto: vt notatur in.l. si is qui ducẽta. §. vtrum. ff. de rebus dubi. ꝛ per Bar. ꝛ do. in.l. j. 2

ff. de conditio. ⁊ demõstra. ⁊ in §. si plures. insti. de here institu. Ergo clare constat ꝙ lex nostra loquitur tam in pronepote / q̄z nepote.

3 ¶ Secūdo dubitat̄ vtrum pater vel mater possit meliorare plures filios q̄z vnū. Et dicatis ꝙ sic nam põt meliorare vnum vel duos vel plures. argumēto tex. in. l. vnuz ex familia. in prin. ⁊ in. §. j. ⁊ in §. rogo. ff. de legatis. ij. ⁊ ita tz doctor segura in dicta rep. fo. viij. ⁊ in. ij. co. versi. vj. ⁊ fo. xiiij. l. j. co. in fi. in versi. inducit̄ ille tex. p quã conclusione bene facit tex. ⁊ ibi doctrina docto. in. l. qui plura. ff. de vulga. ⁊ pupi. substi.

4 ¶ Tertio dubitat̄ vtruz pater vel mater possit meliorare filiū ⁊ nepotē simul. Et dicatis ꝙ sic per ea q̄ dicta sunt ⁊ per istã. l. De q̄ vide do. segura in dicto loco. vbi dicit. ꝙ potest pater / vel mater meliorare vnum in vsufructu / ⁊ aliū in proprietate. de quo vide q̄ dicā in. l. xxvij. infra co.

5 ¶ Quarto dubitat̄ si pater vel mater simplr̄ instituat filiū ⁊ nepotem ex eodē filiuz natū an talis nepos censeat̄ melioratus in tertio ⁊ quinto quod põt habere per istã l. Et videt̄ ꝙ nõ q2 q̄n pater ⁊ filius simul instituunt̄ ab ascendente / cēsentur instituti ordine successiuo: vt primo admittatur pater / ⁊ eo mortuo filius / vt tenet gl. notabilis in. l. gallus. §. j. ff. de libe. ⁊ posthu. que approbat ibi per bar. ⁊ per quãplures doc. Sed hoc non obstante contrariū credo veri⁹ per tex. notabilē in. l. codicillis. § instituto. in fi. ⁊ locatis edibus pro parte sua. ff. de legatis. iij. Nã ibi filius ⁊ nepos ex eodem filio natus fuerunt instituti: ⁊ dicit tex. ꝙ filius locauit edes pro parte sua: ergo presupponit ꝙ nepos habuit aliã partem. Item pondero ibi tex. inquantum dicit coheredi suo. ⁊ istam opinionem tenēt bal. ange. Imo. Rapha. Sal. ⁊ alex. in. d. l. gall⁹. § quidã recte. in. iiij. co. ⁊ idē tenet. Abb. in. c. rainaldus in. iij. co. de testa. de q̄ vide latissime p Antoni. Corseti in repertorio abbatis. in parte substitutio. Et predicta glo. cum opiniõe bar. habet locum in istitutione necessaria / scz in legitima in qua pater ⁊ filius censentur instituti ordine successiuo / non tñ in institutione voluntaria / prout in casu nostro. vt tenet Alex. in d. § quidã recte. Ex quo infertur / ꝙ si pater ⁊ filius instituatur ab extraneo simul / ꝙ equaliter debent admitti. Pro q̄ benefacit glo. in auth. excipit̄. C. de bonis q̄ lib. Et istã cõclusionē videt̄ tenere doctor segura in dicta repe. fo. xiiij. in. j. co. in versicu. ex hoc ego infero vbi tenet ꝙ si pater instituit filiuz in sua legitima tñ / ⁊ alium filiū in reliquis bonis videt̄ eundem meliorare in tertio ⁊ quinto: scilicet de melioratione aliquid nõ dicat̄ Et p ista conclusione bene facit tex. in. l. j. C. si q̄s ita ⁊ ibi Bar. ⁊ do. ff. de verbo. obli. vbi dicit̄ / ꝙ si nõ valet quod ago vt ago / valeat̄ vt valere põt sit in proposito nostro / si non valet in vim institutionis valeat vt valere potest in vim prelegati vel meliorationis per istam legem.

¶ Quinto dubitatur: vtrū pater vel mater possit meliorare filium indignum in tertio ⁊ quinto. Circa qd̄ breuiter dic / ꝙ aut talis fili⁹ est indignus in dignitate facti puta quia fecit ingratus ⁊ immerit⁹ contra patrem: ⁊ tunc pater potest illud meliorare. Aut est indign⁹ in dignitate iuris: vt quia est spurius: ⁊ tunc pater potest illum meliorare in quinto duntaxat vt in lege. ix. ⁊ in. l. x. supra co. non tamen in tertio. ⁊ ita tenet doc. segu. in. d. repe. fo. vj. in. ij. co. cū seq. 6

¶ Sexto dubitatur / si pater vel mater existentibus filijs legitimis ⁊ naturalibus legauerit tertiam partem bonoruz extraneo an illa tertia cõuertat̄ in q̄nta taliter / ꝙ extraneus possit habere predictã quintam partem. cum extraneus dūtaxat sit capax dicte quīte / ⁊ nõ sit capax tertie. vt in. l. ix. ti. v. ⁊ in. l. j. titulo vj. li. iij. fo. l. ⁊ in. l. xxviij. infra co. Et dicatis ꝙ sic. q2 si non valet quod ago vt ago / valeat vt valere potest. p tex. in dicta lege. j. §. si quis ita. ff. de verbo. obliga. Ad qd̄ etiam faciunt notata per doc. in auth. vnde si parens. C. de inofficio. testa. ⁊ in. l. vnam C. de inofficio. dotibus: ⁊ tex. in. l. xxvj. ⁊ in leg. x. ix. infra co. Et istã conclusionez in terminis tenet doctor segura in dicta rep. fo. xiij. in. j. co. in versi. induco primo. ⁊ pro ista cõclusione est tex. in. l. vij. tit. xij. li. iij. fori. 7

¶ Septimo dubitatur si pr̄ vel mater p̄legauit filio quintū ⁊ extraneo p̄legauit tertiū / an isto casu istud tertiū conuertatur in quintū cū quintum sit filio prelegatū. Et videtur ꝙ nõ: ⁊ ꝙ talis extraneus nõ sit aliquid habiturus / cū quintū qd̄ extraneo põt legari sit filio prelegatum. ⁊ tertiū extraneo legari nõ possit: vt fuit dictū in q. supra proxima. Hoc tñ nõ obstante doctor d. segura in. d. rep. fo. xiij. in. j. co. cū seq. tz cõtrariū. 8

¶ Octauo dubitat̄. si pr̄ vel mater meliorauerit filiū in tertia vel quinta parte bonoꝝ suoruz mobilium ⁊ immobilium: vtrum talis filius sentiatur meliorat⁹ in iuribus ⁊ actionibus. Et dicatis ꝙ non. Sec⁹ tamen erit si sit melioratus in tertia ⁊ quinta parte bonoꝝ simpliciter: non exprimēdo mobilium ⁊ immobilium / quia tunc erit etiam melioratus in iuribus ⁊ actionibus / vt tenet bar. in. l. fi. ff. de vsufructu lega. ⁊ in. l. cēturio. in. viij col. ff. de vulga. ⁊ pupillari. substi. ⁊ in. l. cum ita. §. fi. ff. de legatis scd̄o. ⁊ in. l. fi. C. si aduersus trãsatio. ⁊ Bar. in. c. j. in prin. in fi. co. ad finem de pace tenēda. in vsibus feudorū. 9

¶ El padre, y la madre, y abuelos en vida, o al tiempo de su muerte puedan señalar en cierta cosa, o parte de su hazienda el tercio ⁊ quinto de mejoria en que lo aya el hijo, o hijos, o nietos que ellos mejoraren: con tanto que no exceda el dicho tercio de lo que montare, o valiere la tercera parte de todos sus bienes al tiempo de su muerte. ¶ Pero mandamos que esta facultad de lo poder señalar el dicho tercio ⁊ quinto, como dicho es, que no lo pueda el testador cometer a otra persona alguna.

1 Ascendentes possunt assignare meliorationem factam descendentibus tertij ⁊ quinti vel tertij vel quinti tantũ in re vel rebus quas voluerint: quas precipuas habebit filius: vel nepos melioratus.

2 Descendentes eodem modo possunt ascendentibus meliorationem facere in certa re vel rebus/ quas precipuas habebunt.

3 Ascendentes si melioraverunt aliquem descendentem in tertio ⁊ quinto/ ⁊ assignaverunt meliorationem in certa re vel rebus que non valent valorem dicti tertij ⁊ quinti/ an illud quod deficit ad supplementum dicti tertij ⁊ quinti debeat suppleri ex alijs bonis vel ne usq; ad concurrentem quantitatem.

4 An sit idem si descendentes eodem modo melioraverunt ascendentes.

5 Si ascendentes alienaverunt rẽ vel res in quibus fuit assignata melioratio/ an per hoc videãtur meliorationem revocare.

6 Et an sit idem si descendentes eodem modo alienaverũt rez vel res ascẽdentibus assignatas.

7 Si res assignata pro melioratiõe fuerit evicta a filio meliorato/ an alij coheredes teneantur d̃ evictione.

8 Si duo fuerunt meliorati/ ⁊ unus ipsorum moriatur vivente patre meliorante: an eius portio sive pars accrescat coniuncto meliorato.

1 In.l.xix. Nota ex ista.l. q̃ ascendentes possunt assignare meliorationem tertij ⁊ quinti vel tertij ⁊ quinti tantum factam descendentibus in re vel rebus quas voluerint: ⁊ illas habebit precipuas filius vel nepos melioratus: dũ tñ predicte res non excedant valorem dicti tertij ⁊ quinti: quia illud quod excedunt/ revocabitur duntaxat: ⁊ idem disponit tex. in.l. quotiens C. familie hercis.

2 ¶ Sed primo dubitatur quid ecõtra: an descendentes possit eodem modo meliorare ascendentes in certa re vel rebus. Pro cui⁹ intelligẽtia sciendum est/ q̃ descendentes non stantibus filijs legitimis etiã stantibus ascendentibus possunt ad libitum disponere de tertia parte suorũ bonorũ: ut in.l.vj. supra eo. ⁊ illã tertiã partẽ possunt prelegare ascendentibus/ vel etiã alijs per dictam legẽ.vj. nunc intrat questio nr̃a/ an illa tertia possit assignari in certa re vel reb⁹. Et videtur q̃ non: quia lex nostra talẽ facultatem cõcedit duntaxat ascendentibus: ⁊ per ɔtrarium videtur eandẽ denegare descendẽtibus: ⁊ ideo cum lex non dicat/ nec nos dicere debemus: ut in.l. illam. C. de colla. Sed hoc non obstãte contrarium credo verius. Nã certũ est: q̃ successio ascendentiũ ⁊ descendentiuz equiparatur in iure: ut tenet bar. in.l. si gener. ff. de his quibus ut indig. ⁊ in.l.j. in fine prin. ff. de bonorũ pos. contra tab. ⁊ abb. in.c. tanta. qui filij sunt legi. ⁊ prepositus in.c. cum haberet. in fi. co. de eo. qui duxit in matrimonio. quã polluit per adulte. ⁊ bal in authẽ licet. C. de natu. libe. ⁊ est tex. in.l. viij. in fi. tit. xiij. par. vj. ⁊ est glo. in authẽ. novissima. C. de inoffici. testa. ⁊ in equipartis a iure dispositum in uno censetur dispositũ in reliquo: ut in l. illud. in prin. ff. ad.l. Aqui. ⁊ in.c. translato de cõstitu. maxime cuz sit eadem ratio Item quia aucta legitima descẽdentium cẽsetur ⁊ aucta legitima ascẽdentiũ: ut per glo. ⁊ do. in.d. authẽ. novissima. ⁊ sic teneo q̃ sicut ascẽdẽtes possunt assignare meliorationem in certa re vel rebus respectu tertij ⁊ quinti: ⁊ ita eodem modo possunt descendentes respectu tertij.

¶ Secũdo dubitatur si ascendentes melioraverint aliquẽ descendentẽ in tertio ⁊ quinto/ ⁊ illã meliorationem assignaverĩt in certa re vel rebus que non valet valorem dicti tertij ⁊ quinti/ an illud quod deficit ad supplementũ tertij ⁊ quinti debeat suppleri ex alijs bonis usq; ad cõcurrentẽ quantitatẽ. Et videtur q̃ nõ: q2 generi per speciem derogatur. Nam primo fuit legatũ tertium ⁊ quintum tanq̃z genus: postea vero fuit redactum ad speciem certã specificatam/ ergo solũmodo videtur ɔprehendi illa sola species: cũ genus fuerit per illam restrictuz/ ut in.l. titia cũ testamento. §. lucius titius. ff. de legatis. ij. ⁊ in regula generi per speciẽ/ ⁊ ibi per Dinũ. de regu. iuris. li. vj. Sed hoc non obstãte cõtrarium credo verius/ q2 illa fuit duntaxat assignatio vnde prelegatum sive melioratio solvatur/ que nõ facit conditionem sed demonstrationẽ: cum primo prelegatũ fuit perfectum licet postea sequatur designatio: ut est tex. valde notabilis. i.l. quidam testamento. in princi. ff. de legatis. j. ⁊ sic teneo q̃ residuum debet suppleri ex alijs bonis. 3

¶ Tertio dubitatur/ an erit idem si descendẽtes 4

melioraverunt eodem modo ascendentes. Et dicatis q sic / per ea que dixi supra in prima.q.

5 ¶ Quarto dubitatur si ascendentes alienaverunt rem vel res in quibus fuit assignata melioratio/ vtrū per hoc videantur meliorationes reuocare. Circa quod breuiter dic/ q aut alienauerunt voluntarie titulo lucratiuo/ puta donando/ ꝛ tunc tacite videnť melioratione͂ reuocare ex dispositione iuris: vt in.l. rem legatam. ff.de adimē.lega.ꝛ in.§.si rem/ ꝛ in.§. idem rescripserunt.in stitu.lega.ꝛ in.l.xvij.ꝛ in.l.xl.tit.ix.par.vj.quod procedit/ etiā si talis donatio sit inualida/ vt tenet glo.in.d.§.idē rescripserunt. Itē procedit/ licet talis res donata postea sit redēpta per alienantem / nisi ď nouo cōprobetur talis meliorario/ vt est tex.in.l. cum seruus/ ꝛ ibi bar.ff.de adimen.lega.de quo vide tex.in.l.lucius tici⁹ in priu.ff.de lega.ij. Si tamē aliqua pars rei in melioratione contenta sit alienata/ altera pars non donata non censetur reuocata vt est tex.in.d.§.idem rescripserunt. in versiculo.si vero.aut alienauerūt necessitate titulo onoroso/ puta vendendo: ꝛ tunc in dubio non videtur meliorario reuocata.vt in.l. rem legatam.ꝛ in.d.§.si rem.ꝛ in.d.l.xvij.ꝛ in.d.l.xl Qď intellige verum in melioratione pure facta/ secus tamen est in melioratione sub cōditione facta/ puta si talis res mea fuerit tēpore mortis; q: tunc licet alienetur necessitate titulo onoroso/ extinguitur melioratio: vt est tex.ꝛ ibi bar.in.l.scribit quintus muci⁹.ff.aureo ꝛ argē.lega.ꝛ in.l.falsa.§.ij.ꝛ ibi imola ꝛ do.ff.de cōditio.ꝛ demōstra. De qua materia vide per bar.in.d.l.rem legatam.ꝛ in l.fidei comissa.§.si rez.ff.de legatis iij.ꝛ in l.seruum filij.§.j.ff.de legatis.j.ꝛ jo.fa.in.d.§.idē rescripserunt. ¶ Et an extinguatur melioratio si res in melioratiōe cōtenta obligetur vł hypothecetur: vel si alienetur eius vsusfructus: vide tex.ꝛ ibi jo.fa.in.d.§.idem rescripserunt.et per bar.in.d.l.rē legatā. ¶ Et supra dicta intellige vera in casib⁹/ in quib⁹ melioratio pōt reuocari nō alias p ea q̄ dixi in.l.xvij.ď.eo

6 ¶ Quinto dubitatur an erit idē/ si descendentes eodem modo alienauerunt res in melioratione contentas. Et dicatis q sic/ per ea que dixi in prima.q.supra eo.

7 ¶ Sexto dubitať/ si res assignata pro melioratiōe fuerit euicta a meliorato/ q: erat aliena an aliȷ coheredes huius meliorati teneanť de euictiōe. Circa qď.breuiter dicendū videť q sic p tex.in.l. qui cōcubinā.§. si heres: ff.de lega.iij.ꝛ in.l.scimus.§.querebatur.C.de inoffici.testa. Sed contrariā opinionē credo veriorem: imo q aliȷ coheredes nō teneanť ď euictione p tex.expressum in.l. cuz pater.§.euictis.ff.de lega.ij ꝛ in.l.si ab substituto.§.j.ff.ď lega.j.ꝛ in.l.si domus.§.de euictiōe.ff.de lega.j. Sz restat rńdere ad iura in cōtrariū adducta. Et p̄mo ad tex.in.l.qui cōcubina.§.si heres.dic q loquiť in legato generis soluendo p heredē/ qui si legatario soluerit rem alienā tenebitur de euictione/ nos vero loquimur in legato vel prelegato speciei vt de se patet ergo de vno ad aliud non debet fieri equiparatio/ nec illatio.vt in.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matrimonio. Et ad tex.i.d.l.scim⁹.dic q loquitur in legitima q̄ si fuerit ab vno euicta/ habebit actionē de euictiōe cōtra coheredes/ nos vero loquimur in prelegato qď non est legitima. Et q prelegatū tertij ꝛ quinti non sit legitima probať sic. Nā certum est/ q in legitima non pōt apponi grauamē vt in.l.oī mō.in pri.ꝛ i authē.nouissima.in fi.C.ď inoffi.testa.sz in prelegato tertij ꝛ quīti potest apponi grauamē.vt in.l.xxvij.j.eo.ergo.ꝛc. Nec obstat si quis spiā dixerit/ q tertiū non pōt extraneis p̄legari ergo cēseť legitima filioꝝ q: hoc non sequiť nā opera libertoꝝ nō sunt legitima tū non trāsmittuntur ad extraneos: vt p totū titulū.C.ꝛ.ff.de operis liber. Itē emphiteosis ecclesiastica non ē legitima filioꝝ tū non trāsmittitur ad heredes extraneos: vt tenet glo.in l.etiam.in pri.ff.solu.matrimonio.stat ergo conclu. q in casu nostro non habet locū euictio. Quod intellige verum/ qū quis esset melioratus in certa re vel reb⁹: secus tū esset si simplr esset meliorat⁹ nō facta assignatione certe rei sed coheredes vel iudex sibi aliq̄z rez p melioratione assignauerūt: q: tūc tali re euicta habebit locū actio de euictione.p tex.in.l.qui concubinam.§.si.heres.ff.de lega.iij.ꝛ in.l.si fratres.C.cōia.vtriusq iudicij ꝛ in.l.si domus.§.de euictione/ ꝛ ibi bar.ꝛ docto.ff.de lega.j.ꝛ tenet bar.ꝛ doc.in.d.l.cum pater.§.euictis.ꝛ do.in.l.cū alienā.C.de lega.ꝛ jo.fab.in.§.qď autem.insti.de lega. Itē intellige verū.preterq̄z si oēs filij fuerūt meliorati ꝛ pars vni⁹ sit euicta: quia tunc habebit actionē de euictiōe ꝯtra alios coheredes ille/ cui⁹ pars fuit euicta: p tex.ꝛ ibi bar.ꝛ doc.in.d.l. cuz pater.§.euictis Itē intellige verū qū ascendēs vel descendens meliorans possidebat rem vel res in melioratione cōtentas tēpore meliorationis. Si tū nō possidebat fuit visus donare estimationē earū: que debebunť meliorato: vt est tex.in.§.non solū institu.de lega.ꝛ tenet bar.ꝛ doc.in.§.euictis.ꝛ i.d.l.cuz alienā. De quo vide late p jo.fa.in.d.§.quod aūt.institu.de lega.ꝛ vide tex.in.l.x.ti.ix.par.vj. ¶ Anū tū nota q si quis sit melioratus in certis reb⁹ per meliorantes possessis ꝛ iussus sit easdem restituere preterq̄z vnam illarum/ si illa vna euincať habebit locū actio de euictiōe

vt est tex. notabilis in.l. heres percepto fundo. ff. ad trebellia.

8 ¶ Septimo dubitat / si duo fuerunt meliorati quorum vnus moriatur viuente patre vel matre meliorante / an eius pars siue portio accrescat alteri cum meliorato. Circa quod breuiter dic quod aut isti meliorati fuerunt coniuncti re et verbis / vel re tantum / vel verbis tantum: aut omnino disiuncti In primo casu quando fuerint coniuncti re et verbis: videtur dicendum quod portio mortui accrescat coniuncto consocio per tex. in.l. plane. § si duobus. ff. de lega. j. et in.l. meuio in pri. ff. de lega. ij. et in.l. re coniuncti. ff. de lega. iij. et in.l. vna. § in primo. et §. pro secundo. C. de cadu. tolle. et in § si eadem. insti. de lega. et in.l. xxxiij. et in.l. xxxiiij. in fi. ti. ix. par. vj. vbi disponitur / quod portio deficiens accrescit coniuncto Sed econtra videtur quod non accrescat per tex. in.l. huiusmodi. § titio. et in.l. si duobus. in pri. et in.l. plane. § si coniunctim ff. de lega. j. et in.l. si titio. et ei ff. de lega. ij. et in.l. mulieri. ff. de conditio. et demonstra. vbi disponitur / quod portio deficiens non accrescit coniuncto: et ideo pro concordia pono regulam cum limitationibus. Et sic regula affirmatiua / quod portio meliorationis deficiens accrescit coniuncto per iura pro prima parte adducta: siue sit coniunctus re et verbis: siue re tantum / siue verbis tantum. Que regula primo debet intelligi vera: quando melioratio deficit omnino in persona collegatarij / secus tamen est quando melioratio mero iure valet in persona collegatarij licet auferatur ab eo tanquam ab indigno quia tunc non accrescit coniuncto imo applicatur fisco: vt in.d.l. si titio et ei. ff. de leg. ij. De quo vide jo. fa. i. § si ead. res. insti. de lega. et bar. i. d.l. huiusmodi. § si titio. et i. d. l. re coniuncti. Secundo limita quando collegatarius admittitur iure retentionis: puta quia tibi et mihi fuit prelegata res mea per viam meliorationis: nam tunc debetur tibi estimatio medietatis: cum ergo per viam retentionis retineo rem meam et mihi aliquid ex huiusmodi legato non debetur: vt in § si rem. instit. de lega. et in.l. cetera. § j. ff. de lega. j. Quod intellige et declara vt per tex. in § si res aliena. et in § si cui fundus. institu. de lega. et ibi dimidia pars mihi legata non accrescit per tex. in.d.l. huiusmodi. § si titio.

¶ Tertio limita quando collegatarius melioratus speratur admitti: licet de presenti non admittatur. vt quia posthumus existens in vtero fuit cum alio melioratus quo casu portio posthumi licet adhuc non sit in rerum natura non accrescit coniuncto. vt est tex. in.d.l. si duobus. in prin. de quo vide bar. in.d.l. re coniuncti. ¶ Quarto limita quando collegatarius admittitur de iure speciali contra voluntatem meliorationem facientis: vt quia fuit facta melioratio filie et filio si filia matrimonium non contrahat / nam contracto matrimonio filius contra voluntatem defuncti vel non defuncti meliorationem facientis tamen non accrescit sibi portio sororis meliorate: vt est tex. in.d.l. mulieri. de condi. et demonstra. De quo vide ibi bar. et docto. et bar. in.d.l. re coniuncti. in.ix. co. ¶ Quinto limita / quando collegatarius potest capere relictum de equitate licet sit incapax de rigore iuris: vt quia fuit prelegatum relictum filio et seruo sine libertate: nam cum non valeat in personam serui de rigore iuris / valet tamen de equitate: et illa equitas facit / quod portio filius serui non accrescat filio. vt est casus in.d.l. plane. § si coniunctim. de lega. j. De quo vide ibi bar. et bar. in.d.l. huiusmodi. § si titio. et i. d.l. re coniuncti. de lega. iij. ¶ Sexto limita / quando legatur mihi et seruo vel filio meo eadem res: et ego repudiaui partem meam et volo partem seruo meo legatam: quia alia pars repudiata non accrescit seruo / et per consequens mihi vt in.d.l. si mihi pure. ff. de lega. secundo. de quo vide bar. et do. in.d.l. huiusmodi. § si titio. et in.d.l. re coniuncti. et Jo. fa. in.d.l. si eadem res. ¶ Septimo limita / quando melioratio esset facta durata at ob causam reiterabilem / puta ratione alimentorum quia tunc non haberet locum ius accrescendi / vt tenet bar. in.d.l. re coniuncti i. ix. co. ¶ Octauo limita quando fuit datus substitutus predictis melioratis personis / quia substitutus excludit coniunctum. de quo vide per bar. in.d.l. re coniuncti. Item si sunt plures coniuncti / an vnus preferatur alteri vide tex. et ibi late per bar. in.d.l. re coniuncti. et i. § si eadem res. insti. de lega. Item quis dicatur coniunctus re et verbis / vel re tantum / vel verbis tantum. vide per tex. et ibi bar. in.d.l. re coniuncti. et in.d. § si eadem res. insti. de lega. ¶ In secundo casu principali quando fuerint omnino disiuncti / vt quia in diuersis rebus et diuersis orationibus fuerunt meliorati / dicatis quod non habet locum ius accrescendi. vt est casus in.l. si sub conditione. ff. quibus modis vsusfructus amittatur. Quod limita vt per Alex. in l. si pluribus. § si coniuncti. in ij. col. ff. de lega. j. Item nota quod coniunctus / cui accreuit portio coniuncti tenetur ad grauamen impositum in predicta melioratione vt notatur per bar. et docto. in.d.l. re coniuncti et docto. in.l. vna. § in primo. et §. pro secundo et § in nouissimo. C. de cadu. tolle. et in terminis nostris tenet expresse doctor segura in.d. repe. l. vnum ex familia. fo. x. in. ij. co. in versiculo quarta conclu. et in ver. quinta conclu. ff. de lega. ij.

¶ Ley. xx.

¶ Los hijos, o nietos del testador no puedan dezir que quieren pagar en dinero el valor del tercio ni del quinto de mejoria que el testador ouiere hecho a alguno de sus hijos o nietos; o quando mejorare en el quinto a otra persona alguna sino que en las

cosas que el testador ouiere señalado la dicha mejoria del tercio ⁊ quinto: o quando no lo señalo, en la parte de la hazienda que el testador dexare sean obligados los herederos a gelo dar: saluo si la hazienda del testador fuere de tal calidad que no se pueda conueniblemente diuidir: que eneste caso mandamos que puedan dar los herederos del testador al dicho mejorado, o mejorados el valor del dicho tercio ⁊ ⁊ quinto en dineros.

1 Melioratus an debeat precisse habere meliorationem de rebus paternis vel maternis: vel compellatur recipere pretium siue valorem meliorationis.

2 In.l.xx. Nota ex ista.l. q̄ melioratus debz habere meliorationem in rebus sibi pro melioratione assignatis; vel q̄n melioratio nō fuit in certis rebus assignata, habebit eandē de rebus meliorationē facientib⁹, ⁊ nō cogit recipere pretium siue valorem meliorationis si nō vult preter q̄ si hereditas cōmode diuidi nō posset. Et idem disponit tex. in l. ad officiū. C. cōi diuidundo ⁊ in §. eadem quidem. in versiculo q̄ si commode. vbi ponuntur exempla de hoc. Insti. de offi. iudi. ⁊ in l. ii. tit. xv. par. vj. ⁊ in l. ij. titu. iiij. lib. iij. foro. l.

Ley. xxi.

Mandamos q̄ el hijo, o otro qualquier descendiente legitimo mejorado en tercio, o quinto de los bienes de su padre, o madre, o abuelos: que puedan, si quisierē repudiar la herencia de su padre y madre, o abuelos, ⁊ aceptar la dicha mejoria: con tanto que sean primero pagadas las deudas del defuncto, ⁊ sacadas por rata de la dicha mejoria las que al tiempo de la partija parecieren: ⁊ por las otras que despues parecieren sean obligados los tales mejorados a las pagar por rata de la dicha mejoria como si fuessen herederos en la dicha mejoria de tercio y quinto: lo qual mandamos que se entienda ora la dicha mejoria sea en cosa cierta, o en cierta parte de sus bienes.

1 Melioratus in tertio ⁊ quinto, vel in tertio vel in quinto tantū pōt acceptare meliorationem ⁊ repudiare hereditatem ei⁹ qui eum meliorauerit.

2 Melioratus tenetur soluere debita pro rata.

3 Melioratus in vsufructu tertie vel quinte partis bonorum tenetur soluere debita pro rata.

1 In.l.xxj. in pri. nota primo ex ista. l. q̄ melioratus in tertio, ⁊ quinto, vel in tertio, vel quinto tantū pōt petere ⁊ acceptare meliorationem, ⁊ repudiare hereditatē eius, q̄ eum meliorauerit. ⁊ in hoc cōcordat tex. in l. q̄ filia, b⁹. §. fi. ff. de lega. j. ⁊ in auth. vn̄ si parens. C. de in officio. testa. ⁊ in l. cū responso. C. de legatis ⁊ in l. ij. tit. ix. par. vj. Quod est verū, nisi melioratio fuerit relicta hac cōditiōe: vt melioratus nō possit hereditate repudiare: vt tex. in d. l. ii. tit. ix. par. vj. Itē fallit in herede tributariō, q̄ nō potest accipere meliorationē: ⁊ repudiare hereditatem: vt est casus vnicus ⁊ ibi Bar. ⁊ do. in l. heredes. C. de omni agro deserto. li. xj. de qua materia vide per doct. in l. qui se patris C. vn de liberi.

2 In eadē lege ibi: y sacadas por rata. Nota ij. ex ista. l. q̄ melioratus tenet soluere debita p rata. ⁊ sic nota, q̄ prelegatū nō affert merū lucrū per quod corrigitur tex. in l. si quis seruum §. si. cum. l. seq. ff. de lega. ij. ⁊ in l. ex facto. in. ij. §. vnde scio. ff. de here. insti. ⁊ in l. si hereditatē ff. manda. ⁊ in l. j. C. si certum peta. vbi disponitur, q̄ plegatū affert merū lucrū. De quo vide aliquid p docto. de Segura in repe. l. vnum ex familia. fo. vij. in. ij. co. ff. de lega. ij.

3 Sed dubitat, vtrū pdicta cōclusio habeat locum, etiam si filius sit melioratus in vsufructu tertie vel quinte partis bonorū, taliter q̄ teneatur soluere debita p rota. ⁊ bar. in l. si. ff. de vsu fructu legato tenet q̄ non. Sed certe bart. dicit veritatem, attenta dispositione iuris ciuilis. Sed hodie per istam l. contrarium credo verius: maxime cum lex ista loquatur generaliter, ⁊ cum sit eadem ratio.

Ley. xxij.

Si el padre, o la madre, o alguno de los ascendientes prometio por contracto entre viuos de no mejorar a alguno de sus hijos descendiētes, ⁊ passo sobre ello escriptura publica: en tal caso no pueda hazer la dicha mejoria de tercio ni de. v. ⁊ si la

hiziere, que no vala. Y assi mismo mandamos que si prometio el padre, o la madre, o algunos delos ascendientes de mejorar a alguno de sus hijos, o descendientes en el dicho tercio y quinto por via de casamiẽto, o por otra causa onerosa alguna: que en tal caso sean obligados a lo cumplir y hazer: y si no lo hizieren, que passados los dias de su vida la dicha mejoria, o mejorias de tertio y quinto sean auidas por fechas.

1 Ascendẽtes si promiserunt non meliorare descendentes, tenentur hoc adimplere.
2 Ascendentes si promiserunt non meliorare filium vel filiam an possint meliorare nepotem vel non.
3 Ascendens si promisit meliorare filium vt meliorem consequatur vxorẽ, vel promisit meliorare filiam vt meliorem consequatur maritum et pactus est cum filio vel filia vt eum liberet a predicta obligatione vel melioratione, an per hoc fiat preiudicium filio vel filie taliter, quod melioratio censeatur reuocata vel inualida.
4 Ascendentes si promiserunt meliorare filium vel filiam ex causa onerosa tenentur hoc adimplere: quod si non adimpleuerint post mortem eorum talis filius vel filia habetur pro meliorato mediante dispositione huius. l.

1 In l.xxij. in prin. Nota ex ista l. quod si ascendentes promiserunt non meliorare descendentes, tenẽtur hoc adimplere, taliter quod melioratio in cõtrariũ facto erit nullius momẽti. quod intellige verum preterquã si primo alicui iam esset facta melioratio irreuocabilis. per ea que dixi in. l. xvij. supra eo.

2 ¶ Sed circa premissa primo dubitat. si ascẽdentes promiserũt non meliorare filiuz vel filiam an possint meliorare nepotẽ vel neptẽ circa quod breuiter dic, quod aut fuit dictum, quod possint nepotes meliorare vel nõ meliorare et tunc nulla est dubitatio per istã. l. iuncta. l. xviij. supra eo. aut non fuit hoc dictum, sed simpliciter promiserũt nõ meliorare filiũ vel filiam nõ facta mentione de nepote: et in hoc cõsistit difficultas. Et primo videtur quod possint talem nepotem meliorare: ideo quia appellatione filiorum in materia odiosa nepotes nõ cõprehendũtur vt in. l. liberorum et in. l. filij appellatione. ff. de verbo signi. et in. §. si. insti. de dare tuto. poss. sed hoc nõ obstãte cõtrariũ credo verius quia quã est eadem ratio etiam in materia odiosa appellatiõe filiorum cõprehendũtur nepotes vt in. l. senatus. ff. de ritu nuptiarum et in. d. l. liberorũ. et ita tenet Jo. Fa. in. §. si qs filiabus insti. de testamen. tuto. dari poss. Item quia quã cõstat de voluntate disponẽtis, et est eadẽ rõ. appellatiõe filiorum, cõprehenduntur nepotes. vt in. d. l. liberorum in versi. sed et papiri. Sz in casu nostro est eadem ratio: et constat quod ille qui promisit non meliorare filium nõ habuit animũ meliorandi nepotes: maxime in preiudiciũ tertij: cũ maiorẽ dilectionem habeat erga filium quã erga nepotes: vt notatur in. l. cum auus. ff. de condi. et demõstra. et in. l. cum acutissimi. C. de fideicõ. et in. l. generaliter §. si. C. de institu. et substi. de quo per glo. et do. in. l. gallus. §. quidam recte. ff. de libe. et posthu. Item quia appellatione filiorum etiã in materia odiosa quã hoc euenit ex natura contractus conuentionalis cõprehenduntur nepotes: maxime in eis quod frequentes in gradu vltra filios comprehendant, vt tenet Bal. in. l. ij. in. xxij. q. in ti. C. de iure emphiteo. sed in casu nostro hoc euenit ex natura contractus: quia talis pater vel mater per contractum se obligauit non meliorare ergo. et c.

Item quia appellatione filiorum quã proferuntur a contrahentibus: cõprehenduntur nepotes: quia debet fieri interpretatio cõtra eum qui protulit verba cõtractus: ne possit ab illo cõtractu aliquo modo discedere. vt in. l. veteribus. et ibi gl. et do. ff. de pactis et tenet Bar. in. d. l. liberorum. Item quia debemus coniecturare rationẽ naturalẽ de potẽtia mouente cõtrahentes: et secundum illam possumus et debemus extendere ad nepotes. Nã certum est: quod ratio naturalis ita viget in nepote sicut in filio. ergo et c. vt tenet Bar. in. l. maximum vitium. C. de libe. pre. et in. l. scire oportet. ff. de excusatio. tuto. et Cinus in. l. nõ dubiũ. C. de legi. et Abb. in terminis nostris in consilio. lxxix. in. ij. parte consiliorum. 1

¶ Secũdo dubitat, si ascẽdẽs promisit meliorare filiuz: vt meliorẽ consequatur vxorẽ: vel promisit meliorare filiã: vt meliorẽ consequatur maritum: et pactus est cũ predicto filio vel filia, vt eũ liberet a predicta obligatione vel melioratione et filius vel filia tali modo eum liberet, an per hoc fiat preiudiciũ meliorationi, taliter quod cẽseatur inualida vel reuocata. Circa quod breuiter dic quod aut talis filius vel filia iurauit non petere tales meliorationes: et tenet seruare iuramentũ: vt in auth. sacramẽta puber. C. si aduersus vendit. et in. c. quãuis pactũ. de pactis. li. vi. et ita tenet in terminis specu. in ti. de pactis et trãsactio. §. i. et Joã. fa. in. l. cum non solum. in. iiij. co. C. de bonis qz libe. et Cinus et Alex. et do. in. l. pactũ quod dotali. C. de pactis. cum istud sit pactum de non succedendo, quod non reprobat: imo approbatur a iure: vt notatur in. d. c. quamuis pactũ. et in

l.fi.C.de pactis.cũ similĩ.aut nõ iurauit. ⁊ tunc bal.i.l.cũ archimedorũ.in ṽs.vlteriꝰ q̃ro.C.vt in pos.lega.sentit/ ꝙ talis melioratio sit inualida/ cũ talis pr̃ vel mr̃ non habuit animũ meliorãdi: ⁊ dicit ꝙ isto casu ꝑmittit͛ dolꝰ maxĩe cuꝫ nõ possit dici dolũ fieri filio cõsentiẽti:qꝛ scienti ⁊ volẽti nõ sit fraus.vt in r̃la sciẽti.de reg.iuris li.vj.⁊ pro hoc facit tex.in.l.qd̾ scitis.C.de bonisq̃ꝫ libe.vbi notat͛ ꝑ Jo.fa.ꝑ tex.ibi/ ꝙ pactũ tali modo factũ valet in preiudiciũ filij.Jtẽ facit tex.in terminis in.l.pactũ qd̾ dotali.C.d̾ pactis.vbi disponit͛/ ꝙ tale pactũ nõ valet ĩ p̃iudiciũ pr̃is/cũ ꝑ cũ auferat͛ sibi libera facultas testãdi:ĩ eiꝰ tñ fauorẽ bñ valet.Sꝫ ĩ casu nr̃o ṽr tur eiꝰ fauor. ergo ⁊c. ⁊ ita in terminis nr̃is tꝫ io.fa.i.l.filiꝰ.§.de pactis. vbi refert dñm ⁊ Jo. andre.ita etiam tenere.⁊ idẽ tenet in terminis Specu in ti.de pactis ⁊ transa.in.§.j.⁊ cinꝰ in l.pactũ.C.de colla.de quo tñ vide distinctionẽ bar.in.l.fi.in versi.iiij.est videndũ: ⁊ ibi do C. de pactis.⁊ Jo.fa.ibi:⁊ geor. natan in repe c. quanuis pactũ.de pactis.li.vj.⁊ in ꝓposito vide notabilem ⁊ quasi similem questionẽ ꝑ montaluuꝫ in.l.fi.in ꝑte ⁊ otorgare.ti.xj.li.j.foro.l.

¶ Jn eadem lege ibi y sino lo fiziere. nota ex ista.l. ꝙ si ascendentes ꝓmiserunt meliorare d̾scẽdentes ex causa onerosa/ tenentur hoc adimplere:qd̾ si nõ adimpleuerint eis mortuis descẽdẽtes habebũtur pro melioratis ex dispositiõe huius l. per qd̾ corrigitur tex.in l. pactum qd̾ dotali.C.de pactis.⁊ notata ꝑ bal.in.l. cum archimedorũ C.vt in poss.lega.⁊ per alex.in.l.pactum.in fi.C.de colla. intellige tñ conclusionẽ nr̃e legis esse veram/ preterq̃ꝫ si primo alteri esset melioratio irreuocabilis facta/ per ea q̃ dixi in.l.xvij.supra eo.t.e quo vide ibi.

¶Ley.xxiij.

¶ Quando el padre o la madre por contracto entre viuos,o en otra postrimera voluntad hiziere a alguno de sus hijos,o descendientes alguna mejoria del tercio de sus bienes,que la tal mejoria aya consideracion a lo que sus bienes valieren al tiẽpo de su muerte,⁊ no al tiempo que se hizo la dicha mejoria.

Melioratꝰ debet habere meliorationẽ d̾ bonis q̃ stãt tp̃e mortis/ ⁊ nõ de bonis q̃ stabant tp̃e quo melioratio fuit facta.

Jn.l.xxiij.nota ex ista.l. ꝙ melioratꝰ nõ debet habere meliorationẽ de bonis q̃ stant tp̃e quo melioratio fuit facta/ sꝫ duntaxat ⁊ bonis q̃ stãt tp̃e mortis illius q̃ fecit meliorationẽ ex q̃ infert͛/ ꝙ si tp̃e mortis stãt plura bona q̃ꝫ stabãt tp̃e meliorationis melioratꝰ habebit maiorẽ meliorationẽ:⁊ idẽ ẽtra sꝫ cõtra hoc est tex.l.l. xxix.ti.eo ibi dõ dicit:auiẽdo ẽsideraciõ al valor d̾los bienes d̾l q̃ dio / o ꝓmetio la dh̃a dote al tp̃o q̃la dh̃a dote fue cõstituida.vbi exp̃ſe disponit͛:ꝙ ẽ ĩ electiõe meliorati an velit eligere tẽpꝰ meliorationis vel tp̃s mortis.sꝫ.ꝑ cõcordia dic/ ꝙ ille tex.loq̃tur ĩ casu speciali.scꝫ ĩ eo q̃ recepit dotẽ/ ⁊ vult esse ẽtẽtꝰ cũ p̃dicta dote/ ⁊ abstinere ab hereditate:nã poterit hoc facere/ dũ tñ eiꝰ dos nõ excedat legitimã alioꝝ.⁊ ad ẽsiderãdũ an excedat vel ne/ dat͛ sibi electio an velit ẽsiderare bona q̃ stabãt tp̃e cõstitute dotis/ vel tp̃e mortis talẽ dotẽ cõstituentis: ⁊ sic cũ ille sit casus specialis/ firmat regulã in ẽtrariũ.vt notat͛ ꝑ abb.⁊ do.ĩ c.qm̃ de cõiugio leproso. ⁊ in c inter alia.de immu.eccl̃ia.⁊ ꝑ ista cõclusione est tex.exp̃ssus i.d.l.xxix.ĩ fi.in.ṽs.ꝑo las otras donatiões.Sꝫ p̃mo dubitat͛/ vtrũ sup̃dic.habeãt locũ ẽt si melioratio fiat ꝑ ṽba g̃nalia.dicẽdo sic/ facio tibi meliorationẽ tertie ꝑtis oĩꝫ bonoꝝ meoꝝ:⁊ cinꝰ notabilr̃ in.fi.l fi.co.ante fi.in. versi.sed pone.C.de pactis.tenet ꝙ non: imo ꝙ tũc debet ẽsiderari tp̃s in quo fit melioratio/ ⁊ nõ tp̃s mortis: tñ dicit ꝙ est secꝰ si fiat ꝑ verba vniṽsalia dicẽdo sic:facio tibi meliorationẽ tertie ꝑtis hereditatis mee: qꝛ tũc debet ẽsiderari tp̃s mortis cũ hereditas nõ dicat͛ ante mortem Sꝫ cũ lex ista loq̃tur g̃nalr̃/ credo ꝙ habeat locũ nõ solũ qñ melioratio fit ꝑ ṽba vniṽsalia: sꝫ etiã qñ fit ꝑ ṽba g̃nalia: cũ lex g̃nalr̃ loq̃ns/ g̃nalr̃ debeat intelligi:vt i.l.l.d̾ p̃tio. ff.de publicia.maxĩe cũ hodie nõ sit differẽtia vtruꝫ relinq̃tur ꝑ ṽba g̃nalia vl̾ vniuersalia:ꝙ est dicere/ vtꝝ relinq̃tur quota bonoꝝ/ vel quota hereditatis ꝑ tex.notabilẽ i.l.xxj.⁊ ibi dixi sup̃.eo.ꝑ qd̾ corrigit tex.i.l ĩ d̾s sꝫun.§ fi.cũ.l.seq.cũ simili. ff.de legatis.ij.ꝑ q̃ iura cinus fundat suã ẽclusionẽ.Scd̾o dubitatur/ vtꝝ p̃dicta habeãt etiã locuꝫ ĩ donatiõe.circa qd̾ breuiter dic:ꝙ aut loq̃mur ĩ donatiõe/ q̃ a p̃ncipio nõ valet:sꝫ morte ẽfirmatur: tũc nulla ẽ dubitatio: qꝛ cũ a principio nõ valuit debꝫ tp̃s mortis ẽsiderari:vt i.l.ĩ donationibꝰ.C.ad.l.falci.in q̃ntũ dicit qñ fidei cõmissi ꝑtibꝰ funguntur.aut loq̃mur in donatione a principio valida: ⁊ tũc videtur dicẽduꝫ/ ꝙ debeat ẽsiderari tp̃s donatiõis/ ⁊ nõ tp̃s mortis ꝑ doctrinã cini in.l.fi. C.de pactis.sꝫ ẽtrariuꝫ credo ṽiꝰ ꝑ istã.l.ĩquãtuꝫ dicit: por cõtracto entre viuos iuncta l.xxvj.infr.co.vbi exp̃sse disponitur ꝙ ille cui ẽ facta donatio/ tacite videtur melioratus/ licet de melioratiõe aliquid nõ dicatur:si ergo est melioratus/ claruꝫ est ꝙ cõprehenditur sub dispositione legis nostre.

¶Ley.xxiiij.

¶ Quando el testamento se rompiere,o anulare por causa de pretericion,o ex tes·

dacion: enel qual ouiere mejoria de tercio, o quinto, no por esso se rompa ni dexe de valer el dicho tercio y quinto como si el dicho testamento no se rompiesse.

1 Licet testamētuz rumpatur ex causa preteritionis/ vel exheredationis/ nō tñ rumpitur meliorațio in tali testamēto contenta.

2 Melioratio potest fieri in testamento/ et in codicillis/ vel in contractu.

1 In.l.xxiiij. nota prio ex ista.l. q lz testamētuz rumpatur ex causa pteritiōis/ vel exheredationis nō tñ rumpitur melioratio in tali testamēto pcta: et idē disponit tex. in aut. ex causa. C. de lib. prete. qd pcedit etiā si in tali testamēto nō repiatur scriptuz nomē heredis: vt est tex. notabilis in.l.j.ti.ij.li. ordina. rega.

2 ¶ Scdo nota ex ista.l. q melioratio pōt fieri i testamēto. et idē disponit tex. in auth. ex testamēto. C. de colla. Item potest etiaz fieri in codicillis. vt in.l. ex parte.§.j.ff. fami. her. Item potest etiam fieri in cōtractu inter viuos. vt in.l. xvij. et in.l.xxij. supra eo. et in.l.xxvj. infra eo.

¶ Ley.xxv.

¶ El tercio y quinto de mejoria hecho por el testador no se saque de las dotes y donationes propter nuptias: ni de las otras donaciones que los hijos, o descendientes traxeren a colacion o particion.

1 Melioratio tertij et quinti non debet detrahi de dote data/ vel de donatione propter nup. vel de alia donatione q venit conferenda.

2 Melioratio an possit detrahi de dote premissa nondum tradita vel soluta.

3 Melioratio an possit detrahi de donatiōe simplici facta filio existenti in potestate/ vel filio emancipato.

4 Si vnus sit melioratus in tertio/ et alius in quinto: vtrum tertium debeat detrahi de quinto: vel econtra quintum possit detrahi de tertio.

1 In.l.xxv. Nota ex ista.l. q melioratio tertij et quinti nō potest detrahi de dote data: vel de donatione propter nup. vel de alia donatione que venit conferenda.

2 ¶ Sz prio dubitatur/ vtrz melioratio possit detrahi d dote pmissa nōduz soluta vl tradita circa qd breuit dic/ qd aut mrimonius erat iā ptractuz p vba de pñti/ aut p vba d futuro. In primo casu qñ p verba de pñti: aut festiuitas nuptiaz erat iā celebrata/ et traductio vxoris ad domuz facta aut nō. in prio casu qñ festiuitas erat celebrata et traductio ad domū facta videt dicēdū q nō habeat locuz dispositio nre.l. imo q d tali dote detrahat melioratio p istā.l. inquātuz dicit: traxerē a colaciō. nā presuponit q predicta dos erat iā soluta/ et in ptāe illi9 cui fuerat pmissa: nā alias nō pōt dici q teneatur trahere ad colla. illd qd nō hz. et istā opinionē videtur tenere bar. i.l. iubem9.§. sane. C. de sacro. eccle. et bal. in.l.fi. in.ij. co. in fi. C. de dotis pmi. et pau. de ca. in.l. si marito. ff. solu. mat. sz premissis nō obstātib9 ptrarius credo veri9. nā certuz ē/ q inter dotē datā/ vel pmissā et nō solutā non repit in iure differētia: vt i.l. cū post mortē.§.j. i vs. sz is de quo et ibi gl. i pte pmisserit. ff. de admi. tuto. et i.l.fi.§. s mādato. infi. ff. de neg. gestis. et in l. si mādato.§. Itē si dñi negotis. ff. māda. et in.l. vna.§. accedit i vs. i hui9mō dotib9 q ab extraneis dāt vl pmittūtur. C. d rei vxo. actio. et istā opinionē tz sal. in.l. cuz te. C. d dona. ante nup. et alex. in addi. ad bar. in.d.§. sane i pte dos ē pmissa. et ad doct. bar. et bal. rñdetur/ q loqūtur i diuerso casu qñ.l. vel statut. duntaxat loqtur in dote data. nā ipi qrunt vtrz habeat locū ēt in dote pmissa: et in hoc repitur diuersitas doc. sz lex nra simplr loqt nō faciēdo differētiā inter dotē datā vl pmissā ergo. imo dico/ q doc. ba. et bal. expresse fundat nraz pclu. cuz ipsi dicunt/ q statutuz loqtur tñ in dote data et ipsi volunt illud extēdere ad dotē premissā: nā tz p cōstanti/ q si statutuz simplr loqretur intelligeretur tā in dote data q̄z pmissa iuxta tex. in.l. de pretio. ff. de publicia. et ad istā.l. inqntuz dicit: traxerē a colaciō. rñdetur scz tā dotē q̄z actionē quā habent ad ipsam dotē petēdā maxime cuz bona nō dicātur nisi deducto ere alieno illud qd supest. vt in.l. si pr. C. de colla. et in.l. subsignatuz.§. bona. ff. de verb. sig. et ibi gl. expressa in nro pprio casu. Itē illd abesse videtur in quo qs obligat9 vt in.l. si qs mādato. in. fi. ff. de nego. gestis. sz ista dos cēsetur ab esse a bonis defuncti: cuz ad illā soluēdā si obligat9/ ergo. Item qr q actionē hz ad rē/ rē ipsaz habere videtur: vt in regula. qui actionē. de reg. iuris. sz iste cui talis dos fuit pmissa hz actionē ad ipsaz dotē petēdā/ ergo ipsā habere videtur: et ita teneo p nunc. ad qd bñ faciunt inf. p xie dicēda in: ij. casu/ qñ festiuitas nuptiaz nō erat celebrata. sal. lato sermōe in.d.l. cū te. de dona. ante nup. tz q nō habeat locuz dispositio nre legis: imo q tunc tali dote pmissa detrahatur melioratio. et idē tz bal. in.l. nō sine. in priu. C. de bonisqz lib. et abb. in.c. ex pu. d conuersi. cōiuga. et in primo cons. suoz pslioz. sz contrarium tz bar. in.l. nihil. ff. rez amota. et ista ē cōis opinio vt refert et tz zacharias in addi. ad abb. in rub. desponsa. in parte/ p dicta: cū addi. seq. et idem tenet abb. in consi. lxxix. in.ij. pte: et idem tenet latius q̄z alius Io. lupi de pala. rube. in sua repe. fol. xxviij. in.iij. co. cum seq. et idem tenent Bart. Bal. et docto. in.l. sancimus. C. de nup. vbi cōcludunt q matrimonius dr vere contractu per verba de pñti/ lz festiuitas nō accedat nuptiaz: et idē tenet bal. in.l. deo

nobis. C. de epis. et cle. In. ij. casu principali qn matrimo. fuit duntaxat p vba de futuro ptractu videtur dicendu q tunc no habeat locu dispositio nfe legis quatus ad ppositu. q. per ea q dicit bal. in. l. no fine. et sal. in. d. l. cuncte. et abb. in. d. c. tpu. et in. d. primo cos. et per tex. in. l. sancimus. C. de nup. et in. l. stipulatione. et in. l. p omittedo. in prin. ff. de iure doti. s3 prrarium t3 ludo. roma. alex. et ias. p tex. notabile ibi in. l. si extraneus. §. si. ff. de codi. ob causam dati. et alex. in l. cum dote. et in. l. ij. §. q si in prin. ff. solu. matri. ... Et l. per ista dicatis in donatione ppter nup. ... ratio ... meti predicta. ¶ Scdo dubitatur / an melioratio possit detrahi de donatione simplici. circa q breuiter dic / q aut talis donatio fuit facta filio emacipato: tunc cu3 a principio valeat debs pferri: et notatur p bar. et do. in. l. in qrta. ff. ad. l. falci. et in aut. ex testame. C. de colla. si ergo pfertur de illa: no debs detrahi melioratio p ista. l. inquatu3 dicit: ni dlas otras donaciões. s3 an odie filij emacipati tenentur pferre simplice donatione / videbimus in. l. xxvi. inf. eo. aut fuit facta filio existeti in ptate. et tunc videtur q de tali donatione possit detrahi melioratio / cu talis donatio no valeat a principio s3 confirmet morte / et iudicetur esse in bonis defuncti tpe mortis: vt in. l. a pfe. et ibi do. C. de col la. dicta. l. in donationib9. C. ad. l. fal. s3 prrariu credo verius. cu talis donatio habeat vim relicti. et no oferat: vt notat in. d. auth. ex testa. et in l. a pfe. C. de colla. et p bar. et do. in. l. §. §. nec castrense. ff. de colla. bono. imo hoc erit precipuum cu sit plegatu3 siue melioratio spalis vel pticularis / q no derogat p gnrale meliorationem: vt in. l. quotiens. et ibi Bal. et Sal. C. fami. hercis. de quo vide q dixi in. l. xvij. supra eo. et pro ista conclusione est hodie tex. in. l. xxvj infra eo. vide que ibi dicam. ¶ Tertio dubitat / si vnus sit melioratus in tertio / et alius in quinto: an tunc possit tertiu detrahi de quinto vel e contra: an quintu possit detrahi de tertio. circa qd breuiter dic q melioratio terti non pot nec debet detrahi de quinto: imo quintu detrahit primo de tertio per tex. notabile in. l. ccxiij. in. l. styli. de quo et vide tex. in. l. pe. ff. d religio. et sumpti. fune. et in. l. xij. tit. xij. par. §. qd tu intellige veru / pterq3 si testator mandauerit prrariu / q que onero et honoro / vt in. l. ab eo. C. de fidei. et e tex. i. l. xxvj. inf. eo.

Ley. xxvij.

¶ Si el padre, o la madre en testamento, o en otra qualquier vltima voluntad, o por otro algun contrato entre viuos hiziere alguna donacion a alguno de sus hijos o descendientes aun q no digan q lo mejoran enel tercio, o enel quinto: entienda se q lo mejoran enel tercio y quinto de sus bienes: y que la tal donacion se cuente enel dicho tercio y quinto de sus bienes en lo que cupiere para q ael ni a otro no pueda mejorar mas de lo q mas fuere el valor del tercio y quinto: y si de mayor valor fuere, mandamos q vala fasta en la cantidad del dicho tercio y quinto, y legitima de lo que deuian auer delos bienes de su padre y madre y abuelos, y no en mas.

1 Ascendentes donando descendenti tacite videtur eu3 meliorare: licet de melioratio ne aliquid non dicatur.

2 Supra dicta oclusio an habeat locu tam in filio emancipato / q3 in filio in ptate constituto.

3 Ista tacita melioratio / de qua in hac lege / an possit reuocari.

4 Si ascendes donauit vni / et postea alteri fecit meliorationem / an reuocetur donatio per meliorationem superuenientem.

5 Que dicta sunt respectu descendentium / habet etiam locum respectu ascendentium.

6 Lex ista q est prraria. l. xxix. qliter debeat itelligi

1 Lex. l. xxvj. nota ex ista. l. q ascedetes donado descedeti tacite mediate dispositioe hu ius. l. videntur eunde meliorare: ls i tali donatione no dicat aliqd de melioratioe: et hoc. l. ista e notabilis et bn notada. de quo vide do. de segura i repe. l. vnu ex familia. §. s3 et si fundu. fo. v. in. iij. co. in versi. iij. adeo. ff. de legatis. ij. Sed circa pmissa prio dubitat / an sup. dicta oclusio habeat locu ta in filio emacipato / q3 in filio in ptate costituto. p cuius materie declaratioe psuponeda sunt qda iuris pricipia. et primu iuris principiu e: q donatio simplex facta filio emacipato et tenet: et cu sit valida / no imputat in legitima: vt tenet bar. et do. in. l. in qrta. ff. ad. l. falcidia. et in. l. §. nec castrese. ff. de colla. bonor: et do. coiter in aut. ex testameto. et i. l. si emacipati. C. de colla. et e tex. i. l. ij. ti. iiij. par. v. §. l3 is no putet in legitima tu cofertur: vt t3 bar. in. d. §. nec castre. et do. in. d. aut. ex testa. et in. d. l. si emacipati. s3 e ctra donatio simplex facta filio existeti in ptate regularit a pricipio no valet impediete pria ptate: et cu no valeat a principio: cofirmat morte donatis / et imputat in legitima cu habeat vim relicti: vt i. l. a patre. C. de colla. no tu pfertur: vt p bar. et do. i. d. l. in qrta3. et i. d. §.

vec castrēse: ⁊ in.d.aut.ex testa. ⁊ ē tex. i.l. iiij.ti. xv.par.vj. In aliq̄b⁹ tñ casib⁹ talis donatio filio fa. facta validatur ante mortē donātis: puta p emācipationē. de q̄ vide p alex. ⁊ do. in.d.au. ex testamēto. Itē ē p̄suponēdū/ q̄ ad hoc vt donatio simplex filio fa. facta ↄfirmetur morte vel emācipatiōe: req̄ritur q̄ interueniat traditio rei donate/ vł aliud qđ p traditiōe habeatur alias secus vt in.l.ij.C.si q̄s alteri vel sibi/ ⁊ in.l. papinian⁹. ⁊ ibi gl. ⁊ do.ff. d donatio. iter vi. ⁊ vxo. His principijs sic p̄habitis intrat nunc q̄ntas: vtrum.l. ista habeat locum i filio emācipato. ⁊ videtur q̄ nō p ea q̄ supra dicta sunt cū fili⁹ emācipat⁹ teneatur talē donationem ↄferre. Sz lz hoc sic verū de iure ciuili/ tñ hodie ↄtrariū credo veri⁹ p.l.nřam pōderādo eā triplici mō. Et p̄mo pōdero.l. nřam inquantū dicit gñraliter q̄ fili⁹ cui fuerit donatio facta/ cēsetur melioratus nō facta differētia inter filiū i ptāte vel emācipatū. ergo gñraliter debz intelligi vt in.l. de p̄tio.ff. de publicia. Itē ⁊.ij. pōdero.l. istā in q̄ntū dicit: la madre. nā de iure certū est q̄ filius respectu m̄ris dr̄ emācipat⁹. cū femina nō habeat filios in ptāte/ vt in.§. femine. insti. de adopti. sz l. ista loq̄tur tā inp̄te q̄z i m̄re ergo ⁊c. Itē ⁊.iij. pōdero eādē.l. ibi dū dicit. o descēdiētes. i. nepotes/ cū p̄mo sit locuta de filijs/ ⁊ certū est q̄ hodie nepotes nō stāt in ptāte aui: ideo q̄ fili⁹ p ↄtractū m̄rimonij liberatur a p̄ris ptāte/ vt in l.xlvij. inf. eo. ⁊ nepos nat⁹ ex filio emancipato nō est in ptāt: aui. vt in.§.fi. insti. q̄b⁹ mō: i⁹ patrie pote. solui. Restat ergo ↄclusio: q̄ l. ista hz locū tā in filio in ptāte/ q̄z in filio emācipato. ⁊ scđz hoc hodie fili⁹ emācipat⁹ nō tenetur ↄferre simplicē donationē p istam.l. q̄ ad hoc est bñ notanda: p quā corriguntur iura ciuilia: de quib⁹ s̄. Sz dubitatur: vtrū hodie req̄ratur traditio rerū in donatiōe ↄtentarū ad hoc vt filius fa. possit ↄsequi donationē. ⁊ videtur q̄ sic p tex. i. d.l.ij.C.si q̄s alteri vł sibi. ↄtrariū tñ credo verius: ideo q̄ talis filius fa. cēset melioratus: ⁊ nō ē d substātia meliorationis traditio: nisi quo ad effectum: vt nō possit reuocari: vt est tex. expressus in.l.xvij. supra eo. ¶ Scđo dubitatur/ vtrū 3
ista tacita melioratio/ de qua hic/ possit p donātem reuocari. Circa qđ breuiter dic/ q̄ aut loq̄mur in filio emancipato/ ⁊ tunc aut talis donatio fuit facta ex causa onerosa/ vel nō. q̄n nō ex causa onerosa interuenit traditio possessionis: ⁊ nō pōt reuocari. Aut non fuit facta ex causa onerosa nec interuenit traditio: ⁊ tunc pōt reuocari: vt l.l.xvij. sup. eo. de quo vide q̄ ibi late dixi. aut loquimur in filio fa. ⁊ dic p oīa vt in filio emancipato p tex. in.d.l.xvij. supra eo. q̄ loquitur tam in filio fa. q̄z in filio emancipato.
¶ Tertio dubitatur si ascēdēs donauit vni: ⁊ al 4
teri fecit meliorationē/ an reuocetur donatio p meliorationē supueniētem. Circa qđ breuiter dic/ q̄ aut fuit tradita possessio rerū i donatiōe ↄtentarū: ⁊ tunc nō reuocatur donatio p supueniētē meliorationē: vt l.l.xvij. sup. eo. aut nō fuit tradita possessio: ⁊ tūc aut melioratio fuit pticularis d illis rebus in donatiōe ↄtentis: ⁊ tūc reuocat talis donatio. vt in.d.l.xvij. supra eo: aut fuit gñralis/ ⁊ tūc nō reuocat talis donatio: cū gñri p speciē derogetur. p̄terq̄z si donatio simpliciter ēt gñalis tertij ⁊ quinti. de quo vide q̄ late dixi in.l.xvij. sup. eo. ¶ Quarto dubitatur: vtrū 5
ea q̄ dicta sunt respectu descendētium habeāt etiam locum respectu ascendētium. ⁊ dicatis q̄ sic p ea q̄ dixi. in.l.xix. sup. eo: ¶ In eadē.l. ibi: entiēda 6
se q̄ lo mejorā enel tercio. ista.l. est ↄtraria legi. xxix. in prin. s. eo. nā lex ista disponit q̄ ascēdēs donādo descendenti tacite ex dispositione hui⁹ l. videt descendētem meliorare: lz in donatione aliquid de melioratione non dicatur. sz tex. in. d.l.xxix. in prin. disponit q̄ descendens cui talis donatio fuerit facta tenetur eandē fratrib⁹ ↄferre: si ergo tenetur ↄferre/ nō censetur melioratus. Si censetur melioratus/ non tenetur ↄferri. igitur q̄d dicēdum: qua ppter p veritate ⁊ ↄcordia vide q̄ dicā i.d.l.xxix. vbi (deo dāte) tenebo/ q̄ lex ista hz locum duntaxat in donatiōe simplici/ ⁊ lex ↄtraria in donatione ob causam.

¶ Ley. xxvij.

¶ Mandamos que quando el padre o la madre mejorare*n* a alguno de sus hijos o descendientes legitimos enel tercio de sus bienes en testamēto, o en otra qualquier vltima voluntad, o por contracto entre viuos, que le pueda poner el grauamen que quisieren: assi de restitucion como de fideicomisso: y hazer enel dicho tercio los vinculos ⁊ submissiones ⁊ substituciones que quisieren: con tanto que los hagan entre sus descendientes legitimos: ⁊ a falta dellos que lo puedan hazer entre sus descendientes ⁊ legitimos que ayan derecho de les poder heredar: ⁊ a falta de los dichos descendientes que lo puedan hazer entre sus ascendientes, y a fala delos susodichos, puedan hazer las dichas submissiones entre sus parientes: ⁊ a falta de parientes, entre los estraños: y que de otra manera no puedan poner grauamen alguno ni condicion enel dicho tercio. Los quales dichos vinculos ⁊ submissiones o ra

ſe hagan enel dicho tercio de mejoria, ora enel quinto, mandamos que valan para ſiempre, o por el tiempo quel teſtador declarare ſin hazer differencia de quarta ni de quinta generacion.

1 Aſcendens põt apponere grauamẽ in melioratione cũ limitatiõe: idẽ in deſcẽdẽte.
2 In melioratione an poſſit fieri ſubſtitutio pupillaris.
3 In melioratione an poſſit fieri ſubſtitutio vulgaris.
4 Subſtitutꝰ ad quẽ puenit melioratio an teneatur ad grauamen in melioratione impoſitum.

1 In.l.xxvij. nota ex iſta.l. ꝙ aſcendens põt apponere grauamẽ qđ voluerit ĩ melioratione deſcendenti facta. qđ intellige verũ/ ſi illđ grauamẽ apponat̃ anteaq̃ melioratio ſit pfecta: q2 poſteaq̃ fuerit pfecta nõ poterit grauamẽ apponi ĩ ꝑiudiciũ meliorati: vt in.l. pfecta donatio. C. đ donatio. q̃ ſub mõ. Qđ tñ ĩtellige verũ/ qñ eſſet talis donatio: q̃ reuocare nõ poſſet/ vt q2 eẽt facta ex cauſa onerosa. vel q2 iã eẽ tradita poſſeſſio alias ſi poſſit reuocari/ bñ poſſet ĩponi grauamẽ ꝑ ea q̃ dicta fuerũt in.l. xvij ſupra.co. Itẽ intellige verũ grauamen/ dum tñ grauamen apponatur in fauorẽ ꝑſonarum in hac lege contentarum/ ⁊ ſcđo ordinem ſucceſſionis/ alias ſecus pro vt in lege nr̃a diſponitur.
2 ¶ Sꝫ circa pmiſſa primo dubitatur/ vtrũ deſcẽdentes poſſint apponere grauamen in meliorationẽ aſcendentiũ. ⁊ dicatis ꝙ ſic eodẽ modo ſicut aſcendentes per ea q̃ dixi in.l.xix. ſupra cõ.
3 ¶ Scđo dubitatur vtrũ ĩ melioratiõe poſſit apponi ſubſtitutio pupillaris. ⁊ dicatis ꝙ ſic/ ẽt ſi ſubſtitutꝰ ſit extraneꝰ q2 cũ talis ſuſtitutio poſſit fieri ĩ legitima: vt dixi in.l.vj. ſup.co. ⁊ ẽ tex. in.l.ex tribꝰ. C. de inoffi. teſta. ita eodẽ mõ põt fieri in melioratiõe: maxĩe cũ melioratio tertij ſit legitima: lꝫ poſſit vni filio ꝑlegare. ⁊ iſtã ↄcluſionẽ in terminis tꝫ do. ſegura in ſua repe.l. vnũ ex familia. fo.xviij. in.iij.col. in vſic.ſ. ꝙ hoc ſit verũ: ⁊ inquantum iſte tex. dicit ꝙ melioratio tertij nõ põt venire ad extraneũ. intellige verum ꝑ ſubſtitutionẽ fideicõmiſſariam: ſecꝰ tñ ẽ per ſubſtitutionem directã vt ſupra dictum eſt.
¶ Tertio dubitatur: vtrũ poſſit fieri ſubſtitutio vulgaris in melioratione. ⁊ dicatis ꝙ ſic. đ quo dic vt per docto. de ſegura in.d. repe. fo. xix. in.j.co. in verſi. limito/ ſecundo iſtum tex. 4
¶ Quarto dubitatur vtrũ ſubſtitutꝰ ad quẽ peruenit melioratio teneatur ad onera ĩpoſita ĩ melioratiõe. ⁊ dicatis ꝙ ſic/ ꝑ ea q̃ notat bar. ⁊ do. in.l.re cõiuncti. ff. de lega.iij. ⁊ i.l. vna.§. in primo. ⁊ in.§.p.ij. ⁊ in.§ in nouiſſimo. C. de caducis tollen. ⁊ idem tꝫ in terminis do. de ſegura in.d. repe. fo.xix. in.ij. col. ⁊ fo.xv. in ij. col. cum ſeq. Itẽ nota/ ꝙ pr vl' mr põt meliorare vnũ filium vſq; ad decẽ ãnos in tertia pte bonorũ ſuorum ⁊ ꝙ poſt decem annos reſtituat meliorationem alteri filio vel nepoti. Item põt meliorare vnum filium in vſufru. tertie ⁊ q̃nte partis bonorum/ ⁊ aliũ in ꝓprietate per iſtã.l. ⁊ ita tꝫ do. ſegura in.d. repe. fo. xiiij. in.iij. co. in verſi. ex hoc ego etiam infero. de qua materia vide Cinus ⁊ do. in.l. ex his verbis. C. đ his que ſub modo lega. ⁊ doctorẽ in Segura in dicta repe. 5

Ley.xxviij.

La ley del fuero que permitte que el que tuuiere hijo, o deſcendiẽte legitimo pueda hazer donaciõ haſta la quinta parte de ſus bienes ⁊ no mas: ⁊ la otra ley del fuero que aſſi miſmo permitte que puedan mandar teniendo hijos, o deſcendientes legitimos al tpõ de ſu muerte la quinta parte de ſus bienes, ſe entienda ⁊ platique, q̃ por virtud de la vna ley ⁊ de la otra no pueda mandar el padre ni la madre a ninguno de ſus hijos o deſcẽdiẽtes mas đ vn quinto đ ſus bienes en vida ni en muerte.

1 Aſcendens poteſt donare vel legare deſcẽdenti ſtantibus alijs filijs legitimis ⁊ naturalibus vnam quintam bonorum duntaxat/ ⁊ non duas quintas.
2 An poſſint legari vel donari extraneis due q̃nte bonorum.
3 Si aſcendens in caſu quo habeat filios legitimos ⁊ naturales legauerit extraneis tertiam partem bonorum/ an valea legatum vſq; ad cõcurrentem quantitatem quinti.
4 Filius an poſſit reuocare alienata per patrem in ludo vſq; ad legitimam ſuam.
5 Filiꝰ an poſ. reuoca. alienata ꝑ pr̃ẽ ĩ frau. leg.
1 In.l.xxviij. ad intelligentiã huius.l. eſt pſuponendum/ ꝙ tex. in.l.ix. ti.v. li.iij. foro leg. diſponit/ ꝙ aſcendens poteſt donare vel legare filijs vel extraneis quintã partẽ ſuorum bonorum Item tex. in.l.j. ti.vj. eo. li. diſponit/ ꝙ poſſit eodem mõ donare vel legare quintam partem bonorũ ſuorũ. Item tex. in.l.vij. tit.xij. eodem lib. diſponit/ ꝙ poſſit eodem modo dare vel legare quintã partẽ bonorũ ſuorũ: ⁊ ſic cũ per dictas leges hoc erat diſpoſitũ/ dubitabat̃ vtrũ poſſit donare vel legare tres vel duas q̃ntas. ⁊ videbat̃ ꝙ ſic: ideo q2 per quãlibet illarũ legũ ꝑmittebat̃ vnam quintã donari vel legari: ⁊ nõ erat vo ſimile/ ꝙ oẽs ille leges de vna dũtaxat quĩta loq̃rentur: maxime cũ lex debeat ſeruire de du

bio vt i.l.qd labeo.ff.de carbo.edicto. tñ hodie per.l.nřam declaratur/ q vna duntaxat quinta possit filijs legari/ vel donari ⁊ non due.

2 ¶ Sed primo dubitatur: vtrum ascendẽs possit legare vel donare extraneis duas vel tres quintas.⁊ videtur q sic: qz lex nřa dũtaxat loquitur in filijs/ quibus prohibet duas quintas reliqui ergo videtur extraneis permittere: qz qui vnum negat/ aliud affirmare videtur: vt in. c. nonne. de presumptio. cõtrarium tñ credo verius: ideo qz.l.nřa loquitur exemplificatiue: nõ tñ statuẽdo aliud in filijs q̃z in extraneis: maxime cũ ascendens magis diligat suos descendentes/ q̃z extraneos. vt notatur in.l. generaliter.§. cũ añt C.de institu.⁊ substi.⁊ in.l ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad trebelli.⁊ in.l.cum auus.ff.de conditio.⁊ demonstra ⁊ cum hoc prohibeatur in filijs/quibus est debita hereditas pñna/ ⁊ sunt quasi dñi in vita parentum/ vt notatur in.l. in suis.ff.de liberis ⁊ posthu.a fortiori debet prohiberi in extraneis. Et ita quotidie practicatur.

¶ Secundo dubitatur si ascendens in casu q̃ habeat filios legitimos ⁊ naturales legauerit extraneis tertiam partem bonoꝝ suorũ: an valeat legatum vsqz ad concurrentem quantitatẽ quinte partis bonorum.⁊ dicatis q sic. per ea q̃ dixi in lege.xviij. supra eo. pro qua conclusione est tex. in lege.vij.titu.xij.lib.iij.foro.L. 3

¶ Tertio dubitatur/ vtrum filius possit reuocare alienata per patrem in ludo vsqz ad concurrentem quantitatem sue legitime. Et dicatis q sic/ vt per Bart.⁊ doct.in.l.j.in.fi.C.si in fraudem patro. 4

¶ Quarto dubitat̃: vtrum filius possit reuocare alienata p patrẽ in fraudẽ sue legitime.⁊ dicatis q sic cum declaratiõe de qua per bal.⁊ doc. in.l.defuncto.C.si in fraudem patro. 5

¶ Ley.xxix.

¶ Quando algun hijo o hija viniere a heredar o a partir los bienes de su padre, o de su madre, o de sus ascendientes, sean obligados ellos y sus herederos a traer a colacion ⁊ particion la dote ⁊ donacion propter nuptias, ⁊ las otras donaciones q̃ ouiere recebido de aquel cuyos bienes vienen a heredar: pero si se quisieren apartar de la herencia, q̃ lo puedan hazer: saluo si la tal dote o donaciones fueren inofficiosas, q̃ en este caso mandamos que sean obligados los que las recibieren, assi los hijos ⁊ descendientes en lo q̃ toca a las donaciones como las hijas ⁊ sus maridos en lo q̃ toca a las dotes, puesto que sea durante el matrimonio, a tornar a los otros herederos del testador aquello en que son inofficiosas para que lo partã entre si. Y para se dezir la tal dote inofficiosa se mire a lo que excede de su legitima ⁊ tercio ⁊ quinto de mejoria en caso q̃ el que la dio podia hazer la dicha mejoria quãdo hizo la dicha donacion o dio la dicha dote, auiẽdo consideracion al valor de los bienes del que dio o prometio la dicha dote al tiempo que la dicha dote fue cõstituyda, o mãdada, o al tiẽpo de la muerte del q̃ dio la dicha dote, o la prometio, do mas quisiere escoger aquel aquiẽ fue la dicha dote prometida o mãdada. Pero las otras donaciones que se hizieren a los hijos, mãdamos que para se dezir inofficiosas se aya consideracion a lo q̃ los dichos bienes del donador valieren al tiẽpo de su muerte.

1 Dos vel donatio ob causaz vel simplex: an debeant conferri vel non.

2 Si duob⁹ filijs fuit dos data.⁊ ambo repudiãt hereditatẽ pñnã vel mřnam: ⁊ vnus q̃sqz cõsi vult eẽ ɔtentus sua dote/ an ⁊ q̃n hoc possit fie.

1 In.l.xxix. Nota ex ista.l. q descendẽs tenetur cõferre dotẽ ⁊ donatio. propter nup. ⁊ ẽt donationem quã habuit ab ascendẽte de cuius hereditate diuidenda tractatur. Qd pbatur per.l.nřam inquantum dicit. la dote y donacion propter nup. y las otras donaciones.⁊ idẽ disponit tex.in.l. xxv. supra eo. Sz cõtra hoc ẽ tex. expressus in.l.xxvj.supra eo. vbi disponit: q si ascẽdens faciat donationem descẽdenti tacite ex.l. dispositione censet̃ eundem meliorare: si eet aliqd de melioratiõe nõ dicat̃. si ergo cẽset̃ melioratꝰ nõ tenetur ɔferri/ vt notat̃ in aut. ex testa.⁊ in.l.a pře. C.de colla. sed in.l.nřa disponitur q teneatur donatio.ɔferre/ ergo nõ censetur melioratus. Igitur q̃d dicẽdũ. Et reperio q dñs Jo.lu.de pala.rube. in sua notabili ⁊ eleganti repe.c.p vřas. de donatio. inter virum ⁊ vxo.§.in ɔstituẽda tñ dote. fo.lxxxj. mouet istã ɔtrarie.lz nõ tam clare/ ⁊ ɔcludit. q tex. in.d.l. xxvj. intẽtum loq̃tur I donatione simplici/ extẽ datur ẽt ad dotẽ ⁊ donatio. pter nup. vl ad donatio. aliã ob causaz: ⁊ sic q hodie př dotãdo filiã vl faciẽdo donatio ppř nup. vl ob causaz vl def ⁊ cẽsetur filiũ meliorare vl filiã.⁊ dicit q ita dẽbet itelligi tex. i.d.l.xxvj.⁊ ad istũ tex. iq̃ntũ dicit: q dos ⁊ donatio pter nup debent ɔferri/ respondit ipse/sed tanto minus accipiendo vel

aliter/ inquantū tex. iste dicit q dos vł donatio
ꝯferat̃ intelligatur q dūtaxat ꝯferatur illud qđ
superest de dote vel donatiōe deducta legitima
ꝛ melioratiōe tertij ꝛ quinti. ꝛ ita pertransit cuꝫ
ista opinione/ preterq̄ꝫ si pr̃ vel mater reuoca-
uerit talē dotē vel donationem/ ꝛ alteri filio fe-
cisset meliorationē: qꝛ tunc dicit ipse/ q talis ta-
cita melioratio iniuste reuocaretur. Sꝫ certe lꝫ
ei⁹ authoritas sit magna/ credo firmiter/ q fuit
deceptus/ ꝛ deuiauit a tramite veritatis/ q cla-
re pbabitur. Nā certuꝫ est q dos venit ꝯferen-
da scđm dispositionē iuris ciuilis nisi prelegetur
vt est tex. in aut. ex testamēto. C. de colla. ꝛ in. l.
pactuꝫ. ꝛ in. l. filie dotē. eo. ti. ꝛ idem disponitur
per istā. l. ꝛ tex. in. d. l. xxv. s. eo. nō obstat qꝛ lo-
quitur in simplici donatione: vt ex ṽbis eiusdē
patet: ꝛ extendere legē illam ad dotē vel dona-
tionē ob causam ad inducēdaꝫ leguꝫ correctio-
nē/ esset iniquū/ cū legum correctio sit euitādat
vt in. l. vnica. C. de inoffi. doti. in. ṽ. cū expediat/
de electio. li. vi. Itē inquantuꝫ dicit q talis me-
lioratio poterat reuocari/ nō fuit memor de di-
spositione tex. in. l. xvij. sup. eo. vbi disponit̃/ q
melioratio facta ex causa dotis vel donatiōis p
pter nup. nō pōt reuocari. Itē inquantū supplet
literaꝫ nr̃e legis dicendo/ q tenetur ꝯferre do-
tē tanto minus accipiendo constat dix̄isse ꝯtra-
riuꝫ veritati p istā. l. inquantuꝫ dicit: collaciō y
participacion. Nota verbū/ y participaciō: qū
dicat nō solū tenetur ꝯferre/ sed etiā tenetur di-
uidere/ ꝛ fratribus cōicare. Itē pbatur per. l.
nr̃aꝫ inquantū excipit casuꝫ qū filia cōtenta do-
te nō vult pr̄i vel mr̄i succedere: quo casu cense-
tur in dote meliorata: cū ergo sit casus spālis ꝛ
exceptus/ firmat regulaꝫ in contrariuꝫ. vt in. c.
qm̄. eaꝫ virg. de cōiugio lepro. Et sic per predi-
cta teneo p constanti q tex. i. d. l. xxvj. dūtaxat
loq̄tur in donatione simplici in qua filius taci-
te censetur meliorat⁹. Sed si eā sic intelligam⁹
tunc est penitus ꝯtraria nr̃e legi: nam dicimus
q filius cui facta est simplex donatio tacite vi-
detur illa melioratus: sed lex nr̃a disponit ꝯtra-
riuꝫ: imo q dos ꝛ donatio propter nup. ꝛ alie
donationes debent conferri ꝛ diuidi: si ergo d-
bent ꝯferri ꝛ diuidi tali⁹ filius nō censetur me-
lioratus/ igitur quid dicendū? Quapropter di-
catis/ q iste tex. inquātū dicit: y las otras dona-
ciones: debeꝫ exponi scꝫ similes ob causaꝫ. nā di-
cit/ q dos/ ꝛ donatio pͥpter nuptias/ q̄ sunt do-
nationes ob causam/ vt notatur per gl. ꝛ do. in
aut. ex testamēto. de colla. debent ꝯferri ꝛ alie
donationes: scꝫ similes ob causaꝫ: nō tū dona-
tiones simplices: qꝛ dictio/ ꝛ est repetitiua simi-
liuꝫ. vt est glo. valde notabilis q̄ in nr̃o proprio
casu idem exponit ꝛ declarat in. d. aut. ex testa-
mento. C. de colla. vbi dicit tex. ex testamento ꝛ
ab intestato cessat dotis ꝛ alioꝝ datorum colla-
tio. dicit gl. aliorū datorū: scꝫ similiū ob causaꝫ:
non tū simpliciū. ꝛ ita cōiter tenetur per do. ibi
maxime per alex. ꝛ est etiā gl. similis in. l. si fugi-
tiui. in glo. finali in prin. C. de seruis fugitiuis.
Et sic cōclusiue teneatis/ q filius hodie nō te-
netur ꝯferre donationē simplicē p. d. l. xxvj. in-
telligendo prout ibi dixi: sꝫ bene tenet̃ cōferre
dotem ꝛ donationē ob causaꝫ per istā. l. cū qua
ꝯcordat tex. in. d. aut. ex testamēto. C. de colla.
ꝛ ita teneatis. submittēdo me tū correctiōi vr̃e.
¶ In eadē. l. ibi: puesto q̄ sea durāte el matri-
monio. per istā l. corrigit̃ tex. in hoc puncto in.
l. dotis. C. de collā. ꝛ cōis cōclusio do. in. l. vnica.
C. de inoffi. doti. vbi conclusiue tenebatur/ q
filia durante matrimonio nō poterat cogi dotē
inofficiosam ꝯferre: ꝛ approbatur opinio soli⁹
pau. de ca. ꝯtrariū ꝯtra cōem opinionē tenētis.
¶ In eadeꝫ. l. ibi: en caso q̄ el que la dio podia
faser la dicha mejoria. Circa hoc qū hoc possit
fieri/ vel qū non/ vide q̄ late dicta fuerunt in. l.
xvij. sup. eo. ¶ In eadē lege ibi al tiēpo q̄ la di-
cha dote fue constituyda. contrarium dispōnit
tex. in. l. xxiij. supra. eo. quapropter p solutione
ꝛ concordia vide que ibi dicta fuerunt.
¶ Sed circa pͥmissa finaliter dubitat̃ si duob⁹
filijs fuit dos vel donatio propter nup. data q̄
volūt se abstinere ab hereditate pr̄na vel mater-
na: ꝛ vnusquisqꝫ vult esse content⁹ sua dote vel
donatione/ an possit hoc fieri. Circa qđ breuit̃
dic/ q aut vtriusqꝫ dos vel donatio simul iūcte
non excedunt suam legitimā ꝛ tertiaꝫ ꝛ quintā
partē bonoꝝ: ꝛ tunc poterit vnusquisqꝫ esse cō-
tent⁹ sua dote vel donatione p. l. nr̃aꝫ. aut exce-
dunt suam legitimam ꝛ tertiā ꝛ quintam: ꝛ tūc
videt̃ q ille cui primo fuit dos vel donatio da-
ta preferatur: per regulā. qui prior tp̄e/ potior i
iure vt in regula. qui prior. de regu. iuris li. vi.
maxie qꝛ in casu nr̃o interuenit traditio. ꝛ ideo
nō poterit reuocari ab illo/ cui primo fuit dona-
tio facta vł dos data. p ea q̄ dixi i. l. xvij. sup. eo.
ꝛ sic scđm hoc primus habebit meliorationem
tertij ꝛ quinti: de qua in hac lege ꝛ etiam suam
legitimā: scđs vero non poterit habere pͥterq̄ꝫ
suaꝫ legitimā/ ꝛ residuū dotis vel donatiōis re-
seruabit̃ alijs heredibus. econtra videt̃ q imo
ambo cōcurrant equaliter in melioratiōe: ideo
qꝛ qū duo fuerint meliorati in diuersis ꝯtracti-
b⁹: censet̃ vnusquisqꝫ meliorat⁹ pro medietate
vt in. l. cum hic status. §. pͥinam. in fine. ff. de do-
natio. inter virū ꝛ vxorem. ꝛ in. l. quotiens. C.
familie hercis: maxime propter equalitatē ser-
uandam iuxta tex. in. l. illud in fi. C. d colla. sed
mihi videtur q prima opinio ē verior: ideo qꝛ

in casu nostro nõ potuit melioratio reuocari a primo: cum iam esset ei facta traditio: et cũ esset melioratio ex causa dotis / vel donationis ppter nuptias / q̃ est causa onerosa: et ideo per secundam dotis constitutionem vel donationem nõ potuit sibi preiudicium generari / per ea que dixi in.l.xvij.supra eo. Per quod patet clara solutio ad iura contraria.

¶ Ley.xxx.

¶ La cera y missas y gastos del enterramiento se saquen con las otras mandas graciosas del quinto de la hazienda del testador, y no del cuerpo de la hazienda, aunque el testador mande lo contrario.

1 Impensa funeris debet deduci de quinta parte bonorum duntaxat / et etiam legata extraneis personis facta.
2 Si quintum bonorum non sufficiat ad omnia legata persoluenda / an tunc debeant p̃ius solui legata pia / q̃z non pia.
3 Que dicatur funeris impensa.
4 Que legata dicantur pia.
5 Si aliquis sit melioratus in tertio et quinto: et aliquis alius sit etiã melioratus in certa re; et istõ legatum particulare efficiatur caducum: vel p̃ non scriptum: vel alias inualidũ / an reuertatur ad heredes / vel ad melioratũ in tertio et quinto

1 In.l.xxx.nota ex ista.l. q̃ impensa funeris debet deduci de quinta parte bonorũ duntaxat: et etiam legata extraneis personis facta / et vltra quintã aliq̃d nõ debetur. quod intellige
2 verum / stantibus filijs legitimis et naturalibus vt in.l.ix.ti.v.et in.l.j.ti.vj.et in.l.vij.ti.xij.li.iii. foro.l.et dixi sup.in.l.xxvij.vel stantibus ascẽdentibus põt reliqui tertia pars bonorũ duntaxat: vt in.l.vj.sup.eo. Alias aũt non stantibus descendentibus vel ascendentibus legata relicta a testatore debẽtur vsq̃z ad consummationẽ toti⁹ hereditatis: cum tũc non reperiatur heres necessarius cui debeatur legitima. vt notatur in.l.fratres vel sorores.C.de inoffi.testa. descendentibus tñ põt vltra quintam tertiaz partem bonorum relinqui. vt in.l.xviij.et in.xix.supra eo.

2 ¶ Sed p̃io dubitatur si quintũ bonorũ nõ sufficiat ad oĩa legata p̃soluẽda / an tũc debeãt p̃imo solui legata pia / q̃z legata nõ pia. pro cui⁹ questionis intelligentia est presupponendũ / q̃ mortuo testatore / ãte oĩa dbet deduci es alienũ q̃r bona nõ dicuntur nisi illõ: qd super est / deducto ere alieno. vt in.l.subsignatuz.§.bona.ff.de verb.sig. de quo vide pau.de ca.et do.in.l.si quis seruuz.§.fi.ff.d lega.ij. Circa qd nota / q̃ dr̃ deberi illud q̃ testator fuit cõfessus deberi alicui p̃nti et acceptanti / vel absenti: et pro eo tabellio stipulans et acceptans / vt tenet bar.et doc.in.l. cum quis.§.codicillis.§.de lega.iij.et in.l.luci⁹ §.quisquis.el.ij.ff.de lega.ij. Item est presupponendum / q̃ quintum debet prius detrahi / quaz tertium: vt in.l.ccxiij.in.l.styli.d quo vide que dixi in.l.xxv.sup.eo. his sic prehabitis ad q̃stionẽ p̃missaz deueniẽdo breuiter dicatis / q̃ ante omnia debet deduci funeris impensa. vt in.l. in his cum duobus.l.seq.et in.l.pe.ff.de religio.et sumpti.fune.et in.l.xij.ti.xiij.par.j.

3 ¶ Scḋo circa p̃missa dubitatur q̃ dicatur funeris impẽsa. ad qd breuit̃ dic / q̃ quidq̃d fuerit erogatuz anteaq̃z corp⁹ sepeliatur / dr̃ funeris ĩpẽsa: vt in.l.ac si quis.§.funeris causa.et in.l.funeris sumpt⁹.ff.de religio.et sumpti.fune.et j.d. l.xij.ti.xiij.par.j. de quo vide pau.de ca.et do.in l.j.§.de ipensa.ff.ad.l falci. ex q̃ infertur / q̃ impensa facta in pulsatione cãpanaz.et in recõmẽdatione clericorũ / et in ductiõe corpis ad ecclãz et in apertura sepulture: et in missis / et cera / et in oblatiõib⁹ q̃ offeruntur / et ĩ vestib⁹ luctuosis dicitur impensa funeris. vt est glo. notabilis: et ibi ag.et do.in.l.si ex re.§.fi.in.gl.fi.ff.d stipu.seruoruz. sed cetera q̃ expendũtur / sepulto iaz corpore: nõ dicunt̃ impẽsa: vt puta ea q̃ reliquuntur promissis cantãdis vel trentanarijs dicẽdis per ea q̃ dicta sunt. ad quo bñ facit doctrina bar.in l.cuz quidã.ff.de annuis lega. Vnuz tñ est / q̃ si corpus sepeliat̃ de nocte / et postea in die seq̃nti anteaq̃z diuertatur ad extraneos act⁹ efficiantur obsequia / dr̃ impẽsa funeris / vt tenet cardinalis in clemẽ.duduz.in.§.veruz.in.iiij.q.de sepultu. ¶ Itẽ est notandũ / q̃ impensa facta causa infirmitatis est ante omnia deducenda / vt p bal.in.l.in restituẽda.C.de peti here.et p alex. in.l.fi.§.in computatiõe.C.de iure delibe. quẽ vide de materia.

¶ Sed posteaq̃z predicta fuerint detracta. p̃imũ debẽt deduci et solui legata pia. vt per bar.et pau.de ca.in.l.si quis seruuz.§.fi.ff.de lega.ij. 4

¶ Sz dubitat̃ q̃ legata dicãt̃ pia. ad qd breuiter dic / q̃ legatũ libertatis. vt p bar.et do.in.d. l.si q̃s seruuz.§.fi.de lega.ij. Itẽ legatus p anima. vt p gl.et do.in.l.si q̃s titio.ff.d lega.ij. Itẽ legatus alimẽtorũ pauperib⁹ relictuz. vt per gl. et do.in.l illud.C.de sacro san.ecclesi. De quo vide per bar.in l.stichum aut pamphiliũ.§.stipulatio.ff.de verbo.obli.et per Ias.in.c.si. qui fundum dare poss. Item legatuz relictuz causa dotis. vt in.l.cuz ita.§.mulier.ff.de cõditio.indebi 5

ti. De quo per Bar. z docto.in.l.j.ff.solu.matrimonio. Quod tamen est verum / quando est relictum ab extraneo/ secus si sit relictum a patre. vt per Bar.in.d.§.mulier. De quo etiam vide Bal.in.c.j.§.donare. qualiter feudum olim poterat alienari.z per Alex. in addi.ad Bar.in.d.§.mulier. De qua materia vide melius quam alibi per Bar. Bal. Cinum. Sal. Joan.fab.z docto.in.l.j.C.de sacrosan.ecclesie.z per Abb. in.c.quod autem.de peniten.z remissio. Item postquam predicta legata fuerint deducta/ deducentur alia legata non pia de quinta parte bonorum per istam.l. Quod tamen notabiliter limita/ nisi de mente testatoris appareat q voluit primo solui legata non pia/ quam legata pia; vt si post legata pia facta dixit aliorum bonorum meorum volo primo legata nõ pia detrahi. vel aliter appareat ex coniectura mente testatoris. vt per Bar. notabiliter. in.l. si quis seruum.§.fi.in fine.ff.de lega.ij.

¶ Tertio dubitatur si quis sit melioratus in tertio z quinto z alius particulariter in certa re z istud legatum particulare efficiatur caducum/ vel pro non scriptum vel alias inualidum: vtrum reuertatur ad heredes/ vel ad melioratum in tertio z quinto. Et dicatis q deuoluitur ad melioratum z non ad heredes. vt tenet Bar.in lege si.§.fi.ff.de auro z argen.lega.

¶ Ley.xxxj.

¶ Porque muchas vezes acaece que algunos porque no pueden, o porque no quieren hazer sus testamentos dan poder a otros que los hagã por ellos: y los tales commissarios hazen muchas fraudes y engaños con los tales poderes, estendiendo se a mas dela voluntad de aquellos que se los dan: por ende por euitar los dichos daños ordenamos y mandamos, q de aqui adelante el tal commissario no pueda por virtud de el tal poder hazer heredero enlos bienes del testador ni mejoria de tercio ni de quinto: ni desheredar a ninguno delos hijos, o descendientes del testador: ni los pueda substituyr vulgar, ni pupillar, ni exemplarmente: ni fazer les substitucion alguna de qualquier calidad que sea: ni pueda dar tutor a ninguno delos hijos, o descendientes del testador: saluo si el que le dio el tal poder para hazer testamento especialmente le dio el poder para hazer alguna cosa delas susodichas en esta manera el poder para hazer heredero nõbrando el que da el poder por su nombre a quien manda que el commissario haga heredero, y en quanto alas otras cosas, señalando para que le dr el poder: y en tal caso el commissario pueda hazer lo que especialmente el que le dio el poder señalo y mando, no mas.

1 Commissarius potest testare nomine defuncti/ etiam si iam sunt preteriti plures anni/ dum tamen nomen heredis sit per defunctum expressum/ alias secus.

2 Commissarius non potest facere exheredationem/ nec meliorationem/ nec substitutionẽ/ nec dare tutores testamẽtarios: nisi ad hoc habeat particulare z speciale mandatum.

3 Mulier an possit esse commissaria.

4 Si maritus dedit vxori potestatem testandi pro eo: si viuat luxuriose/ vel cõtrahat secundas nuptias/ an per hoc videatur reuocata sibi ptãs.

5 Commissarius an possit alteri delegare potestatem testandi sibi a defuncto datam.

6 Commissarius an possit variare meliorando vel instituendo vnum: z postea reuocando illam meliorationem vel institutionem meliorare vel instituere alium.

7 In casu huius legis an sufficiat q testator declaret nomen heredis vel legatarij per nomen valde notũ / licet non exprimat nomen propriũ.

Si testator expressit nomen pprium/ tñ non apposuit vbũ istituo vel lego vl instituas an sufficiat 8

An habeat locũ ius agendi ad supplementũ cõtra testamentum factum per commissarium. 9

Que solẽnitas reqratur in cõmissaria pcedẽda 10

In.l.xxxj. Nota primo ex ista.l. q cõmissarius potest testari nomine defuncti: dũ tñ nomen heredis vel legatarij sit per defunctum expressum/ alias contra. Qd procedit etã si iam sit preteriti plures anni a tempore q fuit sibi potestas testandi concessa: dũ mõ ille qui talem potestatẽ concessit/ illã non reuocauerit/ vel si nõ fecit aliud testamẽtum per qd videatur eandẽ potestatem reuocare vt in.l. sancimus.C.de testa: vide.l.xxxiij. infra eo. z cum dispositione nre legis cõcordat tex.in.l.vj.ti.v.li.iij.foro.l.de qua materia vide tex.z do.in.l.captatorias.C.de testa.milit. z in.l.captatorias.ff.de heredibus institue.z late per Specu.in titu. de instrumentorum editio.§.nunc vero aliqua. 1

¶ Scdo nota ex ista.l.q cõmissari9 non põt fa 2

cere exheredationem / nec meliorationem / nec
substitutionem / nec dare tutores testamenta-
rios / nisi ad hoc habeat speciale mandatum.
3 ¶ Sed circa premissa primo dubitatur vtrū fe
mina possit esse cōmissaria. Et videt ꝙ non: qꝛ
ptās que datur alicui ad testādum / dr procura-
torium mandatū: ꝛ pcurator dicit qui negotia
aliena nomine dn̄i gerit vt in.l.j.ff de procura:
sed mulier non pōt esse pcuratrix: vt in.l.alienā
C.de procu.ergo nec commissaria. Itē tutela ꝛ
cōmissaria equiparātur. vt per glo. ꝛ do.in.l.tu
tela plerūꝙ.ff.d tute. Sed femina nō pōt esse
tutrix: vt in.d.l.tutela.ꝛ in l.j.C.qn̄ mulier offi
cio tute ergo videtur ꝙ non possit esse cōmissa-
ria. Sꝫ hoc non obstante ɔtrariū credo verius
imo ꝙ femina possit esse cōmissaria / ꝛ primo p
glo.notabilē in.l.vna.§ pro scdo.in parte apud
eos / ibi vel ibi electa fuit mater vt ministra.C.
de cad.tollen.vbi dicit / ꝙ femina pōt esse mini
stra ergo cōmissaria. Item facit tex.in.c.quin-
tavallis de iure iuran.vbi notat / ꝙ femina pōt
esse arbitrix.ergo pōt esse cōmissaria iuxta no-
tata in.l.j.ff.de lega.ij. Itē facit tex.in.l.a filio.
ff.de alimē.ꝛ ciba.lega.vbi disponit / ꝙ femina
pōt esse executrix testamenti ergo bene pōt esse
cōmissaria. Et ista conclusio est de mente bar.
ibi.in.j.co.ꝛ idem tenet jo.lupi de pala.rube.in
sua repe.fo.xl.in.iij.co.in versi.ex istis aliq̄ au-
dēt: ꝛ ad primū fundamentū p ɔtraria adductū
rn̄detur / ꝙ licet verū sit ꝙ femina nō possit esse
pcuratrix: illd̄ est verū quo ad iudicia: vt i d.l.
alienā. Secus tn̄ est quo ad negotia qꝛ tunc be
ne pōt esse procuratrix: vt in.l.sed si quis.§.pu.
ff.de institoria. Ad scdm̄ fundamentū respōde-
tur / ꝙ non per omnia sunt similia cura ꝛ cōmis-
saria / vt de se patet: remanet ergo vera conclu-
sio / ꝙ femina potest esse commissaria.
4 ¶ Scdo dubitat si maritus dedit sue vxori po
testatē testādi p eo / si talis vxor viuat luxurio-
se an per hoc videat sibi ptās reuocata. Et di-
catis ꝙ sic: vt tenet jo.de imo.ꝛ alex.in.l.cū qui
ita.§.qui sibi aut filio.ff.de verbo.obliga.ꝛ tunc
habebit locū dispositio tex.in l.xxxiij.in fine.in
fra eo. Qd̄ est verū / nisi luxurietur per vim sibi
illatam.vt per abb.in.c.ij.de conuer.coniug.ꝛ
bal.ꝛ ange.in l.j.§.remouet.de postulando. Sꝫ
si nō viuat luxuriose / sꝫ contraxit scdm̄ matrimo
niū an per hoc videat sibi ptās reuocata ꝛ bar.
in.d.l.a filio tꝫ ꝙ non / ꝛ idē tenet bal.i.auth.
eisdē penis in fine.C.de scdis nup.ꝛ alex.ꝛ do
cto.l.d.§.qui sibi aut filio.ideo qꝛ mutauit statū
in melius.ꝛ idē tenet jo.de imo.in.c.raynūcius
de testa.ꝛ bal.in.l.hūitatis in viij.co.in fi.in vsi
cu.quero ergo an mater.C.de impube.ꝛ aliis.
Sꝫ contrariū tenet bar.ang.rapha.pau.de ca.
alexan.ꝛ do.in.l.ex facto.ff.de vulgari ꝛ pupi.
substi.ꝛ ideo cogita.
¶ Tertio dubitat / vtrū cōmissarius possit alte 5
ri delegare potestatē testādi sibi a defuncto re-
lictā vel datā. Et videtur ꝙ sic: qꝛ talis cōmissa
rius censetur procurator ad negotia: ꝛ procura
tor ad negotia potest aliū substituere: vt in.l.si
procuratorē.§.j.ff.mandati. sed hoc nō obstāte
ɔtrariū credo verius imo ꝙ talis cōmissarius
non possit aliū substituere.per tex.in.c.si.§.j.de
officio delega.vbi disponitur / ꝙ quādo alicui
cōmittitur nudum ministerium / non pōt aliū
substituere: ꝛ ꝙ cōmissaria sit nuduꝫ ministeriū
probat per tex.in.l.si quis titio.ff.de legatis.ij.
Itē facit tex in.c.tua de testamen. vbi disponit
ꝙ executor debet per proprias manꝰ exequi / ꝛ
non alteri substituere / vel delegare. Nō obstat
fundamentū pro primo parte adductū: qꝛ illud pro
cedit qn̄ generaliter est pcurator ad oīa secꝰ si
ad vnā rem tn̄: vt est in casu nr̄o vt notatur in.
d.§.j.legis si procuratorē ꝛ hoc est etiaꝫ de men
te huius.l. Qd̄ intellige verum: nisi habeat spe
cialē ptātē delegandi talē factionem testamēti.
¶ Quarto dubitatur / vtrū cōmissariꝰ possit va 6
riare meliorando vel instituendo vnū ꝛ postea
reuocando illam meliorationē vel institutionē
meliorare vel instituere aliū. Et dicatis ꝙ non
vt est tex.in.l.huiꝰmodi.§.stichū.ff.de lega.j. p
qua conclusione est etiā hic tex.in quantū dicit /
ꝙ defunctus hoc specialiter declaret.si ergo de-
functus hoc debet declarare / infertur ꝙ cōmis
sarius non potest variare. Pro qua etiā conclu
sione est tex.in.l.xxxv.infra eo. Quod procedit
etiam si talis cōmissarius reseruasset in se pote- 1
statem variandi.vt in.d.l.xxxv.infra eo.
¶ In eadē.l.ibi / nombrando el q̄ da el poder 7
por su nombre. Circa hoc ꝛ quinto dubitat an
sufficiat ꝙ declaret nomen heredis vel legata-
rij per nomen valde notum / licet non exprimat
nomen proprium. Et credo ꝙ sic per gl.in.l.hac
consultissima in parte / ꝛ iudicia.C.qui testa.fa
cere poss. De q̄ vide late per doc.in.l.quotiens.
§.si qui nomen.ff.de here.instituen.ꝛ in.l.j.ff.
de libe.ꝛ posthu.
¶ Sexto circa p̄missa dubitatur si defunctꝰ ex 8
pressit nomen propriū / tn̄ non apposuit verbum
heres vt qꝛ dixit: doy poder o Pedro pa hazer
mi testamento / y quiero que haga a Sācho nō
tn̄ dixit heredero / vtrū cōmissarius virtute ta-
lis cōmissionis possit Sanciū instituere. Et di-
catis ꝙ sic / si constat ꝙ voluit Sancium esse he
redem per tex.in.l.errore.C.de testamentis.
¶ Septimo dubitatur vtruꝫ cōpetat ius agen 9
di ad supplementū contra testamentū factū per
cōmissariuꝫ si alicui filio dedit minus legitima

sua secundum formam tex. in lege omni modo. C. de inofficio. testa. Et dicatis q sic per glosam notabilem in lege. Humanitatis. in parte legitima. C. de impube et alijs substi.

¶ Octauo dubitatur que solennitas requiratur in commissaria concedenda. De quo vide que dicam in lege.xxxix.infra eo.

¶ Ley.xxxij.

¶ Quando el testador no hizo heredero, ni menos dio poder al commissario que lo hiziesse por el ni le dio poder para hazer alguna cosa de las dichas en la ley proxima, sino solamente le dio poder para que por el pueda hazer testamento, el tal commissario: mandamos que pueda descargar los cargos de consciencia de el testador que le dio el poder: pagando sus deudas, y cargos de seruicio, et otras deudas semejantes: y mandar distribuyr por el anima del testador la quinta parte de sus bienes que pagadas las deudas montare: y el remanente se parta entre los parientes que vinieren a heredar aquellos bienes ab intestato: et si parientes tales no tuuiere el testador: mandamos que el dicho commissario dexando le a la muger del que le dio el poder lo que segun leyes de nuestros reynos le puede pertenecer, sea obligado a disponer de todos los bienes del testador por causas pias et prouechosas a la anima del que le dio el dicho poder: et no en otra cosa alguna.

I N l.xxxij in princ. De materia huius legis vide tex. in lege.vj.titu.v.lib.iij foro leg. ¶ In eadem lege ibi: lo que segun leyes de nuestros reynos. De quibus in lege.ij. et in lege.iij. infra eo. et in authen. preterea. C. unde vir et vxor. et in lege.vij.titu.xiij.par.vj. De quo vide Joan. Lupi de Pala. Rube. in sua repe. folio. xxviij.in.iij.co.

¶ Ley.xxxiij.

¶ El commissario para hazer testamento, o mandas, o para declarar por virtud del poder que tiene lo que ha de hazer de los bienes del testador no tenga mas termino de quatro meses si estaua al tiempo que se le dio el poder en la ciudad, o villa, o lugar donde se le dio el poder: et si al dicho tiempo estaua absente, pero dentro destos nuestros reynos, no tenga ni dure su poder mas de seys meses: et si estuuiere fuera delos dichos reynos al dicho tiempo, tenga termimo de vn año, y no mas: et passados los dichos terminos, no pueda mas hazer que si el poder no le fuera dado: y vengan los dichos bienes a los que los hauian de hauer muriendo el testador abintestato. Los quales terminos mandamos que corran al commissario aun que diga y alegue que nunca vino a su noticia que el tal poder le hauia sido dado: pero lo que el testador le mando señalada y determinadamente señalando la persona del heredero, o señalando cierta cosa que hauia de fazer el tal commissario: mandamos que en tal caso el commissario sea obligado a lo hazer: et si passado el dicho termino no lo hiziere, que sea hauido como si el tal commissario lo hiziesse, o declarasse.

¶ Ley.xxxiiij.

¶ El commissario por virtud del poder que tuuiere para hazer testamento, no pueda reuocar el testamento que el testador hauia hecho en todo ni en parte: saluo si el testador especialmente le dio poder para ello.

I N l.xxxiij. Nota ex ista lex, q commissarius potest vti commissaria sibi data infra terminum quattuor mensium, si est presens in ciuitate, vel loco, vbi commissaria fuit sibi commissa. et si est absens, dum tamen stet in hoc regno infra terminum sex mensiu. et si stat in alio regno, infra anum: postea vero non poterit tali commissaria vti. Et istud tempus currit tam scienti quam ignoranti. Et si commissarius infra istud tempus non instituerit heredem per defunctum nominatum, vel legatarium, habetur pro instituto mediante dispositione huius legis, que ad hoc est notabilis. De qua materia vide tex. et docto. in.l.j.ff. de legatis secundo. Et que dixi in lege.xxxj.supra eo.

vt est tex. notabilis in.l. heres percepto fundo. ff.ad trebellia.

8 ¶ Septimo dubitaẽ / si duo fuerunt meliorati quoꝝ vnus moriaẽ viuente patre vel matre meliorante / an eius pars siue portio accrescat alteri cũ meliorato. Circa quod breuiter dic ꝙ aut isti meliorati fuerunt coniuncti re ꝛ verbis / vel re tantum / vel verbis tantũ: aut oĩo disiuncti. In primo casu qñ fuerint cõiuncti re ꝛ v̄bis: videtur dicendũ ꝙ portio mortui accrescat cõiuncto cõsocio ꝑ tex. in.l. plane.§ si duobus.ff.ð lega.j.ꝛ in.l.meuio in pri.ff.de lega.ij.ꝛ in.l.re cõiuncti.ff.de lega.iij.ꝛ in.l. vna.§. in primo.ꝛ.§. ꝓ scdo.C.de cadu.tollẽ.ꝛ in.§ si eadẽ.insti.ð lega.ꝛ i.l.xxxiij.ꝛ in.l.xxxiiij.in ti.tĩ.ix.par.vj.vbi disponitur / ꝙ portio ðficiẽs accrescit cõiuncto Sed ecõtra videẽ ꝙ nõ accrescat ꝑ tex. in.l.huiusmodi.§.titio.ꝛ in.l.si duob⁹.in pn.ꝛ in.l.plane.§.si cõiunctim ff. de lega.j.ꝛ in.l.si titio.ꝛ ei ff.de lega.ij.ꝛ in.l.mulieri.ff.de cõditio.ꝛ demonstra.vbi disponitur / ꝙ portio deficiẽs nõ accrescit cõiuncto: ꝛ ideo ꝓ cõcordia pono regulã cũ limitationib⁹. Et sic regula affirmatiua / ꝙ portio meliorationis deficiens accrescit coniuncto per iura pro prima parte adducta: siue sit cõiunctus re ꝛ verbis: siue re tantum / siue verbis tantum. Que regula primo debet intelligi vera: qñ melioratio ðficit oĩno in persona collegatarij / sec⁹ tñ est qñ melioratio mero iure valet in ꝑsonã collegatarij ꝫ auferaẽ ab eo tãq̃ ab idigno qꝛ tũc nõ accrescit cõiuncto imo applicatur fisco: vt in.d.l.si titio ꝛ ei.ff.ð leg.ij. De q̃ vide jo. fa.i.§.si ead.res.insti. ð lega.ꝛ bar. i.d.l. huiusmodi.§.si titio.ꝛ.i.d.l.re cõiũcti. Scdo limita.qñ collegatari⁹ admittiẽ iure retẽtionis: puta qꝛ tibi ꝛ mihi fuit prelegata res mea per viã meliorationis: nam tunc debeẽ tibi estimatio medietatis: cũ ergo ꝑ viã retẽtionis retineo rẽ meam ꝛ mihi aliquid ex huiusmodi legato non debetur: vt in.§.si rem.instit.de lega. ꝛ in.l. cetera.§.j.ff.de lega.j. Quod intellige ꝛ declara vt per tex. in.§.si res aliena.ꝛ in.§.si cui fundus.institu.de lega.ꝛ ibi dimidia pars mihi legata non accrescit. per tex. in.d.l.huiusmodi.§.si titio. ¶ Tertio limita quãdo collegatarius melioratus speratur admitti: licet de presenti nõ admittatur. vt quia posthumus existens in vtero fuit cum alio melioratus quo casu portio posthumi ꝫ adhuc nõ sit in rerũ natura / nõ accrescit cõiuncto. vt est tex. in.d.l.si duob⁹. in prin. de quo vide bar. in.d.l.re coniuncti. ¶ Quarto limita quando collegatarius admittitur ð iure speciali contra volũtate meliorationẽ facientis: vt qꝛ fuit facta melioratio filie ꝛ filio si filia matrimoniũ non cõtrahat / nam cõtracto matrimonio filius contra voluntatẽ defuncti vel nõ defuncti meliorationem faciẽtis tñ nõ accrescit sibi portio sororis meliorate: vt est tex. in.d.l. mulieri.ð cõdi.ꝛ demõstra. De quo vide ibi bar.ꝛ docto. ꝛ bar. in.d.l.re cõiuncti. in.ix.co. ¶ Quinto limita / qñ collegatari⁹ põt capere relictũ ð equitate ꝫ sit incapax de rigore iuris: vt qꝛ fuit ꝑlegatũ relictũ filio ꝛ seruo sine libertate: nã cũ nõ valeat in personã serui de rigore iuris / valet tñ ð equitate: ꝛ illa eq̃tas facit / ꝙ portio illi⁹ serui nõ accrescat filio. vt est cas⁹ in.d.l.plane.§. si cõiunctim.de lega.j. De q̃ vide ibi bar. ꝛ bar. in.d.l. huiusmodi.§.si titio.ꝛ i.d.l.re cõiuncti.ð lega. iij. ¶ Sexto limita / qñ legaẽ mihi ꝛ seruo vel filio meo eadẽ res: ꝛ ego repudiaui ꝑtem meaꝫ ꝛ volo partẽ seruo meo legatam: qꝛ alia pars repudiata nõ accrescit seruo / ꝛ ꝑ cõsequẽs mihi vt in.d.l. si mihi pure.ff.de lega. scdo. de quo vide bar.ꝛ do. in.d.l.huiusmodi.§. si titio.ꝛ in.ꝓ. l.re cõiuncti.ꝛ Jo.fa. in.d.l.si eadẽ res. ¶ Septimo limita / qñ melioratio esset facta ðñtaxat ob causam reiterabilẽ / puta ratione alimentoꝝ qꝛ tunc nõ haberet locũ ius accrescẽdi / vt tenet bar. in.d.l.re cõiũcti i.ix.co. ¶ Octauo limita qñ fuit dat⁹ substitutus predictis melioratis ꝑsonis / qꝛ substitutus excludit cõiunctũ. de quo vide per bar. in.d.l.re cõiuncti. Iteꝫ si sunt plures coniuncti / an vnus preferatur alteri vide tex.ꝛ ibi late per bar. in.d.l.re coniuncti.ꝛ.i.§.si eadẽ res.insti ð lega. Itẽ quis dicatur cõiunct⁹ re ꝛ verbis / vel re tantuꝫ / vel verbis tñ. vide ꝑ tex. ꝛ ibi bar. in.d.l.re coniũcti.ꝛ in.d.§. si eadẽ res. insti.ð lega. ¶ In scdo casu ꝑncipali qñ fuerũt oĩo.disiuncti / vt qꝛ in diuersis reb⁹ ꝛ diuersis orationib⁹ fuerunt meliorati / dicatis ꝙ nõ habet locũ ius accrescendi. vt est casus in.l. si sub conditione.ff.quibus modis vsusfructus amittatur. Quod limita vt per Alex. in l. si plurib⁹. §.si coniũcti. in.ij.col.ff.de lega.j. Iteꝫ nota ꝙ coniunct⁹ / cui accreuit portio coniũcti tenetur ad grauamẽ impositum in ꝑdicta melioratione vt notatur per bar.ꝛ docto. in.d.l.re coniuncti ꝛ docto. in.l.vna.§.in primo.ꝛ.§.pro secundo ꝛ §.in nouissimo.C.de cadu.tollẽ.et in terminis nostris tenet expresse doctor segura in.d. repe. l.vnũ ex familia.fo.x.in.iij.co.in versiculo quarta conclu.et in ver. quinta conclu.ff.de lega.ij.

¶ Ley.xx.

¶ Los hijos, o nietos del testador no puedan dezir que quieren pagar en dinero el valor del tercio ni del quinto de mejoria que el testador ouiere hecho a alguno de sus hijos o nietos: o q̃ndo mejorare en el quinto a otra persona alguna sino q̃ en las

cosas que el testador ouiere señalado la dicha mejoria del tercio τ quinto: o quando no lo señalo, enla parte dela hazienda que el testador dexare sean obligados los herederos a gelo dar: saluo si la hazienda del testador fuere de tal calidad que no se pueda conuenibleme͂te diuidir: que eneste caso mandamos que puedan dar los herederos del testador al dicho mejorado, o mejorados el valor del dicho tercio τ τ quinto en dineros.

1 Melioratus an debeat precise habere meliorationem de rebus paternis vel maternis: vel compellatur recipere pretium siue valorem meliorationis.

2 TEx.l.xx. Nota ex ista.l. ꝙ melioratus debz habere meliorationem in rebus sibi pro melioratione assignatis; vel q̄n melioratio nō fuit in certis rebus assignata, habebit eandē de rebus meliorationē facientib⁹, τ nō cogit̄ recipere pretium siue valorem meliorationis si nō vult 1 preterq̄ si hereditas cōmode diuidi nō posset. Et idem disponit tex. in.l. ad officiū.C. cōi diuidundo τ in.§. eadem quidem. in versiculo 2 ꝙ si commode. vbi ponuntur exempla de hoc. Insti. de offi. iudi. τ in.l. ñ. titul. xv. par. vj. τ in 3 .l. ij. titu. iiij. lib. iij. foro. l.

¶ Ley. xxi.

¶ Mandamos q̄ el hijo, o otro qualquier descendiente legitimo mejorado en tercio, o quinto de los bienes de su padre, o madre, o abuelos: que puedan, si quisierē repudiar la herencia de su padre y madre, o abuelos, τ aceptar la dicha mejoria: con tanto que sean primero pagadas las deudas del defuncto, τ sacadas por rata dela dicha mejoria las que al tiempo dela partija parecieren: τ por las otras que despues parecieren sean obligados los tales mejorados a las pagar por rata dela dicha mejoria como si fuessen herederos en la dicha mejoria de tercio y quinto: lo qual mandamos que se entienda ora la dicha mejoria sea en cosa cierta, o en cierta 1 parte de sus bienes.

1 Melioratus in tertio, τ quinto, vel in tertio vel in quinto tantū pōt acceptare meliorationem τ repudiare hereditatem ei⁹ qui eum meliorauerit.

2 Melioratus tenetur soluere debita pro rata.

3 Melioratus in vsufructu tertie vel quinte partis bonorum tenetur soluere debita pro rata.

1 TEx.l.xxi. in prī. nota primo ex ista.l. ꝙ melioratus in tertio, τ quinto, vel in tertio, vel quinto tantū pōt petere τ acceptare meliorationem, τ repudiare hereditatē eius, q̄ eum meliorauerit: τ in hoc cōcordat tex. in.l. q̄ filiab⁹.§.fi.ff. de lega.j. τ in auth. vñ si parens.C. d̄ in officio. testa. τ in.l. cū responso.C. de legatis τ in.l.ij. tit. ix. par. vj. Qd̄ est verū, nisi melioratio fuerit relicta hac cōditiōe: vt meliorat⁹ nō possit hereditate repudiare: vt tex. in. d.l. ij. tit. ix. par. vj. Itē fallit in herede tributariū, q̄ nō potest accipere meliorationē: τ repudiare hereditatem: vt est casus vnicus τ ibi Bar. τ do. in.l. heredes.C. de omni agro deserto. li. xj. de qua materia vide per doct. in.l. qui se patris.C. vñ de liberi.

¶ In eadē lege ibi: y sacadas por rata. Nota 2 ij. ex ista.l. ꝙ meliorat⁹ tenet̄ soluere debita p rata. τ sic nota, ꝙ prelegatū nō affert merū lucrū, per quod corrigitur tex. in.l. si quis seruum §.fi. cum.l. seq. ff. de lega. ij. τ in.l. ex facto. la. ij. §. vnde scio. ff. de here. insti. τ in.l. si hereditatē ff. manda. τ in.l.j.C. si certum peta. vbi disponitur, ꝙ p̄legatū affert merū lucrū. De quo vide aliquid p̄ docto. de Segura in repe.l. vnum ex familia. so. vñ. in. fi. co. ff. de lega. ij.

¶ Sed dubitat̄, vtrū p̄dicta cōclusio habeat 3 locum, etiam si filius sit melioratus in vsufructu tertie vel quinte partis bonorū, taliter ꝙ teneatur soluere debita p rota. τ bar. in.l. fi. ff. de vsu fructu legato tenet ꝙ non. Sed certe bart. dicit veritatem, attenta dispositione iuris ciuilis. Sed hodie per istam.l. contrarium credo verius: maxime cum lex ista loquatur generaliter, τ cum sit eadem ratio.

¶ Ley. xxij.

¶ Si el padre, o la madre, o alguno de los ascendientes prometio por contracto entre viuos de no mejorar a alguno de sus hijos descendiētes, τ passo sobre ello escriptura publica: en tal caso no pueda hazer la dicha mejoria de tercio ni de. v. τ si la

bisiere, que no vala. Y assi mismo mandamos que si prometio el padre, o la madre, o algunos delos ascendientes de mejorar a alguno de sus hijos, o descendientes en el dicho tercio y quinto por via de casamiēto, o por otra causa onerosa alguna: que en tal caso sean obligados a lo cumplir y hazer: z si no lo hizieren, que passados los dias de su vida la dicha mejoria, o mejorias de tertio z quinto sean auidas por fechas.

1 Ascendentes si promiserunt non meliorare descendentes, tenentur hoc adimplere.
2 Ascendentes si promiserunt non meliorare filium vel filiam an possint meliorare nepotem vel non.
3 Ascendens si promisit meliorare filium vt meliorem consequatur vxorē, vel promisit meliorare filiam vt meliorem consequatur maritum z pactus est cum filio vel filia vt eum liberet a predicta obligatione vel melioratione, an per hoc fiat preiudicium filio vel filie taliter, quod melioratio censeatur reuocata vel inualida.
4 Ascendentes si promiserunt meliorare filium vel filiam ex causa onerosa tenentur hoc adimplere: quod si non adimpleuerint post mortem eorum talis filius vel filia habetur pro meliorato mediante dispositione huius.l.

1 In.l.xxij. in prin. Nota ex ista.l. quod si ascendentes promiserunt non meliorare descendentes, tenentur hoc adimplere, taliter quod melioratio in contrarium facto erit nullius momenti. quod intellige verum preterquam si primo alicui iam esset facta melioratio irreuocabilis: per ea que dixi in.l.xvij. supra eo.
2 ¶ Sed circa premissa primo dubitatur. si ascendentes promiserunt non meliorare filium vel filiam an possint meliorare nepotē vel neptē. circa quod dic, quod aut fuit dictum, quod possint nepotes meliorare vel nō meliorare z tunc nulla est dubitatio per ea que dixi in.l.xxiij. supra eo. aut non fuit hoc dictum, sed simpliciter promiserunt nō meliorare filium vel filiam nō facta mentione de nepote: z in hoc consistit difficultas. Et primo videtur quod possint talem nepotem meliorare: ideo quia appellatione filiorum in materia odiosa nepotes nō comprehenduntur vt in.l. liberorum z in.l. filij appellatione. ff. de verbo signi. z in.§. si.insti. quod dare in to. poss. sed hoc nō obstāte contrarium credo verius quia quando est eadem ratio etiam in materia odiosa appellatione filiorum comprehenduntur nepotes vt in.l. senatus. ff. de ritu nuptia. z in.d.l. liberorum. z ita tenet Jo. Fa. in.§. si quis filiabus insti. quod testamen. tuto. dari poss. Item quia quando constat de voluntate disponentis, z est eadē rō. appellatiōe filiorum comprehenduntur nepotes. vt in.d.l. liberorum in versi. sed z papirius. Sed in casu nostro est eadem ratio: z constat quod ille qui promisit non meliorare filium nō habuit animum meliorandi nepotem: maxime in preiudicium tertij: cum maiorem dilectionem habeat erga filium quam erga nepotes: vt notatur in.l. cum auus. ff. de condi. z demonstra. z in.l. cum acutissimi. C. de fideicō. z in.l. generaliter. §. si. C. de institu. z substi. de quo per glo. z doc. in.l. gallus.§. quidam recte. ff. de libe. z posthu. 1
Item quia appellatione filiorum etiam in materia odiosa quando hoc euenit ex natura contractus conuentionalis comprehenduntur nepotes: maxime cum in eis quod sequentes in gradu vltra filios comprehendantur. vt tenet sal. in.l.ij. in.xxvj.q. in fi. C. de iure emphyteo. sed in casu nostro hoc euenit ex natura contractus: quia talis pater vel mater per contractum se obligauit non meliorare ergo z c.
Item quia appellatione filiorum quando profertur a contrahentibus comprehenduntur nepotes: quia debet fieri interpretatio contra eum qui protulit verba contractus: ne possit ab illo contractu aliquo modo discedere. vt in.l. veteribus. z ibi gl. z do. ff. de pactis z tenet bar. in.d.l. liberorum. Item quia debemus coniecturare rationē naturalē que potuit mouere contrahentes: z secundum illam possumus z debemus extendere ad nepotes. Nā certum est quod ratio naturalis ita viget in nepote sicut in filio. ergo z c. vt tenet Bar. in.l. maximum vitium. C. de libe. pte. z in.l. scire oportet. ff. de excusatio. tuto. z Cinus in.l. nō dubium. C. de legi. z Abb. in terminis nostris in consilio.lxxix. in.ij. parte consiliorum. 1
¶ Secundo dubitatur. si ascendens promisit meliorare filium: vt meliorē consequatur vxorē: vel promisit meliorare filiam: vt meliorē consequatur maritum: z pactus est cum predicto filio vel filia, vt eum liberet a predicta obligatione vel melioratione z filius vel filia tali modo eum liberet, an per hoc fiat preiudicium meliorationi, taliter quod censeatur inualida vel reuocata. Circa quod breuiter dicas quod aut talis filius vel filia iurauit non petere tales meliorationes, z tenetur seruare iuramentum: vt in auth. sacramenta puberum. C. si aduersus vendi. z in.c. quāuis pactum. de pactis. li.vi. z ita tenet in terminis specu. in ti. de pactis z trāsactio. §.j. z Joā. fa. in.l. cum non solum. in.iiij. co. C. de bonisque libe. z Cinus z Alex. z do. in.l. pactum quod dotali. C. de pactis. cum istud sit pactum de non succedendo, quod non reprobatur imo approbatur a iure: vt notatur in.d.c. quamuis pactum. z in 3

l.fi. C. de pactis. cũ simi. l. aut nõ iurauit. et tunc bal. i. l. cũ archimedorã. in vſ. vlteri⁹ q̃ro. C. vt in poſ. lega. ſentit ꝙ talis melioratio ſit inualida/ cũ talis pr vel mr non habuit animũ meliorãdi: et dicit ꝙ iſto caſu pmittit dol⁹ maxie cũ nõ poſſit dici doluꝫ fieri filio cõſentiẽti: qꝛ ſcienti et volẽti nõ ſit fraus. vt in r'la ſciẽti. de reg. iuris li. vſ. et pro hoc facit tex. in. l. qd ſcitis. C. de bonis q̃ libe. vbi notat p Jo. fa. p tex. ibi ꝙ pactũ tali modo factũ valet i ſu preiudiciũ filij. Jtẽ facit tex. ĩ ſuis terminis in. l. pactũ qd dotali. C. d pactis. vbi diſponit ꝙ tale pactũ nõ valet i piudiciũ pr'is/ cũ p eũ auferat ſibi libera facultas teſtãdi: l ei⁹ tñ fauorẽ bñ valet. Sꝫ i caſu nr̃o vtitur ei⁹ fauor ergo et c. et ita in terminis nr̃is tꝫ Jo. fa. i. l. fili⁹. ſ. de pactis. vbi refert dinũ et Jo. andre. ita etiam tenere. et idẽ tenet in terminis Specu in ti. de pactis et tranſa. in. ſ. j. et cin⁹ in l. pactũ. C. de colla. de quo tñ vide diſtinctionẽ bar. in. l. ñ. in verſi. iiij. eſt videndũ: et ibi do. C. de pactis. et Jo. fa. ibi: et geor. natan in repe. c. quãuis pactũ. de pactis. li. vſ. et in pposito vide notabilem et quaſi ſimilem queſtionẽ p mon taluuꝫ in. l. fi. in pte et otorgare. ti. xſ. li. j. foro. l.

¶ Jn eadem lege ibi y ſino lo fizieren nota ex iſta. l. ꝙ ſi aſcendentes pmiſerunt meliorare dſcẽdentes ex cauſa onoroſa/ tenentur hoc adimplere: qd ſi nõ adimpleuerint eis mortuis deſcẽdẽtes habebũtur pro melioratis ex diſpoſitiõe huius l. per qd corrigitur tex. in l. pactum qd dotali. C. de pactis. et notata p bal. in. l. cum archimedorã. C. vt in poſſ. lega. et per alex. in. l. pactum. in ñ. C. de colla. intellige tñ concluſionẽ nr̃e legis eẽe veram/ pretereqꝫ ſi primo alteri eſſet melioratio irreuocabilis facta/ per ea q̃ dixi in. l. xvij. ſupra eo. et de quo vide ibi.

¶ Ley. xxiij.

¶ Quando el padre o la madre por contracto entre viuos, o en otra poſtrimera voluntad hiziere a alguno de ſus hijos, o deſcendientes alguna mejoria del tercio de ſus bienes, que la tal mejoria aya conſideracion a lo que ſus bienes valieren al tiẽpo de ſu muerte, et no al tiempo que ſe hizo la dicha mejoria.

1 Melioratꝰ debet habere meliorationẽ d bonis q̃ ſtãt tpe mortis/ et nõ de bonis q̃ ſtabant tpe quo melioratio fuit facta.

1 L. xxiij. nota ex iſta. l. ꝙ melioratꝰ nõ debet habere melioratiõnẽ de bonis q̃ ſtant tpe quo melioratio fuit facta/ ſꝫ duntaxat et bonis q̃ ſtãt tpe mortis illius q̃ fecit meliorationẽ ex q̃ infert/ ꝙ ſi tpe mortis ſtãt plura bona qꝫ ſtabãt tpe meliorationis melioratꝰ habebit maiorẽ meliorationẽ: et idẽ econtra ſꝫ cõtra hoc eſt tex. l. l. xxix. ſ. eo ibi dõ dicit: aueido oſideracio al valor d los bienes dl q̃ dio / o prometio la dhã dote al tpo q̃la dhã dote fue cõſtituida. vbi expſe diſponit: ꝙ ẽ i electiõe meliorati an velit eligere tẽpꝰ meliorationis vel tps mortis. ſꝫ p cõcordia dic ꝙ ille tex. loqtur i caſu ſpeciali. ſcꝫ i eo q̃ recepit dotẽ: et vult eẽe pteꝰ p dicta dote/ et abſtinere ab hereditate: nã poterit hoc facere/ dũ tñ ei⁹ dos nõ excedat legitimã alioꝝ. et ad oſiderãdũ an excedat vel ne/ dat ſibi electio an velit oſiderare bona q̃ ſtabãt tpe cõſtitute dotis/ vel tpe mortis talẽ dotẽ cõſtituentis: et ſic cũ ille ſit caſus ſpecialis/ firmat regulã in otrariũ. et ne notat p abb. et do. i c. qm̃ de cõiugio leproſo. et in c. inter alia. de immu. eccl'ia. et p iſta cõcluſione eſt tex. expſſus i. o. l. xxix. i ñ. in. vſ. po las otras donatiões. Sꝫ primo dubitat/ vtrũ ſupdic. habeãt locũ ẽt ſi melioratio fiat p vba gñalia. dicẽdo ſic/ facto tibi meliorationẽ tertie ptis oĩs bonoꝝ meoꝝ: et cin⁹ notabilr in. ñ. l ñ. co. ante ñ. in. verſ. ſed pone. C. de pactis. tenet ꝙ non: imo ꝙ tũc debet oſiderari tps in quo fit melioratio/ et nõ tps mortis: tñ dicit ꝙ eſt ſec⁹ ſi fiat p verba vniuſalia dicẽdo ſic facio tibi meliorationẽ tertie ptis hereditatis mee: qꝛ tũc debet oſiderari tps mortis cũ hereditas nõ dicat ante mortem Sꝫ cũ lex iſta loqtur gñalr/ credo ꝙ habeat locũ nõ ſolũ qñ melioratio fit p vba vniuſalia: ſꝫ etiã qñ fit p vba gñalia cũ lex gñalr loquens/ gñalr debeat intelligi: vt i. l. d ptio. ff. de publicia. maxie cũ hodie nõ ſit differẽtia vtruꝫ relinqtur p vba gñalia vl vniuerſalia: ꝙ eſt dicere/ vtꝫ relinqtur quota bonoꝝ/ vel quota hereditatis p tex. notabilẽ i. l. xxj. et ibi dixi ſup. eo. p qd corrigit tex. i. l. lid's ſꝫ uñ. ſ. ñ. cũ. l. ſeq. cũ ſimili: ff. de legatis. ij. p q̃ iura cinus fundat ſuã oclu ſionẽ. Scd̃o dubitatur/ vtꝫ pdicta habeãt etiã locus i donatiõe. circa qd breuiter dic: ꝙ aut loqmur i donatiõe/ q̃ a pncipio nõ valet: ſꝫ morte ofirmatur: et tũc nulla ẽ dubitatio: qꝛ cũ a pncipio nõ valuit debꝫ tps mortis oſiderari: vt i. l. i. donationib⁹. C. ad. l. falci. inq̃tũ dicit qñ fidei cõmiſſi pnb⁹ funguñt. aut loqmur in donatione a principio valida: et tũc videtur dicẽduꝫ ꝙ debeat oſiderari tps donatiõis/ et nõ tps mortis p doctrinã cini in. l. ñ. C. de pactis. ſꝫ otrariuꝫ credo vi⁹ p iſtã. l. iũctã ꝙ dicit: por cõtrato entre viuos iuncta l. xxvj. infr. eo. vbi expſſe diſpõitur ꝙ ille cui ẽ facta donatio/ tacite videtur melioratus licet de melioratiõe aliquid nõ dicatur: ſi ergo eſt melioratus. clarũ eſt ꝙ cõprehenditur ſub diſpoſitione legis noſtre.

¶ Ley. xxiiij.

¶ Quando el teſtamento ſe rompiere, o anulare por cauſa de preterician, o exhere-

dacion:enel qual ouiere mejoria de tercio,o quinto,no por esso se rompa ni dexe de valer el dicho tercio τ quinto como si el dicho testamento no se rompiesse.

1 Licet testamētū rumpatur ex causa pręteritionis/ vel exheredationis/ nō tñ rumpitur melioratio in tali testamēto contenta.

2 Melioratio potest fieri in testamento/ τ in codicillis/vel in contractu.

1 In.l.xxiiij.nota prio ex ista.l. ꝙ lʒ testamētuʒ rumpatur ex causa pteritiōis/vel exheredationis nō tñ rumpitur melioratio in tali testamēto ptēta:τ idē disponit tex.in aut.ex causa.C.de lib.prete.qō pcedit etiā si in tali testamēto nō repiatur scriptus nomē heredis:vt est tex.notabilis in.l.si.ti.ij.li.ordina.rega.

¶ Scdo nota ex ista.l. ꝙ melioratio pōt fieri i testamēto.τ idē disponit tex.in auth.ex testamēto.C.de colla.Item potest etiaʒ fieri in codicillis.vt in.l.ex parte.§.j.ff.fami.her.Item potest etiam fieri in cōtractu inter viuos.vt in.l.xvij.τ in.l.xxij.supra eo.τ in.l.xxvj.infra eo. 2

¶Ley.xxv.

¶El tercio τ quinto de mejoria hecho por el testador no se saque de las dotes τ donationes propter nuptias:ni de las otras donaciones que los hijos, o descendientes traxeren a colacion o particion.

1 Melioratio tertij τ quīti non debet detrahi de dote data/ vel de donatione propter nup.vel de alia donatione q̄ venit conferenda.

2 Melioratio an possit detrahi de dote premissa nondum tradita vel soluta.

3 Melioratio an possit detrahi de donatiōe simplici facta filio existenti in potestate/vel filio emancipato.

4 Si vnus sit melioratus in tertio/ τ alius in quīto:vtrum tertium debeat detrahi de quinto: vł econtra quintum possit detrahi de tertio.

1 In.l.xxv. Nota ex ista.l. ꝙ melioratio tertij τ quinti nō potest detrahi de dote data: vel de donatione propter nup. vel de alia donatione que venit conferenda.

2 ¶ Sʒ prio dubitatur/ vtrū melioratio possit detrahi ō dote pmissa nōduʒ soluta vł tradita circa qō breuit̄ dic/qō aut mr̄imoniuʒ erat iā ptractuʒ p vba de pn̄ti/ aut p vba ō futuro. In primo casu qñ p verba de pn̄ti: aut festiuitas nuptiarū erat iā celebrata/ τ traductio vxoris ad domuʒ facta aut nō.in prio casu qñ festiuitas erat celebrata τ traductio addomū facta vide℞ dicēdū ꝙ nō habeat locuʒ dispositio nr̄e.l.Imo ꝙ ō tali dote detrahat̄ melioratio p istā.l.inquātuʒ dicit:traxerē a colaciō.nā presuponit ꝙ predicta dos erat iā soluta / τ in ptāc illi⁹ cui fuerat pmissa:nā alias nō pōt dici ꝙ teneatur trahere ad colla.Illō qō nō hʒ.τ istā opinionē videtur tenere bar.i.l.iubem⁹.§.sanc.C.de sacro.eccle.τ bal.in.l.fi.in.ij.co.in fi.C.de dotis pmi.τ pau.de ca.in.l.si marito.ff.solu.mat.Sʒ premissis nō obstātib⁹ ɔtrariuʒ credo veri⁹.nā certuʒ ē ꝙ inter dotē datā/ vel pmissā τ nō solutā non repit̄ in iure differētia:vt i.l.cū post mortē.§.i vł.sʒ is de quo τ ibi gl.i pte pmisserit.ff.de admi.tuto.τ i.l.fi.q̄s mādato.insi.ff.de neg.gestis.τ in l.si mādato.§.Itē si dñ negotia.ff.māda.τ in.l.vna.§.accedit i vł.i hui⁹mō dotib⁹ q̄ ab extraneis dāt̄ vl pmittūtur.C.ō rei vxo.actio.τ istā opinionē tʒ sal.in.l.cuʒ te.C.ō dona.ante nup.τ alex.in.addi.ad bar.in.d.§.sanc i ptc dos ē pmissa.τ ad doct.bar.τ bal.r̄ndetur/ ꝙ loqūtur i diuerso casu qñ.l.vel statut. duntaxat loqtur in dote data.nā ipi ꝗnnt vt.hʒbeat loch ēt in dote pmissa:τ in hoc repitur diuersitas doc.sʒ lex nr̄a simplr loqt̄ nō faciēdo differētiā inter dotē datā vł pmissā ergo.imo dico/ ꝙ doc.ba.τ bal. expresse fundat nr̄aʒ ɔclu.cuʒ ipsi dicunt/ ꝙ statutuʒ loqtur tñ in dote data τ ipsi volunt illud extēdere ad dotē premissā:nā tʒ p cōstanti/ ꝙ si statutuʒ simplr loqretur intelligeretur tā in dote data q̄ʒ pmissa iupta tex.in.l.de pretio.ff.de publicia.τ ad istā.l.inquātuʒ dicit:traxerē a colaciō.r̄ndetur scʒ tā dotē q̄ʒ actionē quā habeant ad ipsam dotē peredā maxime cuʒ bona nō dicātur nisi deducto ere alieno illud qō superest.vt in.l.si pr̄.C.de colla.τ in.l.subsignatuʒ.§.bona.ff.de verb.sig.τ ibi gl.expressa in nr̄o pprio casu.Itē illō abesse videtur in quo q̄s obligat̄:vt in.l.si q̄s mādato.in.fi.ff.de nego.gestis.sʒ ista dos cēsetur ab esse a bonis defuncti: cuʒ ad illā soluēdā si obligat⁹/ergo.Item q̄ q̄ actionē hʒ ad rē/ rē ipsaʒ habere videtur:vt in regula.qui actionē.de reg.iuris.sʒ iste cui talis dos fuit p missa hʒ actionē ad ipsaʒ dotē peredā/ergo ipsā habere videtur:τ ita teneo p nunc.ad qō bn̄ faciunt int̄.p̄tie diceda in:ij.casu/qñ festiuitas nuptiarū nō erat celebrata.sal.lato sermōe in.d.l.cū te.de dona.ante nup.tʒ ꝙ nō habeat locuʒ dispositio nr̄e legis: imo ꝙ tunc tali dote pmissa detrahatur melioratio.τ idē tʒ bal.in.l.nō ē ne.in prin.C.de bonisq̄s lib.τ abb.in.c.ex pu.ō conuersi.cōiuga.τ in primo consi.suo℞ ɔsilio℞.sʒ contrarium tʒ bar.in.l.nihil.ff.re℞ amota.τ ista ē cōis opinio vt refert τ ʒacharias in addi.ad abb.in rub.desponsa.in parte p dicta:cū addi.seq.τ idem tenet abb.in consi.lxxix.in.ij.pte:τ idem tenet latius q̄ʒ alius Io.lupi de pa la.rube.in sua repe.fol.xxviij.in.ij.co.cum seq.τ idem tenent Bart.Bal.τ docto.in.l.sancimus.C.de nup.vbi cōcludunt ꝙ matrimoniuʒ ɔtracto vere contractu per verba de pn̄ti/ lʒ festiuitas nō accedat nuptiarū:τ idē tenet bal.in.l.deo

nobis.C.ó epis.τ cle. In.ij. casu principali q̃n matrimo.fuit duntaxat p v̓ba de futuro ꝯtractũ videtur dicẽdũ/ q̓ tũc nõ habeat locũ dispositio nr̃e legis q̃tum ad ꝓpositũ.q. per ea q̃ dicit bal.in.l.nõ sine.τ sal.in.d.l.cuncte.τ abb.in.d.c.ex pu. τ in.d.primo cos.τ per tex.in.l.sancimꝰ.C.de nup.τ in.l.stipulationẽ.τ in.l.p'omittẽdo.in prin.ff.de iure doti.sꝫ ꝯtrarium tꝫ ludo.roma.alex.τ ias.p tex.notabilẽ ibi in.l.si extraneꝰ.§.fi.ff.de cõditio.ob causam datã.τ alex.in l.si cum dotẽ.τ in.l.ij.§.q̓ si in p̃his.ff.solu. matrimo.τ idẽ tenet expresse dõc. segura in repe.l.vnus ex familia.§.sꝫ τ si fundus.fo.xj.in.ij.col.ff.de lega.ij.vbi expresse tenẽt/ q̓ ꝓmissio dotis valet τ tenet: etiã si matrimonium nõ seq̃tur. ꝑ quã ꝯclusionẽ ẽ etiã tex.in.l.iiij.§.fi.ff.de priuilegiis credito. Et ita per omnia dicatis in donatione ꝓpter nup.per ea q̃ dicta sunt/ cum eadẽ

3 sit ratio eucantis mẽti predicta. ¶ Scdõ dubitatur/an melioratio possit detrahi de donatione simplici.circa q̓ breuiter dic/ q̓ aut talis donatio fuit facta filio emãcipato: τ tunc cũ a principio valeat debꝫ ꝯferri: τ notatur p bar. τ do.in.l.in q̃rtã.ff.ad.l.falci.τ in aut.ex testamẽ.C.de colla.si ergo.ꝯfertur de illa: nõ debꝫ detrahi melioratio p istã.l.inq̃ntũ dicit: ni dlas otras donaciões. sꝫ an odie filiꝰ emãcipatꝰ teneatur ꝯferre simplicẽ donationẽ/ videbimꝰ in.l.xxvj.inf.co.aut fuit facta filio existẽti in ptãte.τ tunc videtur q̓ de tali donatione possit detrahi melioratio/ cũ talis donatio nõ valeat a principio sꝫ confirmet̃ morte/ τ iudicetur esse in bonis defuncti tp̃e mortis: vt in.l.a pr̃e τ ibi do.C.ó col la.sũcta.l.in donationibꝰ.C.ad.l.fal.sꝫ ꝯtrariũ credo verius.cũ talis donatio habeat vim relicti: τ nõ ꝯferat: vt notat̃ in.d.auth.ex testa.τ in l.a pr̃e.C.de colla.τ p bar.τ do.in.l.j.§.nec castrense.ff.de colla.bono. imo hoc erit p̃cipuum cũ sit p̃legatum siue melioratio sp̃alis vel ꝑticularis/ q̃ nõ derogat̃ p gñralẽ meliorationẽ: vt in.l.quotiens τ ibi Bal.τ Sal.C.fami.hercis.de quo vide q̃ dixi in.l.xvij.supra co. τ pro ista conclusione est hodie tex.in.l.xxvj infra co.vide que ibi dicam. ¶ Tertio dubitat̃/ si vnus sit melioratus in tertio/ τ alius in quinto: an tunc possit tertiũ detrahi de q̃nto vel extra: an q̃ntũ possit detrahi de tertio.circa qd̓ breuiter dic: q̓ melioratio tertij non põt nec debet detrahi de quinto: imo q̃ntũ detrahit̃ primo de tertio per tex.notabilẽ in.l.ccxiiij.in.l.styli.de quo ẽt vide tex.in.l.pe.ff.ó religio.τ sumpti.fune.τ in.l.xij tit.xiij.par.j.qd̓ tñ intellige verũ/ p̃terq̃ꝫ si testator mãdauerit ꝯtrariũ/ q2 quẽ onero τ honoro/ vt in.l.ab eo.C.de fidei.τ ẽ tex.i.l.xxvij.inf.co.

¶ Ley.xxvij.

¶ Si el padre,o la madre en testameto, o en otra qualquier vltima voluntad,o por otro algun contrato entre viuos hiziere alguna donacion a alguno de sus hijos o descendientes aun q̃ no digan q̃ lo mejoran enel tercio,o enel quinto: entienda se q̃ lo mejoran enel tercio τ quinto de sus bienes; y que la tal donacion se cuente enel dicho tercio τ quinto de sus bienes en lo que cupiere para q̃ ael ni a otro no pueda mejorar mas de lo q̃ mas fuere el valor del tercio τ quinto: τ si de mayor valor fuere, mandamos q̃ vala fasta en la cantidad del dicho tercio τ quinto, τ legitima de lo que deuian auer delos bienes de su padre τ madre τ abuelos,τ no en mas.

1 Ascendentes donando descendenti tacite videtur eũ meliorare: licet de melioratio ne aliquid non dicatur.
2 Supra dicta ꝯclusio an habeat locũ tam in filio emancipato/ q̃ꝫ in filio in ptãte constituto.
3 Ista tacita melioratio/ de qua in hac lege/ an possit reuocari.
4 Si ascendẽs donauit vni/ τ postea alteri fecit meliorationem/ an reuocetur donatio per meliorationem superuenientem.
5 Que dicta sunt respectu descendentium/ habẽt etiam locum respectu ascendentium.
6 Lex ista q̃ est ꝯtraria.l.xxix. q̃lit̃ d̓beat itelligi

1 In.l.xxvj. nota ex ista.l. q̓ ascẽdẽtes donã do descẽdẽti tacite mediãte dispositiõe hu ius.l.vident̃ eundẽ meliorare: lꝫ i tali donatione nõ dicat̃ aliq̃d de melioratiõe: τ i hoc.l.ista ẽ notabilis τ bñ notãda.de quo vide do. de segura i repe.l.vnũ ex familia.§.sꝫ τ si fũdũ.fo.v.in.iij.co.in versi.iij.adeo.ff.de legatis.ij. Sed circa p̃missa p̓io dubitat̃/ an sup̃.dicta ꝯclusio habeat locũ tã in filio emãcipato/ q̃ꝫ in filio in ptãte cõstituto.p cuius materie declaratiõe p̃suponẽda sunt q̃dã iuris p̓icipia.τ p̓imũ iuris p̓icipiũ ẽ: q̓ donatio simplex facta filio emãcipato τ tenet: τ cũ sit valida/ nõ imputat̃ in legĩtimã: vt tenet bar.τ do.in.l.in q̃rtã.ff.ad.l.falci diã.τ in.l.j.§.nec castrẽse.ff.de colla. bonoꝝ: τ do.cõiter in aut.ex testamẽto.τ i.l.si emãcipati.C.de colla.τ ẽ tex.i.l.iij.ti.iiij.par.v.sꝫ lꝫ nõ imputet̃ in legitimã tñ cõfertur: vt tꝫ bar.in.d.§.nec castrẽ.τ do.in.d.aut.ex testa.τ in.d.l.si emãcipati.sꝫ ꝯtra donatio simplex facta filio existẽti in ptãte regularit̃ a p̓icipio nõ valet impediẽte p̃ria ptãte: τ cũ nõ valeat a principio: cõfirmat̃ morte donãtis/ τ iputatur in legitimã cũ habeat vim relicti: vt i.l.a patre.C.de colla.nõ tñ ꝯfertur: vt p bar.τ do.i.d.l.in q̃rtaꝫ.τ i.d.§.

se hagan enel dicho tercio de mejoria, ora enel quinto, mandamos que valan para siempre, o por el tiempo quel testador declarare sin hazer differencia de quarta ni de quinta generacion.

1 Ascendens pōt apponere grauamē in meliorationē cū limitatiōe: idē in descēdēte.
2 In melioratione an possit fieri substitutio pupillaris. (garis.
3 In melioratione an possit fieri substitutio vul-
4 Substitutus ad quē peruenit melioratio an teneatur ad grauamen in melioratione impositum.

1 In l.xxvij. nota ex ista.l. q ascendens pōt apponere grauamē qd voluerit i melioratione descendenti facta. qd intellige verū si illō grauamē apponat anteaq̄ melioratio sit pfecta: q2 postea q̄ fuerit pfecta nō poterit grauamē apponi i pjudiciū melioratū: vt in.l. pfecta donatio. C. d donatio. q̄ sub mō. Qd tñ itellige verū qn̄ esset talis donatio: q̄ reuocare nō posset/ vt q2 eēt facta ex causa onerosa. vel q2 iā eē tradita possessio. alias si possit reuocari/ bñ posset iponi grauamē p ea q̄ dicta fuerūt in.l. xvij supra.co. Itē intellige verū grauamen/ dum tñ grauamen apponatur in fauorē psonarum in hac lege contentarū/ z scdm ordinem successionis/ alias secus pro vt in lege nr̄a disponitur.

2 ¶ Sz circa pmissa primo dubitatur/ vtrū descēdentes possint apponere grauamen in melioratiōe ascendentiū. z dicatis q sic eodē modo sicut ascendentes per ea q̄ dixi in.l.xix. supra eo.

3 ¶ Scdo dubitatur vtrū i melioratiōe possit apponi substitutio pupillaris. z dicatis q sic / et si substitut⁹ sit extrane⁹ q2 cū talis sustitutio possit fieri i legitima: vt dixi in.l.vj.sup.eo. z ē tex. in.l.ex trib⁹. C. de inoffi.testa. ita eodē mō pōt fieri in melioratiōe: maxīe cū melioratio tertij sit legitima: lz possit vni filio plegare. z istā oclusionē in fintinis tz do.segura in sua repe.l. vnū ex familia.fo.xvij. in.iij.col.in ṽsic.s. q hoc sit verū: z inquantum iste tex. dicit. q melioratio tertij nō pōt venire ad extraneū. intellige verum p substitutionē fideicōmissariam: sec⁹ tñ ē per substitutionem directā vt supra dictū est.

¶ Tertio dubitatur: vtrū possit fieri substitutio vulgaris in melioratione. z dicatis q sic. d quo dic vt per docto. de segura in.d.repe.fo.xix. in.j.co.in versi.limito/secundo istum tex. 4

¶ Quarto dubitatur vtrū substitut⁹ ad quē peruenit melioratio teneatur ad onera iposita i melioratiōe. z dicatis q sic/ p ea q̄ notat bar. z do. in.l.re cōiuncti.ff.de lega.iij. z i.l.vna.§. in primo. z in.§.p.ñ. z in § in nouissimo. C. de caducis tollen. z idem tz in terminis do. de segura in.d. repe.fo.xix.in.ij.col. z fo.xv.in ij.col. cum seq. Itē nota/ q pr vl mr pōt meliorare vnū filium vsq2 ad decē ānos in tertia pte bonoꝝ suoꝝ z q post decem annos restituat meliorationem alteri filio vel nepoti. Item pōt meliorare vnū filium in vsufru. tertie z q̄nte partis bonorū/ z alium in ppietate per istas.l. z ita tz do. segura in.d.repe.fo.xiij.in.iij. co.in versi.ex hoc ego etiam infero. de qua materia vide Cinū z do. in.l.ex his verbis. C. d his que sub modo legat. z doctorem Segura in dicta repe. 5

Ley.xxviij.

La ley del fuero que permitte que el que tuuiere hijo, o descendiēte legitimo pueda hazer donaciō hasta la quinta parte de sus bienes z no mas: z la otra ley del fuero que assi mismo permitte que puedan mandar teniendo hijos, o descendientes legitimos al tpo de su muerte la quinta parte de sus bienes, se entienda z platique, q̄ por virtud de la vna ley z de la otra no pueda mandar el padre ni la madre a ninguno de sus hijos o descēdiētes mas d vn quinto d sus bienes en vida ni en muerte.

1 Ascendens potest donare vel legare descēdenti stantibus aliis filiis legitimis z naturalibus vnam quintam bonorum duntaxat/ z non duas quintas.
2 An possint legari vel donari extraneis due q̄nte bonorum.
3 Si ascendens in casu quo habeat filios legitimos z naturales legauerit extraneis tertiam partem bonorum/ an valeat legatū vsq2 ad cōcurrentem quantitatem quinti.
4 Filius an possit reuocare alienata per patrem in ludo vsq2 ad legitimam suam.
5 Filius an pos.reuoca.alienata p pre̅ i frau.leg.

1 In l.xxviij. ad intelligentiā huius.l. est psupponendum/ q tex.in.l.ix.ti.v.li.iij. foro leg. disponit/ q ascendens potest donare vel legare filiis vel extraneis quintā partē suorū bonorū Item tex.in.l.j.ti.vj.eo.li.disponit/ q possit eodem mō donare vel legare quintā partem bonorū suorū. Item tex.in.l.vij.tit.xij.eodem lib. disponit/ q possit eodem modo dare vel legare quintā partē bonorū suorū: z sic cū per dictas leges hoc erat dispositū/ dubitabat vtrū possit donare vel legare tres vel duas q̄tas. z videbat q sic: ideo q2 per quālibet illarū legū pmittebat vnam quintā donari vel legari: z nō erat do simile/ q oēs ille leges de vna ditarat quinta loq̄rentur: maxime cū lex debeat seruire de ou

bio⁹ vt i.l.qd labeo.ff.de carbo.edicto. tñ hodie per.l.nr̃am declaratur/ q̄ vna duntaxat quinta possit filijs legari/ vel donari ⁊ non due.

2 ¶ Sed primo dubitatur: vtrum ascendẽs possit legare vel donare extraneis duas vel tres quintas. ⁊ videtur q̄ sic: q: lex nr̃a duntaxat loquitur in filijs/ quibus prohibet duas quintas reliqui ergo videtur extraneis permittere: q: qui vnum negat/ aliud affirmare videtur: vt in. c. nonne. de presumptio. cõtrarium tñ credo verius: ideo q: l. nr̃a loquitur exemplificatiue: nõ tñ statuẽdo aliud in filijs q̃z in extraneis: maxime cũ ascendens magis diligat suos descendentes/ q̃z extraneos. vt notatur in.l.generaliter.§. cũ aũt C.de institu. ⁊ substi. ⁊ in.l ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad trebelli. ⁊ in.l.cum auus.ff.de conditio. ⁊ demonstra ⁊ cum hoc prohibeatur in filijs/quibus est debita hereditas pr̃na / ⁊ sunt quasi dñi in vita parentum/ vt notatur in.l. in suis.ff.de liberis ⁊ posthu. a fortiori debet prohiberi in extraneis. Et ita quotidie practicatur.

¶ Secundo dubitatur si ascendens in casu q̃ habeat filios legitimos ⁊ naturales legauerit extraneis tertiam partem bonorũ suorũ: an valeat legatum vsq3 ad concurrentem quantitatẽ quinte partis bonorum. ⁊ dicatis q̄ sic. per ea q̃ dixi in lege.xviij. supra eo. pro qua conclusione est tex. in lege.vij.titu.xij.lib.iij.foro.l. 3

¶ Tertio dubitatur/ vtrum filius possit reuocare alienata per patrem in ludo vsq3 ad concurrentem quantitatem sue legitime. Et dicatis q̄ sic/ vt per Bart. ⁊ doct.in.l f.in.fi.C.si in fraudem patro. 4

¶ Quarto dubitat: vtrum fili⁹ possit reuocare alienata p patrẽ in fraudẽ sue legitime. ⁊ dicatis q̄ sic cum declaratiõe de qua per bal. ⁊ docto.in.l.defuncto.C.si in fraudem patro. 5

¶ Ley. xxix.

¶ Quando algun hijo o hija viniere a heredar o a partir los bienes de su padre, o de su madre, o de sus ascendientes, sean obligados ellos y sus herederos a traer a colacion ⁊ particion la dote ⁊ donacion propter nuptias, ⁊ las otras donaciones q̃ ouiere recebido de aquel cuyos bienes vienen a heredar: pero si se quisieren apartar de la herencia, q̃ lo puedan hazer: saluo si la tal dote o donaciones fueren inofficiosas, q̃ en este caso mandamos que sean obligados los que las recibieren, assi los hijos ⁊ descendientes en lo q̃ toca a las donaciones como las hijas ⁊ sus maridos en lo q̃ toca a las dotes, puesto que sea durante el matrimonio, a tornar a los otros herederos del testador aquello en que son inofficiosas para que lo partã entre si. Y para se dezir la tal dote inofficiosa se mire a lo que excede de su legitima ⁊ tercio ⁊ quinto de mejoria en caso q̃ el que la dio podia hazer la dicha mejoria quãdo hizo la dicha donacion o dio la dicha dote, auiẽdo consideracion al valor de los bienes del que dio o prometio la dicha dote al tiempo que la dicha dote fue cõstituyda, o mãdada, o al tiẽpo de la muerte del q̃ dio la dicha dote, o la prometio, do mas quisiere escoger aquel a quiẽ fue la dicha dote prometida o mãdada. Pero las otras donaciones que se hizieren a los hijos, mãdamos que para se dezir inofficiosas se aya consideracion a lo q̃ los dichos bienes del donador valieren al tiẽpo de su muerte.

1 Dos vel donatio ob causaz vel simplex: an debeant conferri vel non.

2 Si duob⁹ filijs fuit dos data. ⁊ ambo repudiãt hereditatẽ pr̃naz vel mr̃nam: ⁊ vnus q̃sq3 consi vult eẽ ɔtentus sua dote/ an: ⁊ q̃n hoc possit fie.

1 In.l.xxix. Nota ex ista.l. q̄ descendẽs tenetur cõferre dotẽ ⁊ donatio. propter nup. ⁊ ẽt donationem quã habuit ab ascendẽte de cuius hereditate diuidenda tractatur. Qd̃ pbatur per.l.nr̃am inquantum dicit: la dote y donacion propter nup. y las otras donaciones. ⁊ idẽ disponit tex.in.l. xxv. supra eo. Sz cõtra hoc ẽ tex. expressus in.l.xxvj.supra eo. vbi disponit: q̄ si ascẽdens faciat donationem descẽdenti tacite ex.l. dispositione censet eundem meliorare: licet aliq̃d de melioratiõe nõ dicat. si ergo cẽset melioratus nõ tenetur ɔferri/ vt notat in aut. ex testa. ⁊ in.l.a pr̃e.C.de colla. sed in.l.nr̃a dispo nitur q̄ teneatur donatio. ɔferre/ ergo nõ censetur melioratus. igitur q̃d dicẽdũ. Et reperio q̄ dñs Jo.lu.de pala.rube.in sua notabili ⁊ eleganti repe.c.p vr̃as. de donatio. inter virum ⁊ vxo.§.in ɔstituẽda tñ dote. fo. lxxxj. mouet istã ɔtrarie.l3 nõ tam clare/ ⁊ ɔcludit. q̄ tex. in.d.l. xxvj. inquantum loq̃tur i donatione simplici/ extẽdatur ẽt ad dotẽ ⁊ donatio. ꝑpter nup. vl̃ ad donatio. aliã ob causaz: ⁊ sic q̄ hodie pr̃ dotãdo filiã vl̃ faciẽdo donatio ꝑpt nup. vl̃ ob causaz videt ⁊ cẽsetur filiũ meliorare vl̃ filiã. ⁊ dicit q̄ ita ɔbet itelligi tex. l. d.l.xxvj. ⁊ ad istũ tex. inquantũ dicit/ q̄ dos ⁊ donatio ꝑter nup debent ɔfferri/ respondit ipse/sed tanto minus accipiendo vel

aliter/ inquantū tex. iste dicit ꝙ dos vł donatio. ꝯferat intelligatur ꝙ dūtaxat ꝯferatur illud qḋ superest de dote vel donatiōe deducta legitima ⁊ melioratiōe tertij ⁊ quinti. ⁊ ita pertransit cuꝫ ista opinione/ preterq̄ꝫ si pr̄ vel mater reuocauerit talē dotē vel donationem/ ⁊ alteri filio fecisset meliorationē: q꞉ tunc dicit ipse/ ꝙ talis tacita melioratio intm̄ reuocaretur. Sꝫ certe lꝫ ei⁹ authoritas sit magna/ credo firmiter/ ꝙ fuit deceptus/ ⁊ deuiauit a tramite veritatis/ ꝙ clare pbabitur. Nā certuꝫ est ꝙ dos venit ꝯferenda scḋm dispositionē iuris ciuili nisi prelegetur vt est tex. in aut. ex testamēto. C. de colla. ⁊ in. l. pactuꝫ. ⁊ in. l. filie dotē. eo. ti. ⁊ idem disponitur per istā. l. ⁊ tex. in. d. l. xxv. s. eo. nō obstat q꞉ loquitur in simplici donatione: vt ex vbis eiusdē patet: ⁊ extendere legē illam ad dotē vel donationē ob causam ad inducēdaꝫ leguꝫ correctionē/ esset iniquū/ cū legum correctio sit euitāda: vt in. l. vna. C. de inoffi. dot. in. K. cū expediat/ de electio. li. vi. Itē inquantuꝫ dicit ꝙ talis melioratio poterit reuocari/ nō fuit memor de dispositione tex. in. l. xvij. sup. eo. vbi disponit/ ꝙ melioratio facta ex causa dotis vel donatiōis ppter nup. nō pōt reuocari. Itē iquantū supplet literaꝫ nr̄e legis dicendo/ ꝙ tenetur ꝯferre dotē tanto minus accipiendo constat dixisse ꝯtrariuꝫ veritati p istā. l. inquantuꝫ dicit: collaciō y participacion. Nota verbū/ y participaciō: q̄si dicat nō solū tenetur ꝯferre/ sed etiā tenetur diuidere/ ⁊ fratribus cōicare. Itē pbatur per. l. nr̄aꝫ inquātū excipit casuꝫ q̄n filia cōtenta dote nō vult pr̄i vel mr̄i succedere: quo casu censetur in dote meliorata: cū ergo sit casus spālis ⁊ exceptus/ firmat regulaꝫ in contrariuꝫ. vt in. c. q̄m. cauꝫ vulg. de cōiugio lepro. Et sic per predicta teneo p constanti ꝙ tex. i. d. l. xxvi. dūtaxat loq̄tur in donatione simplici in qua filius tacite censetur meliorat⁹. Sed si eā sic intelligam⁹ tunc est penitus ꝯtraria nr̄e legi: nam dicimus ꝙ filius cui facta est simplex donatio tacite videtur illa melioratus: sed lex nr̄a disponit ꝯtrariuꝫ: imo ꝙ dos ⁊ donatio propter nup. ⁊ alie donationes debent conferri ⁊ diuidi: si ergo debent ꝯferri ⁊ diuidi tal⁹ filius nō censetur melioratus/ igitur quid dicendū? Quapropter dicatis/ ꝙ iste tex. inquātū dicit: y las otras donaciones: debꝫ exponi scꝫ similes ob causaꝫ. nā dicit/ ꝙ dos/ ⁊ donatio ppter nuptias/ q̄ sunt donationes ob causam/ vt notatur per gl. ⁊ do. in aut. ex testamēto. de colla. debent ꝯferri ⁊ alie donationes: scꝫ similes ob causaꝫ: nō tn̄ donationes simplices: q꞉ dictio/ ⁊ est repetitiua similiuꝫ. vt est glo. valde notabilis q̄ in nr̄o proprio casu idem exponit ⁊ declarat in. d. aut. ex testamento. C. de colla. vbi dicit tex. ex testamento ⁊ ab intestato cessat dotis ⁊ alioꝝ datorum collatio. dicit gl. alioꝝ datoꝝ: scꝫ similiū ob causaꝫ: non tn̄ simpliciū. ⁊ ita cōiter tenetur per do. ibi maxime per alx. ⁊ est etiā gl. similis in. l. si fugitiui. in glo. finali in prin. C. de seruis fugitiuis. Et sic cōclusiue teneatis/ ꝙ filius hodie nō tenetur ꝯferre donationē simplicē p. d. l. xxvi. intelligendo prout ibi dixi: sꝫ bene tenet̄ cōferre dotem ⁊ donationē ob causaꝫ per istā. l. cū qua ꝯcordat tex. in. d. aut. ex testamēto. C. de colla. ⁊ ita teneatis. Subn̄ittēdo me tn̄ correctiōi vr̄e.

¶ In eadē. l. ibi: puesto q̄ sea durāte el matrimonio. per istā l. corrigit̄ tex. in hoc puncto in. l. dotis. C. de colla. ⁊ eius cōclusio do. in. l. vna. C. de inoffi. dot. vbi conclusiue tenebatur/ ꝙ filia durante matrimonio nō poterat cogi dotē inofficiosam ꝯferre: ⁊ approbatur opinio soli⁹ pau. de ca. ꝯtrariū ꝯtra cōem opinionē tenētis.

¶ In eadeꝫ. l. ibi: en caso q̄ el que la dio podia fazer la dicha mejoria. Circa hoc q̄n hoc possit fieri/ vel q̄n non/ vide q̄ late dicta fuerunt in. l. xvij. sup. eo. ¶ In eadē lege ibi. al tiēpo q̄ la dicha dote fue constituyda. contrarium disponit tex. in. l. xxiij. supra. eo. quapropter p solutionē ⁊ concordia vide que ibi dicta fuerunt.

¶ Sed circa p̄missa finaliter dubitat̄ si duob⁹ filijs fuit dos vel donatio propter nup. data q̄ volūt se abstinere ab hereditate pr̄na vel materna: ⁊ vnusquisq̄ꝫ vult esse content⁹ sua dote vel donatione/ an possit hoc fieri. Circa qḋ breuit̄ dic/ ꝙ aut vtriusq̄ꝫ dos vel donatio simul iūcte non excedunt suam legitimā ⁊ tertiaꝫ ⁊ quintā partē bonoꝝ: ⁊ tunc poterit vnusquisq̄ꝫ esse cōtent⁹ sua dote vel donatione p. l. nr̄aꝫ. aut excedunt suam legitimam ⁊ tertiā ⁊ quintam: ⁊ tūc videt̄ ꝙ ille cui primo fuit dos vel donatio data preferatur: per regulā. qui prior tp̄e/ potior in iure vt in regula. qui prior. de regu. iuris li. vi. maxie q꞉ in casu nr̄o interuenit traditio. ⁊ ideo nō poterit reuocari ab illo/ cui primo fuit donatio facta vł dos data. p ea q̄ dixi i. l. xvij. sup. eo. ⁊ sic scḋm hoc primus habebit meliorationem tertij ⁊ quinti: de qua in hac lege ⁊ etiam suam legitimā: scḋs vero non poterit habere p̄terq̄ꝫ suaꝫ legitimā/ ⁊ residuū dotis vel donatiōis reseruabit̄ alijs heredibus. econtra videt̄ ꝙ imo ambo cōcurrant equaliter in melioratiōe: ideo q꞉ q̄n duo fuerint meliorati in diuersis ꝯtractib⁹: censet̄ vnusquisq̄ꝫ meliorat⁹ pro medietate vt in. l. cum hic status. §. priam. in fine. ff. de donatio. inter virū ⁊ vxorem. ⁊ in. l. quotiens. C. familie hercis: maxime propter equalitatē seruandam iuxta tex. in. l. illud in fi. C. ḋ colla. sed mihi videtur ꝙ prima opinio ē verior: ideo q꞉

in casu nostro nõ potuit melioratio reuocari a primo: cum iam esset ei facta traditio: et cũ esset melioratio ex causa dotis / vel donationis ppter nuptias / q est causa onerosa: et ideo per secundam dotis constitutionem vel donationem nõ potuit sibi preiudicium generari / per ea que dixi in.l.xvij.supra eo. Per quod patet clara solutio ad iura contraria.

¶ Ley.xxx.

¶ La cera y missas y gastos del enterramiento se saquen con las otras mandas graciosas del quinto de la hazienda del testador, y no del cuerpo de la hazienda, aunque el testador mande lo contrario.

1 Impensa funeris debet deduci de quinta parte bonorum duntaxat / et etiam legata extraneis personis facta.
2 Si quintum bonorum non sufficiat ad omnia legata persoluenda / an tunc debeant prius solui legata pia / q̃z non pia.
3 Que dicatur funeris impensa.
4 Que legata dicantur pia.
5 Si aliquis sit melioratus in tertio et quinto: et aliquis alius sit etiã melioratus in certa re: et istud legatum particulare efficiatur caducum; vel propter non s. r. prum: vel alias inualidũ / an reuertatur ad heredes / vel ad melioratũ in tertio et quinto

1 In.l.xxx.nota ex ista. l. q impensa funeris debet deduci de quinta parte bonorũ duntaxat: et etiam legata extraneis personis facta / et vltra quintã aliqd nõ debetur. quod intellige
2 verum / stantibus filijs legitimis et naturalibus vt in.l.ix.ti.v. et in.l.j.ti.vj. et in.l.vij.ti.xij.li.in.foro.l. et dixi sup.in.l.xxvij.vel stantibus ascẽdẽtibus põt relinqui tertia pars bonorũ duntaxat: vt in.l.vj.sup.eo. Alias aũt non stantibus descendentibus vel ascendentibus legata relicta a testatore debẽtur vsqz ad consũmationẽ toti⁹ hereditatis: cum tũc non reperiatur heres necessarius cui debeatur legitima. vt notatur in.l.fratres vel sorores.C.de inoffi.testa. descendentibus tñ põt vltra quintam tertiaz partem bonorum relinqui. vt in.l.xviij.et in.xix.supra eo.

2 ¶ Sed prio dubitatur si quintũ bonorũ nõ sufficiat ad oĩa legata psoluẽda / an tũc debeãt primo solui legata pia / q̃z legata nõ pia. pro cui⁹ questionis intelligentia est presupponendũ / q mortuo testatore / ãte oĩa dẽbet deduci es alienũ qr bona nõ dicuntur nisi illũ: qd super est / deducto ere alieno. vt in.l.subsignatuz.§.bona.ff.de verb.sig.de quo vide pau.de ca.et do.in.l.si quis seruuz.§.fi.ff.de lega.ij. Circa qd nota / q dr deberi illud q testator fuit cõfessus deberi alicui pñti et acceptanti / vel absenti: et pro eo tabellio stipulans et acceptans / vt tenet bar.et doc.in.l.cum quis.§.codicillis.de lega.iij.et in.l.luci⁹.§.quisquis.el.ij.ff.de lega.ij. Item est presupponendum / q quintum debet prius detrahi / quaz tertium: vt in.l.ccxiiij.in.l.Ryli. de quo vide que dixi in.l.xxv.sup.eo. His sic prehabitis ad qstionẽ premissaz deueniẽdo breuiter dicatis / q ante omnia debet deduci funeris impensa. vt in.l.in lis.cum duobus.l.seq.et in.l.pe.ff.de religio.et sumpti.fune.et in.l.xij.ti.xiij.par.j.

¶ Secũdo circa premissa dubitatur q dicatur funeris impẽsa. ad qd breuit dic / q quidqd fuerit erogatuz anteaqz corp⁹ sepeliatur / dr funeris impẽsa: vt in.l.ac si quis.§.funeris causa.et in.l.funeris sumpt⁹.ff.de religio.et sumpti.fune.et l.o.l.xij.ti.xiij.par.j.de quo vide pau.de ca.et do.in l.j.§.de ipensa.ff.ad.l falci.ex q infertur / q impensa facta in pulsatione cãpanaz.et in recõmẽdatione clericorũ / et in ductiõe corpis ad ecclãz et in apertura sepulture: et in missis / et cera / et in oblatiõib⁹ q offerunt / et i vestib⁹ luctuosis dicitur impensa funeris. vt est glo. notabilis: et ibi ag.et do.in.l.si ex re.§.fi.in.gl.fi.ff.de stipu.seruoruz. sed cetera q expendũtur / sepulto iaz corpore / nõ dicunt impẽsa: vt puta ea q reliquuntur pro missis cantãdis vl trentanarijs dicẽdis per ea q dicta sunt. ad quo bñ facit doctrina bar.in l.cuz quidã.ff.de annuis lega. Verũz tñ est / q si corpus sepeliat de nocte / et postea in die sequẽti anteaqz diuertatur ad extraneos act⁹ efficiantur obsequia / dr impẽsa funeris / vt tenet cardinalis in clemẽ. duduz.in.§.veruz.in.iiij.q.de sepultu. ¶ Itẽ est notandũ / q impensa facta causa infirmitatis est ante omnia deducenda / vt p bal.in.l.in restituẽda.C.de peti here.et p alex.in.l.fi.§.in computatiõe.C.de iure delibe. quẽ vide de materia.

¶ Sed posteaqz predicta fuerint detracta. primũ debẽt deduci et solui legata pia. vt per bar.et pau.de ca.in.l.si quis seruuz.§.fi.ff.de lega.ij. 4

¶ Sz dubitat q legata dicãt pia. ad qd breuiter dic / q legatũ libertatis. vt p bar.et do.in.d. 5
l.si qs seruuz.§.fi.de lega.ij. Itẽ legatuz p anima. vt p gl.et do.in.l.si qs titio.ff.de lega.ij. Itẽ legatuz alimẽtorũ pauperib⁹ relictuz. vt per gl.et do.in.l illud.C.de sacro san.ecclesi. De quo vide per bar.in l.stichum aut pamphilũ.§.stipulatio.ff.de verbo.obli.et per Ias.in.c.j.qui fundum dare poss. Item legatuz relictuz causa dotis. vt in.l.cuz is.§.mulier.ff.de cõditio.indebi

ti. De quo per Bar. et docto. in. l. j. ff. solu. matrimonio. Quod tamen est verum / quando est relictum ab extraneo / secus si sit relictum a patre. vt per Bar. in. d. §. mulier. De quo etiam vide Bal. in. c. j. §. donare. qualiter feudum olim poterat alienari. et per Alex. in addi. ad Bar. in. d. §. mulier. De qua materia vide melius quam alibi per Bar. Bal. Cinum. Sal. Joan. fab. et docto. in. l. j. C. de sacrosan. ecclesie. et per Abb. in. c. quod autem. de peniten. et remissio. Item postquam predicta legata fuerint deducta / deducentur alia legata non pia de quinta parte bonorum per istam. l. Quod tamen notabiliter limita / nisi de mente testatoris appareat quod voluit primo solui legata non pia / quam legata pia: vt si post legata pia facta dixit aliorum bonorum meorum volo primo legata nõ pia detrahi. vel aliter appareat ex coniectura mente testatoris. vt per Bar. notabiliter. in. l. si quis seruum. §. fi. in fine. ff. de lega. ij.

¶ Tertio dubitatur si quis sit melioratus in tertio et quinto et alius particulariter in certa re et istud legatum particulare efficiatur caducum / vel pro non scriptum vel alias inualidum: vtrum reuertatur ad heredes / vel ad melioratum in tertio et quinto. Et dicatis quod deuoluitur ad melioratum et non ad heredes. vt tenet Bar. in lege si. §. fi. ff. de auro et argen. lega.

¶ Ley. xxxi.

¶ Porque muchas vezes acaece que algunos porque no pueden, o porque no quieren hazer sus testamentos dan poder a otros que los hagã por ellos: y los tales cõmissarios hazen muchas fraudes y engaños con los tales poderes, estendiendo se a mas dela voluntad de aquellos que se los dan: porende por euitar los dichos daños ordenamos y mandamos, q̃ de aqui adelante el tal commissario no pueda por virtud de el tal poder hazer heredero enlos bienes del testador ni mejoria de tercio ni de quinto: ni desheredar a ninguno delos hijos, o descendiẽtes del testador: ni los pueda substituyr vulgar, ni pupillar, ni exemplarmente: ni fazer les substitucion alguna de qualquier calidad que sea: ni pueda dar tutor a ninguno delos hijos, o descendientes del testador: saluo si el que le dio el tal poder para hazer testamento especialmente le dio el poder para hazer alguna cosa delas susodichas enesta manera el poder para hazer heredero nõbrando el que da el poder por su nombre a quien manda que el commissario haga heredero, y en quanto alas otras cosas, señalando para que le dy el poder: y en tal caso el commissario pueda hazer lo que especialmente el que le dio el poder señalo y mando, no mas.

1 Commissarius potest testare nomine defuncti / etiam si iam sunt preteriti plures anni / dum tamen nomen heredis sit per defunctum expressum alias secus.

2 Commissarius non potest facere exheredationem / nec meliorationem / nec substitutionẽ nec dare tutores testamẽtarios: nisi ad hoc habeat particulare et speciale mandatum.

3 Mulier an possit esse commissaria.

4 Si maritus dedit vxori potestatem testandi pro eo: si viuat luxuriose / vel cõtrahat secundas nuptias / an per hoc videatur reuocata sibi ptãs.

5 Commissarius an possit alteri delegare potestatem testandi sibi a defuncto datam.

6 Commissarius an possit variare meliorando vel instituendo vnum: et postea reuocando illam meliorationem vel institutionem meliorare vel instituere alium.

7 In casu huius legis an sufficiat quod testator declaret nomen heredis vel legatarij per nomen valde notũ / licet non exprimat nomen propriũ.

Si testator expressit nomen propriũ, tñ non apposuit vbũ istituo vel lego vł instituas an sufficiat 8

An habeat locũ ius agendi ad supplementũ cõtra testamentum factum per commissarium. 9

Que solẽnitas requiratur in cõmissaria pcedẽda 10

In. l. xxxi. Nota primo ex ista. l. quod cõmissarius potest testari nomine defuncti: dũ tñ nomen heredis vel legatarij sit per defunctum expressum / alias contra. Qđ procedit etiã si iam sit preteriti plures anni a tempore q̃ fuit sibi potestas testandi concessa: dũ mõ ille qui talem potestatẽ concessit / illã non reuocauerit / vel si nõ fecit aliud testamẽtum per qđ videatur eandẽ potestatem reuocare vt in. l. sancimus. C. de testa: vide. l. xxxiij. infra eo. et cum dispositione nře legis cõcordat tex. in. l. vj. ti. v. li. iij. foro. l. de qua materia vide tex. et do. in. l. captatorias. C. de testa. militis. et in. l. captatorias. ff. de heredibus institué. et late per Specu. in titu. de instrumentorum editio. §. nunc vero aliqua. 1

¶ Scđo nota ex ista. l. quod cõmissari9 non põt fa 2

cere exheredationem / nec meliorationem / nec substitutionem / nec dare tutores testamentarios / nisi ad hoc habeat speciale mandatum.

3 ¶ Sed circa premissa primo dubitatur vtrũ femina possit esse cõmissaria. Et videt͂ ꝙ non: qꝛ ptãs que datur alicui ad testãdum / dr̃ procuratorium mandatũ: ꝛ pcurator dicit͂ qui negotia aliena nomine ꝯ͂ha gerit vt in.l.j.ff de procura. sed mulier non põt esse pcuratrix: vt in.l.alienã C. de procu. ergo nec commissaria. Itẽ tutela ꝛ cõmissaria equiparãtur. vt per glo. ꝛ do. in.l.tutela plerũqꝫ.ff. d tute. Sed femina nõ põt esse tutrix: vt in.d.l.tutela. ꝛ in l.j. C. qñ mulier offi cio tute. ergo videtur ꝙ non possit esse cõmissaria. Sꝫ hoc non obstante ꝯtrariũ credo verius imo ꝙ femina possit esse cõmissaria / ꝛ primo p glo. notabilẽ in.l.vna.§ pro scdo. in parte apud eos / ibi vel ibi electa fuit mater vt ministra. C. de cad. tollen. vbi dicit͂ / ꝙ femina põt esse ministra / ergo cõmissaria. Item facit tex. in.c.quintavallis de iure iuran. vbi notat͂ / ꝙ femina põt esse arbitrix. ergo põt esse cõmissaria iuxta notata in.l.j.ff.de lega.ij. Itẽ facit tex. in.l.a filio. ff. de alimẽ. ꝛ ciba. lega. vbi disponit͂ / ꝙ femina põt esse executrix testamenti ergo bene põt esse cõmissaria. Et ista conclusio est de mente bar: ibi.in.j.co. ꝛ idem tenet jo. lupi de pala. rube. in sua repe. fo.xl.in.iij.co. in versi. ex istis aliq̃ audẽt: ꝛ ad primũ fundamentũ p ꝯtraria adductũ rñdetur / ꝙ licet verũ sit ꝙ femina nõ possit esse pcuratrix: illõ est verũ quo ad iudicia: vt l. d.l. alienã. Secus tñ est quo ad negotia: qꝛ tunc bene põt esse procuratrix: vt in.l.sed si quis.§.pu. ff. de institoria. Ad scdz fundamentũ respõdetur / ꝙ non per omnia sunt similia cura ꝛ cõmissaria / vt de se patet: remanet ergo vera conclusio / ꝙ femina potest esse commissaria.

4 ¶ Scdo dubitat͂ si maritus dedit sue vxori potestatẽ testãdi p eo / si talis vxor viuat luxuriose an per hoc videat͂ sibi ptãs reuocata. Et dicatis ꝙ sic: vt tenet jo. de imo. ꝛ alex. in.l.cũ quidã.§.qui sibi aut filio. ff. de verbo. obliga. ꝛ tunc habebit locũ dispositio tex. in l.xxxiij. in fine. infra eo. Qd est verũ / nisi luxurietur per vim sibi illatam. vt per abb. in.c.ij. de conuer. coniug. et bal. ꝛ ange. in l.j.§.remouet. de postulando. Sꝫ si nõ viuat luxuriose / sꝫ contraxit scdz matrimoniũ an per hoc videat͂ sibi ptãs reuocata ꝛ bar. in.d.l.a filio tꝫ ꝙ non / ꝛ idẽ tenet bal. i. authẽ. eisdẽ penis in fine. C. de scdis nup. ꝛ alex. ꝛ do cto. i. d.§.qui sibi aut filio. ideo qꝛ mutauit statũ in melius. ꝛ idẽ tenet jo. de imo. in.c. raynucius de testa. ꝛ bal. in.l.hũitatis. in viij.co. in fi. in vsi cu. quero ergo an mater. C. de impube. ꝛ aliis. Sꝫ contrariũ tenet bar. ang. rapha. pau. de ca. alexan. ꝛ do. in.l.ex facto. ff. de vulgari ꝛ pupi. substi. ꝛ ideo cogita.

5 ¶ Tertio dubitat͂ / vtrũ cõmissarius possit alteri delegare potestatẽ testãdi sibi a defuncto relictã vel datã. Et videtur ꝙ sic: qꝛ talis cõmissarius censetur procurator ad negotia: ꝛ procurator ad negotia potest aliũ substituere: vt in.l. si procuratorẽ.§.j. ff. mandati. sed hoc nõ obstãte ꝯtrariũ credo verius imo ꝙ talis cõmissarius non possit aliũ substituere. per tex. in.c.si.§.j. de officio dele. vbi disponitur / ꝙ quãdo alicui cõmittitur nudum ministerium / non põt aliũ substituere: ꝛ ꝙ cõmissaria sit nudũ ministeriũ probat͂ per tex. in.l.si quis titio. ff. de legatis.ij. Itẽ facit tex. in.c.tua de testamen. vbi disponit͂ ꝙ executor debet per proprias man⁹ exequi / ꝛ non alteri substituere / vel delegare. Nõ obstat fundamentũ pro primo parte adductũ: qꝛ illud procedit qñ generaliter est pcurator ad oĩa sec⁹ si ad vnã rem tñ: vt est in casu nr̃o vt notatur in.d.§.j. legis si procuratorẽ ꝛ hoc est etiaꝫ de mente huius.l. Qd intellige verum: nisi habeat specialẽ ptãtẽ delegandi talẽ factionem testamẽti.

6 ¶ Quarto dubitatur / vtrũ cõmissari⁹ possit variare meliorando vel instituendo vnũ ꝛ postea reuocando illam meliorationẽ vel institutionẽ meliorare vel instituere aliũ. Et dicatis ꝙ non vt est tex. in.l.hui⁹modi.§.stichũ. ff. de lega.j. pro qua conclusione est etiã hic tex. in quantũ dicit / ꝙ defunctus hoc specialiter declaret. si ergo defunctus hoc debet declarare / infertur ꝙ cõmissarius non potest variare. Pro qua etiã conclusione est tex. in l.xxxv. infra eo. Quod procedit etiam si talis cõmissarius reseruasset in se potestatem variandi. vt in.d.l.xxxv. infra eo.

7 ¶ In eadẽ.l. ibi / nombrando el q̃ da el poder por su nombre. Circa hoc ꝛ quinto dubitat͂ an sufficiat ꝙ declaret nomen heredis vel legatarij per nomen valde notum / licet non exprimat nomen proprium. Et credo ꝙ sic per gl. in.l.hac consultissima in parte / ꝛ iudicia. C. qui testa. facere poss. De q̃ vide late per doc. in.l.quotiens.§.si qui nomen. ff. de here. instituen. ꝛ in.l.j.ff. de libe. ꝛ posthu.

8 ¶ Sexto circa pmissa dubitatur si defunct⁹ expressit nomen propriũ / tñ non apposuit verbum heres vt qꝛ dixit: doy poder o Pedro pa hazer mi testamento: y quiero que haga a Sãcho nõ tñ dixit heredero / vtrũ cõmissarius virtute talis cõmissionis possit Sanctiũ instituere. Et dicatis ꝙ sic / si constat ꝙ voluit Sanctium esse heredem per tex. in.l.errore. C. de testamentis.

9 ¶ Septimo dubitatur vtrũ cõpetat ius agendi ad supplementũ contra testamentũ factũ per cõmissariũ si alicui filio dedit munus legitima

ſua ſecundum formam tex.in lege omni modo. C.de inofficio.teſta. Et dicatis q̄ ſic per gloſam notabilem in lege. Humanitatis.in parte legitima.C de impube ⁊ alijs ſubſti.

¶ Octano dubitatur que ſolemnitas requiratur in commiſſaria concedenda. De quo vide que dicam in lege.xxxix.infra eo. 10

¶ Ley.xxxij.

¶ Quando el teſtador no hizo heredero,ni menos dio poder al commiſſario que lo hizieſſe por el ni le dio poder para hazer alguna coſa de las dichas en la ley proxima,ſino ſolamente le dio poder para que por el pueda hazer teſtamento, el tal commiſſario:mandamos que pueda deſcargar los cargos de conſciencia de el teſtador que le dio el poder:pagando ſus deudas,y cargos de ſeruicio,⁊ otras deudas ſemejantes:y mandar diſtribuyr por el anima del teſtador la quinta parte de ſus bienes que pagadas las deudas montare:y el remanente ſe parta entre los parientes que vinieren a heredar aquellos bienes ab inteſtato:⁊ ſi parientes tales no tuuiere el teſtador:mandamos que el dicho commiſſario dexando le a la muger del que le dio el poder lo que ſegun leyes de nueſtros reynos le puede pertenecer,ſea obligado a diſponer de todos los bienes del teſtador por cauſas pias ⁊ prouechoſas a la anima del que le dio el dicho poder:⁊ no en otra coſa alguna.

In.l.xxxij in prin. De materia huius legis vide tex.in lege.vj.titu.v.lib.iij foro leg.

¶ In eadem lege ibi:lo que ſegun leyes de nueſtros reynos. De quibus in lege.ij.⁊ in lege.iij. infra eo.⁊ in authen.preterea. C.vnde vir ⁊ vxor.⁊ in lege.vij.titu.xiij.par.vj. De quo vide Joan.Lupi de Pala.Rube.in ſua repe.folio.xxviij.in.iij.co.

¶ Ley.xxxiij.

¶ El commiſſario para hazer teſtamento,o mandas,o para declarar por virtud del poder que tiene lo que ha de hazer de los bienes del teſtador no tenga mas termino de quatro meſes ſi eſtaua al tiempo que ſe le dio el poder enla ciudad, o villa,o lugar donde ſe le dio el poder: ⁊ ſi al dicho tiempo eſtaua abſente, pero dentro deſtos nueſtros reynos, no tenga ni dure ſu poder mas de ſeys meſes: ⁊ ſi eſtuuiere fuera delos dichos reynos al dicho tiempo,tenga termino de vn año, y no mas:⁊ paſſados los dichos terminos, no pueda mas hazer que ſi el poder no le fuera dado: y vengan los dichos bienes a los que los hauian de hauer muriendo el teſtador abinteſtato. Los quales terminos mandamos que corran al commiſſario aun que diga y alegue que nunca vino a ſu noticia que el tal poder le hauia ſido dado: pero lo que el teſtador le mando ſeñalada y determinadamente ſeñalando la perſona del heredero,o ſeñalando cierta coſa que hauia de fazer el tal commiſſario:mandamos que en tal caſo el commiſſario ſea obligado a lo hazer: ⁊ ſi paſſado el dicho termino no lo hiziere,que ſea hauido como ſi el tal commiſſario lo hizieſſe, o declaraſſe.

¶ Ley.xxxiiij.

¶ El commiſſario por virtud del poder que tuuiere para hazer teſtamento,no pueda reuocar el teſtamento que el teſtador hauia hecho en todo ni en parte; ſaluo ſi el teſtador eſpecialmente le dio poder para ello;

In.l.xxxiij. Nota ex iſta lex/ q̄ commiſſarius poteſt vti commiſſaria ſibi data infra terminum quattuor menſium / ſi eſt preſens in ciuitate/ vel loco/ vbi commiſſaria fuit ſibi commiſſa.⁊ ſi eſt abſens/ dumtamen ſtet in hoc regno infra terminum ſex menſiū. ⁊ ſi ſtat in alio regno: infra annū: poſtea vero non poterit tali commiſſaria vti. Et iſtud tempus currit tam ſcienti quam ignoranti. Et ſi commiſſarius infra iſtud tempus non inſtituerit heredem per defunctum nominatum / vel legatarium/ habetur pro inſtituto mediante diſpoſitione huius legis/ que ad hoc eſt notabilis. De qua materia vide tex.⁊ docto: in.l.ſ.ff. de legatis ſecundo. Et que dixi in lege.xxxj.ſupra eo.

¶ Ley.xxxv.

¶ El commissario no pueda reuocar el testamento que ouiere por virtud de su poder vna vez fecho: ni pueda despues de hecho hazer codicillo aun que sea ad pias causas, aun que reserue en si el poder para lo poder reuocar, o para añadir, o menguar, o para hazer codicillo, o declaracion alguna.

¶ Ley.xxxvj.

¶ Quando el commissario no hizo testamento ni dispuso de los bienes del testador porque passo el tiempo, o porque no quiso, o porque se murio sin hazer lo: los tales bienes vengan derechamente alos parientes del que le dio el poder que ouiessen de heredar sus bienes abintestato: los quales en caso que no sean hijos, ni descendientes, ni ascendientes legitimos, sean obligados a disponer de la quinta parte de los bienes por su anima del testador: la qual si dentro del año contado dende la muerte del testador no la cumpliere. Mandamos que nuestras justicias los compelan a ello: ante las quales lo puedan demandar, y sea parte para ello qualquier del pueblo.

I N.l.xxxv.in prin. Nota ex ista lex q commissarius non potest variare nec mutare primum testamentum: y idem disponit tex. in lege huius modo.§.stichum.ff.de legatis.j. De quo vide que dixi in lege.xxxj.supra eo.

¶ Si tamen non fecit testamentum secundum formam sibi a testatore traditam/ poterit tale testamentum reuocare y aliud facere/ vt in lege quid tamen in prin.ff.de arbitris.

¶ Ley.xxxvij.

¶ Quando el testador nõbrada, o señaladamente hizo heredero, y hecho dio poder a otro que acabasse por el su testamento: el tal commissario no pueda mandar, despues de mãdadas las deudas y cargos de seruicios del testador mas dela quinta parte sus bienes del testador: y si mas mandare que no vala: saluo si el testador especialmente le dio el poder para mas.

¶ Ley.xxxviii.

¶ Quando el testador dexare dos, o mas commissarios, si alguno, o algunos dellos requeridos no quisieren, o no pudieren vsar del dicho poder, o se murieren, el poder quede por entero al otro, o otros que quisieren y pudieren vsar del dicho poder. Y en caso que los tales cõmissarios discordaren, cumpla se y execute se lo que mãdare y declarare la mayor parte dellos. Y en caso que no aya mayor parte si fueren discordes, sean obligados a tomar por tercero al corregidor, o assistẽte, o gouernador, o al alcalde mayor de el lugar donde fuere el testador: y si no ouiere corregidor, ni assistente, ni gouernador, ni alcalde mayor, que tomen al alcalde ordinario de el dicho lugar por tercero. E si muchos alcaldes ordinarios ouiere y no se concertaren los dichos commissarios qual sea, en tal caso echen suertes: y el alcalde a quien cupiere la suerte se junte con ellos, y lo que la mayor parte declarare, o mandare, que aquello se guarde y execute.

I N.l.xxxvj ibi: dela quinta parte de sus bienes del testador. Hoc videtur verum stantibus descendentibus legitimis y naturalibus per ea que dixi in.l.vj.supra eo y in lege.xxviii.supra eo. Sed eis non stantibus/ videtur q possit disponere vltra quintam per ea que dixi in dictis legibus. Sed contrarium credo verius per legem nostram: in quantum dicit. Saluo si el testador. Ergo presupponit q in casu nostro non stabant descendentes: quia si starent/ testator vltra quintam non posset disponere vt in dicta lege.xxviii. ad quod bene facit tex. in lege.xxxvj.supra proxima.

¶ Ley.xxxix.

¶ En el poder que se diere al cõmissario para hazer todo lo susodicho, o parte dello interuenga la solẽnidad del escriuano y testigos q segun leyes de nuestros reynos

ha de interuenir en los testamentos, y de otra manera no valan ni hagan fe los dichos poderes.

In.l.xxxix. Nota ex ista lex q eadem solemnitas requiritur in commissaria concedenda, que requiritur in testamentis condendis. et in hoc est notabilis. Et quo solemnitas requiratur in condendis testamentis dixi in.l.iij.supra eo. Et sic secundum hoc nota, q eadem solemnitas requiritur in voluntate declaratoria que requiritur in voluntate dispositiua. Sed certe ista non est voluntas declaratoria, imo dispositiua vt per Bar. et docto. in.l.ij. in prin. in pe.co. in medio. ff. de vulg. et pupi. sub. Verum tamen est q si scriptura commissarie vel testamenti perdatur, tunc poterit per duos testes probari. vt tenet glo. si. et ibi docto. in.l. testium. C. de test. iubu. De quo vide Hippoly. de Marsilis in singulari.clvj. et Alex. in.l.ij. in.fi.co. C. de bonorum poss. secundum tabu. et Specula. in titu. de instrumen. editio. §. compendiose. in.vj.co. et Oldral. in co[n]silio.ccxcvij. in fi.co. et vide que dixi in.l.iij. numero.xliij. supra eo.

¶ Ley.xl.

¶ En la sucession del mayorazgo aunque el hijo mayor muera en vida del tenedor del mayorazgo, o de aql a quien pertenesce, si el tal hijo mayor dexare hijo, o nieto, o descendiente legitimo, estos tales descēdientes del hijo mayor por su orden prefieran al hijo segundo del dicho tenedor, o de aquel a quiē el dicho mayorazgo pertenecia. Lo qual no solamente mandamos que se guarde et platique en la sucession del mayorazgo a los ascendientes: pero aun enla sucession delos mayorazgos a los transuersales de manera que siempre el hijo et sus descendientes legitimos por su orden representen la persona de sus padres, aun que sus padres no ayan succedido enlos dichos mayorazgos. Saluo si otra cosa estuuiere dispuesta por el que primeramente constituyo y ordeno el mayorazgo, que en tal caso mandamos que se guarde la voluntad del que lo instituyo.

In.l.xl. Nota ex ista.l. q in maioricatu siue primogenitura filius secundo natus non prefert filio primi filij: etiā si primus filius maior moriatur viuente patre. et idē disponit text. in.l.ij. ti.xv. par.ij. De quā materia vide Cinum Bal. et docto. in.l. [illegible] C. de opis liberto. et pau. ca. in consi. [illegible] in.ij. volu. de quo etiā vide io. lupi de pala. rub. in sua repe. fo.xliij. in.iij.co cū tribus seq. Sed circa premissa primo dubitatur vtrū filius naturalis tantū natus ante legitimum matrimonium cōtractū nō cum cōcubina, sed cum alia, si postea legitimetur per subseqns matrimoniū preferat filio legitimo et naturali nato anteaq̄z predictus fili9 naturalis legitimaretur p subseqns matrimonium. Et iaco. de bello. in authē. quibus modis natu. effici. sui. §. tribus. colla.vij. tenet q nō. Sed bar. ibi tenet cōtrarium. imo q talis filius naturalis legitimatus pferatur in pmogenitura. vbi respōdit ad fundamēta in ptrarium adducta. Et istā opinionē tz sal. in.l. quotiēs. in pe. C co. de rei vēdica Sz bal in.d.l. quotiēs. et in.l. eā q̄z. numero. xliiij. C. de fidei comi. tz cōtra bar. et sequitur opinionē sa. Et ista ē cōis opinio vt refert alex. in addi. ad bal. in.d.l. quotiēs. et idē tenet petrus de ancha. in.c. quāuis. de rescriptis. li.vj. et dñicus et io. an. in.c. super eo ti. et cardina. in.c. tāta. qui filij sunt legiti. et idē tz ange. alex: et docto. in.l. gallus. §. quid si tm̄ in pe.co. ff. de lib. et posthu. vbi alex. dicit, q ista est cōis pclusio. de quo vide latius q̄z alibi p prepositū in.c. p venerabilē. §. qd autē. in.xxi.co. in versi. sz qm̄ incidens. cū.xij.co. seq. qui filij sint legiti. de q̄ et de materia vide late p abb in.c. licet. de voto. Secundo dubitatur vtrū masculus natus ex femina pferatur in primogenitura scdo filio post talē feminā nato. Et bal in.l.ij. ff. de senatoribus. tz q non: imo q talis filius scdo genitus preferatur in casu quo femina non succedit stāte masculo. et idē tenet pau. de ca. in cōsilio. ccccxxi. in anti quis. de q̄ vide cinum et docto. in authē. post fratres. C. de legi. here. Tertio dubitatur, si duo filij fuerunt vno tempore nati et non cōstat quis eorum sit primogenitus, an tunc vnus preferatur alteri in primogenitura. Et dicatis q non, imo ambo admittuntur equaliter: vt tenet bal. in authē. ex testamēto. in fi.co. C. de colla. et in l. ex hoc iure. ff. de iustitia et iure. Sed idē bal. in l. in quibus casibus. C. de secundis nup. tenet q genitor potest eligere vnum eorum quem voluerit. et idem tenet prepositus in.d.c. per venerabilem. §. quod autē in.xxxiij.co. De quo vide ioā. lupi. de pala. rube. in sua repe. fo. lxxxiij. in fi.co et Oldraldum in consilio. xxij. Quarto dubitatur, si aliquis anteaq̄z haberet regnum ducatum, vel maioratum habuit filium, et postea

habuit alium filium/ vtrū preferatur filius ha-
bitus ante maioratū/ vel filius habitus post ma
ioratū vel regnū. Et gl. in. l. imperialis. §. his illō
C. de nup. tenet q̄ preferatur filius habitus post re-
gnū vel maioratū. Quod intellige vere si tale regnū
vel ducatū fuit sibi occasiōe datū. Secus tamen est si
erat filius regis vel comitis: quia tunc prefert filius
ante regnū procreatus: vt tenet ibi cinus. Sed sal.
ibi indistincte in vtroq3 casu tenet q̄ filius ha-
bitus ante regnū/ ducatū/ vel maioratū/ prefert
filio postea nato. De q̄ vide Bar. in. l. cū satis. l
ij. co. C. de agrico. et censi. li. xj. Jo. de pala. in. l.
cū adoptiuū. C. de decuri. li. x. et gl. in rub. de di
gnitate. li. vj. et bar. in. l. ij. §. in filiis. ff. de decurio.
et gl. in. l. senatoria la. j. ff. de senatoribus. Quin
to dubitatur/ vtrū lex ista liget clericū/ taliter/ q̄
excludatur a primogenitura si sit secundo natus. Et
abb. in. c. qd clericis. in. ij. co. de foro compe. tenet
q̄ sic. De q̄ vide Jo. an. in regula sine culpa. in
mercuria. de regu. iuris. li. vj. et prepositū in. d. c.
per venerabilē. §. qd aūt. in. xxvij. co. in versi. vlte
rius ex cōsequētia. Sexto dubitatur/ vtrū mona
chus succedat in regno/ ducatu/ vel maioricatu.
Et bal. in. l. deo nobis. §. fi. in. j. co. C. de epis. et ec
cle. et in. c. cū in magistrū. de electiōe. tenet q̄ nō
et idē tenet idē bal. in. l. data opera in. ix. co. C.
qui acusa. nō pos. De q̄ vide per bal. in. c. j. §. q̄
clericus. si de feudo fuerit cōtrouersia inter do
mi. et agna. in vsibus feudo. Septimo dubita
tur/ vtrū femina succedat in regno: ducatu vel
maioricatu siue primogenitura. Circa qd breui
ter dic/ q̄ aut stat masculus: et tunc nō succedit.
Aut nō stat masculus: et tunc aut in fundatiōe
fuit expressū q̄ femina nō succedat/ et nō succe
dit. Aut nō fuit expressum/ et tunc succedit: vt te
net abb. et doc. in. c. dilecti filij. de arbitriis. Pro
qua conclu. est tex. in. l. ij. ti. xv. par. ij. de quo vi-
de Jo. de pala. rub. in sua repe. fo. xliij. in. j. co. in
princi. Octauo dubitatur vtrū melioratio siue.
primogenitura possit fieri cū bona cōscientia
De q̄ vide melius et latius q̄3 alibi per Jo. lupi de
pala. rube. in sua repe. fo. lxxxiiij. in. j. col. cū se
quenti seq. Nono dubitatur vtrū regnū ducatus
vel primogenitura siue maioricatus possit diuidi.
et bal. in authē. ex testamēto in fi. co. C. de colla.
tenet q̄ nō. Et idē tenet idē bal. in authē. hoc amplius
in. ij. co. C. de fideico. de q̄ vide bal. in. c. j. §. Itē
sacramēta. in. iiij. co. in fi. cū seq. de pace iura. fir
mā. in vsibus feudo. et vide oldral. in cōsi. xciij. cū
duobus seq. et in cōsilio. x. et vide etiā abb. et do.
in. c. licet. de voto. De quo etiā vide late per abb.
et docto. in. c. intellecto. de iureiur. an. vbi tradi-
tur an rex vel dux vel primogenitus possit alie-
nare regnū ducatū vel. maioricatū. De q̄ etiā
vide Jo. lupi. de pala. rube. in sua repe. fo. vij. in
j. co. cū seq. Decimo dubitatur vtrū prin-
ceps possit sine causa priuare primogenitum re-
gno vel maioricatu. Et dicatis q̄ nō vt per bar. in
c. j. in prin. de natura feudi in vsibus feudo. et te-
net jo. an. et archidia. in. c. lz. de voto. Undeci-
mo dubitatur/ vtrū princeps possit ex causa pri
uare primogenitum. Et dicatis q̄ sic vt per bal. in
d. c. j. de natura feudi. et per do. in. d. c. lz. et in. c.
apostolice. de re iudi. li. vj. De q̄ vide tex. notabilē et
ibi bar. in. l. in. ff. de interdictis et releg. et in. l. a
doptiuū. in. fi. ff. de in ius voc. et vide bal. in. l.
qui se patris. in. vj. co. aute fi. cū seq. C. vnde. lib.
et dinū in regula nō debet. in fine de regu. iuris
li. vj. et tex. in. l. pero. §. j. ff. de lega. ij. et vide bar.
et bal. in. l. si qs presbyter. C. de epis. et cle. et bar.
alex. et do. in. l. si finita. §. fi. de vectigalibus. ff. de
damno. infecto. Duodecimo dubitatur/ vtrū pa-
ter possit priuare filiū primogenitum propter cau-
sas propter q̄s pōt eum exheredare. Et dicatis
q̄ sic/ vt tenet arch. in. d. c. lz de voto: et idē tenet
martinus de laude in suo tractatu primogeniture
Pro qua cōclusione est tex. in. l. xvij. in. fi. supra
eo. q̄ expresse loquitur in melioratiōe: et sic p cō
sequens in primogenitura. de quo vide per bal.
in authē. hoc amplius. in. ij. co. C. de fideico. et abb.
et do. in. d. c. licet. de voto. Decimotertio dubi
tatur/ si pater de facto priuat filiū sine causa primo
genitura/ qd remediū habeat. Et dicatis q̄ que-
relā in officio. testa. vel ius agēdi ad supplemē
tū/ iuxta tex. in. l. omnimodo. C. de inofficio. testa. et
ita tenet jo. et archi. in. d. c. lz. de voto. Decimo
quarto dubitatur vtrū primogenitus possit renun-
tiare iuri primogeniture. Circa qd breuiter dic/
q̄ aut renūtiauit tacite intrādo religionē et dic
vt dixi supra in. vj. q. aut renūtiauit expresse/ et
dicatis q̄ valet/ et tenet talis renuntiatio vt est
tex. et ibi archi. in. c. q̄3 periculosum. vij. q. j. et idē
tenet bal. in. c. j. §. preterea. in fine. quibus mō. feu-
dū amittatur. in vsibus feudo. Quod intellige ve
rum in maiore. Si tamen esset minor: posset restitui
aduersus renūtiationē: nisi renūciasset cū iura-
mēto. iuxta tex. in authē. sacramēta puberū. C.
si aduersus vēditio. et ita tenet martinus de laude
in. d. tractatu. Decimoquinto dubitatur/ vtrum
primogenitus possit acceptare primogenitura
et repudiare hereditatē paternam. et oldral. in cōsi.
xciiij. in pe. co. post prin. in versi. sz certum est q̄
si mortuo. tenet q̄ nō. et idē tenet alber. in proe
mio. ff. et idē tenet petrus de ancha. in. d. c. lz. de
voto. et martinus in dicto tractatu. sed hodie cō
trarium videtur verius p tex. in. l. xxj. supra eo.
Decimo sexto dubitatur vtrū primogenitus suc
cedat iure proprio. vel iure hereditario. et oldral.
in dicto cōsi. xciiij. in pe. co. tenet q̄ succedit iure
hereditario. et idē tenet martinus in. d. tractatu

⁊ Archi.in.d.c.licet.de voto. Ex quo infertur/ quod sententia lata contra regem habentem primogenituram nocet filio primogenito. vt tenet Oldraldus in dicto consilio. Item infertur quod tenetur ad debita patris: ⁊ ita tenet Oldraldus in dicto consilio: ⁊ Abb. ⁊ docto.in.d.c.licet.de voto ⁊ est tex.⁊ ibi Bal.in.c.significauit de rescrip. Pro qua conclusione facit doctrina Barto.in.l.j.in.iij.co.in.prin.ff.de priua. delictis.⁊ doctrina Abb.in cōsilio.lij.in.ij.volu. ⁊ est tex. in.l.iiij.ti.xv.par.ij.⁊ in.l.xxj.supra eo. De quo vide Ias.in.l.si non sortem.§.libertus.ff.de condi. indebiti. ¶ Decimoseptimo dubitatur si primogenitus est inhabilis/ vtrum admittatur secundo genitus. Circa quod breuiter dic/ quod aut inhabilitas est naturalis ⁊ perpetua: vt quia fuit natus demens/ ⁊ tunc admittitur secundo genitus: aut inhabilitas superuenit ex accidenti ⁊ tunc non admittitur secundo genitus: sed dabitur primogenito curator: vt tenet Bal.in.c.j.in fine principij.de successione feudi in vsibus feudorum. ¶ Decimo octauo dubitatur/ vtrum lex ista/ vel vinculum maioricatus/ extēdatur ad bona posita in alio regno. De quo vide per Bal.⁊ docto.in lege cūctos populos. numero.xvij.in.xj.co.C.de summa trinita.⁊ fi. de catho. ¶ Decimo nono dubitatur / vtrum successor in maioricatu teneatur cauere de restituendo sequenti in gradu vel de bene vtendo. Et dicatis quod sic: vt per Ioan. Lupi de Pala.Rube. in sua repe. folio.lxiiij.in.iij.co. ¶ Vigessimo dubitatur vtrum successor in maioricatu possit reuocare alienata per predecessorem. De quo hic vt per Petrum de Ferraria in sua practica iudiciaria in forma oppo. contra instrumēta in.§.alijs rationibus. folio. lxvj.in.j.col. ¶ Alia quamplura possent dici/ que causa breuitatis omitto.

¶ Ley.xlj.

¶ Mandamos que el mayorazgo se pueda prouar por la escriptura dela institucion del con la escriptura dela licencia del rey que la dio, seyendo tales las dichas escripturas que hagan fe, o por testigos que depongan en la forma quel derecho quiere del tenedor de las dichas escripturas: ⁊ assimesmo por costumbre immemorial prouada con las qualidades que concluyan los passados auer tenido y posseydo aquellos bienes por mayorazgo: es a saber, que los hijos mayores legitimos y sus descendientes succediian en los dichos bienes por via de mayorazgo, caso quel tenedor del dexasse otro hijo, o hijos legitimos sin dar les los que succedian en el dicho mayorazgo alguna cosa, o equiualencia por succeder en el: ⁊ que los testigos sean de buena fama, ⁊ digan que assi lo vieron ellos passar por tiempo de quarenta años, y assi lo oyeron dezir a sus mayores y ancianos, que ellos siempre assi lo vieron ⁊ oyerō: y que nunca vierō ni oyeron dezir lo cōtrario, y q̄ dello es publica boz y fama y comun opinion entre los vezinos y moradores dela tierra.

¶ Ley.xlij.

¶ Ordenamos y mandamos que la licencia del rey para hazer mayorazgo, preceda al hazer del mayorazgo: de manera que aun que el rey de licēcia para hazer mayorazgo, por virtud dela tal licencia no se cōfirme el mayorazgo que de antes estuuiere hecho, saluo si en la tal licencia expressamente se dixesse que aprobaua el mayorazgo que estaua hecho.

¶ Ley.xliij.

¶ Las licencias q̄ nos auemos dado, o dieremos de aqui adelante: o los reyes que despues de nos vinieren para hazer mayorazgo, no espiren por muerte del rey que las dio, aun que aquellos a quien se dieren no ayan vsado de ellas en vida del rey que las concedio.

In.l.xlj.ibi. Por testigos que depongan. De hoc vide que dixi in lege.xxxix. supra eod.

¶ In eadem lege: ibi. Por costumbre immemorial. De hoc vide tex. notabilem in lege fi. titu.xiij.libro.iij.ordina rega.⁊ lege.ix.titulo. xiiij.libro.iij.⁊.l.iiij. tit.j.libro.ij.ordina.rega. ⁊ Bal.⁊ Sal.in.l.iiij.C.de probatio.⁊ Ioan. Fab.in lege cunctos populos.in.ij.col.C.de summa trini.⁊ fide catho.⁊ Ioan.de platea in lege quecunq;.C.de fundis limitrophijs libro.xj. De quo etiam vide late per Ioan.Lupi de Pala. Rube. in sua repe. folio.lxix. in.ij.col. cum.iij.seq.

Ley.xlvij.

El hijo o hija casado τ velado sea auido por emancipado en todas las cosas para siempre.

In.l.xlvij.nota ex ista.l. q filius p contractum matrimonij liberatur a patria ptãte:τ idẽ disponit tex.in.l.fi.ti.xi.ll.f.foro.l. Itẽ qliter liberetur filius patria ptãte aliter q̃s per cõtractuz matrimonij:vide p tex.τ do.in.§.preterea. insti.quibus mõ.ius patrie pote.solui.τ in.l xcij.ti.xviij.par.iij. Et an filius possit inuitus emancipari:vide p gl.τ do in.§.multis.insti.de libertinis.τ in.§.cuz asit insti.de adoptio. Et an pr cogatur filiuz emancipare.vide p tex.τ ibi do.in.l.filius ta.§:sm vulgarẽ.ff.de lega.s.τ p summã angẽ.in parte emãcipato. In eadẽ.l.ibi.y velado.nota ex ista lege/ q ad hoc vt filius liberetur a patria ptãte/ requiritur q ducat vxorem ad domum prout fieri consueuit. Item q dicatur missa benedictiõis copulatiue: quoz vnuz si deficiat/ nõ liberabitur a paterna ptãte/qz hec duo ponuntur copulatiue:vt clare patet in litera nostre legis/ τ ad veritatez copulatiue requiritur q vtraqz pars verificetur:vt in.l.si.is q̃ ducẽta §.cuz ita.ff.de rebus dubijs.qd intellige vez/ nisi alter ex cõiugibus sit iã alias bñdictus qz cum vlterius non sint benedicendi vt in.c.vir autẽ:de secundis nup.credo q per solam traductionẽ ad domuz liberetur a patria ptãte. Nota tñ q in spiritualibus non consideratur patria potestas:vt per abb.τ do.in.c.constitutus.de restitutio.in integruz.ad qd facit tex.τ ibi do.in.c.si annuz q̃tuordecimum.de iudi.li.vj. In eadẽ.l.ibi:sea auido por emancipado. Adde q dispositio huius.l.habet locuz ẽt si matrimonium sit nullum/ obstante aliquo legitimo impedimẽto.vt tz gl.notabilis in.c.dilectus filius.de despõsal/ in quantũ dicit:sz tradens eam pdit. Et an p ingressum religionis liberetur q̃s a patria ptãte vide p abb.τ do.in.d.c.cõstitutus de restitu.in integ.de quo vide glo.τ do.in.c.in decoruz de etate τ quali.τ bar.in consi.lxj.

Ley.xlviij.

Mandamos q̃ de aqui adelante el hijo, o hija casando se y velando se ayan para si el vsufruto de todos sus bienes aduẽticios,puesto que sea viuo su padre: el qual sea obligado a gelo restituyr sin quedar parte del vsufruto dellos.

In.l.xlviij.ibi:casando se o velandose. Nota ex ista.l.q ad hoc/ vt filius consequatur vsum fructum bonorũ suoz/ requiritur q contrahat matrimoniuz. Itẽ q dicatur missa bñdictionis/ copulatiue quoz vnuz si deficiat/ non cõseq̃tur vsumfructum: quia hec duo ponitur hic copulatiue:τ ad verificationem copulatiue requiritur q vtraqz pars verificetur. vt in.l.si is qui ducenta.§.cum ita. ff. de rebus dubijs. Quod limita τ intellige:vt dixi in.l.supra proxima. In eadem lege ibi: sin le quedar parte alguna.per istã l.corrigitur tex.in.l.cum oportet §.cum autem. C.d bonisqz libe.τ in parragra.hoc quoqz. institu. per quas personas nobis acqui.τ in.l.v.titu.xvij in.iiij par. Sed dubitatur/ vtrum dispositio huius.l.habeat locuz etiam si filius vel filia contrahat matrimonium sine licentia τ consensu patris. Et Ang.τ aliq do.in ar.c.idẽ est.C.de bonisqz lib.tenẽt q nõ imo q tunc pr retinebit saltẽ dimidietatẽ vsus fructus. Sed videtur q.l.nra dispo.ptrarium in quantum loquitur nimis gñaliter/ ergo ista prout iacet debet intelligi/ in.l.de pretio. ff.de publici.de quo vide Io.lupi in sua repe.fo.xx.in.iiij.co.τ fo.lxxiij.in.iiij.co. Item dubitatur/ vtruz fructus beneficiorũ filij fa. etiã in minoribus cõstituti acquirantur pri.τ bal.in.l.litis cõtestatione.§.fi.ff.de nego.gestis tenet q tales fructus nõ acquiruntur patri:qz habentur loco castrensis peculij vel q̃si.τ idẽ tenet bal.in.l.iij.§.si q̃d minori.ff.de minori.τ idẽ tenet Io:lu.d pala rube.in.d.repe.fo.xx.i.iij.co.post princi. Itẽ de materia huius.l.vide tex.notabilẽ τ ibi per do.in.l.si vxor.C.de cõdio.insertis.

Ley.xlix.

Mandamos que el que contraxere matrimonio que la yglesia tuuiere por clandestino con alguna muger,por el mesmo hecho el y los que en ello interuinieren,y los que de tal matrimonio fueren testigos, incurran en perdimiento de todos sus bienes,τ sean aplicados a nuestra camara τ fisco, τ sean desterrados destos nuestros reynos:en los quales no entren sopena de muerte: τ que esta sea justa causa para q̃ el padre y la madre puedan desheredar si quisieren a sus hijas que el tal matrimonio contraxeren: lo qual otro ninguno no pueda acusar si no el padre τ la madre muerto el padre.

IM.l.xlix.in prin. circa materiã huius.l. ꝙ matrimoniũ dicatur clandestinum vide ꝑ tex.z do.in.c.cũ inhibitio.de clandestina desposa.z ꝑ do.in rub.eo.ti.z bar.in.l.fi.ff. de ritu nuptia. ¶ In eadẽ.l.ibi:por el mismo hecho. Circa hoc an pena hui⁹.l. sit cõtra libertatẽ ecclesie vel cõtra substantiã matrimonij/ vide gl. in cle.ne romani.in pre colli.d electione.z alex. in rub.ff.solu.matrimo.in fi.co.z phi.deciũ i regula nuptias.ff.de regu.iuris.z ꝑ bal.in.l.oẽs in fi.C.ad tertullia.z larissime per io.lupi de pala.in sua repe.fo.lxxij.in.ij.co.cũ.iiij.seq.z fo. lxxviij.in.ij.z.iiij.co.ad fi. ¶ In eadẽ lege ibi/ y que esta sea justa causa pa q̃ el padre y la madre puedan desheredar si quisierẽ a sus hijas. Circa hoc dubitatur/ vtrũ lex ista habeat etiã locum in filios masculos contrahentes matrimonia clãdestina/ vt possint exheredari. z phi. decius i dicta regula:nuptias in.iij.co. tenet ꝙ nõ/ lato sermone/ quem omnino videatis. De quo vide etiam ias.in aut.sed si post.C.de inofficio.testamen.z de finali parte huius legis vide Jo.lupi de pal.rube.in dicta repe.fo. lxxviij in.iiij.co.ad finem.

¶Ley.l.

¶La ley del fuero que dispone que no pueda el marido dar mas en arras a su muger de la decima parte de sus bienes, no se pueda renunciar: z si se renunciare, no embargante la tal renunciacion, lo contenido en la dicha ley se guarde y execute: z si algun escriuano diere fe de algun contracto en que interuenga renunciacion de la dicha ley: mandamos que incurra en perdimiento del officio de escriuania que tuuiere: z de alli en adelante no pueda mas vsar del so pena de falsario.

IM.l.l.ibi:la ley del fuero.de qua in.l.j.ti.ij.li.iij.d quo vide etiã tex.in.l.ccxlvj.in.l. stilli. ¶ Et q̃ dicatur arra/ vide ꝑ tex.in.l.j.tit. xj. par.iiij.z in l.arris.C.de sponsali.de quo vide Montaluum in rub.ti.ij.li.iij. fori. z vide Jo. de pala.rube in sua repe.fo.ij.in.iiij.co.

¶Ley.lj.

¶Si la muger no ouiere hijo del matrimonio en que interuiniere promission de arras, z no dispone expressamente de las dichas arras, que las aya el heredero, o herederos della, z no el marido, ora la muger haga testamento, o no.

¶ In.l.lj.de materia hui⁹ legis/ z q̃ sit arra/ vide remissiones quas addidi ad.l. supra primã.

¶Ley.lij.

¶Qualquier esposa, ora sea de presente, ora sea de futuro, suelto el matrimonio gane, si el esposo la ouiere besado, la mitad de todo lo quel esposo le ouiere dado antes de consumido el matrimonio, ora sea precioso, o no: z si no la ouiere besado, no gane nada de lo que le ouiere dado: torne se a los herederos del esposo: pero si qualquiera dellos muriere despues de cõsumido el matrimonio, que la muger z sus herederos ganen todo lo que seyendo desposados le ouo el esposo dado, no auiendo arras enel tal casamiento z matrimonio: pero si arras ouiere, que sea en escogimiento de la muger, o de sus herederos, ella muerta, tomar las arras, o dexar las, z tomar todo lo que el marido le ouo dado siendo con ella desposado: lo qual ayan de escoger dentro de veynte dias despues de requeridos por los herederos del marido: z sino escogieren dentro del dicho termino, q̃ los dichos herederos escojan.

IM.l.lij.in prin cũ dispositione hui⁹.l. concordat tex.in.l.si a sponso.C.de donatio. ante nup.z in.l.iij.ti.xj.par.iiij.z in.l.v.ti.ij.li.iij.foro.l.de qua materia vide per bal.in.l.cum te.C.de donatio.ante nup.z in.l.ij.C.de iure doti.z per eundẽ bal.in aut.ex testamẽto.C.de colla.z ꝑ bar.in.l.j.§.nec castrense in.iiij.co.ad fi.C.de colla.bono.z per montal.in.l.vj.tit.vj.li.iij.foro.l.z per Jo.lupi de pa.rube.in sua repe.fo.ij.in.iiij.co.z fo.iij.in.j.co.cum.iiij.seq.z fo.vj.l.j.co. ¶ Anũ iñ nota ꝙ ea q̃ marit⁹ mittit vxori/ qñ duxit eã/ nõ videt̃ i dubio vxori donata: vt tenet bar.notablr i l.sint certo.§.inter duz.ff.cõmodati. ¶ In eadẽ.l.ibi:suelto el ma

trimonio.scȝ morte naturali / vel ciuili. puta ꝑ ingressum religionis: cum mors ciuilis τ naturalis equiparant᷑. vt in.l.si ꝺcesserit. ff. qui satis dare cogātur. τ ita tenet pau. de ca. in.l. deo nobis. C. ꝺ epis. τ cle. ¶ Et idē est si matrimoniū fuit nullū propter impedimentum iuris / puta ꝑpter cōsanguinitatē/ vel affinitatē / vel alias. vt tenet gl. in.d.l. si a sponso C. de donatio. ante nup. de q̄ vide ibi ꝑ sal. ¶ In eadē ibi: po si arras ouiere. de hoc. q̄ dicat᷑ arra vide q̄ addidi.l.i.ꝺ co. Et an vxor mortuo marito lucret᷑ vestes / vide ꝑ bar. in.l. pe. §.j. ff. solu. ma. τ ꝑ Od. ꝺ taluū in.l.vj. ti.vj. lib. iij. foro.l. τ Jo. lupi de pala. ru. in sua repe. fo.v. in.iiij. co. cum seq.

¶ Ley.liij.

¶ Si el marido y la muger durante el matrimonio casaren algun hijo comun, τ ambos le prometieren la dote, o donacion propter nuptias, que ambos la paguen de los bienes que tuuieren ganados durante el matrimonio: y sino los ouiere que basten a la paga de la dicha dote τ donacion propter nuptias, que lo paguen de por medio de los otros bienes que les pertenescieren en qualquier manera: pero si el padre solo durante el matrimonio dota, o haze donacion propter nuptias a algun hijo comun, y de tal matrimonio ouiere bienes de ganancia, de aquellos se pague en lo que en las ganancias cupiere: τ sino lo ouiere, que la tal dote, o donacion propter nuptias se pague de los bienes del marido, y no de la muger.

In.l.liij. in prin. circa materiā hui᷒.l. dubitatur / si habēs filiaȝ ex primo matrimonio cōtraxit scȝo matrimoniuȝ τ dotauit filiam ex primo matrimonio durante scȝo matrimonio: vtrū predicta secunda vxor possit petere soluto matrimonio dimidietatē bonoꝝ predicte filie in dotem datorum tanq̄ȝ lucra acquisita durāte matrimonio. Circa quod breuiter dic/ ꝙ aut ista secūda vxor fuit ignorās tempore quo dos fuit cōstituta ꝑdicte filie/ τ tūc cū nō generet᷑ sibi ꝑiudiciū/ q: nō cōsensit/ poterit petere partē suam. vt tenet bar. in.l. q̄ dotis. in.iiij. co. ad fi. ff. soluto ma. τ intellige ꝙ possit petere partē si predicta filia fuit dotata ꝺ bonis durāte matrimonio acquisitis/ nō alias. aut fuit sciēs tñ nō consensit/ vl' expresse cōtradixit: τ etiā his duobus casibus poterit petere partem suā: vt tenet bar. in.d.l. que dotis. in.v. co. aut expresse cōsensit: τ tūc nō poterit petere partem suā: vt tenet bar. in.d.l. dotis. ad quod bene facit ista lex. circa q̄d nota/ ꝙ in dubio talis scȝa vxor ēt si sit ꝑsens q̄n ei᷒ marit᷒ dotauit filiam/ nō videt᷑ donare partē suā. vt tenet bar. in.d.l. q̄ dotis. in.v. co. de qua.q. vide per Jo. lupi de pala. rube. in sua rep. fo. xxxiii. in.iij. co. ad fi. ¶ Et de materia vide do. in.l. fi. C. de dotis promi. τ per Jo. lupi in.d. rep. fo. xxxviij. in.ij. τ.iiij. co. in prin. τ fo. lxxvij. in.iij. co. τ fo. xxiiij. in.j. co. in fi. cū seq. ¶ In eadē.l. ibi de los otros bienes q̄ les pertenecen en qualquier manera. Hoc intellige vex in vxore loquendo/ q̄n talis vxor haberet bona paphernalia. sec᷒ tñ ē q̄n nō haberet nisi solaȝ dotē/ q: tūc ad aliq̄d nō tenet᷑: cū dos nō possit alienari/ nisi interueniētē iuramēto: vt tȝ ex ꝑsse Jo. lup. in.d. rep. fo. xxiiij. i.ij. co. ante fi. Sȝ certe lex ista apte disponit ꝯtrariū/ in q̄ntuȝ dicit/ en q̄lquier manera. Itē cōcessio dotis est causa pia: vt ē tex. in.l. cū his. §. si mulier. ff. de ꝯditio. idebiti. τ vxor ad pias causas ēt sine licētia mariti pōt donare: vt ꝑ bal. i.l. ḡtiarū C. ꝺ sacros. ec. τ abb. i.c. relatū. el.j. i fi. co. ꝺ testa. de quo vide ꝑ.d. Jo. lup. i.d. rep. fo. xxiij. in.iiij. co. ante.fi.

¶ Ley.liiij.

¶ La muger durante el matrimonio no pueda sin licencia de su marido repudiar ninguna herencia que le venga ex testamento ni ab intestato: pero permitimos que pueda aceptar sin la dicha licencia qualquier herencia ex testamento τ ab intestato con beneficio de inuentario, y no de otra manera.

In.l.liiij. in prin. circa materiā huius.l. dubitatur: si maritus gessit se pro herede cum voluntate sue vxoris in hereditate / in qua vxor fuit instituta: an per hoc inducatur hereditatis aditio. Et credo ꝙ sic. argu. tex. in.l. filio fa. C. de iure deliberandi: τ alia que pertinent ad materiam huius legis/ videbitis in legibus infra proximis.

¶ Ley.lv.

¶ La muger durante el matrimonio sin licencia de su marido como no puede hazer contracto alguno, assi mismo no se pueda apartar ni desistir de ningun contracto que a ella toque, ni dar por quito a nadie del; ni pueda hazer quasi contracto, ni

tis ꝙ sic: vt notat̃ p bar. ⁊ do. in. d. §. necessitate
de q vide late p Jo. lu. in. d. rep. fo. xl. in. iij. col.
Decio septimo dubitat̃ / vtꝝ vxor possit sine li-
cẽtia mariti facere donationẽ ad pias causas: ⁊
bal. in. l. gñali. C. de sac. san. eccl. tꝫ ꝙ sic. ⁊ abb.
in. c. relatuꝫ. el. j. in. fi. co. de testa. d quo vide io:
lu. in. d. repe. fo. xxiij. in. iiij. col. ⁊ q̃ dicatur pia
causa. vide q̃ dixi in. l. xxx. supra. co. ¶ Decimo
octauo dubitatur vtꝝ vxor possit facere eleemo
synã sine licẽtia mariti. ⁊ q: q. ista recipit distin
ctionẽ / videatis p Florianũ in. l. mulier. ff. ad. l.
Aql. ⁊ per Jo. lupi in. d. rep. fo. xxiij. in. iiij. co.
¶ Decimonono dubitatur / vtꝝ vxor possit fa-
cere testamẽtuꝫ sine licentia mariti. ⁊ dicatis ꝙ
sic / vt tꝫ bal. p tex. ibi in. l. velles nec ne. C. de re
uocã. dona. ⁊ idẽ bal. in. l. si curatorẽ. C. de in in
tegrũ resti. mino. Uigesimo dubitatur / vtrum
vxor possit sine licentia mariti pmittere dotẽ. ⁊
videtur ꝙ sic: ideo q2 dotis pmissio ẽ causa pia
vt in. l. cũ his. §. si mulier. ff. de cõditio. indebiti.
⁊ vxor põt donare ad pias causas: vt p bal. in. l.
gñali. C. de sacro san. eccl. ⁊ abb. in. c. relatuꝫ. el
j. de testa. de quo tñ vide p Jo. lupi in. d. repe.
fo. xxiij. in. iiij. co. ad fi. ¶ Uigesimo primo du
bitatur / sicẽ phibetur vxori sine licẽtia cõtrahe-
re vel agere / phibeatur ẽt alijs / vt cuꝫ ea nõ cõ
trahãt sine pdicta licẽtia. ⁊ dicatis ꝙ sic: q2 lex
phibẽs vẽdere intelligitur pariter phibere eme-
re: vt p Fabia. d mõte san. in. d. tracta. de emp.
⁊ vendi. in. iij. q. in. xiiij. co. in. vsi. xxviij. Uige-
simoscdo dubitatur / si ɔtract⁹ celebrat⁹ p vxo
rẽ sine licẽtia mariti sit vtilis marito: vtꝝ mari-
t⁹ possit illũ ratificare i pIudiciũ illius cuꝫ quo
vxor ɔtraxit. circa qd breuiter dic / ꝙ aut mari-
tus ratificauit anteaq̃ꝫ opponatur p aduersa-
riuꝫ ɔtractuꝫ esse nulluꝫ x pt defectuꝫ cõsensus
vel licẽtie: ⁊ tunc valet ratificatio: vt in. l. lviij.
inf. co. q̃ ita debꝫ itelligi: aut ratificauit postea
q̃ꝫ fuit p aduersariuꝫ appositũ: ⁊ tunc nõ valet
ratificatio. vt per Jo. lu. in. d. rep. fo. xlj. in. j. co.
ante. fi. ¶ Uigesimotertio dubitatur si marit⁹
agit ex ɔtractu per vxorẽ celebrato sine licẽtia
videatur illuꝫ ratifica. ⁊ dicatis ꝙ sic per tex. in
l. si seru⁹ alien⁹. ff. d fide ius. Uigesimoq̃rto du-
bitatur: si aliq̃ mulier cuꝫ esset soluta ɔstituit p
curatorẽ: post cui⁹ pcuratoris cõstitutionẽ ɔtra-
xit matrimoniũ: ⁊ pcurator gessit ei⁹ negotia
ẽt post ɔtractuꝫ matrimo. vtrum valeãt gesta p
talẽ pcuratorẽ. ⁊ videt̃ ꝙ sic / ⁊ primo p tex. in. l.
iij. §. scio. ff. d minio. vbi disponit̃ ꝙ si minor imi-
scuit se hereditati p̃rne / ⁊ acceptauit hereditatẽ
alias sibi delatã: fact⁹ tñ maior exigẽdo a debito
rib⁹ id qd debebat̃ defuncto tacite cõprobauit
aditionẽ ab eo factã tpe minoris etatis: tñ dis-
ponit ibi ꝙ possit petere restitutionẽ aduersus
pdictã aditionẽ / ɔsiderãdo tp̃s / quo fuit heredi
tas adita. Jta ergo videt̃ in casu nr̃o ɔsideran
dũ tp̃s quo fuit pcurator cõstitut⁹ qd si ɔsidere
tur d necessario debem⁹ dicere ꝙ gesta p talẽ p
curatorẽ sint valida. Jtẽ facit tex. i. l. si sub vna
§. fi. ff. de verb. ob. vbi disponitur ꝙ qñ aliq̃ res
est pfecta / ⁊ deueniat ad casuꝫ a q̃ incipe nõ po
terat / talis res nõ vitiatur. ita ergo i casu nr̃o /
cũ mãdatuꝫ procuratoriũ a pricipio fuit validũ
lꝫ deueniat ad casuꝫ a quo incipere nõ poterat
nõ interueniẽte licẽtia. d q̃ hic. Jtẽ facit tex. in
l. si q̃s postea. ff. de iudi. ⁊ in. l pe. ff. de iuris oiꝫ
iudi. vbi disponitur / ꝙ si aliq̃s postea q̃ꝫ fuit ci
tat⁹ corã suo iudice ɔsecut⁹ est priuilegiuꝫ / ppt
qd fact⁹ est d alieno foro / nihilomin⁹ tñ cõside
ratur tp̃s in quo iudiciũ fuit inchoatuꝫ ad hoc
vt valeãt oia acta i ipso iudicio tanq̃ꝫ facta co
rã iudice cõpetenti. Jta ergo in casu nr̃o debꝫ
cõsiderari tp̃s quo mandatũ procuratoriũ fuit
constitutuꝫ. Jtẽ facit tex in. l. ponponi⁹. la. ij. ff.
de nego. ge. vbi disponitur / ꝙ qualitas psone
dñi pẽdente negotiorũ gestione mutata nõ mu
tat q̃litatẽ actionis originalis. ita ergo in casu
nr̃o / ꝙ cuꝫ post cõstitutionẽ pcuratoris sit mu
tata qualitas psone ipsius mulieris per ɔtratũ
mr̃imoniuꝫ nõ per hoc mutetur qualitas ⁊ es-
sentia mãdati. Jtẽ facit tex. in. l. si procuratorẽ. i
prin. ff. mãdati. vbi disponitur ꝙ in mãdato p-
curatorio debꝫ initiũ ɔsiderari. in cõtrarium ꝙ
nõ valeant gesta per talẽ pcuratorẽ. facit tex. i
l. j. C. qui admitti. vbi disponitur / ꝙ ad hoc / vt
emolumẽtũ bonoꝝ possessiõis acq̃ratur p̃ri per
filiuꝫ: nõ sufficit ꝙ fili⁹ sit in ptãte p̃ris tpe quo
fuit sibi dlata / imo requiritur / ꝙ tpe agnitio-
nis sit in potestate. qd habet ẽt locuꝫ in heredi
tate filio fa. delata. vt in. l. nõ est dubiuꝫ. C. d in
re delibe. ⁊ in. §. alienus qui loquitur in seruo.
insti. de heredi. insti. Jta ergo in casu nr̃o debꝫ
ɔsiderari tp̃s / in quo mãdatũ ponitur in execu-
satione. Jtẽ facit / q2 eo ipso ꝙ mulier cõtraxit
mr̃imoniuꝫ / a lege cẽsetur mãdatũ reuocatuꝫ /
vt in. l. eius q̃ in puincia. ⁊ ibi per do. ff. si certũ
peta. vbi dr̃ / ꝙ mutato statuto negotioꝝ gesto-
ris / tacite videtur reuocatuꝫ mãdatuꝫ. ⁊ idẽ p-
batur in. l. cuꝫ q̃s. in prin. ⁊ ibi bar. ⁊ do. ⁊ in. l. si
cuꝫ corneli⁹. ff. d solu. ⁊ per cinũ ⁊ do. i. l. falsus
C. de furtis: ⁊ p bal. i. l. mãdatũ. C. mã. ⁊ per. d.
in. l cuꝫ. q̃. §. q̃ sibi. ff. de verb. ob. propt qd q̃stio
ista redditur dubia. qua ppter mihi videtur di-
cẽduꝫ / ꝙ aut loq̃mur de ceptis ⁊ pfectis p ipm
pcuratorẽ anteaq̃ꝫ talis mulier ɔtrahere ma-
trimoniuꝫ: aut de ceptis ⁊ pfectis postq̃ꝫ cõtra
xit mr̃imoniuꝫ: aut loq̃mur de ceptis anteaq̃ꝫ
cõtraheret / ⁊ pfectis post mr̃imoniuꝫ cõtractu
Jn primo casu dicatis / ꝙ sine dubio valent ge-
sta p talẽ pcuratorẽ / si nõ excessit fines mãdati
vt i. l. diligẽter. ff. mãda. Jn. ij. casu dicatis / ꝙ

gesta p talē pcuratorē nō valēt.argu.tex.i.d.l.C.mādari/ nisi ille/ qui negotia gessit cum tali procuratore ignorasset pdictas mulierē ptraxisse matrimonium: nā tūc bn̄ valerēt. argumē.tex.in.d.l.ei⁹ qui in puincia. In tertio casu dicatis ꝙ valet gesta p talē procuratorē.per ea q̄.d.sūt pro prima parte argumē.tex.in.d.l.pomponius la.ij.de nego.ge.pro quo facit doctrina bal.in.l.iij.§.scio.ff.de mino.vbi dicit/ ꝙ qn̄ res trahit secum suū effectū/ tūc psideratᷣ temp⁹ in quo fuit incohata.alias quādoqꝫ cōsideratᷣ mediū/ qn̄qꝫ finis:vt notatᷣ per glo.ꝛ do.in.c.scientes.de censi.ꝛ in.c.dudum.de electione. ¶ In eadem lege ibi.ni estar en juyzio. Circa hoc dubitatur/ vtrū cōstante matrimonio currat ptra mulierē prescriptio in rebus nō dotalibus. Et videtᷣ ꝙ nō per tex.in.l in rebus.§ fi.C.de iure doti.ꝛ i.l.j.§.fi.C.de annali excep.vbi disponitᷣ ꝙ impedito agere/ nō currat pscriptio.Sꝫ ista mulier est impedita: qꝛ nō pōt agere sine licētia mariti p istam.l.ergo ꝛc. Istā.q.nō inuenio tactā: nisi per solū Io.fab.in.l.j.in.ij.co.C.de bonis maternis.vbi tenet ꝙ ptra talē mulierē currat prescriptio in reb⁹ nō dotalib⁹. Ad ꝙ bene facit text.in.l.velles necne.C.de reuo.dona.ꝛ ad.l in reb⁹.§.fi.r̄ndetur/ ꝙ loquitur duntaxat in dote q̄ est puilegiata. quā mulier nō pōt regulariter petere pstāte matrimonio: nimirū ergo si contra dotē non currat prescriptio. ꝛ ad tex.i d.l.j.§.fi.de annali excep.r̄ndetur/ ꝙ loquitur in filio fa. qui nō pōt agere impediente patria ptāte. Sed ista mulier bn̄ pōt agere cum licentia mariti vt hic est in.l.inf.proxi.igitur. Itē qꝛ si maritus nō vul cōcedere licentiā vxori ad agendū/poterit iudex eidem licentiā cōcedere vt in.l.lviij.infra eo. Sed in hoc non video rōnē differentie:cū ita possit filius agere cum licētia patris:ꝛ cum pr̄ possit etiam cōpelli ad talē licentiā filio ad agēdum cōcedendam:vt in.l.fi.§.necessitate.C.de bonisqꝫ lib.io cogitare.

Ley.lvj.

Mandamos que el marido pueda dar licencia general a su muger para contraher ꝛ para hazer todo aquello que no podia hazer sin su licencia: ꝛ si el marido se la diere, vala todo lo que su muger hiziere por virtud de la dicha licencia.

IN.l.lvj. Uala todo lo q̄ su muger hiziere. Nota ex ista.l.ꝙ omnis contractus per vxorem celebratus de licentia mariti valet/ ꝛ tenet. ¶ Sed dubitatur/ vtrum vxor mediāte dispositione hui⁹.l.possit hodie cuꝫ licentia mariti bona dotalia alienare.ꝛ videtur ꝙ sic/ in quātum lex ista loquitur gn̄aliter: ergo generaliter debet intelligi.vt in.l.de pretio.ff. de publi. Sꝫ contrariuꝫ credo verius: ideo quia non est vero simile/ ꝙ lex ista vnico verbo priuilegia dotis corrigat:vt in.l si quando.in pri.C.de inofficio.testa.ꝛ in.c.eccle.vt a.de electio. Itē/ quia bona dotalia prohibentur alienari.vt in.l.fundus.ꝛ in.l.lex iulia.ꝛ in.l.dotale.in prin. ff.d fū do dota.ꝛ insti.quib⁹ aliena.licet vel nō.in pri. ꝛ in.l.vij.ti.xj.par.iiij. Nō est ergo credendum ꝙ lex ista velit statuere cōtrariuꝫ: maxime cum expediat iura iuribus concordare: vt in l. vna.C.de inofficio doti.ꝛ in.c. cum expediat.de electio.li. vj. Imo dicatis/ ꝙ lex nr̄a a contrario sensu prohibet bona dotalia alienari etiā cum licentia mariti inquantuꝫ dixit/ ꝙ vxor possit alienare ea q̄ cum cōsensu mariti possunt alienari:ꝛ non alia bona. Sed certū est/ ꝙ vxor etiaꝫ cū licētia mariti nō pōt bona dotalia alienare. vt in.l fi.ff.d iure doti.ꝛ tꝫ bar.in.l.estimate. ff. solu.ma.ꝛ pau.de ca.in.l.j.in.ij.co.co.ri.ꝛ cin⁹ in.l.si prediuꝫ.in.j.co.ꝛ ibi bal.in.ij.co.ꝛ sal.in fi.C.de iure doti.ꝛ spec. quem oīno vide in ti.d emp.ꝛ vendi.§.iij.in.ij.co.in.versi. sed pone vxor.ꝛ bal.nouell⁹ in tracta.de dote in. vij.pte i vij.co.i versi.ix.limita.ergo restat pclusio/ ꝙ vxor ēt cū licētia mariti nō pōt bona dotalia alienare ꝛ ista est regla gn̄alis. quā p̄io limita i reb⁹ dotalib⁹ q̄ vsu cōsumuntᷣ/ q̄ possunt alienari:vt ē gl ꝛ ibi ang.i.l.estimate.ff.sol.ma. ꝛ tꝫ ēt Io.fa.in pri.isti.qb⁹ alie.lꝫ i.j.co.ꝛ bal.nouell⁹ i tracta.d dote i.vij.pte in iiij.co. ꝛ tꝫ gl.i aut.siue a me.C.ad velle.ꝛ bar.i l.j.l.iiij.co.ff.solu.mat. Scdo limita/ qn̄ bona dotalia alie. sm formā tex.i aut.siue a me.C.ad velle.d q̄ vide ibi do.ꝛ bar.alex.ꝛ do.i.l.j.ff.sol.ma.ꝛ oīno bar.i aut:vt imobilia bona.§ ꝛ multo.colla.v.ꝛ bal. nouel.i d.tracta.in.vij.pte in.iiij.co.ꝛ gl.ꝛ do.in.c.puenit.de emp.ꝛ vēdi. ¶ Tertio limita ppᷣ necessitatē famis:quo casu bona dotalia possunt alienari:vt tꝫ gl.in pri.insti/quib⁹ alie lꝫ.qd pcedit nō solū pptᷣ necessitatē famis vxoris/ sꝫ ēt mariti/ ꝛ filiorū:nō tn̄ ppᷣ aliā necessitatē: vt tꝫ expresse io.fa.in.d.prin.insti.qb⁹ alie.lꝫ.in.j.col.i fi.pro q̄ cōclusione est tex.lꝫ per do.non cōmendatᷣ in.l.mur⁹.in fi.ff.de iure doti. ¶ Quarto limita/ qn̄ talia bona dotalia alienantᷣ cū vniuersitate/ puta instituendo heredē vniuersalē/ per tex.i.l.j.ff. d fundo dotali/ ꝛ istud exēpluꝫ ponit petr⁹ de ferra.in sua practica noua.fo.xj.in.j.co.ante fi. Sed certe istud exēplū in se nō habꝫ aliquam dubitationeꝫ: quapropter pone aliter exemplū: scilicet quando p vxorem fuit facta vēditio olim bonorū quo casu cēsentᷣ vēdita bona

dotalia.qd ē ver/qñ de hoc ɔstat/ q voluit vendere ēt bona dotalia. In dubio tñ vendēdo vel alienādo oia bona: nō censet bona dotalia alienare: vt tz io.fa.in prin.insti.quibus aliena.lz. in.ij.co.in prin. ex quo infert bal.nouellus in tractatu de dote.in.vij.pte in.x.co.in.fi.in ver.xix: fallit. q si mulier hñs castrū dedit in dotē marito quosdā reditus dicti castri / si postea vendat dictuz castruz / pōt etiā transferre in emptorem predictos reditus. de quo vide oino bal. in. l. si prediuz in fi. C. de iure doti ¶ Quinto limita/ qñ bona dotalia alienant ꝑpter cōseruationez ꝑsone: vt per Io.lupi de pa.ru.in sua rep.fo.ix. cum seq. ¶ Sexto limita /qñ talis vxor/ vel eius maritus ꝓuocatur ad diuisionē ꝑ iudicium familie hercis vel cōi.diuidū. vt in.l.fi.C.d fundo dota.lz ista nō sit propria alienatio/ sed diuisio. de quo vide ibi do. ꝛ Io.fa.in prin.insti. quib9 aliena.lz vel nō. ꝛ tex. ꝛ ibi bar.in.l.si conuenerit.ff.pro socio. ꝛ sal. ꝛ do.in.l.iubem9.la.ij. C. de sac.san.eccl. ꝛ bal.nouellus in.d.tractatu.in vij.pte in.x.co. ¶ Septimo limita/ qñ alienatio esset vtilis vxori. vt in.l.ita. cōstāte. ꝛ in.l. fi. ff. de iure doti. de quo vide per bal.in. d. tractatu.in.vij.parte in.v.co.ad fi.in ver. Scdo fallit. vsqz ad ver.iiij.limit. ¶ Octauo limita/ qñ bona dotalia alienantur ꝑpter delictū / quo casu tz alienatio. vt in.l.quinqz legib9.ff.d bonis dānato. de quo vide tex. ꝛ do.in.c.plerūqz. de donatio inter virum ꝛ vxo. ꝛ in.l.j.ti.vij.li. iiij.foro.l. ꝛ tex.in.l.lxxviij.cū seq. infra co. ¶ Nono limita/qñ marit9 manumisit seruū dotalē/ quo casu tz manumissio. vt in.l.dotatez.ff.solu.mat. ¶ Decimo limita / qñ bona dotalia alienant propter rediměndos ɔsanguineos vxoris apud hostes captiuos existentes: vel etiā in carceribus: quo casu tz alienatio: vt in.l.quāuis. cum.l.seq.ff.solu.ma. de quo vide ibi do. ꝛ per Bal. nouellū in.d.tractatu.in.vij.parte.in.vj. co. in. versi.quito limita. ¶ Undecimo limita / qñ bona dotalia alienant ꝑpter implendā peregrinationē vxoris: vt tz bar.in.d.l.quāuis. ff. sol.ma. ¶ Duodecimo limita / qñ talia bona dotalia alienant ꝑpter soluenda debita vxoris: vt in.d. l.quāuis. ꝛ ibi bar.ff.sol.ma. ꝛ in.l.fi. ff. de iure dotiū. ¶ Tredecimo limita/ qñ bona dotalia alienantur ex causa dāni infecti: vt in.l.j.ff.d fundo dota. ¶ Quartodecimo limita in seruitutib9 debitis rebus dotalibus: nā maritus nō vtēdo predictis seruitutib9/ pōt vxori preiudicare nō tñ paciscendo. vt tz bar.in l.si filio fa.§.maritus.ff.solu.ma. de quo vide ibi alex. ꝛ do. Decimoquinto limita/ qñ marit9 locauit bona dotalia/ ꝛ moriatur infra tps locationis: naz tunc vxor cogitur stare locationi ꝑ maritū de rebus dotalibus facte: etiā so.ma. vt in.l.si filio.fa.§.si vir in quinquenniū.ff.solu.ma. Debz tñ cedi actio vxori cōtra colonos vel inquilinos. vt notatur per gl.bar. ꝛ do.in.l.diuortio.in prin. ff. sol. ma. de quo tñ vide bal. nouelluz in dicto tractatu de dote.in.vij.pte.in.ix.co.in fi.in versi.xvj. fallit. Sextodecimo limita/ q talia bona dotalia alienantur de consensu vxoris iam soluto matri. ꝛ nonduz dote restituta vxori. de quo vide ꝑ bal.in dicto tractatu.in.vij.parte in.v.co. in versi.vij.soluto. ¶ Decimoseptimo limita: vt per bal.in.d.tractatu.in.vij.parte.in.vij. col. in versi.viij.limita. ¶ Decimo octauo limita/ qñ in tali alienatione rerum dotaliū interuenit iuramentum/ quo casu tenet alienatio: vt in.c. cū contingat.de iure iu.in.c. licet mulieres. eo. ti.li.vj. Circa qd tñ breuiter dic/ q aut istud iuramētuz interuenit ex parte vxoris/ aut ex parte mariti. In primo casu / qñ ex pte vxoris/ dicatis regulariter/ q valet / ꝛ tz alienatio p dicta iura. ¶ Qd primo limita ꝛ intellige verū interueniente ēt licentia mariti per.l.nfaz: alias nō teneret alienatio etiā iuramēto vallata: vt tz io.fa.in prin.insti.quib9 aliena.lz vel nō.in.ij.col. ꝛ bal.nouell9 in.d.tractatu.in.vij.parte.in.xj.co.in quo bñ facit lex ista. de quo tñ vide bar.i l.si quis pro eo.in prin.in.v.co. ff. de fide iusso. ꝛ abb.in simili in.d.c.cū cōtingat.in.xxj.co.numero.xxvj. de iureiu. ꝛ per bal.in.l.fi.§.filijs.C de bonisqz libe. ꝛ Fabia. de mōte santi. in tractatu de emptio. ꝛ venditio.in.ij.q.in. xv.co. i versi.xxij. ꝛ Io.lupi de pa.ru.in sua rep.fo.xliij. in.ij.co.in fi: cum prin.seq. ¶ Scdo limita/ qñ vxor per dolum/ vel per vim per maritū sibi illatā prestaret tale iuramentum: qr tunc non valeret alienatio ēt iuramēto vallata: vt in.d.c.cum cōtingat. ꝛ in.d.c.lz mulieres. Unū tñ est / q in dubio nō presumit per vim vl' dolum tale iuramētuz prestitum: ꝛ sic sola reuerentia maritalis nō est sufficiēs ad metū presumēduz/ nisi probetur: vt tz abb.in.d.c.cuz contingat.in.ij.colu.in primo notabili: de quo vide oino per Georgiū natā in repe.c.quanuis pactū.de pactis.li.vj.i xj.co.cum seq. ¶ Tertio limita in casu/ quo predicta vxor haberet filios: qr tunc nō valet alienatio etiā iuramēto vallata: vt tenet glo. notabilis in.d.c.cū cōtingat.in.gl. in fi. ꝛ ita tz Io.fa.in prin.insti.quibus aliena.lz vel nō.in.ij.co. sz certe illa gl. nō est indistincte vera: ideo sic: q habz locuz duntaxat: qñ predicta vxor esset grauata restituere bona dotalia filijs / quo casu nō tenet alienatio tanqz principaliter facta in preiudiciū filiorū. Secus tñ esset si predicta bona nō essent vincl'ata / qr tunc teneret alienatio: cū nō fiat principalr preiudicium filijs / sz scdario

Et ideo nõ venit in cõsiderationẽ tale preiudicium: vt tenet expresse glo.in.d.c. quãuis pactũ in pte detrimẽtuȝ: ⁊ ibi ꝑ Georgiuȝ natã.in.xix co.de pactis.li.vj. ⁊ idẽ tȝ Jo.an. ⁊ Jo. de imo. ⁊ bal.i.d.c.cuȝ cõtingat. ¶ Sed dubitaẽ/ vtꝝ mortua vxore in predicto casu ei9 heredes possint petere talia bona dotalia cuȝ iuramẽto alienata. ⁊ videẽ ꝙ sic: ideo qꝛ cõtractus nõ tenuit: ⁊ vxor nõ teneẽ ad obseruantiã ꝯtract9: sed ad obseruantiã iuramẽti. Sȝ iuramentum est ꝑsonale. ergo nõ egreditur ꝑsonaȝ mulieris: ⁊ ita tȝ Jo.fa.in prin.insti.quib9 aliena.lȝ.in.iij.co. ⁊ idẽ tȝ dñicus in.d.c.lȝ mulieres. sed bal.in.d.c.cũ contingat.in.iij.col.tȝ ꝯtrariuȝ: imo ꝙ nõ soluȝ ipsa vxor teneẽ ad obseruantiã contract9 sed etiã eius heredes. ⁊ idẽ tȝ bar.in.l. si qs pro co.in prin.in.iij.co.in fi.ff.de fideiusso. ⁊ abb. i. d.c.cũ cõtingat.in.viij.co.cũ seq. ⁊ ista videẽ mihi vior. ¶ Quarto limita/ qñ vxor primo iurauit nõ alienare bona dotalia: nã licet postea alienat cũ iuramẽto/ nõ tȝ alienatio obstante primo iuramẽto: vt tȝ gl.notabilis in.d.c.lȝ mulieres.de iure iu.li.vj. ⁊ idẽ tȝ bar.in. d. l. si qs pro co.in prin.in.iiij.co.ff.de fideiuss. ⁊ bar. ⁊ sal. in l.si prediũ.C.de iure doti. ⁊ idẽ tȝ Fabia. d mõte sancti.in tractatu de emptio. ⁊ vendi.in. iiij. q.in.v.co.vbi ponit alias limitationes. sed Jo.fa.in prin.insti.quibus alie.lȝ.in.ij.co. tȝ cõtrariuȝ. ⁊ ideo pro ꝯcordia videatis notabiliter ꝑ Geor.natã in repe.c.q̃uis pactũ.de pactis.li.vj.in.vj.co.in prin.vbi saluat ⁊ verificat opinionẽ predicte gl.i duob9 casib9 tñmõ. ⁊ hoc est etiã de mẽte bal.in.d.l.si prediũ. ⁊ Alex.in addi. ad bar.in.d.l.si qs pro co.in.iiij. co. ⁊ idẽ tenet bal.in repe.l.iusiurandum.in.lv.co. ff. d iure iuran. vbi tȝ/ ꝙ si is/ cũ quo predicta vxor contraxit/ ignorabat primũ iuramẽtuȝ/ tȝ scdm ⁊ non primũ iuramẽtuȝ. si tñ erat sciẽs/ tȝ primũ/ ⁊ nõ scdm. ¶ In scdo casu/ qñ iuramentuȝ interuenit ex pte mariti/ dicatis/ ꝙ aut alienauit ⁊ iurauit sine cõsensu vxoris bona dotalia. ⁊ nõ tȝ alienatio: vt tȝ bal.in.d.l.si prediuȝ.in.ij.co. ante fi.C.de iure doti. ⁊ bal. nouell9 in tractatu d dote.in.vij.parte.in.xj. co. aut cuȝ cõsensu vxoris/ ⁊ dicatis idem/ ꝙ nõ tenet alienatio: vt tȝ bal.in.d.l.si prediuȝ/ ⁊ bal.nouell9 in.d.loco.

¶ Sed circa premissa nota/ ꝙ in casu/ in q̃ nõ tȝ alienatio reꝝ dotaliuȝ ꝑ vxorẽ alienatarum: ideo qꝛ non interuenit iuramẽtũ: vł alias in casibus de quib9 dixi/ nõ põt vxor cõtrauenire nisi cõstante mrĩmo. eo vero soluto/ non audiẽ: vt tȝ mirabiliter Jaco.de ra. ⁊ cin9 in.l.si p̄dium. C.de iure doti. ⁊ idẽ tȝ ibi bal.i ṽsi. sed dato casu. ⁊ idẽ tenet ibi bal.in.l.vna.§. ⁊ cum lex. C. d rei vxo.actio. ¶ Sed ꝯtrarium tȝ sal.in.d.l.si p̄dium. ⁊ bal. nouell9 in tractatu de dote in. vij. pte.in.vij.co.in.versi.xj. qñ mulier. ⁊c. ⁊ idẽ tȝ Fabia.de mõte sancti.in tractatu de empt. ⁊ vẽdi.in.iiij.q.in.vj.co.in prin. ⁊ ista vltima est verior/ iudicio meo ⁊ ita practicaẽ. ¶ Itẽ ⁊ finaliter dubitatur. pone ꝙ aliquis habebat vxorez diuitẽ/ ex qua habuit duas filias: ⁊ mortua vxore sua/ bona remãserunt filiabus: postea iste pr maritauit vnã ex dictis filijs cum nulla aut modica dote: ⁊ postea maritauit aliam/ cui dedit oĩa bona mr̃na p̃re alia filia/ ⁊ eius marito/ q̃ tacuerunt/ ⁊ nõ ꝯtradixerunt. mortuo p̃re/ predicta filia/ q̃ nihil/ aut modicum habuit de bonis maternis/ petit dimidietatẽ bonoꝝ mr̃noꝝ an audiaẽ. ⁊ videẽ ꝙ nõ: qꝛ taciturnitas inter ꝯiunctos inducit cõsensum. vt in.l. si seru9. ff. de dona.inter viꝝ ⁊ vxo. ⁊ videẽ casus in.l.in. adoptionib9.ff.de adoptio. ad qd facit ista.l. ⁊ ea q̃ dicta fuerunt in.l.lv.sup. pxĩa. sed cinꝰ in. l. f. i ij.co.C.de bonis mr̃.ꝯclusiue tȝ: ꝙ aut predicta filia ꝑ mr̃imoniũ nõ eximiẽ a p̃ria ptãte/ ⁊ tunc audiẽ: qꝛ nõ fuit visa consentire. aut ꝑ matrimonium eximiẽ a patria ptãte/ qd hodie semꝑ intelligiẽ fieri: vt i.l.xlvij.sup.eo. ⁊ tũc nõ auditur qꝛ fuit visa cõsentire. ⁊ ꝓ ista conclusiõe est gl. in.d.lege.si seruus.in pte fratres.ff.de donatio. inter viꝝ ⁊ vxo. ⁊ est etiã gl.in.d.l.cum ꝓponas filios.C.de pactis. ⁊ ita tȝ ibi bar. in fine solutionis. quã dat ad.d.l.si seru9. licet in dicto principali reprobet illaȝ gl. ⁊ ita tenet ibi sal. ⁊ alex. ⁊ do. licet bal.teneat ꝯtrariuȝ in dicta.l.j.C.de bonis mater. de quo vide per bar. ⁊ do.in.l.que dotis.ff.solu.matrimonio. ⁊ in.l.si fundum per fideicõmissum.in prin.ff.de lega.ij. ¶ Et in ꝓposito vide aliam ⁊ notabilem. q. quam ponit montaluus in.l.si.in parte/ y otorgare.titulo.xj. lib.j.foro.l.

¶ Ley.lviij.

¶ El juez con conoscimiento de causa legitima o necessaria compela al marido que de licencia a su muger para todo aquello que ella no podria hazer sin licẽcia de su marido: ⁊ si compelido no se la diere, que el juez solo se la pueda dar.

In l.lviij. in prin. de materia huius. l. vide glosa ⁊ docto.in lege si.§.necessitate.C. de bonis q lib. ⁊ Specu.in titulo.de actore.§.j. ⁊ Andream de ponta.in additio.ad bar.in.l. transactionem.C.de transactio. ⁊ bal.in.l. vidue.in fine.C.de nuptijs. ⁊ in lege in constitutione. eo. titu. ⁊ Alex.in lege.si cum dotem.§. eo ante tẽpore.ff.solu.matrimo.

¶Ley.lviij.

¶El marido pueda ratificar lo q̃ su muger ouiere hecho sin su licēcia: no embargā te que la dicha licencia no aya precedido; ora la ratificacion sea general, o especial.

In.l.lviij.ibi. no embargante que la dicha licencia no aya precedido. Idem disponit tex.in.l.viij.in fi.titu.xi.lib.v.τ in leg.xiij.titu.fi. lib iij.fo.l.de quo vide ibi per montalnuz τ per bar.bal.τ docto.in.l.fi.§ necessitate.C.de bonis q̃z liberis.τ per bal.in.l.j.in.xv.co.C.que admit ti.τ rochum de curt. in tractatu iuris patrona tus in.§.pro eo q̃d de diocesani in.iiij.co.fo.xx. in.j.co.τ jo.lupi de pala.rub.in sua rep. fo.xlij. in.ij.col.τ per bal.in.l.filius fa. C.ad macedo ni.Sed circa premissa dubitatur vtrum induca tur ratificatio ex lapsu temporis/ sciente mari to/ τ non contradicente contractum per vxorez celebratus. Et dicatis q̃ sic vt tenet bal:in.l.j. in.xij.co.§.qui admitti.τ in.l.filius fa.C.de peti tio here. ¶ Secundo dubitatur vtrum contra ctus per vxorem celebratus sine licencia mari ti possit semper per maritum ratificari. Circa quod breuiter dic q̃ aut maritus ratificauit an tea quam opponeretur contractum esse nullu. per aduersarium propter defectum licentie siue consensus mariti: τ tunc bñ poterit ratificare τ valebit ratificatio vt est casus in lege ista. Aut ratificauit postea quam per aduersarius fuit op positum/ τ tunc non poterit ratificare/ vt tenet bal. in.c.j. de rescriptis. quem refert τ sequitur jo.lupi de pala.rube. in sua repe.fo.xlj. in.j.col. in fi..quod est menti tenendum. Item alia quã plura pertinentia ad materiaz huius leg. videa tis in leg.lv.supra eo. vbi late fuit dictum.

¶Ley.lix.

¶Quando el marido estuuiere absente, y no se espera de proximo venir, o corre pe ligro enla tardança: que la justicia con conoscimiento de causa seyendo legitima, o necessaria, o prouechosa a su muger pueda dar licencia ala muger la que el marido le auia de dar; la qual assi dada vala como si el marido sea.

In.l.lix; ibi: cõ conocimiento de causa. Cir ca hoc nota / q̃ si iudex de facto sine iusta causa dedit talem licentiã nõ valet; imo quate nus de facto processit ad dandã predictã licen tiã de facto debet illã reuocare/ vt tenet bal. in rub.C.de rescindenda vendi. q̃d teneatis men ti. ¶ In eadem lege: ibi: y no se espera de proxi mo venir. Circa hoc dubitatur si marit⁹ est ab sens in remotis partib⁹ verũ eius vxor possit si ne licentia iudicis cõtrahere. Et bal.in.l.tran sactionẽ.in fine.C.de transatio.tenet q̃ sic. Sz certe doctrina bal.corrigitur per istã.l.nam hic dicit/ q̃ marit⁹ erat absens in remotis partib⁹ taliter q̃ nõ sperabatur de pximo venire: tñ dis ponitur q̃ talis vxor petat licentiaz a iudice ad hoc vt valeat contractus per ipsam celebratus quasi velit dicere / q̃ aliter nõ valeat contract⁹ τ hoc est etiã de mẽte bal. in.d.l.transationẽ.in quantũ dicit/ q̃ adhibeat̃ authoritas iudicis.τ ita tenet expresse jo.lupi de pala.rube.in sua re pe.fo.xlij.in.ij.co. De q̃ etiã vide per montal uũ in.l.fi.ti.xj.li.j.fo.l.in.glo.y otorgare. Circa q̃d est notãdũ q̃ si talis vxor reputet̃ vidua a cõ trahẽte τ a maiore parte ppli valet τ tenet cõtra ctus cũ ea celebrat⁹ sine licẽtia. vt in.l.ij. C.ad senatus consul.macc.iuncta.l.iij.ff.eo titu.

¶Ley.lx.

¶Quando la muger renunciare las ganancias, no sea obligada a pagar parte algu na delas deudas que el marido ouiere hecho durante el matrimonio.

In.l.lx. vide tex.in.l.xliij.ti.xx li.iij.fo.l.τ vide q̃ dixi in.l.xvj.supra eo. Et ne sim fur alieni laboris/ videatis quã plures q̃stiones p tinẽtes ad materiã hui⁹.l.p jo.lup.de pala.rub. in sua rep.fo.xxiij.in.j.co.τ fo.xxx.τ fo.xxxiiij. in.iiij.co.τ fo.xxxviij.in.j.co.cum seq.

¶Ley.lxj.

¶De aqui adelãte la muger no se pueda obligar por fiadora de su marido: aunque se diga y alegue que se couertio la tal deuda en prouecho dela muger. Y assimismo mandamos, que quando se obligaren a mancomun marido y muger en vn contra cto, o en diuersos: que la muger no sea obligada a cosa alguna: saluo si se prouare q̃ se conuertio la tal deuda en prouecho della: ca entonces mandamos q̃ por rata del dicho prouecho sea obligada: pero si lo que se couertio en prouecho della fue en las

cosas quel marido le era obligado a dar:assi como en vestir la, y dar le de comer, y las otras cosas necessarias:mádamos que por esto ella no sea obligada a cosa alguna:lo qual todo que dicho es se entienda,si no fuere la dicha fiança, o obligacion a mancomun por marauedis de nuestras rentas,o pechos,o derechos dellas.

I N.l.lxi.De materia huius.l.vede tex.in.l.ccxxiij.z in.l.ccxliiij. z in.l.ccvij.in legibus styli.z tex.z ibi late pe Bal.z docto.in authē.si qua mulier.C.ad senatus consul. velle.z glos.z doc.in.l.sciendum.ff.de verbo.oblig.z tex.glo.z doc.in.l.j.C.ne vxor pro marito.z Jo.lupi de palu.rub.in sua repe.fo.xxxvij.in.j.co. cuz seq. ¶ In eadem lege in fine.Circa materiam huius leg. dubitatur/ si vxor non se obligauit cum marito/an teneatur soluere debita regalia.Circa quod dic q aut loquimur/ vtruz teneatur soluere de bonis lucratis constante matrimonio/ aut de bonis proprijs ipsius vxoris. In primo casu/quando de bonis acquisitis/ dicatis q tenetur soluere talia debita:vt in.l.iiij.ti.ij.li.v.ordina.reg.z in.l.ccxxiij.z in.l.ccxliiij.z in.l.ccvij z in leg.styli.Quod limita notabiliter nisi vxor anteaqz maritus contraheret cum gabellario regis renunciasset lucris sibi ex illo contractu obuenientib⁹: quia tunc.nō teneretur per tex. in dicta.l. ccxxiij.in leg. styli.de quo tamen vide Jo.lupi de Pala.rube.in sua repe. fo.xxiij. in.ij.co.z in.j.co.In secundo casu / quando de bonis proprijs dicatis q etiaz tenetur per tex. in dicta leg.ccxxiij.z tenet glo.in.l.ij.C.ne vxor pro marito.z Jo.lupi de pala.rube. in dicto.fo. xxiij.in.j.co.nisi renunciasset lucris modo predicto per dicta iura.d quo vide per Bar z Jo. de plate.in leg.ij.C.de ex actori.tribu.lib.x. ¶ Et an vxor in casu quo teneatur possit pro tali debito incarcerari / videbimus late in leg. lxij.infra proxima.

Ley.lxij.

Ninguna muger por ninguna deuda que no desciendia de delicto pueda ser presa ni detenida,sino fuere conoscidamente mala de su persona.

I N.l.lxij.ibi.por ningūa deuda.Circa materiam huius.l.dubitatur vtrū mulier possit incarcerari pro debito fiscali siue regali. Et dicatis q nō vt in authē.sed hodie.C.d officio diuerso.iude.z in.l.iiij.ti.xij.li.v.ordina.rega.z in.l.ij.ti.x.li.v.ordina.regali. ¶ Sed limita legem istā quādo mulier esse debitrix rōne tutele vel cure:qz tunc bn̄ posset incarcerari: vt tz bar.z cōiter do.in authē.matri z auie.C.qn̄ mulier officio tute.z idē tenet.jo.d platea.in.l.ij.in.vj.z in.viij.co.C.de exactori tribu.li.x. de qua materia vide bar.z jo.de plate.in.l.nemo carcerē.de exactori.tribu.li.x.z bal.sal.z do.in.l.j.in.ij.co. ante finem.C.qui bonis cedere possunt. ¶ In eadez lege ibi:si no fuere conoscidamente mala de su persona.vt qz est meretrix.vt exēplificat:z tz bal.in.l. cōsentaneū.in fi.co. C quo modo z qn̄ iudex.z ibi alex. z barb.in addi.ad bal.tz.z tenet alex.in add..ad bar.in authē.matri z auie.in.ij.co.C.qn̄ mulier officio tute.z tz jo.de platea in.l.ij.in.vj.co.ante.fi.C.de exactori.tribu.li.x.Qd tn̄ limita z intellige in meretrice non nupta:si tn̄ esset nupta non posset p debito ciuili incarcerari:vt tz jo.an.in addi. ad speculū.in ti.d iniurijs z dāno dato. in prima additione.z idem tz alex. in addi.ad bar.in.d.autē.matri z auie.z idē alex.z barb.in addi.ad bal.in.d.l.consentaneū.in fi.co. ¶ Et q dicatur meretrix.vide late per prepositū in.c.inter opa. de sponsali. ¶ Itez z scdo poterit.l.ista verificari in muliere luxuriose viuente/ que pōt pro debito ciuili incarcerari:vt tenet bal.quem ibi sequitur alex.z barba.in addi.in.d.l.consentaneū.in fi.co. Quod intellige nisi sit nupta p ea q dicta sunt de q vide oino p philipū decīū in regula.ij.in.xj.co.in.fi.ff.d reg.iu.vbi ponit alia exēpla z p geor.nat.in rep.c.qnuis pactū.d.pa.li.vj.in.lxv.co ¶ Itē z.iij.poterit lex ista exēplificari in muliere hūili z vili:vt tz notablr jo.de pla.in.d.l.ij.in.vj.co.ante fi.de exactori.trib.li.x.

Ley.lxiij.

El derecho de executar por obligacion personal se prescriua por diez años:z la accion personal:y la executoria dada sobre ello se prescriua por veynte años y no menos:pero donde en la obligacion ay hypoteca,o donde la obligacion es mixta personal y real,la deuda se prescriua por treynta años y no menos.

I N.l.lxiij.ibi:se pscriua por diez años. Idē disponit tex.in.l.iij.ti.xiij.li.iij.ordi.rega. ¶ Sz circa materiā huius.l.primo dubitatur/ vtruz possit p parte renunciari q non prescri-

bat executio obligationis p decẽniũ. ⁊ videtur q̃ sic: ideo q̃ hoc est introductũ in fauorẽ debitoris: ⁊ vnusquisq̃ pōt renunciare preuilegio sine fauori suo: vt in.l.si quis in conscribendo. C de pactis. Sed hoc non obstante contrariũ determinat bar.in.l.j.in fi.ff. de vsucapio. ⁊ idẽ tenet cepola in cautela.lxv. ⁊ bar.in.l.nemo pōt.in.v.co.ff.ð lega.j.vbi rñdit ad fundamentũ in cõtrariũ adductũ. ¶ Scdo dubitatur vtrũ dispositio hui⁹.l. habeat locũ etiã si debitor sit constitut⁹ in mala fide ⁊ dicatis q̃ sic: vt tenet jo.frã. in tractatu prescriptio.in.ij.pte tertie ptis principalis.fo.xj.in.iiij.co. Tertio dubitat vtrũ dispositio huius.l. habeat locũ etiã si in tali obligatiõe interueniat iuramentũ. ⁊ videtur q̃ nõ imo q̃ tunc post decem annos possit fieri executio: vt tenet jo.fran.in dicto tractatu. fo.xxij.in j.co.ante fine. ⁊ fo.lxxiij.in.iij.col. ante fi. ⁊ idẽ tenet Hippo.de marsilya in singulari.cxlj. ⁊ petrus geraldi in singulari.xviij. Sed contrariũ videtur verius per.l.istam generaliter loquentẽ. ⁊ doctores supradicti loquuntur in actione/ que non prescribitur spatio decem annoꝝ/ si interueniat iuramentũ nos vero loquimur in executiõe sententie vel obligationis. Sꝫ adhuc prima opinio videt verior: ideo q̃ iuramentũ habet vim litis cõtestationis: vt in.l.iiã ⁊ postea.§ si is qui. ⁊ ibi bar. ⁊ do.ff.de iure iu.per quã perpetuatur executio vsq̃ ad triginta ãnos. vt in.l. fi.§ de prescriptio.xxx.vel.xl anno. Itẽ quia lex vel statutum simpliciter loquens/ nunq̃ trahitur ad actum iuratũ. nisi de iuramẽto faciat expressã mentionẽ: vt tenet gl.in.c.cũ non deceat in pte/ effectus de electio.li.vj.de quo vide per Feli.in.c.constitutus de rescriptis. ¶ Quarto dubitatur vtrũ prescriptio decennij/ de q̃ in hac l. interrũpatur per litis contestationẽ: ⁊ dicatis q̃ sic: vt tenet bal.in.l.sicut in.j.co.C.de prescriptis.xxx.vel.xl.anno. ⁊ jo.frã. in dicto tractatu. fo.lxxiij.in.iij.co. ¶ Quinto dubitatur vtrũ interrũpatur prescriptio de qua hic per productionem instrumenti in iuditio factã. Et dicatis q̃ sic vt tenet jo.frã.in dicto tractatu fo.lxix.in.iij. co.in.fi. de quo vide p bar.in consilio.xxxvj. ¶ Sexto dubitatur vtrũ prescriptio de qua hic interrũpatur per solã missionẽ executoris. ⁊ dicatis q̃ sic: vt tenet bal.in.d.l.sicut. C.de prescriptis.xxx.vel xl.anno. de quo vide jo. fran.in.d. tractatu.fo.lxix.in.iij.co.cũ tribus seq. ¶ Septimo dubitatur vtrũ prescriptio de q̃ in hac.l. currat cõtra minorẽ. Et videtur q̃ sic per.l.istã generaliter loquentẽ iuxta tex. in leg. de pretio ff.de publicia. sed contrariũ videtur veri⁹: ideo q̃ lex noua generaliter loquens put lex nr̃a nõ extenditur ad causas particularẽ legis antique nisi de illo faciat mentionẽ vt tenet gl. ⁊ do.in.l. sciendũ.in prin.ff. qui satis.cogã. ⁊ notatur in c.j.de consti.li.vj. ⁊ tenet.glo. ⁊ do.in.l.decurionibus.C.de silentia.li.xij. ⁊ bal.in rub.C.de in sti. C.cũfirmã. ⁊ mathesa.in notabili. lix. ⁊ feli. in.c.sicut de heret. Sed certũ est q̃ ð preuilegio speciali minor respectu prescriptionis seruatur illesus ipso iure. vt in l.fi.C.in quibus casi.in integrũ resti. non est neces. ⁊ in.l.vij.ti.xxix.par. iij. ergo infertur q̃ prescriptio de q̃ hic/ nõ currit contra minorẽ. Quapropter dic q̃ aut prescriptio de qua hic fuit inchoata contra minorẽ ⁊ tunc non currit cõtra ipsũ: imo ipso iure seruat illesus vt in.d.l.fi. Aut fuit inchoata cũ ei⁹ predecessore: ⁊ tunc currit cõtra eũ prescriptio tñ pōt restitui aduersus illã prescriptionẽ: vt tenet bar.in.l.etiam.ff.de minori. quẽ omnino vide. ¶ Octauo dubitat vtrũ lapso decẽnio/ de q̃ in hac.l. creditor possit agere cõtra debitorẽ actione personali vel reali lꝫ sit prescripta executio. Et dicatis q̃ sic attẽta dispositione hui⁹.l. vt est tex.in.l.iiij. ti.xiij.li.iij. ordina.rega. ð quo etiã vide thomã ferrarij in cautela.l. ¶ Sed limita pmo dispositiõẽ legis nr̃e vt nõ procedat / qñ in obligatione dicit q̃ finito tẽpore decẽ ãnoꝝ/ iterũ de nouo deberi incipiat: ⁊ totiens incipiant deberi quotiens fuerit cõpleta prescriptio decem annoꝝ: vt tenet bar.in.l.nemo pōt in.v. co.ff.de lega.j. ⁊ idẽ tenet bar.cepola in tractatu cautelaꝝ in cautela.lxv. ¶ Scdo limita/ qñ fieret reuocatio siue nouatio obligationis quia tunc non currit prescriptio de qua hic nisi a tpe nouationis vt tenet bar.in.l.cesar. in.iij.co.ff.ð publica. ¶ Et an prescriptio.ð qua hic pcedat in foro conscientie vide per bar.in.l. sequitur.§. si viã.ff.de vsucapio. ⁊ latissime p jo.fran.in dicto tractatu.fo.xxj.in.ij.co.cũ.iiij.seq. ¶ In eadem lege ibi: se prescriua por treynta años y no menos. Hoc intellige verũ in ipso debitore prescribente vt in.l. cũ notissimi in prin. C.de prescriptio xxx.vel.xl.annoꝝ: ⁊ in.l.xxvij.titu.xxix. par.iij. secus tñ est in alio tertio possessore q̃ cũ titulo ⁊ bona fide pōt prescribere iure hypothece per decẽ annos inter pñtes/ ⁊ viginti int absentes: vt tꝫ gl. ⁊ do.in.d.l.cũ notissimi: ⁊ gl.in.l. fi. C.ð pscrip.lõgi.tẽpo. ⁊ ẽ tex.i.l.j.C.si aduersus credi. ⁊ in.l.xxvij.ti.xxix.p.iij. Itẽ in pposito nr̃e.l.vide q̃ dicã in.l.j. prima ita lꝫ sub breui cõpendio tenearis menti q̃ sunt quotidiana

¶ Lex.lxiiij.

¶ Por quanto enlas ordenanças que hezimos enla villa de Madrid a quatro dias del mes de Diziembre del año passado de mil ⁊ quinientos y dos años ay vna orde

nança, su tenor dela qual es este que se sigue. Otrosi por quãto por la ley por nos hecha enlas cortes de Toledo ouimos ordenado, que si los deudores que deuian algunas deudas en quien son fechas execuciones por contractos, obligaciones, o por sentencias a pedimiento delos creedores en los deudores, o en sus bienes alegaren paga, o otra excepcion que sea de recebio, que tenga diez dias para la prouar, y no se declara dende quãdo han de correr los dichos diez dias: declaramos y mandamos que los dichos diez dias corrã desde el dia que se opusiere a la tal execucion. Y passados los dichos dias, si no prouare la dicha excepcion, que el remate se haga como la dicha ley lo dispone, sin embargo de qualquier apelacion que della se interpusiere, dando el creedor las fianças como la dicha ley lo manda. Y porque nuestra merced y voluntad es que la dicha ordenança aya cõplido effecto. Por ende mandamos que lo contenido en ella se guarde y cumpla y execute como en ellas se contiene sin embargo de qualquier appellacion que della se interponga para ante nos, o para ante los oydores delas nras audiencias, o para ante otros qualesquier juezes, o qualesquier nullidad q̃ contra la dicha execuciõ y remate se alegue.

In.l.lxiiij. que hezimos en la villa de Madrid. de qua in.l.iiij.&.v.ti.viij.li.iij. ordinatio.rega. Sed circa materiã huius.l. primo dubitatur vtrũ contractus guarẽtigius factus in alio regno mandetur executioni in hoc regno. & bar.in.l.a diuo pio.§.sniaz rome.ff.de re iudicata.tz q sic: & idẽ tenet ibi alex.in.l.ij. C. quẽadmõ.te sta.api.bal.in.l.j.in.ij.co. C. ne fili⁹ p patre & specu.in.ti.de instru.edictione.restat videre in.vij co.& latissime per bar.bal.sal.jas.& do. in.l.cunctos pplos. C. de summa trini.& fide catho. & jo.lupi de pala.rub.in sua repe.fo.ij.in.j.co. ¶ Scdõ dubitatur q̃d ecõtra vtrũ cõtract⁹ guarẽtigius obligationis factus in isto regno mãdetur executioni in alio regno in q̃ talia instrumẽta nõ habẽt paratã executionẽ. Et dicatis q nõ vt tenet alex.in.d.§.snias rome.in pe.co. de quo vide do.in.d.l.cũctos populos. ¶ Itẽ & tertio dubitatur vtrũ executio d̃ qua hic/ & in.d.l.iiij.&.v. possit fieri p quẽcunq3 iudicẽ & dicatis q sic vt tz alex.in.d.§ sententiã rome. de q̃ et vide p jo.lupi de pala.rub.in.d.repe.fo.ij.in.j.co. de quo vide q̃ dixi in simili in.l.iij.in.xix.q.cum seq.supra eo. ¶ Quarto dubitat̃ vtrũ possit in quolibet loco executio fieri.& dicatis q sic vt tenet bar.in.d.§.sententiã rome.in fi.& bal.in.l.j.in.ij.co. C. ne fili⁹ pro p̃re. Qd̃ intellige in quocũq3 loco: scz in quo instrumẽta mãdantur executioni/ & habẽt executionẽ paratã/ alias sec⁹: vt tenet alex.in.d.§.sententiã rome. de quo vide p bart. Cepollã in tractatu cautelarũ in cautela.lxx.& bal in.l. si quis.in.ij co. C. de epis & cle.& bal.in.l cum archimedorã.in.ij.co. C. vt in posse.leg. ¶ Quinto dubitatur vtrum de iure canonico possit fieri executio virtute instrumenti guarentigij. Et dicatis q non: vt tenet abb.in.c. Quod clericis.in.iiij.col. de foro compe. De quo vide ibi zachariã in addi.ad eundem abb. ¶ Sexto dubitatur vtrum tabellio possit conficere intrumenta extra territorius. De quo dic vt per abb.in.c. cum.p in pe. co.in fi. cum seq. de fide instru.& per Bar. Bal. Sal. Jas. Joã. fa.& docto.in.l.cunctos populos. C. de summa trini.& fide cath. ¶ Septimo dubitatur vtrum tabellio huius regni possit conficere instrumenta in alio regno: vel notarius ecclesie an possit conficere instrumenta in terris imperij vel principis: vel notarius imperij vel principis possit conficere instrumenta in terris ecclesie. Vide per Joan.fab.in l.secundum. C. de donatio.& pel Abb.in.d.c. cum.p.& vide per Abb.in.d.c.ij. de iudici.& bal.in.l.repetita. C. de epis.& cle. & practicam ferrarii.in.fo.xliiij.in.ij.co.& Joã. Lupi de Pala. Rubc.in sua repe.folio.ij.in.j.co.& vide text.in leg.viij.tit.xviij.lib.ij. ordina.rega.& tex.in leg.iiij.co.titu.& lib & text.in lege cj.in legibus gabellarum huius regni. ¶ Octauo dubitatur/ vtrum obligando quis bona sua censeatur obligare futuram successionem. De quo vide vt per Bar.in.l.is potest.ff.de acquiren here.& per Alexan.& docto.in leg.si. C. de pactis. ¶ Nono dubitatur/ vtrum ad executionem faciendã requiratur citatio partis. Et Bar.in.d.§ sententiã rome. tenet q non.& idẽ tenet Bal.in.l.j. C. ne filius pro patre.& Andreas de poma.in addi.ad Bar.in.l.titia centum.§ titio.el.ij.in parte statutum.ff.de conditio.& demonstra. Sed cõtrarium tenet Alex.in.l.postulante.in prin.iij.co.ff.ad trebel. quapropter vide. Hyppo. de marsilys in suis singularibus in singulari.clxx.& glo.& docto.in.l.j. C. de iudici.& bal.in.l.ab executione. C. quoz appel. non recipiatur. ¶ Decimo dubitatur/ vtrum contra executionẽ admittatur exceptio cõpen-

satiouis. Et dicatis q sic vt in.l.si cū militi.§.si ff.de cōpensatio.tenet alex.in addi.ad bal.in.l. cum papinianus in parte. Jtē excōicatus.C.de senten.et interlocu.oim iudi.et idem alex.in addi.ad bar.in.l.j.C.de iuris et facti igno. ¶ Undecimo dubitatur/ vtrū exceptio vsuraria impediat executionē. Et alex.in.l.si se non obtulit.§. condēnatus in.iiij.co.ff.de re iudicata tenet q nō et petrus de ferraria in sua practica noua fo.lvj in.iiij.co. De q̄ vide p pau.de ca.in.l. si feriatis ff.de ferijs: et hyppo.de marsilys in singu.lxxvij. et Jo.fa.in.l. obseruare.C.quor appe.nō.recipi ¶ Duodecimo dubitatur/ vtrū executio impediatur per exceptionē nullitatis. Et qr est larga materia remitto vos ad alex.in.d.l.si se nō obtu lit.§.cōdēnatū ad bal.et sal.in.l.vna.in pe.co.C ne liceat in vna eadēq causa tertio prouoca. et ad tex.in.l.ij.ti.xv.li.ordina.reg. ¶ Decimotertio dubitat vtrū obligatio cōditionalis purificata mandet executioni licet purificatio conditionis nōdū sit in iuditio pbata. Et bal.ts q sic in.l.cū testamento in fi.C.de testamē. manumissio.de quo vide per alex.in.l.in illa in.ij.co.ff.de verbo.obliga. ¶ Decimoquarto dubitat/ vtrū habeat locū executio in obligatione cōtinente debitū non liquidū. Et dicatis q nō si non possit purificari pendente executione: per ea q̄ supra proxime dixi: vt ts bal.in.l.ij.in.ij.col. C.de executio.rei iudi. ¶ Decimoquinto dubitatur vtrū executio sententie/ que transiuit in rē iudicatam/ impediatur per exceptionem iniustitie. Et dicatis q sic si non oponat per partē q nō admittatur vt tenet notabiliter abb.quem oino vide in c.cum cōtingit.in.ij.de officio delegati ¶ Decimosexto dubitatur/ vtrū dispositio huius.et tex.in.d.l.iiij.et.v.ti.viij.li.iij.ordina.reg. habeat etiam locum in clericis siue personis ecclesiasticis. De quo vide late per bar.bal.sal.et do.in.l.cunctos populos.C.de sūma trinitate et fide cath.et p matthe.mathesila.in nota.cxiiii. incipienti nota vnā lucrosā.et per ludo.roma. in singulari.ccccclj incipienti capitulum eccle.et p bal.in auth.cassa et irrita in.ij.co.C.de sacrosā. eccl.et per abb.in.c.sicut nc cleri.vel mona.et in.c.quod clericis de foro cōpetenti.et per bal.in.l. omni nouatione.in fi.co.C.de sacrosan.eccle. ¶ Decimoseptimo dubitatur/ vtrum executio possit fieri contra heredem debitoris mortuo debitore. Circa qd breuiter dic/ q aut loquimur in herede vniuersali/ aut in herede particulari. Jn pmo casu qn in herede vniuersali dic q cōtra eum pōt fieri executio/ sicut poterat contra defunctum/ si esset viuus: vt tenet bal.in.l.ij.C. si aduersus heredi.et alex.lato sermone in.l.postulāte in prin.in.iij.co.ff.ad trebel. Jn scdo casu qn in herede particulari vel contra tenentes aliquam rem defuncti obligati/ dic/ q cōtra eū non pōt executio fieri: vt tenet bal.in.d.l.ij.pro qua conclusione est glo.et ibi cōis opinio do.in l.ij.C.de conditio.ob causas.de quo vide alex. in.d.l.postulāte. ¶ Decimo octauo dubitatur vtrum instantia executionis pereat p trienium scdm formā tex.in.l.properandū.C.de iudi. Circa qd dic q aut fuit lis contestata super tali executiōe/ et perit instātia: vt ts bal.in.l.ij.in.ij.co. C.de executione.rei iudi.aut non fuit lis contestata sed solūmō fuit petita executio: et tunc nō perit instātia imo perpetuat vsq ad.xxx.ānos. vt ts bal.in.d.l.ij.et geor.natā in repe.cle.sepe.de verbo.signi.fo.xliiij.in.iij.co.in.fi. ¶ Decimonono dubitatur vtrum possit fieri executio obligationis/ ls notarius corā quo fuit facta desi nat esse notarius tempore quo petitur executio Et dicatis q sic/ vt ts bal.in d.l.ij.C.de executio.rei iudi. ¶ Vigesimo dubitat si debitor est detrusus in carcere pro debito possit creditor petere sibi satisfieri de bonis predicti debitoris. Et bar.in.l.ij.in fi.C.de exactori.tribu.tenet q sic quod est bene notandū. ¶ Uigesimo primo dubitat vtrū obligatio habeat paratam executionem etiā in his que indirecte probātur. Et dicatis q sic vt tenet abb.in.c.cū olim.in.j.co.ad fi. de censibus. ¶ Vigesimo scdo dubitatur vtrum possit contra executionem opponi beneficiū vel leiani. Et dicatis q sic: vt tenet phi.deci. in regula.ij.in.iij.co.ff.de reg.iuris. ¶ Vigesimotertio dubitatur vtrū obligatio possit vltra debitū pricipale exequi quo ad interesse. De quo quia recipit distinctionem vide per alex.in.l.certi cōditio.in.ij.co.ff.si certum peta. ¶ Vigesimoquarto dubitatur vtrum contra executiones possit opponi exceptio non numerate pecunie.de quo qr recipit distinctionē vide per bal.in.l.sub specie. in fi.C.de postulā. ¶ Vigesimoquinto dubitatur vtrum contra executionē possit opponi exceptio q tabellio qui fecit instrumēta erat excōicatus tpe quo instrumenta cōfecit. Et dic q sic vt tenet bal in.l.j.in fi.co.C.de iuris.et facti igno. De q̄ vide per jo.fa.in.§.sed cū aliquis in fi.co. insti.de testa. ¶ Vigesimo sexto dubitatur vtrum possit opponi contra executionē/ q actor qui petit executionē: est excōicatus. et dicatis q sic p tex.in.c.exceptionē de exceptio.et in.c.pia. eo.ti.li.vj. De q̄ vide per abb.in.c.prudentiā.§. sexta.de officio delega.et per bal.in.d.l.j.C.de iuris et facti igno.et per bal.in.l.quotiens.in fi. C.de iudi. ¶ Vigesimoseptimo dubitatur vtrū contra executionē possit opponi q iudex q̄ exequitur ē excōicatus: et dicatis q sic p iura supra proxime allegata.et tenet bal.in.d.l.j. ¶ Vigesi

mo octauo dubitatur vtrū impediat executio p restitutionem in integrum a minore petitam: z dicatis q sic per tex. z ibi bar.in.l. minor autē magistratus.§ denicq in versi. Sed z pro senio. ff.de mino. z tenet glo.fi.z ibi ias.in.l. postq̄z li ti.C.de pactis.z glo.fi.in.c.coram felicis.de in tegrum resti.z tenet expresse sal.in.l.vna in fine C.ne liceat i vna eadēq causa tertio pvo.z idē tz ibi alex.in addi.ad bal.licet bal.ibi videatur tenere contrariū:qn essent iam prolate due sūe cōformes.sed dictū bal.est cōtra tex.in.d. vsicu lo.sed et sempronio.z istā opinionem tenet frā: de arectjo.in cōsilio. clxj.z io.fran. latissime in tractatu prescriptionū.fo.xxxviij.in.ij.co.d quo etiā vide per bar.z alex.in.l.iiij.§.condēnatum ff.de re iudi. ¶ In eadem lege ibi.quel remate se haga. Ergo postq̄z fuerit factū nō poterit fie ri oppositio contra executionē. Et hoc disponit clare lex nra: z poterit esse ratio: quia iam est fa cta venditio iudicialis/z ius acquisitum parti: z ide ab ea discende nō potest.vt in.l. pfecta do natio.C.de donatione que submodo z notatur in lege nec emere. C.de iure delibe.z in lege si cut ab initio.C.de dona tione z obligatio.

¶ Ley.lxv.

¶ La interrupcion en la possession interrumpa la prescripciō enla propriedad: z por el contrario la interrupcion enla propriedad interrumpa la prescripcion enla posses sion.

I N.l.lxv. De materia huius.l. vide tex.glo. z docto.in.l.ij.§.labeo.ff.de acqui.possess.z tex. glo. z doc.in leg. sic in rem. C.de prescrip. xxx.vel xl.an z latissime per Joan. Fran.in tra cta. prescript. in tertia parte sexte partis. in.§. quero igitur primo.folio.lxix.in.ij.co.cum.vij: seq.vbi late loquitur de materia.

¶ Ley.lxvj.

¶ Ninguno sea obligado de se arraygar por demanda de dinero que le sea puesta sin que proceda informacion dela deuda; alomenos summaria de testigos, o de escri ptura autentica.

I N.l.lxvj. De materia huius.l. vide text.z docto.in.l.sciendum.ff qui satis. cogam.z in.§.sed hodie instit.de satisdatio.z per Cinum z docto.in.l.quoniam.C.vt in posse.legato:z la te per bar.in.aubtē. vt iudices sine quoquo suf fragio.§.necessitate.colla.ij.

¶ Ley.lxvij.

¶ Ningun juramento, aun que el juez lo mande hazer, o la parte lo pida, no se haga en sant Uincente de Auila, ni enel herrojo de sancta Agueda, ni sobre altar, ni cuer po sancto: ni en otra iglesia juradera sopena d diez mil marauedis para la nra cama ra z fisco, al que lo jurare, y al juez que lo mandare, y al que lo pidiere, o demādare.

I N.l.lxvij. Circa materiam huius.l. dubita tur/ vtrum quilibet de populo possit de isto delicto acusare personas delinquentes contra dispositionem huius.l. Et dicatis q sic / vt te net Bar. in.l.j. in.ij. col. in fine cum principio seq.ff.de publicis iudiijs.

¶ Ley.lxviij.

¶ Si alguno pusiere sobre su heredad algun censo, con condicion, que si no pagare a ciertos plazos, que cayga la heredad en commisso, que se guarde el contracto, y se juzgue por el: puesto que la pena sea grande, y mas dela mitad.

I N.l.lxviij.in prin. Concordat cum disposi tione huius.l.tex.in.l.ij.C.de iure emphi teo.de quo vide ibi late per Jas. z docto.z in.c. potuit.d locato. De qua materia vide latissime per Spe.in.ti.de loca.§.nūc aliqua.de iure em phi.z per Bal.in.l.rem quā.C.si aduersus ven di.z in.l.si p dote.C.de dotis promi. z p Bar. in.l.colonus.ff.loca.z in.l.cū pater.§.libertis.ff. de lega.ij.z per Bal in rub.C.de contrahē.em ptio.in.x.q.z per Bar.in.l.fraudati.ff.d publi ca.z per Alex.in.l.iiij.§.catho.in.iij.co. ff.d v bo.obli.z p Bar.in.l.si mihi z titio.ff.de. vb.o bli.z p Pau.de ca.in.l. etiā.in prin.in fi.col.ff. solu.ma.z per Petrū Geraldi in singu.lxxix. z per Ludo.roma.in singu.ccclxviij.z cccclxxj z in notabili.xxxvj.z.ciij.z notabiliter p Joā. Fa.in.§.a deo.institu.loca.z p Bar.in.l.si do mus.§.si.ff.de lega.j.z per Tho.Ferrañ in cau tela.xx.z per Jo.lupi de Pala.rube.in sua rep. fo.iij.in.iiij.co.z fo.lx.in.iij.co.in fine.

¶ Ley.lxix.

Ley.lxix.

Ninguno pueda hazer donacion de todos sus bienes aunque la haga solamente de los presentes.

IN.l.lxix. De materia huius legis vide tex. in.l.omnes.§.l.ff. que in fraudem credito. ⁊ per bar. ⁊ do. in.l.fi. C. de pactis. ⁊ per bal. in.l.i. in pe. col. in versiculo. sed vlterius. C. de inoffi cio donatio. vbi ponit tres questiones pertinẽtes ad materiam huius.l. ⁊ vide per Fabianus de monte sancti in tractatu de emptione ⁊ vendi. in.vj.q. principali in.xv.co. Et vide quãplures limitationes ad istam.l. per Socinum in tractatu fallentiarum in regula.lxiij.

Ley.lxx.

La ley del fuero que habla cerca del sacar el pariente mas propinquo la cosa vendida de patrimonio por el tanto, aya tambien lugar quando se vendiere en el almoneda publica: aunque sea por mandamiento de juez: y los nueue dias que dispone la ley del fuero se cuenten eneste caso desde el dia del remate: con tanto que consigne el que la saca el precio, ⁊ haga las otras diligencias que dispone la ley del fuero y la ley del ordenamiento de Nicua: y assimesmo aya de pagar al comprador las costas y el alcauala si la pago el comprador antes que la cosa ansi vendida le sea entregada.

IN.l.lxx. ibi la ley del fuero. De qua in.leg. xiij. titu.x. lib.iij. foro.l. ⁊ in leg.vj. ⁊ in leg. vij. titu.vij. lib.v. ordina. rega. ¶ In eadem lege ibi. el pariente mas propinquo. Circa materiam huius legis primo dubitatur vtrũ dispositio huius.l. habeat locum etiam si res patrimonialis vendatur alicui de eodem genere in remotiori gradu cõstituto ⁊ dicatis ꝙ sic vt tenet io. fab. in.§. Ita tamen institu. de heredita. que ab intestato deferun. ¶ Secũdo dubitatur, si plures sunt in equali gradu, quis eorũ preferatur. Et dicatis ꝙ neuter alteri prefertur, imo oẽs equaliter concurrunt: vt in.l.vj. titu.vij. lib.v. ordina. rega. De quo vide late per io. fab. in.§. plures insti. de lega. agna. successio. Quod intellige quando res que venditur est diuisibilis. Si tamen cõmode diuidi non possit tunc competit in solidũ ei, qui primo ad iuditium emptorẽ prouocauit: ⁊ si ambo ad iuditiũ eodẽ tempore prouocauerunt emptorem, cõpetit habenti maiorẽ partem: ⁊ si sunt equales, debet sorte dirimi. vt tenet notabiliter mattheus de afflictis in tractu iure protomiseos.§. tota hec lex. ¶ Tertio dubitatur vtrum frater vtrinque coniunctus preferatur in huiusmodi retractu fratri ex vno latere tantũ coniuncto. Et dicatis ꝙ sic: vt tenet io. fa. in.d.§. si plures. ¶ Quarto dubitatur vtrũ coniunctus per lineam masculinam preferatur coniuncto per lineam femeninam. Et dicatis ꝙ non vt tenet io. fa. in.d.§. si plures de quo vide omnino per eundẽ io. fa. in.§. fi. insti. de duobus reis ¶ Quinto dubitatur vtrum bastardus consanguineus admittatur ad huiusmodi retractum: ⁊ dicatis ꝙ sic: vt per bar. in.l. pronunciatio. ff. de verbo. signi. ⁊ per abb. in.c. nõnulli.§. sunt ⁊ alij, in pe. co. de rescriptis ⁊ idẽ tenet montaluus in l.xiij. titu.x. lib.iij. foro.l. De quo vide per bal. in.l. id quod pauperibus. in.vij.co. in fi. ⁊ ibi alex. in addi. ad eum. C. de episco. ⁊ eccle. ⁊ rochũ de curte in tractatu iuris patro. fol.xiiij. in.iij. co. ante finẽ. ⁊ per matthe. de afflictis in.d. tractatu in.§. tota hec lex. in.xj.co. ad quod benefacit tex. in.l.i. titu.xj. per vij. col. ⁊ ita fuit iudicatum contradictorio iuditio in hac ouetensi ciuitate. ¶ Sexto dubitatur si sunt plures in equali gradu ⁊ vnus intentauit retractum siue remissionem vtrum teneatur alijs cõmunicare. Circa quod breuiter dic, ꝙ aut omnes intentauerunt retractum infra nouem dies: ⁊ tunc tenetur cõmunicare per ea que dicta sunt in secunda questione aut non ⁊ tunc ille, vel illi, qui intentauerunt, preferuntur per tex. in.d.l.xiij. titu.x. li.iij. foro.l. ⁊ in.d.l.vj. titu.vij. lib.v. ordina. rega. De quo vide per montaluum in.d.l.xiij. ¶ Septimo dubitatur, vtrum filius preferatur nepoti in huiusmodi retractu. ⁊ videtur ꝙ sic: ideo quia lex dicit, el pariente mas propinquo. ⁊ filius est propinquior quam nepos. In contrariũ videtur: ideo quia nepos representat personã sui patris, ⁊ cẽsetur esse in equali gradu. vt in.§. cum filius institu. de heredi. que ab intestato deferunt. ¶ Octauo dubitatur vtrum ius retractandi competat personis extraneis ab istis regnis in alijs regnis habitantibus. Et dicatis ꝙ sic: vt tenet ioan. fa. in.l.i. in.vj.co. C. de summa trini. ⁊ fide cathol. ¶ Nono dubitatur, si sunt plures cõsanguinei in eodem gradu vtrum oẽs debeant constituere vnum procuratorẽ: an vero possit quilibet agere pro parte sua, ⁊ quia questio ista examinatur per montaluũ in.d.l.xiij. videatis eundẽ ¶ Deci

mo dubitatur vtrum filius exheredatus admittatur ad huiusmodi retractū & dicatis ꝙ sic: vt tenet montalu⁹ in.d.l.xiij. ad quod bene facit ꝙ dixi in quinta q̄stione. ¶ Undecimo dubitatur vtrum deportatus admittatur ad huiusmodi retractum & dicatis ꝙ sic/ cū hodie deportat⁹ nō efficiatur seru⁹ pene/ vt in authē. Sꝫ hodie. C. de donatione inter virū & vxorem & ibi p Sal. imo admittitur ad ea q̄ sunt iuris ciuilis: vt est retractio. vt in.l.iiij. supra eo. ad quod benefacit quod notat bar. & bo. in.l. ex facto.§ ex facto ff. ad treb. ¶ Duodecimo dubitatur vtrū bannitus admittatur ad hui⁹modi retractū. & dicatis ꝙ sic p ea que notant docto. in dicta.l. ex facto.§. ex facto. & per ea que supra proxime dixi. ad quod benefacit tex. in.l.iiij. titulo.xviij. par iiij. vbi declaratur quis dicatur bannitus.

¶ Tredecimo dubitatur vtrū condemnat⁹ ad mortem naturalem admittatur ad hui⁹modi retractum. & dicatis ꝙ sic per ea que dicta sunt in duabus questionibus supra proximis: & per tex. in.l.iiij supra eo & per tex. in.l. qui alienationibus.§ fi. ff. de testa. ¶ Decimoquarto dubitat̄ vtrū extraneus admittatur ad hui⁹modi retractū ex iure sibi cesso a cōsanguineo. Et dicatis ꝙ non: vt tenet cinus post petrū in.l. ad officiū C. de cōmuni diuidūdo: & ibi bal. & pau. de ca. & montaluus in dicta.l.xiij. pro qua conclusione est tex. in dicta.l.vj. titu.vij. lib.v. ordina. regā. in fine in quantum dicit: & iure que la quiere para si. ergo infertur ꝙ nō potest alteri cedi. ¶ Decimoquinto dubitatur vtrū monasteriū admittatur ad huiusmodi retractū per ingressum consanguinei proximioris & dicatis ꝙ nō: ideo quia monasteriū non potest habere cōsanguinitatem cuꝫ sit vniuersitas inanimata: vt tenet bal. in authē. habita. C. ne fili⁹ p pře & innocen. in.c. graue de sententia excōmu. & leges de ista materia loquentes requirunt ꝙ petens retractum habeat consanguinitatem. Itē quia si monasteriū admitteretur/ esset cōtra mentē predictarum legum volentiū ne res exeat de patrimonio & familia. nam si monasteriū retraheret irreuocabiliter exiret de patrimonio & familia. ¶ Item quia monachus nō retraheret pro se sed pro alio scilicet monasterio: qđ fieri nō potest. vt supra proxime dixi. ad quod faciū notata p abb. & doc. in.c. fi. de postulā. & in c. cū mat. de constitutioni. ¶ Decimosexto dubitatur vtrū monasterio vendente rem ingressi admittat̄ proximior cōsanguineus ad retractū: & videt̄ ꝙ sic ideo quia res est de patrimonio & retrahens est consanguineus. Sed contrariū videtur verius ideo quia postq̄ꝫ semel res exiuit de familia iaꝫ non dicitur patrimonialis nec in ea habet locū retractio. de qua hic/ vt tenet montaluus in.d.l. xiij. & infra dicet̄ & eo ipso ꝙ predicta res fuit deuoluta ad monasteriū exiuit de familia. Itē q2 mediū est inhabile id est persona ingressi que cēsetur rē donasse monasterio: vt in authē. ingressi. C. de sacrosan. eccle. & in re donata non habet locum retractus de quo in hac lege. vt infra dicam. ¶ Decimoseptimo dubitatur/ si aliquis vendidit rem propriam matrimonialem vtruꝫ ipsemet vēdens admittat̄ ad huiusmodi retractum Et dicatis ꝙ nō. argu. tex. in.l. sicut ab initio. C. de actioni. & obliga. Itē q2 inter vendentem & retrahentē debet esse distinctio personarum: vt clare colligitur ex dispositione huius legis cum suis cōcordantijs. ¶ Decimo octauo dubitatur vtrum venditor admittatur ad hui⁹mode retractum mediante aliqua persona sibi subiecta & dicatis ꝙ non: vt in.l. nec. & ibi bal. & do. C. de here. institu. ¶ Decimonono dubitatur vtrū consanguineus preferatur in huiusmodi retractu ipsi vēditori retrahere volenti de cōsensu emptoris: quia alias nō poterit vt supra proxime dixi. in.xvij. questione Et ista questio mouetur per alberi. de rosatis in prima parte statutorū in questione.lxxxvij. vbi tenet: ꝙ aut proximior cōsanguineus preuenit venditorē/ & tunc prefertur consanguineus/ ad qđ benefacit tex. in.l. vbi acceptum. ff. de iudicijs aut consanguineus non preuenit venditorē & tunc preferatur venditor ad quod facit tex in.l. ex hoc edicto.§. si quis alienauerit. ff. de aliena. iudi. mutan. causa fa. Sed tu dicas/ ꝙ aut venditor vendidit/ & non tradit possessionē: & tunc ipse emptor preferatur ideo quia res dicitur in eadem causa semper durare ad qđ facit tex. in.l. sequitur.§. Itē labeo & ibi glo. ff. de vsucapio. & glo. in lege.j.§. si rem. ff. depositi. Item quia in re vēdita/ & nō dum tradita non habet locum retractus: vt tenet montaluus in dicta lege.xiij. aut vendidit & tradidit possessionem: & tunc preferatur consanguineus. ad quod facit tex. & ibi glo. in.d. lege.j.§. si rem. ff. depositi. Item facit doctrina bar. in leg. sequitur.§. Item labeo. ff. de vsucapio. vbi dicit ꝙ emphiteota vendens & tradens rem emphiteoticam irrequisito dn̄o etiam si rescindat contractū/ incidit in cōmissum. Ita ergo dicendū in ppósito nr̄o. Et ita in terminis tenet mathe. de afflictis in tractatu iure protomiseos in.§. scriptum est in.iiij. co. Item facit.l. fi. in versiculo eo addito. C. qui admitti secundū secundā lecturam glo. ¶ Uigesimo dubitatur si proximior consanguineus sit heres venditoris vtruꝫ admittatur ad huiusmodi retractū Et videtur ꝙ non quia heres non pōt venire contra factum defuncti: vt in lege cū a matre. C. de rei

vendi. et in lege venditrici. C. de rebus alie. nō
alienam. et per glo. et docto. in lege finali. §. in cō
putatione. C. de iure delibe. Item quia ex qua
persona quis lucrum sentit eius factum impro-
bare non potest. vt in reg'la. ex qua persona. ff.
de regulis iuris. Item quia quem de euictione
tenet actio/ eundem agentem repellit exceptio/
vt in lege vendicantē. ff. de euictio. Sed premis
sis non obstantibus contrariū credo veri⁹: pri
mo quia leges de ista materia loquentes loquū
tur generaliter: ergo generaliter debent intelli
gi. vt in lege de precio. ff. de publici. Item quia
heres retrahendo/ nō venit cōtra factū defun
cti alienationem improbādo/ imo aprobando
et petijt se loco primi emptoris subrogari. Item
quia non tenetur de euictione/ cum res nō euin
catur ex defectu iuris vendentis. sed de iure spe
tiali beneficio harū legum ratione proximitatis
quo casu cessat euictio. vt tenet gl. i lege minor.
in principio. ff. de euictio. et tenet glo. et ibi pau.
de ca. et doc. in. l. j. C. de fideiusso. mino. et ita te-
net montaluus in dicta lege. xiij. et mattheus d
afflictis in. d. tractatu in. §. vt infra. xxx. et l. xiij.
col. ¶ Uigesimo primo dubitatur/ vtrū proxi-
mior consanguine⁹ transmittat huiusmodi re-
tractum ad heredem extraneum. et dicatis q nō
si nō fuit lis contestata anteaq̄ talis cōsangui
neus moreretur: ideo q talis heres extraneus
non est cōsanguineus/ igitur et c. Et idē esset et
si lis esset cōtestata si nondū esset lata sententia
vt tenet Ioan. fab. in. §. ex contrario. in fine. insti.
de lega. et montaluus in dicta lege. xiij. de quo
vide matth. d afflictis in. d. tractatu in. §. vt in
fra. xxx. in. ix. co. ¶ Uigesimosecūdo dubitat/ vtrum
huiusmodi retractus habeat locum in reb⁹ mo
bilibus. et dicatis q nō/ ponderando tex. in di-
cta leg. xiij. tit. x. lib. iij. foro. l. et in dicta lege. vj.
et. vij. titu. vij. li. v. ordina. rega. inquantum di-
cunt: todo hōbre que heredad. Pōdera verbū
heredad/ que est res imobilis. quasi dicat/ sec⁹
in rebus mobilibus. et istam conclusionē tenet mō
taluus in dicta lege. xiij. in formatione libelli in
huiusmodi retractu: et idē tenet matth. de affli-
ctis in dicto tractatu. in. §. tota hec lex. in. ij. co.
ad fi. et que dicatur res immobilis vide per bal.
in preludijs feudo. in. vj. co. ¶ Uigesimotertio
dubitatur/ vtrū huiusmodi retractus habeat lo
cum in fructibus pendētib⁹ venditis/ quia fru
ctus pendentes inter immobilia cōputantur: vt
in lege fruct⁹. ff. de rei vendi. et quia questio ista
recipit distinctionē/ videatis per matth. d affli
ctis in dicto tractatu in. §. tota hec lex. in. ij. co.
in fi. vbi conclusiue tenet/ q si sunt separati a so
lo: nō habet locum/ cum iā dicantur mobiles: si
vero nō sunt separati/ q habeat locum. et idē te

net bal. in. c. j. in fine principij. de pace tenen. in
vsibus feudorum. ¶ Uigesimoquarto dubitatur
vtrum huiusmodi retractus habeat locū si ven
dantur pedagia vel guidagia vel salinagia et si
miles gabelle. Et dicatis q sic: vt tenet Mattheus
d Afflictis in dicto tractatu in dicto. §. tota hec
lex. in. iij. co. ¶ Uigesimoquinto dubitat vtrum
habeat locū huiusmodi retractus si vendantur
annui reditus. Et dicatis q sic si sunt perpetui:
alias nō: vt tenet Matthe⁹ in dicto. §. tota hec
lex. in. iij. co. Ratio est q tales redit⁹ inter im-
mobilia cōputantur: vt tenet Bal. in preludijs
feudo. in. vj. co. ¶ Uigesimosexto dubitat vtrum
habeat locū in re vēdita/ et nondū tradita Mō
tal. in. d. l. xiij. et q sic/ licet contrariū teneat Rai-
nerius in repe. l. dudū. de contrahen. emptio. C.
ideo q ante traditionem nō dicitur res aliena-
ta: vt in. l. alienatum. ff. de verbo. signi. et in leg.
traditionibus. C. de pactis. ¶ Uigesimo septi-
mo dubitatur/ vtrum habeat locum si sunt date
arre nomine pagamēti non tū solutū est precium
Et dicatis q aut date sunt arre noīe pagamen
ti et tunc habet locum retractus aut nomine ar-
re tm̄ et tunc nō habet locū vt tenet Mattheus
in dicto. §. tota hec lex. in. viij. col. vbi dicit q in
dubio arre presumitur data nomine pagamēti.
¶ Uigesimo octauo dubitatur/ vtrū habet lo-
cum si fuit facta venditio et tradita possessio ta-
men pretium nondum solutū fuit. Et dicatis q
aut fuit habita fides de pretio et habet locum
retractus. aut non fuit habita fides de pretio/ et
non habet locū: vt tenet Matthe⁹ in dicto. §. to
ta hec lex. in. viij. co. ¶ Uigesimonono dubita
tur vtrum habeat locum in venditione facta sub cō
ditione ante aduentum conditionis Et dicatis
q non: vt tenet Matthe. in dicto tractatu in. §.
pater. in. v. co. et Mōtal. in dicta. l. xiij. ¶ Tri-
gesimo dubitatur/ vtrum huiusmodi retractus
habeat locum in donatione. et dic q non. vt colli
gitur clare ex dispositione legum in hac materia
loquentium. et idem tenet Mōtal. in dicta leg.
xiij. et Matthe. in dicto tractatu. §. licet enim. de
quo vide tex. in lege. xxvij. titu. j. lib. vij. ordina.
rega. ¶ Trigesimoprimo dubitatur/ vtrum ha-
beat locum in donatione causa mortis. Et dic q
nō: vt tenet Matthe. in dicto. §. is enim. ¶ Tri-
gesimo secundo dubitatur/ vtrum habeat locum
quādo res patrimonialis datur in dotē. Et dic q
non: vt tenet Matth. in dicto. §. licet ¶ Trigesi
mo tertio dubitatur/ vtrum habeat locum hui⁹
modi retract⁹ quādo res patrimonialis aliena-
tur per viā legati vel institutionis. Et dic q nō
vt tenet Matthe. in dicto §. licet ¶ Trigesimo
quarto dubitatur/ vtrum habeat locum quādo
alienatur ex causa trāsactionis. Et dic q nō vt

tenet Matthe.in.d.§ licet. ¶ Trigesimoquin
to dubitatur vtrū huiusmodi retractus habeat
locum etiam si in contractu vēditionis dicatur
prout quotidie fit/ ꝛ si plus valet pretio conuen
to donauit/ siue donationem fecit. Et dic ꝙ sic:
vt ꝙ Matthe. de Afflictis in dicto tractatu in
fine totius operis. ¶ Trigesimo sexto dubitat
vtrum habeat locum si proximus cōsanguine9
intentans retractum atroces iniurias vel impē
as nemus intulerit in consanguineo rem patri-
monialem vendente. Et dic ꝙ nō nisi talis iniu
ria sibi sit remissa: vel nisi iniuriatus esset ō hoc
contētus: vt tenet Matthe. de Afflictis in. d. §.
licet enim. ¶ Trigesimo septimo dubitat vtrū
habeat locum retractus si res patrimonialis ꝑ
mutatur cum alia re. Et dic ꝙ nō per tex. in di-
cta lege. xiij. ꝛ in dicta lege. vj. ꝛ. vij. titu. vij. li.
v. ordina. rega. De quo vide tex. in lege. xxvij.
titu. j. li. vij. ordina. reg. ꝛ Matthe9 de afflictis
in dicto. §. licet enim. ¶ Trigesimo octauo du-
bitatur vtrum habeat locum si res patrimonia-
lis permutatur cum alia re interueniente etiam
pecunia. De quo quia recipit distinctionem vi-
de ꝑ Bar. ꝛ Alex in addi. ad Bar. in. l. aristo.
ff. de donatione. ꝛ ꝑ Fabianū de Monte scti in
tractatu de emptione ꝛ vendi. in scda questione
in. vj. col. ꝛ per Montal. in dicta lege. xiij. ꝛ per
Bal. in preludys feudorū. in. iiij. co. ante finem.
¶ Trigesimonono dubitatur/ vtrū habeat lo-
cum huiusmodi retractus si res patrimonialis
vēdatur cum re non patrimoniali simul ꝛ vno ꝑ
tio Et quia questio ista recipit distinctionem vi
de per Mattheū de afflictis in dicto tractatu.
in vltimo folio toti9 operis. in. iij. col. ꝛ in. §. scri-
ptū est in. iij. co. ¶ Quadragesimo dubitatur
vtrum habeat locū si res patrimonialis detur
alicui in solutū pro debito. Et dic ꝙ nō: vt tenet
Montal. in dicta lege. xiij. ꝛ Matthe9 in dicto
tractatu. in. §. pater. in. v. co. ꝛ tenet Specu. in ti
tulo de emptio. ꝛ vendi. §. nunc dicendū. el. ij. in.
xj. co. in versicu. sed pone statutū. Sed contra-
riū tenet Jo. fab. in. leg. iiij. C. de euictio. Qua
propter ꝓ concordia dic ꝙ aut predicta res fuit
in solutū data a iudice: ꝛ tunc non habet locum
retractus: nisi interueniat fraus vel dolus iudi
cis vt tenet Joā. de platea notabiliter in lege si
quis. C. de fundis patrimonia. li. xj. in fine co. Sꝫ
hodie per istā legem idem est quādo datur per
iudicem sicut quando per partem. Aut fuit da-
ta in solutum per partem/ ꝛ tunc habet locū re-
tractus. vt tenet Joā. de platea in dicta lege. si
quis. ¶ Quadragesimoprimo dubitatur vtrū
consanguineus proximior/ qui prestitit consen-
sum ad vendendum admittatur ad huiusmodi
retractum. De quo quia recipit distinctionem/

vide per Matthe. in dicto tractatu. §. tota hec
lex. in. xiij. co. De q vide per Bal. in. c. j. §. prete
rea. quibus mō. feudū amitta. in vsibus feudo.
¶ Quadragesimo scdo dubitat/ vtrū penitētia
cōtrahentiū a contractu discedentiū noceat cō
sanguineo ad hoc vt non admittatur ad huius-
modi retractū. Et dic ꝙ non: vt tenet Matthe.
in dicto tractatu in. §. scriptū est. in. iiij. co. pro q
bene facit doctrina Bal. in lege. si cōstante. an-
te fi. C. d donatiō ante nup. vbi dicit ꝙ postqꝫ
est ius quesitum gabellario non possunt partes
in eius preiudiciū recedere a contractu ita in ꝓ
posito nostro. Sed Mōtal. tenet contrariuꝫ in
dicta lege. xiij. quem vide. Sed certe prima opi
nio videtur verior quādo contractus venditio-
nis esset iā perfectus ꝛ esset processum ad tradi
tionem vel ad aliud/ quod loco traditionis ha-
betur: vel si esset translatū dominiuꝫ licet non pos
sessio in emptorē. per ea que dicit Bal. in leg. j.
C. quando liceat ab emptio. disce. Si tamē con
tractus remaneret in puris terminis ꝛ non esset
ad vlteriora processum: tunc tene opinionē Mō
tal. ꝛ ita etiā ꝙ Matthe. in dicto loco. ¶ Qua
dragesimotertio dubitatur/ vtrū habeat locum
huiusmodi retract9/ si primus emptor statī alie
nauerit rem. Et dicatis ꝙ sic: vt tenet Mōtal.
in dicta lege. xiij. ¶ Quadragesimoquarto du
bitatur/ si res patrimonialis vendatur sub con
ditione scilicet/ ꝙ si consanguineus intentaue-
rit retractū res sit inempta vtrum isto casu ha-
beat locū huiusmodi retractus. Et dic ꝙ nō: vt
tenet Matthe. in dicto tractatu. §. scriptū est. in
v. co. ¶ Quadragesimoquīto dubitat/ si cōtra
ctus venditionis fuit nullus vtrū habeat locum
retractus. De quo vide per Cinum in lege fi. §.
Sed quia. in fi. co. C. cōia. de lega. vbi conclusi
ue tenet/ ꝙ aut lex simpliciter dic ꝙ re patrimo
niali vendita competat ius retractādi prout lo
quuntur nře leges de ista materia loquentes: ꝛ
tunc habet locū retractus: quia sufficit cōditio-
neꝫ semel stetisse. vt in lege. si quis. de insti. ꝛ sub
sti. sub condi. fa. Aut dicit ꝙ ille qui tenet domi
niū rei alienate teneatur reddere cōsanguineo
ꝛ tunc non habet locum cum non sit verifica-
ta conditio. ꝛ ita etiā tenet Petrus. quē refert
ꝯsequitur Cin9. ¶ Quadragesimo sexto dubi
tatur vtrū huiusmodi retract9 habeat locū in lo
catione. Et credo ꝙ non attentamente nostra-
rum legum: licet Mattheus. in dicto. §. tota hec
lex. in. ix. co. teneat contrarium. quem vide.
¶ Quadragesimoseptimo dubitatur/ vtrū hu-
iusmodi retract9 habeat locum si res pa͞trimonia
lis semel fuerit licite alienata extra familiā con
sanguineorum ꝛ nunc alienat per tertiū extranei
a familia. Et dic ꝙ nō; quia cuꝫ semel fuit facta

alienabilis extra consanguineos: iam non cen
setur esse de patrimonio.per tex. notabilē in. l.
patri filius.§.quindecim.ff.de legatis.iij. ꝛ istā
conclusionem in terminis tenet Montalu⁹ in
dicta.l.xiij. ¶ Quadragesimo octauo dubita-
tur/si habeat locus huiusmodi retractus si i ve
ritate inter ꝯhentes fiebat vēditio rei patrimo
nialis/sed ad defraudandum cōsanguineū ne
intentaret retractum fecerunt simulate contra
ctum donationis vel permutationis/vel aliuꝫ/
in quo non habꝫ locū retractus.ꝛ dic ꝙ sic/con
perta fraude:vt tenet Matthe⁹ in dicto tracta
tu l.§.nisi q̃s.ꝛ qualiter ꝓbetur fraus/ vide ibi
late. Quadragesimo nono dubitat̄ vtꝝ faciēs
cōtractū donationis vel permutatiōis/vel aliū
in quo nō hꝫ locum retractus ad defraudandū
cōsanguineuꝫ peccet mortalit̄. Circa qđ dic vt
per Jo.fa.in.§.si etenim insti.de adopti. vbi tꝫ
ꝙ si fiat fraudulēter/ peccat alias nō. ¶ Quin
quagesimo dubitat̄/ vtruꝫ habeat locuꝫ huius-
modi retractus/ si res pr̄imonialis fraudulen-
ter vendatur magno precio ad finem vt cōsan-
guineus aut dimittat retractū:aut soluat maio
rem estimationē/vel valorē.ꝛ dicatis ꝙ hoc cō
perto/ iudex moderabitur verū valorē predicte
rei taliter/ ꝙ cōsanguineus in hoc nō defraude
tur:vt tenet matthe⁹ in.d.§.vt infra.xxx.in.vij.
co.quē videatis. ¶ Quinquagesimoprimo du
bitatur: vtrū huiusmodi retractus habeat locū
in clericis ꝛ personis ecclesiasticis.ꝛ montalu⁹
in dicta l.xiij.tenet ꝙ nō.ꝛ idem tenet matthe⁹
in.d.§.tota hec lex in.ij.co. Sed contrarium tꝫ
cinus ꝛ bal.in.l.nec per se. C.de heredi.insti.ꝛ
idem tenet matth.de afflictis sibi ipsi contrari⁹
ꝑ quā plura fundamēta l.d.§.tota hec lex l.iiij.
co.vbi dicit/ ꝙ ista conclusio cōiter appro. per
doc. Ad ꝙ bene facit doctrina Jo.lupi.de pal.
ru.in sua repe.fo.j.in.iiij.co. ꝛ ꝙ notat Bart.ꝛ
do.in.l.cūctos ppl̄os.C.de summa trini. ꝛ fide
cath.ꝛ ita praticatur in ista ciuitate ouetensi.
¶ Quinquagesimosecundo dubitatur/ coram
quo iudice sit cōueniend⁹ clericus super iure re
tract⁹.ꝛ dic ꝙ corā suo iudice ecclīastico: vt tꝫ
matth.in.d.§.tota hec lex.in.v. col. qđ intellige
verū/ qñ ipse cleric⁹ cōuenitur/ secus tñ est si
ipse conueniat/ qꝛ tūc corā iudice rei cōueniri d
bet litigari per tex.notabilē in.l.ij.C.vbi ꝛ apd
quē.de quo tñ vide Abb.in.c.cōstitu.de in inte
grū restitu. ¶ Quinquagesimo tertio dubitat̄/
vtrū ille q̃ intentauit rei vēdicationē rei pr̄imo-
nialis/ ꝛ succubuit/ admittat̄ si sit proximior cō
sanguine⁹ ad retractū huiusmodi rei.ꝛ Jo. fa.
in.l.cōtra maiores.C.de inofficio.testa.tꝫ ꝙ sic
Jn eadē.l.ibi:la cosa vendida d pr̄imonio. cir
ca hoc primo dubitatur/ vtrū huiusmodi retra
ct⁹ habeat locū in re/ q̃ depēdet a pr̄imonio ma
terno sicut pr̄no.ꝛ dicatis ꝙ sic/ cū leges iste lo
quantur gñaliter: ꝛ ita gñaliter debēt intelligi
vt in.l.de precio.ff.de publicia: ꝛ ita tꝫ mōtalu⁹
in.d.l.xiij. ¶ Scđo dubitatur/ vtrū sufficiat ꝙ
ꝑdicta res dependeat a solo pr̄e vel m̄re ad hoc
vt dicatur de pr̄imonio.ꝛ mōtalu⁹ in.d.l.xiij. te
net ꝙ sic. ¶ Tertio dubitatur/ si pr̄ vēdidit ali
quā rē quā non habuit a pr̄imonio pr̄is vel ma
tris/ sed ipse eā acquisiuit:vtrū eius filius possit
illa retrahere ꝛ intentare remissionē. ꝛ videtur
ꝙ non:ideo/quia talis res nō dicitur de patri-
monio:cum viuens nō dicatur habere patrimo
niū:vt in.l.nemine.ꝛ ibi gl.ꝛ in. l. qui superstitis:
ff.de adqui.here.sed contrariū iudicatur ꝛ pra
cticatur attēta mēte haꝝ leguꝫ. ¶ Quarto du-
bitatur/ si sunt duo fratres / quoꝝ vn⁹ acq̃siuit
plura bona/ꝛ moriat̄: an eius bona dicātur de
patrimonio ad hoc vt ei⁹ frater admittatur ad
retractū.ꝛ dic ꝙ nō:vt tenet mōtal.in.d.l.xiij.
¶ Jn eadē lege ibi: y los nueue dias q̃ dispōe
circa hoc primo dubitatur / vtrū isti nouē dies
currāt cōtra minores/vel ꝯtra absentes / vel ig
norantes .ꝛ montal.in.d.l.xiij. tenet ꝙ nō. Sꝫ
cōtrariuꝫ disponit tex.in.l.vij.ti.vij.li.v. ordin.
reg.ꝛ in.l.xxvij.ti.j.lib.vij.ordi.rega.ꝛ ita pra-
cticatur quotidie. ¶ Secundo dubitatur:vtrū
isti nouē dies currāt a tp̄e venditiōis/ vel a tp̄e
traditionis rei. ꝛ videtur ꝙ a tēpore traditiōis
incipiant currere/ ꝛ nō a tp̄e venditionis: vt te
net matt.in.d.§.tota hec lex.in.viij.col.ꝛ est gl.
in.§.j.in glo.j.instit.de emptio.ꝛ vendi. vbi te
net/ꝙ vēditio nō dicitur perfecta ante traditio
nem rei. Jtem qꝛ ante traditionē nō dicitur res
alienata.vt in.l.alienatū.ff.de verbo.signi.ꝛ in
l.traditionib⁹.C.de pactis. Sed contrariuꝫ tꝫ
montal.in.d.l.xiij.vt dixi in xxvj. supra co. attē
ta dispositione harum legum/ ꝛ ita quotidie
practicatur. ¶ Tertio dubitatur/ si venditio sit
conditionalis/ a quo tempore incipiāt currere
isti nouem dies.ꝛ dic ꝙ a tempore existentis cō
ditionis/vt tenet montal.in.d.l. xiij. ꝛ matthe.
in.d.§.pater in.v.co. ¶ Quarto dubitatur/ si li
tigatur super nullitate contractus inter empto
rem ꝛ venditorē/ a quo tempore incipiunt curē
rere isti nouem dies.ꝛ dic ꝙ a tēpore sentētie la
te in fauorē emptoris/ ꝛ non ante/ vt tenet mon
taluus in.d.l. xiij. de quo vide que dixi in q̃stio
ne.xiv.supra co. ¶ Jn eadē lege ibi con tanto
que consigne el q̃ la saca el precio. Nota ex ista
l.ꝙ ad hoc vt habeat locum retractus/ requirit̄
ꝙ consanguineus infra nouem dies cōsignet si
ue deponat pretium pro quo res patrimonialis
fuit vendita.de quo vide late per bal.ꝛ do.in. l.
acceptā. C.de vsuris. ꝛ ꝑ bar.ꝛ doc. in.l.pretoꝛ

§.si quis paratus.ff.de noui opis nuntia. z per alexã.in.l.si mora.ff.soluto matrimonio: z per montaluum in.d.l.xiij. ¶ Sed dubitatur vtrũ sufficiat deponere aliud loco pretij. z dic q̃ nõ per leges huius regni in ista materia loquẽtes in quantum dicunt.de el precio. z idẽ tenet mõtaluus in.d.l.xiij.z est de mente bart.in.l. paulus.ff.de solutio.quod est verũ: nisi deponatur vas argentum tanq̃z massa: quia tunc sufficeret.vt tenet Barto.in.d.l.paulus.z montaluus in.d.l.xiij.z Jo.de platea in.l.vna. C.de collatione eris lib.x.z in.l.quotiens. C.de susceptoribus ppos.z archarijs lib.x. z ita quotidie practicatur. ¶ In eadẽ lege ibi: aya tambiẽ lugar quando se vẽdiere enel almoneda publica. per istaz legẽ corrigitur tex.in.l.ccxx.in.l.styli q̃ cõtrariũ disponit. ¶ In eadẽ lege ibi/ aya de pagar al cõprador las costas y el alcavala. Nota ex ista lege/ q̃ etiã de re vendita in publica subastatione debetur gabella. quod tñ limita vno modo de q̃ in.l. vij. in legib⁹. de las alcavalas. ¶ Sed p̃lo dubitat/ si res pr̃imonialis sit vendita persone priuilegiate/ q̃ nõ tenetur soluere gabellã ratione priuilegij/ vtrũ proximior consanguine⁹ intentans retractũ teneat soluere p̃sone p̃dicte priuiligiate gabellã/ ac si in rei veritate talẽ gabellã soluisset predicta persona priuilegiata de quo vide per cinum z bal.in.l.nec per se.C.de here.institu.z per matth.in.d.§. pr̃ in.v.co.z per montal.in.d.l.xiij. vbi magis communiter concluditur q̃ non tenetur talem gabellaz soluere.ad quod bene facit ista lex/ in q̃ntum dicit: y el alcavala si la pago. quasi dicat si non soluit gabellã/ non debet sibi solui. ¶ Secundo dubitatur/ vtrum consanguineo debeãt restitui fructus per emptorem percepti ex predicta re patrimoniali retracta.de quo vide per montaluum in.d.l.xiij.

¶ Ley.lxxi.

¶ Quando muchas cosas fueren vendidas por vn precio que sean de patrimonio, o auolengo, quel pariente mas propinco no pueda sacar la vna, z dexar las otras, si no que todas las aya de sacar, o no ninguna dellas: pero si las dichas cosas fueren juntamente uendidas por diuersos precios, en tal caso pueda el pariente mas propinco sacar la que de ellas quisiere, haziendo las diligencias z solẽnidades en las dichas leyes del fuero z ordenamiento contenidas.

In.l.lxxi. ibi: no pueda sacar la vna/ y dexar las otras.circa materiam hui⁹.l. primo dubitatur: si res patrimonialis fuit vendita cũ re non patrimoniali vno precio/ an possit per consanguineum retrahi.z dic q̃ sic.vt tenet matth. de afflictis in.d.§.scriptum est.in.ij.co. ¶ Secundo dubitatur/ retento eodem themate/ vtrũ consanguineus cõpellatur retrahere rẽ nõ pr̃imonialem vno pretio venditã cũ re pr̃imoniali z dic q̃ nõ.vt tz matth.in.d.§.scriptũ ẽ.in.ij.co. ¶ Tertio dubitat / vtrũ consanguineus possit inuito emptore retrahere rẽ nõ patrimonialẽ venditã vno pretio cum re patrimoniali. z dic q̃ non.vt tenet matth.in.d.§.scriptũ est. in. ij.co.de q̃ materia vide bar. z do.i.l. scire debem⁹ in pri.ff.de verbo.obli.z q̃ dixi in.l.sup.proxima.

¶ Ley.lxxij.

¶ Quando la cosa que es de patrimonio, o auolengo se vendiere fiada, que el pariente mas propinco la pueda sacar por el tanto assi mismo fiada, con tanto que dẽtro de los dichos nueue dias de fianças bastantes a vista de nuestra justicia que pagara los marauedis porque assi fue vendida al tiempo que el comprador estaua obligado.

In lege.lxxij. De materia huius legis vide que late dixi in lege. lxx. supra eod. vbi inuenieris aliquas questiones pertinentes ad istam legem.

¶ Ley.lxxiij.

¶ Quando el pariente mas propinco no quisiere, o no pudiere, sacar la cosa vendida por el tanto, el pariente mas propinco siguiẽte en grado la pueda sacar: z assi vayan de grado en grado por todos los parientes dentro del quarto grado: con tanto, que sea dentro de los dichos nueue dias, z con las otras diligencias contenidas en la dicha ley del fuero z ordenamiento.

In .l.lxxiiij. vbi/ el pariēte mas propinquo siguiente en grado. per istā.l corrigit tex. in.l.xiiij.ti.x.li.iij.foro.l.z in.l.vj.ti.vij.li.v.ordi. rega.q̄ in hoc dicatat articulo disponunt contrarium. ¶ Sed circa hoc dubitatur/ vtrus ad petitionem consanguineorum in vlteriori gradu positorum possit per iudicem proximiori cōsanguineo assignari tempus infra nouem dies in quo declaret an velit intentare retractus vel ne. z dic q̄ sic/ puta assignando terminum trius vel quatuor dierum: vt ts cinus in.l. manifestissimi. in.iij.colu.in medio. in versiculo. vlterius quero. C. de furtis. In eadem lege ibi. dentro del quarto grado. nota ex ista.l. q̄ ad hoc/ vt cōsanguineus admittatur ad retractus/ requirit q̄ sit cōsanguineus infra quartū gradus/ alias nō poterit retrahere/ nec cōpetit sibi ius retrahendi. ¶ Sed circa hoc primo dubitatur/ vtrū debeat esse consanguineus illius/ a quo res patrimonialis habuit originem: an vero illius/ qui nunc vendidit: z credo q̄ sufficiat q̄ sit consanguineus illius/ qui vendidit: ideo/ quia lex ista loquitur generaliter tas in vno q̄s alio: ergo generaliter debem intelligi. vt in.l. de precio.ff.de publica. Item quia ratio/ propter quam cōsanguineus pōt intentare retractū est ne res exeat de familia z parentela. iuxta tex. in.l.peto.§.predium.ff.de lega.ij.z in.l.patrem filium. in prin. z in.§.filiam suam.cum duobus seque.ff. de le/ga.iij. q̄ ratio militat etiam in nostro casu: ad qd̄ bene facit doctrina bar.in.l.si cognatis.ff.de rebus dubiis. vbi dicit q̄ legatum factum cognatis/ intelligitur de cognatis testatoris.ita in proposito intelligatur de consanguineo venditoris z ita practicatur. ¶ Secundo dubitatur/ vtrū quartus gradus includatur vel excludatur in dicta computatione consanguinitatis. z credo quod includatur/ iuxta tex.in.c.non debet.§.p hibitio.de consanguini.z affini. Itē q2 dictio/ infra/ cōprehendit vltimum terminum/ z ponitur inclusiue.vt tenet bar.in.l.j.in.prin.z in.§.j. ff.de officio prefe.vrbis. Sed in lege nostra ponitur dictio infra quartum gradum/ ergo. zc. ¶ Tertio dubitatur/ vtrum cōputatio graduū debeat fieri secundum dispositionem z computationem iuris canonici/ an secundum computationem iuris ciuilis. z dic q̄ debet fieri secundum computationis iuris ciuilis/ z non scd̄m computationem iuris canonici etiam in terris ecclesie: quia computatio graduus que fit de iure canonico/ duntaxat habet locum quo ad matrimonia/ non tamē quo ad alia: vt tenet glosa z doctores in.§.hactenus. institu.de gradibus cogna. z idem tenet Cinus/ Baldus/ Salice. Alexan. Iason. z doctores in lege final. C. de successorio edicto. z idem tenet Felinus in.c.literis. de constitutio. vbi dicit hanc esse communem opinionem.

Ley.lxxiiij.

¶ Quando concurren en sacar la cosa vendida por el tanto el pariente mas propinco con el señor del directo dominio, o conel superficiario, o conel que tiene parte en ella, porque era comun prefiera se enel dicho retracto el señor del directo dominio, y el superficiario, y el que tiene parte en ella al pariente mas propinco.

In .l.lxxiiij. ibi. con el señor del directo dominio. Nota ex ista.l. q̄ etiam in re emphiteotica cēsuali/ vectigali/ vel feudarali/ habet locum retractus. De quo vide per Matthe. de afflictis in tractatu de iure protomiseos in.§. tota hec lex in.ij.z.viij.z in.xiij.co.z per Ioā. fabri in pri. institu.de emptio. z venditio. z per Montal.in.l.xiij.titu.x.li.iij.foro.l. z vide que dixi in.l.lxx. supra eo. Item an habeat locum in vsufructu vide per bal.in.l.si maritus. C. de in officio testa. z per mattheus de afflictis in.d.§. tota hec lex. in.iij.z.xiij.co. ¶ In eadem.l. ibi: con el q̄ tiene parte en ella. nota ex ista.l. q̄ etiā in re communi licet non patrimoniali habet locū retract⁹. de quo vide in.l.lxxv. infra proxima. ¶ In eadem lege ibi: prefiera se enel dicho retracto. Nota ex ista lege/ q̄ dominus directus prefertur in huiusmodi retractu consanguineo dn̄i nō vtili puta emphiteote z similib⁹. ¶ Secundo nota/ q̄ in huiusmodi retractu habens rē cōmunem cū illo: qui vendidit rē patrimonialem/ prefertur proximiori cōsanguineo. Quod est notādus z quotidianum. Per qd̄ corrigitur doctrina matthe. de afflictis in.d.§. tota hec lex in.vij.co. z in.§. Item de ipso. vbi contrarium affirmat. quem vide de materia.

Ley.lxxv.

¶ Si alguno vendiere la parte de alguna heredad que tiene comun con otro, en caso que segun la ley dela partida la pudiera el comunero sacar por el tanto, sea obligado el que la quisiere sacar a consignar el precio enel tiempo z termino z con las

diligencias ⁊ solennidades de la manera que la pudiera sacar el pariente mas propinco quando fuera de su patrimonio ⁊ auolengo: de suerte q̃ lo contenido en la dicha ley del fuero ⁊ ordenamiento de Nieua, y en estas nuestras leyes, aya lugar ⁊ se platique en caso que el comunero quiere sacar la cosa vendida por el tanto.

IN.l.lxxv. ibi. en caso q̃ segũ la ley dela partida. de qua in.l.lv.ti.v.par.v.⁊ in.l.sup.proxima. ¶ Et sic nota ex ista.l.iuncta.l.sup.proxima ⁊.d.l.lv. ꝙ etiã in re cõi lȝ nõ pr̃imoniali habet locũ retractus ꝑ ꝙ corrigit tex.in.l.falso. C. de cõi rerũ aliena. ⁊ i.l.i.oudũ. C. ꝺ ꝯtrahẽ.emp. Sȝ circa istã materiã pri͡o dubitat / si res cõis sit diuisa taliter / ꝙ q̃libet dñoꝝ hȝ partẽ suaȝ determinatã / lȝ pars vni⁹ sit cõnexa alteri / vtrũ dicat adhuc cõis ad hoc vt habeat locũ retract⁹ ⁊ videt ꝙ nõ: ideo qꝛ res diuisa nõ dr̃ cõis: vt i l.j.⁊ in.l.si q̃s putans. in prin. ff. cõia diuidũ. de quo vide tex.⁊ do.in.l.gai⁹.§.j.ff.de lega.ij.⁊ ꝑ matthe. de afflictis i tractatu ꝺ iure ꝓmiscos in.§.tota hec lex.in.vj.co.in versi.iiij.nota. Secũdo dubitat / si plures habẽt rẽ cõem ꝑ ineq̃libus ptib⁹ / si pars vnius vẽdat / an alij admittantur ad huiusmodi retractũ scđm ptẽ / quã q̃s habȝ: an vo. Et equaliter / dic ꝙ admittunt scđm ptem quã q̃s habet / ⁊ nõ eq̃liter: vt tȝ matthe⁹ de afflictis in.d.tractatu in.§.vt infra.triginta in.ix.co.⁊ idẽ tȝ fabia. de mõte sancti in tractatu ꝺ emp.⁊ vẽdi.i.iij.q.in.xj.co.cũ seq. qꝺ est verũ / nisi ille q̃ hȝ maiorẽ ptẽ / offerat minimuȝ p̃ciũ: ⁊ habẽs minorẽ ptẽ offerat inf. noueȝ dies mai⁹ p̃ciũ: qꝛ tũc q̃ pl⁹ obtulit / pl⁹ habebit: vt tȝ fabia.in.d.loco. ad qꝺ bñ faciũt leges i ista materia loq̃ntes. ¶ Tertio dubitat / vtrũ habeat locũ retract⁹ / si res cõis vẽdat simlr̃ ⁊ vno p̃cio cũ re nõ cõi. ⁊ dic ꝙ sic: vt tȝ matth. in dicto tractatu in.§.scriptũ ẽ.in.ij.co.i.§.pf.in.vij.co. vbi ꝺclarat q̃liter debeat tũc estimari talis res cõis ¶ Quarto dubitat resp̃ctu eodẽ themate vtruȝ possit inuito emptore retrahere ẽt rẽ non cõem vno p̃cio venditã cũ re cõi et dic ꝙ nõ: vt tenet matth.in.d.§.scriptũ ẽ.⁊ in.d.§.pf. Quinto dubitat / vtrũ intẽtans re nũssionẽ / possit cõpelli ꝑ emptorẽ retrahere rẽ nõ cõem vẽditã vno p̃cio simul cũ re cõi. ⁊ dic ꝙ nõ. vt tȝ Mathe.in.d.§.scriptũ ẽ.⁊ in.d.§.pf. Sexto dubitatur / vtrũ cõpetat marito i⁹ retrahẽdi rẽ cõmunẽ cuȝ re dotali. ⁊ dic ꝙ sic / vt tȝ mathe.§.pf in.j.co. ¶ Septimo dubitatur / vtrũ habeat locus retractus si res cõis vẽdat ꝑ alia re ⁊ ꝑ certa pecunie quãtitate simul. de quo vide q̃ dixi in.l.lxx.sup.co.⁊ ꝑ mathe.in.d.§.pf.in.iij.co. Octauo dubitatur vtꝝ i⁹ retrahẽdi rẽ cõeȝ trãsmittat ad heredes ⁊ dic ꝙ sic. vt tȝ mat.i.§.vt inf.xxx.i.ix.co. rõ est qꝛ hoc casu i⁹ retrahẽdi. nõ ꝯpetit iure sanguinis / sȝ rõne cõionis quã habȝ tã heres q̃ȝ eius defunct⁹ in cui⁹ locuȝ successit. Nono dubitat vtꝝ i⁹ retrahẽdi i casu nr̃o pos.cedi alij. ⁊ dic ꝙ sic faciẽdo eũ cui cedit ꝯiũctũ i re sicẽ erat cedẽs al's vo nõ: vt tenet mathe.in.d.§.pf.in.ij.col.

Ley.lxxvj.

Mandamos que a ninguno de nuestras justicias por enemigo en rebeldia sin prouança legitima ⁊ passados tres meses a lomenos despues de la condenacion, ⁊ que sea pedido por el acusador, y si de otra manera lo diere, que sea en si ninguna la sentencia que sobre ello se diere en lo que toca a dar lo por enemigo.

IN.l.lxxvj. in pri. ꝯcordat tex.i.l.xlvij.i.l.stylij. sȝ pri͡o dubitatur / vtꝝ.l.ista sit rõnabilis ⁊ iusta. ⁊ dic ꝙ sic: vt tȝ bar.⁊ do.i.l. oẽs ppl̃i in viij.co.ff.de iusti.⁊ iure. Scđo dubitatur / vtꝝ l.ista sit correctoria iuris ciui.⁊ cõis. ꝺ q̃ vide ꝑ bar.i.l.vt vi.i.j.co.ff.ꝺ iusti.⁊ iu. Tertio dubitat vtꝝ liceat bãnitis ad sui necessariã ꝺfensionẽ occidere ꝑsonas ꝺ q̃b⁹ i hac.l. cuȝ regulariter talis defensio sit ꝑmissa ⁊ licita / si ꝑsone ꝺ q̃b⁹ hic / volunt ipsos bãnitos occidere. ⁊ dic ꝙ non vt tȝ bar.⁊ do.i.d.l.vt vim.i.ij.co. Quarto dubitat / vtꝝ ꝑsone.ꝺ q̃b⁹ i hac.l. possint nõ soluȝ occidere bãnitos. sȝ ẽt coꝝ ꝯsangui. ⁊ amicos pro eis se ꝺfensiõi opponẽtes. ⁊ dic ꝙ sic: vt tȝ alex. i addi. ad bar.i.d.l.vt vi i.ij.co. Quito dubitat vtꝝ ꝑsone / ꝺ q̃b⁹ hic / p̃sumãtur i dubio occidere bãnitos causa reipub. ex ꝑmissiõe hui⁹.l.⁊ ad vindictã publicam / an vero ad vindictã ꝓprias De quo vide petrũ gerar. in sing. xliij. ⁊ credo ꝙ p̃sumatur ad vindictã pub: concurrentibus qualitatibus de q̃b⁹ hic. Sexto dubitatur / vtꝝ persone / de quibus hic / possint occidere bãnitos extra territoriuȝ illi⁹ iudicis q̃ ꝓtulit sñias ꝯtra eos. de quo vide ꝑ bal.in.l.cunctos ppl̃os in.vij.co.in.fi. C. de sum.tri.⁊ fide cath. vbi tȝ / ꝙ sic ẽt in alio regno: duȝ tñ ibi nõ dep̃hendantur. ad qꝺ bñ faciunt notata ꝑ doc.in.l.fi.ff.de iurisdi. omnium iudi. Septimo dubitatur / vtꝝ persone / de q̃bus hic / possint occidere bãnituȝ captuȝ a iudice in manib⁹ iudicis. de quo vide per bar.in.l.eiusdẽ.§.fi.ff.ad.l.corneliã. de sica. ⁊ ꝑ gãdi. in ti.de bãni.ꝓ malefi.ꝑ totuȝ. vbi cõcluditur ꝙ non possint talem bannitum occidere. Sed si de facto occidant talem bannitum / non patiẽtur penam ordinariam per tex. notabilem in.l.si adulterium cum incestu.§. impera

tores.ff.ad.l.iuliã.de adulte.qui commendatur per abb.in.c.olim ex literis in.iij.co. de rescrip. ¶ Octauo dubitatur. Si Titius occidit Seiũ & fuit ad mortem condemnatus / & factus inimicus parentibus secunduz dispositionem huius legis / & postea habuit pacem a parentib⁹ Titij mortui. & postea iste Titius fuit occisus a quodam filio Seij mortui / qui tempore pacis & cõcordie erat infans. vtrum iste filius seij qui pro pria authoritate vendicauit mortem patris / puniatur pena mortis. & dic q̃ nõ / vt tenet notabiliter paulus de ca. in consi.cxclij. in secundo volu. ad quod bene facit text in dicto.§.imperatores. & quod dicit abb.in dicto.c.oliz. ¶ Nono dubitatur / si aliquis occidat bãnitum anteaq̃z detur parentibus p inimico / puniatur aliquã pena. & dic q̃ sic per tex.in.l.iiij.titulo.xvij.lib. iiij.foro.l.& in lege.xlvij in legibus styli. Credo tamen q̃ non patietur penam ordinariaz: ideo quia iusto dolore fuit motus per tex.in dicto.§. imperatores. & per ea que dicit Abb.in dicto.c. olim.in.iij.co. ¶ Et in materia vide oĩno phi. decius in regula.bona fides.in fine col.ff.de regulis iuris. & per hippoly.d marsi.in singulari.xvj. & per bal. & sal.in lege vna.C.de priua. carce. ¶ In eadem lege ibi: sin puança legitima. ad intelligentiã huius.l.est presuponendum / q̃ ad hoc vt quis possit in absentia condẽnari ad penam mortis / vel aliam sufficit q̃ contra eum adsint indicia sufficientia ad torturam: vt in lege.xv.titulo.ij.libro.iij.ordina.rega. & in pragmaticis huius regni fo.clxiiij.sed licet hoc sufficiat ad condẽnationem / non tamẽ sufficit ad hoc / vt detur parentibus pro inimico: imo tunc requiritur plena probatio delicti / & q̃ labatur temp⁹ triuz mensiũ: & hoc est q̃ disponit ista lex que ad hoc est notabilis. ratio est: quia licet cõdẽnetur in absentia / & deprehendatur / auditur de nouo per dicta iura / & poterit docere d innocentia sua. Si vero efficiatur inimicus parentibus / & per eos interficiatur / nullũ erit remediũ propterea lex ista prouidet: vt non detur parentibus pro inimico absq̃z legitima probatione delicti: quod teneatis menti.

¶ Ley.lxxvij.

¶ Por el delicto que el marido o la muger cometiere aun que sea de heregia, o de otra qualquier calidad no pierda el vno por el delicto del otro sus bienes, ni la mitad de las ganancias auidas durãte el matrimonio. & mandamos que sean auidos por bienes de ganancia todo lo multiplicado durãte el matrimonio: hasta que por el tal delicto los bienes de qualquier dellos sean declarados por sentencia: aunque el delicto sea de tal calidad que imponga la pena ipso iure.

IN.l.lxxvij. De materia huius legis vide tex. & docto.in lege secunda.C.ne vxor pro marito. & in lege res vxoris.C.de donatione inter virum & vxorem. & in lege sancimus.C.de penis. & in lege prima.C.ad.l.iuliam de vi publica. & text.in lege si quis post hac.C.de bonis proscriptio: & text.in lege.xxv.titulo.xiij. partita.v. & text. & ibi per montaluum in lege.xiiij.titulo.xx.libro.iij.foro.l. & Joan.lupi de pala.rube.in sua repetitione folio.xxxix. cum sequen. Et vide que per me dicta fuerunt in lege decima sexta supra eo.

¶ Ley.lxxviij.

¶ La muger durante el matrimonio por delicto pueda perder en parte, o en todos sus bienes dotales de ganancia o de otra qualquier calidad que sean.

IN.l.lxxviij. in principio cum dispositione huius legis concordat textus in lege quinq̃z legibus.ff.de bonis damna. De qua materia vide ibi per Bart. & per eundem Barto. & Alexan.in lege.finita.§.si de vectigalibus.ff.d damno infecto. ¶ Limita tamẽ primo dispositionem huius legis / quando maritus fecit pactum cum vxore lucrande dotis: quo casu maritus propter delictum vxoris non priuabitur dote: vt per Bart.in dicta lege.quinq̃z legibus. ¶ Secundo limita / quãdo ille / qui dotem promisit / stipulatus est dotem sibi reddi soluto matrimonio. per text.iuncta glosa & doctrina doctorum in lege / si dotem. C.de iure dot. de quo vide per bal.in lege illud. C.cõmunia vtriusq̃z iudicij. & vide tex.in lege.cum pater.§.partem certam.ff.de legatis secundo. ¶ Et an in casu in quo confiscatur dos maritus debeat priuari comodo dotis cõstante matrimonio / vel nõ. vide per Bar. Alex. & docto.in.l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de damno infecto. & per Sali. in lege.si quid etiam. C.de bonis proscriptionis. & Joannem lupi de Pala.in sua repetitio. fo.lxiij.in.iij.co.

¶Ley.lxxix.

¶Ordenamos y mandamos, que las leyes destos nuestros reynos que disponen que los hijos dalgo ɀ otras personas por deuda no puedan ser presos, que no ayan lugar, ni se platiquen, si la tal deuda descendiere de delicto, o quasi delicto: antes mandamos, que por las dichas deudas esten presos como sino fuessen hijos dalgo o exemptos.

IN.l.lxxix.nota ex ista.l.ꝙ nobilis: qui vulgaritur dr̃ hijo dalgo/ nõ põt ꝓ debito ciuili incarcerari: vt in.l.iiij.ti.ij.li.iiij.ordi.rega.ɀ ꝑ bal.in.l.j.in.fi.C.q̃ bonis cedere pos. qd̃ limita in arrẽdatario gabellaꝝ/ vel fiscali: vt in.d.l.iiij.ti.ij.li.iiij.ord.re. vnũ rñ ẽ/ ꝙ debitor fiscalis vel reg.põt facere cessionẽ bonoꝝ sicut debitor priuati: vt tꝫ bal.in.l.nemo carcerẽ.C.ð exactori.tribuli.x. ¶Scd̃o nota ꝙ talis nobilis põt incarcerari pro debito descẽdẽti ex delicto: vel quasi delicto. Et in hoc lex ista est notabilis. ¶Sed primo dubitaẗ q̃s dr̃ fidalgo. ð quo vide tex.in.l.ij.in.fi.ɀ in.l.iij.ti.xxi.par.ij. vbi disponitur/ ꝙ natus ex parte nobili/ dr̃ nobilis: lꝫ eius mater non sit nobilis. Sed econtra natus ex patre innobili/ licẽt ei⁹ mater sit nobilis/ nõ dr̃ nobilis. ð quo vide in pragmaticis huius regni fo.cxlix.cum seq.ɀ in l lxxxvj.in.l.styli. ɀ late per Joã.lupi de pala.rube.in sua rep.fo.iiij.in.iij.co.cum quatuor seq.ɀ lati⁹.fo.xv.in.j.co.cum seq.vbi declarat/ an possit descendere nobilitas ex parte matris. ¶Scd̃o dubitatur/ vtꝝ vxores gaudeant nobilitate maritoꝝ. Et dic ꝙ sic etiam post mortem maritoꝝ.vt in.l. femine.ff.de senato.ɀ in.l.vj.ti.ij.li.iiij.ordin.rega.ɀ in pragmaticis huius regni fo.cl.de q̃ vide Scoznatan in rep.c.quamuis pactũ.de pactis.li.vj.in lxv.co. ¶Tertio dubitatur/ vtꝝ bastardi gaudeant nobilitate parẽtũ.de quo vide q̃ late dixi in.l.xij. supra co.ti. Quarto dubitaẗ/ vtrũ nobiles/ de q̃bus in hac.l. possint renũciare bñficio huius.l.cum similibus: taliter/ ꝙ pro debito ciuili possint incarcerari Et videtur ꝙ sic: ideo q2 quilibet põt renũciare priuilegio suo. vt in.l.si q̃s in conscribendo.C.de pactis. Sꝫ ꝙ nobilis nõ possit incarcerari ẽ priuilegiũ/ ergo bñ põt renũciari. sꝫ pmissis nõ obstãtib⁹ ꝯtrariũ credo veri⁹ ꝑ tex.i.l.li.hõ.i pri.ff.ad.l.aq̃li.vbi disponit/ ꝙ nemo est dñs mẽbroꝝ suorũ. Si non est dñs/ ergo non potest mẽbra sua obligare/ cũ sit certũ/ ꝙ nemo possit obligare q̃ sua nõ sunt.vt i l.j.ɀ in.l.pe.ɀ in.l.fi.C.de rebus alienis non alie.ɀ per hoc patet responsio ad fundamẽtũ pro parte contraria adductũ ¶Quinto dubitatur vtrũ legũ doctores ɀ medicine possint pro debito ciuili incarcerari.ɀ dic.ꝙ nõ vt tenet mathe.mathesala.in notabili.lix. ¶Et idem credo in aduocato/ per ea q̃ dicit bar.in.l.j.C.de aduo. diuersorum iudiciũ. ɀ per guidũ in tractatu de tormẽ.in.fi.co.ɀ gãdinũ in.ti.de q̃stio.l.vij.co.ɀ ꝑ alex.in.l.ex libe.in pri.in addi.ad bar.ff.de q̃st.o.ɀ ẽ tex.i.l.ij.ti.xxx.par.viij. ¶Sexto dubitaẗ/ vtrũ nobilis/ de quo i hac lege/ possit torq̃ri.ɀ dic gñaliter ꝙ nõ.vt in.l.milites.ɀ in.l.ð curiones.C.de q̃stioni.ɀ in.l.iiij.ti.ij.li.iiij.ord.rega. qd̃ primo fallit in crimine lese magestat. in duobus caplis tñ.scꝫ/ quando contra principẽ vel rẽ publicã dñtaxat.vt in.d.l.decuriones.C.de q̃stio.ɀ in.l.iij.ɀ.iiij.C.ad.l.iuliã.maie. Secundo fallit in crimine hereseos.vt tenet gl. in d.l.iiij.C.ad.l.iuliam maie.ɀ ang.de aretio in tractatu maleficioꝝ in glo. fama publica precedente in.xix.co.fo.xix.in.iiij.co. ¶Tertio fallit in casu tex.in.l.ij.ti.xxx.par.vij.in fine.ð quo vide per Guidũ in tractatu de tormentis.in.ij.co. Quarto fallit quãdo testis vacillat.vt tenet Bart.ɀ do.in.l.ex libero.in pri.ff.de questio. ¶Quinto fallit/ q̃ñ cõuincitur de mẽdacio: vt quia testificauit se non interfuisse negotio. vel interfuisse ɀ probaẗ ꝯtrariũ.vt tenet bar.in.d.l.ex libero.ɀ idẽ tenet sal.in his duob⁹ casib⁹ supra proximis.in.l.fi.in.ij.co.C.de q̃stio.de q̃ etiã vide ꝑ alex.in addi.ad bar.in.l.de minore.§.plurimum.in pe.co.in parte causis breuiorib⁹.ff.de q̃stio. Sꝫ hodie talis nobilis in pmissis duob⁹ casib⁹ torq̃ri nõ põt vt ẽ tex. valde notabilis in.l.viij.ti.xxx.par.vij.ɀ in.l.xlij.ti.xvj.p.iij. ¶Sexto fallit in nobili furtũ cõmittẽte/ q̃ ꝓpter furtũ perdit nobilitatem: ɀ per conseq̃ns poterit torq̃ri vt est tex.notabilis scd̃m sal.ibi.in.l.j.C.q̃ñ liceat vniquiqꝫ sine iudice se vendica.de q̃ vide per abb.in.c.pastoralis.in.j.co.de officio delega. ¶Septio fallit in nobili exercenti vile officiũ propter qd̃ ꝑdit priuilegiũ: vt in.l.vna.C.negociatores ne militẽt.li.xij.ɀ in.l.milites.la.ij.cũ.l.seq.q̃ incipit militares.C.ð re militari.li.xij.de q̃ vide late ꝑ jo.de plate.in.l.ne q̃s.C.de dignita.li.xij. ¶Septimo dubitaẗ/ q̃liter ꝓbetur nobilitas. De q̃ vide per jo.de pla.in.l.j.in fine.C.de digni.li.xij.ɀ pragmaticis hui⁹ regni fo.xlix.cũ seq. ¶Octauo dubitatur vtrũ sint aliæ ꝑsone q̃ de iure nõ possunt torq̃ri ɀ dic ꝙ sic Pro cuius declaratione est notandũ ꝙ reperiunẗ aliqui cas⁹ in quib⁹ q̃s lꝫ torq̃aẗ contra se nõ tñ

pōt torq̄ri ɔtra alliū. Itē repliunt aliq̄ cas⁹ i q̄b⁹ nō pōt torq̄ri ɔtra se ipz. Et primus cas⁹ in quo quis nō pōt ɔtra aliū torq̄ri. ē in domestico/ qui nō torq̄t ɔtra domesticū. vt est tex. et ibi bar. i. l. j. §. ad questionē. ff. de q̄stio. Scōs casus est/ in socio criminis regulariter. vt in. l. fi. C. de accusatio et tenet glo. in. l. fi. filiū. C. ō libera. causa. et est tex. in. l. xx. ti. xvj. par. iij. quod limita vt per bar. in. l. repeti. §. is qui. ff. de q̄stio. et per sal. i. l. fi. C. ō accusa. Tertius casus est/ in descēdētib⁹ qui nō possunt torqueri cōtra ascēdētes: nec ascēdentes contra descendētes. vt in. l. fi. tit. xxx. par. vij. ¶ Quartus casus/ in transuersalibus vsq̄ ad quartū gradū. vt in. l. fi. tit. xxx. par. vij. de quo vide tex. et ibi bar. in. l. j. §. si seruus. ff. de questio. ¶ Quintus casus est in vxore/ q̄ non pōt torq̄ri contra maritū: nec econtra maritus contra vxorē. vt in. l. fi. ti xxx. par. vij. ¶ Sext⁹ casus est in socero/ qui non pōt torq̄ri cōtra generū: nec econtra gener contra socerū: vt in. l. fi. ti. xxx. par. vij. ¶ Septimus casus est in priuilegio/ qui non torq̄tur ɔtra vitricū/ vel econtra: vt in. d. l. fi. ti. xxx. par. vij. ¶ Octauus casus est in liberto cōtra patronū vel eius filios. vt in. d. l. fi. ti. xxx. par. vij. ¶ Nonus casus est in seruo/ qui regulariter non torq̄tur contra dominū. vt in. l. j. §. diuus antonius. ff. de questio quod fallit in aliquibus casibus/ de quibus in. l. j. C. de q̄stiōi. et i. l. vj. ti. xxx. par. vij. Sed limita omnia supradicta in crimine lese magestatis in duob⁹ capitulis tm̄/ q̄ñ contra principem vel rem publicam. vt in. l. de minore in pri. ff. de questio. et in. l. decuriones. C. eo. ti. et i. l. iij. et. iiij. C. ad. l. iuliā maie. Itē limita i crimine herese̱os. vt tz glo. in. l. iiij. C. ad. l. iuliā maie. De quo vide per bar. in. l. ex libero. in prin. ff. ō questio. et per guidus in tractatu de tormentis. in. ij. co. et ange. ō aretio i tractatu malefitioꝝ. in glo. fama publica precedente. in. xix. co. fo. xix. in. iiij. co. Nunc vero videamus casus/ in quibus quis non pōt contra se ipsum torqueri. et sit primus casus in minore. xiiij. annoꝝ qui de iure non pōt torqueri. vt in. l. de minore in prin. ff. de questio. et in. l. ij. ti. xxx. par. vij. Sed licet non possit torqueri/ poterit tñ leuiter castigari ad veritatē eruēdā: vt tenet bar. in. d. l. de minore/ et idem tenet gandinus in ti. de questio. et tormen. in. ij. co. et ange. de aretio in dicto loco et est tex. in. l. vij. tit. xxx. par. vij. ¶ Secōs casus est in maiore constituto in decrepita etate vt in. l. iij. §. ignoscit. ff. ad silenia. et ita tenet Ang. de aretio in. d. loco. et gandinus in titu. de questio. et tormen. in secōa col. ¶ Tertius casus est in muliere pregnāte: vt in. l. pregnantes. ff. de penis et in. l. ij. titu. xxx. par. vij. ¶ Quartus casus est ō decurionib⁹/ et eoꝝ filijs. vt in. l. diuo marco. et in. l. decuriones. C. ō questio. et i l. ij. ti. xxx. par. vij. ¶ Quint⁹ casus est in cōsiliarijs principis. vt in. l. ij. tit. xxx. par. vij. ¶ Sextus casus est in cōsiliarijs iuiuslibet ciuitatis vel loci. vt in dicta. l. ij. tit. xxx par. vij. ¶ Septim⁹ casus est in doctore. vt tz Ang. in dicto tractatu malificio. in pte fama publica pcedēte. in. xix. co. fo. xix. in. iiij. co. Ad qō bene facit tex. in. l. diuo marco. in prin. C. de q̄stio. et in. l. ij. tit. xxx. par. vij. ¶ Octau⁹ casus est in magistro cuiuslibet scientie. vt. l. d. l. ij. ti. xxx. par. vij. ¶ Nonus casus est in clerico in sacris cōstituto. vt tenet Ang. in dicto loco. de quo vide p do. in. c. grauis de deposito. et p felinū in. c. veniens. el. j. de testib⁹. ¶ Decimus casus est in aduocato. vt tz bar. in. l. j. C. de aduoca. diuerso iudi. ¶ Undecim⁹ casus est in homine fidalgo. vt in. l. iiij. et. v. ti. ij. li. iij. ordinatio. rega. de quo vide q̄ supra dixi. ¶ Duodecim⁹ casus est in milite. vt in. l. milites. C. de questio. et in lege secunda titulo. xxx partita. vij. Sed hodie milites nostri temporis non gaudēt hoc priuilegio: vt tenet ange. in dicto loco. et idem tenet guid⁹ in tractatu de tormentis in fine col. de quo vide per Alexā. et docto. in lege centurio. in fine col. ff. de vulga. et pupi. substi. Qō intellige verum/ preterq̄ si tales milites sint fidalgui: quia tunc licet non gaudeant priuilegio militari/ gaudēt tamen priuilegio de quo in dicta lege. iiij. et. v. titulo. ij. libro. iij. ordinatio. rega. vt superi⁹ dictum fuit. ¶ Decimustertio casus est in honorabili et graui persona. vt in lege. xxvj. titulo. j. parti. vij. de quo vide per Bartol. in lege. capitalium. §. serui ecti. ff. de penis. et in lege. viij. ti. xxxj. partita. vij. et in lege. iiij. et in lege. vj. titu. xxix. partita. vij. ¶ Decimusquartus casus est in furioso/ vel demente. vt tenet Jacob⁹ de bello viso in sua practica noua in criminalibus folio. lxxxiiij. i. j. co. ¶ Et intellige ꝙ predicte persone non possunt torqueri/ etiā precedentibus legitimis indicijs: quia alias. nullum esset priuilegium: vt in dictis iuribus. et est text. in lege. xxvj. titulo. j. partita. vij. intantum/ ꝙ si iste persone de facto torqueantur/ non est standum sue confessioni. vt in lege diuus. § ex quibus. ff. de questio. Qō tamen limita in septem casibus: de quibus dictum fuit supra in sexta questione p incipali huius. l. et materie. ¶ Nono dubitatur q̄ indicia sunt sufficientia ad torturā. Circa qō breuiter dic/ ꝙ relinquitur arbitrio iudicis vt tenet Bar. in. l. fi. ff. de questio. et Sal in lege fi. C. de questio. et gandinus in titulo de questio. in. ij. co. et guidus in tractatu ō tormētis. in iij. co. et ang. in suo tractatu maleficioꝝ. in glo. fama publica pcedēte fo. xx. in. iiij. co. Sz q̄re

perit certum indicium iudex/ non pōt arbitrari
vt in. l. j. ff. de iure libe. ideo nota aliqua indicia
certa. ¶ Et primo dictum vnius testis de ipso fa-
cto deponentis: vt tenet glo. in. l. iij. C. ad. l. iu-
liam maie. ⁊ in. l. maritus. ff. de questio. ⁊ in. l. ca
pite quinto. ff. de adulte. ⁊ idem tenet Bar. in
d. l. fi. ff. de questio. ⁊ in. l. j. §. idē cornelio. co. ti.
⁊ Salicetus in. l. fi. C. de questio. ⁊ gandinus in
titu. de questio. in. vij. co. ⁊ Angelus in dicto lo
co. ⁊ est tex. l. l. iiij. ti. xxx. partita. vij. de quo vi-
de. l. ex. in. l. styli. Quod tamen intellige verum
qn̄ talis testis est omni exceptione maior ⁊ red
dat sufficientem rationem sui dicti/ alias nō per
predicta iura. ⁊ est tex. in. d. l. iij. titu. xxx. parti.
vij. de quo vide per bal. in. l. obseruare. C. quo-
rum appe. non recipi. ¶ Secūdo confessio rei
extra iudicium facta. vt tenet glosa. ⁊ bar. in. l.
capite quinto. ff. ad. l. iuliam. de adulte. ⁊ idem
tz Bart. in. l. fi. ff. de qstio. ⁊ Sal. in. l. fi. in. fi. co.
C. de qstio. Sed cōtra hoc est tex. in. l. j. §. diuus
seuerus. ff. de questio. vbi disponitur q confes
sio rei sufficit ad plenariam cond. nat cm. m.
Qua propter dic q aut loquimur in confessio-
ne facta sine metu tormentorum: ⁊ tunc aut lo-
quimur de confessione facta extra iudiciū/ aut
de facta in iudicio. In primo casu/ qn̄ de cōfes
sione facta extra iudicium/ dic/ q talis confes-
sio non est sufficiens ad condēnationem. vt tz
glo. ⁊ ibi bar. in. l. si cōfessus. ff. de custo. reorū.
Sz lz nō sufficiat ad condēnationem/ tamen fa
cit sufficiens indicium ad torturam: vt tz glosa
⁊ bar. in dicta. l. capite quinto. ⁊ Bar. in. d. l. fi.
ff. de questio. ⁊ sal. in. l. fi. C. de qstio. Qd̄ est ve
rum/ nisi fiat calore iracundie/ per glosa nota-
bilem in. c. ex literis. de diuortiis. ⁊ est tex. in. l.
quicquid calore. ff. de regulis iuris. de quo vide
ibi per phi. de quo etiam vide per Feli. in. c. at
si clerici. de iudicijs. ⁊ per Jaso. in. l. magistra
tibus. ff. de iurisdictio. omnium iudi. ⁊ per abb.
in. c. olim ex literis in. iiij. co. de rescri. ⁊ p Tho.
ferrarii dino in cautela. xx. vij. Item limita/ qn̄
talis confessio est facta errore: nam probato ta
li errore. non sufficeret etiam ad torturam: vt tz
sali. in. l. ij. in pe. co. de custo. reorū. de quo vide
cepolam in cautela. lxx. pro qua conclusione est
tex. in. l. v. titulo. xiij. partita. iij. In secundo ca-
su/ quando loquimur de confessione facta in iu
dicio/ dic q talis confessio est sufficiens ad con
dēnationem: vt tenet bar. in. l. j. in. fi. ff. de custo.
reoz. ⁊ sal. in. l. ij. in. ij. co. C. de custo. reo. vsi.
⁊ gandinus in ti. de questio. ⁊ tormen. in. iij. co.
⁊ guidus i tractatu de tormētis. fo. ij. in. iij. co.
⁊ ang. in suo tractatu maleficiorū. in parte: fa-
ma publica precedente fo. xx. in. ij. col. pro qua
conclusione est tex. in. l. v. titulo. xiij. partita. iij.

de quo vide late Bal. Cinū. sali. ⁊ do. in. l. vna.
C. de confessis. Qd̄ procedit etiam si talis con
fessio fiat super processu inualido. vt tenet bar.
in. l. si confessus. ff. de custo. reorum. De quo vi
de per sal. in. l. ij. in fi. C. de custo. reorum. Qd̄
primo limita: quando talis confessio esset facta
calore iracundie/ per ea que supra dixi. Secun
do limita/ quādo talis confessio esset facta per
errorem. vt tenet Sal. in. d. l. ij. in. pen. co. C. de
custo. reorum. ⁊ est tex. in. l. v. titulo. xiij. partita
iij. de quo vide cepolā in cautela. lxix. ⁊ per bal.
sal. ⁊ do. in. l. vna. C. de confessis. ¶ Tertio li-
mita/ qn̄do talis confessio emanauit a minore:
vt tenet Ludo. de Bologninis in addi. ad ang.
de aretio in dicto tractatu maleficiorū. in par
te fama publica. fo. xx. in. ij. co. in parte/ qd̄ sic/
ad finem. de quo vide per bal. ⁊ sal. in. d. l. vna.
C. de confessis. ⁊ per ang. de aretio in dicto tra
ctatu. in parte/ cōparent dicti inquisiti. fo. xliiij.
in. ij. co. ¶ Quarto limita/ quando talis confes
sio esset facta coram iudice incompetenti. vt te-
net bar. in dicta lege. diuus ff. de custo. reorum.
de quo vide docto. in dicta. l. vna. C. de confes-
sis. de quo vide late. per Fel. in. c. qualiter/ ⁊ qn̄
do el. ij. de accusatio. ⁊ do. in. c. pisanis. de resti.
spolia. ¶ Quinto limita/ quando talis confes-
sio fieret/ non coram iudice sed coram notario:
vel si coram iudice. non sedēte pro tribunali: q2
tunc non esset sufficiens. vt tenet glo. ⁊ ibi bal.
⁊ Sal. in. l. iubemus. C. de libera. causa. de quo
etiam vide glos. ⁊ doc. in. l. hac consultissima. §.
v. C. de testamen. ⁊ an isto casu valeat cōmissio
iudicis facta tabellioni de recipienda confessio
ne: vide per Jac. de bello viso in sua practica iu
diciaria in criminalib9. fo. xxviij. co. ⁊ per sal.
in. l. iuris iuran. in. ij. co. ante finem. C. de testi-
bus. de quo vide tex. in lege. xxvij. titu. xvj. par
tita. iij. ¶ Sexto limita/ quando talis cōfessio
esset facta cum qualitate siue modificatione: vt
q2 quis fuit confessus se occidisse/ sed cum mo-
deramine ⁊ ad suaz defensionem. De quo vide
per bar. in. l. aurelius. § idem questi. ff. de libe-
ra. leg. ⁊ per eundem Bar. in suis questionib9.
in questio. vij. ⁊ bal. ⁊ sal. in. l. vna. C. de cōfes-
sis. ⁊ alex. in. l. j. §. si quis simplr. in. ij. co. ff. de ver
bo. obliga. ⁊ per Abb. in. c. ad dictis. de prescri-
ptio. ⁊ hippo. de marsilijs in singulari. clxxxv. ⁊
ludo. roma. in singulari. xxviij. ⁊ thomā ferra-
rij/ qui plene loquitur in cautela. v. ⁊ per Fel. in
c. significasti. in pe. co. de homicidio. ¶ Aut lo
quimur de confessione facta in tormētis/ ⁊ tūc
aut cōfitens perseuerauit in sua confessione/ a-
ut non. In primo casu quādo perseuerauit ad
hoc vt talis cōfessio perseuerata preiudicet cō
fitenti/ requiritur primo/ quod precedāt indicia

sufficientia/ alias nõ valet talis confessio. vt est tex. et ibi glo. et bar. in. l. j. in prin. ff. de questio. et in l. questionis. in pri. co. ti. et idem tenet guid⁹ in tractatu de tormen. in. ix. co. et idem tz Jaco. de bello viso in sua pratica iudiciaria in criminalibus. fo. lxxxiij. in. ij. co. et ange. in suo tractatu maleficiorum. in. gl. fama publica precedẽte in. v. co. fo. xvj in. j. co. Jntantũ quod indicia sequentia non confirmant torturam precedẽtẽ vt tenet glo. et ibi bar. in. l. maritus. ff. de q̃stio. et ang. in dicto loco. fo. xix. in. iij. co. ad qd̓ bene facit tex. in. cle. appellanti. de appella. d̓ quo vide per pau. de ca. in consi. xix. et in consi. xxxj. in antiquis. Qd̓ limita in vno casu / de quo per bar. in. d. l. j. in prin. ff. de q̃stio. ¶ Secundo requiritur / q delictum alias probari nõ possit. vt in. l. edictum ff. de questio. et idem tenet Jaco. d̓ bello viso in dicta practica. fo. lxxxiij. i. ij. col. et barba. in addi. ad bar. in. l. prima. in princi. in parte secundo et po̓ter. ff. de questio. et ang. de aretio in dicto fo. xix. in. ij. co. pro q̃ cõclusione est tex. in. l. j. titulo. xxx. partita. vij. de quo vide omnino per Bal. in. l. f. in. fi. C. de iure iuran. propter calũ. ¶ Tertio requiritur / q proferatur sñia de questione habenda alias non valebit talis confessio etiam perseuerata: vt in. l. ij. et ibi gl. ff. de appella. recipi. et idem tenet bal. in. l. iiij. C. de epis. audient. et Jac. de bello viso l d̓icto fo. lxxxiiij. in. iij. co. et Guidus in tractatu de tormen. in. viij. co. et Gandinus in ti. de q̃stio. in. v. co. Jtem talis sententia proferenda est in presentia partis. vt tz Jaco. de bello viso. in dicto loco. Jtem a tali sententia poterit appellari: vt in. l. ij. iuncta glo. ff. de appella. recipi. et idem tenet Gandin⁹ in ti. de questio. in. v. co. et guidus in tractatu de tormen. in. vij. co. et Jac. de bello viso in dicto loco. et ange. in dicta glo. fama publica. fo. xix. in. ij. co. ¶ Quarto requiritur / q reus citetur pro habẽdis indicijs / alias eius cõfessio nõ valebit: vt tenet bar. in. l. pe. et fi. ff. d̓ q̃stio et ang in. d. glo. fo. xv. in. iiij. co. ¶ Quinto requiritur / q detur reo copia indiciorum: vt tenet Bar. in. l. fi. in. fi. co. ff. de questio. de quo vide per Bar. in. l. custodias. ff. de publi. iudi.

¶ Sexto requiritur / q reus non torqueatur ante litem contestatã / alias eius confessio sibi non poterit preiudicare. vt tenet bar. i. l. si quis adulterium. ff. ad. l. iuliam de adulte. ¶ Septimo requiritur / q reus nõ torqueatur anteaq̃z super suis defensionibus audiatur / alias eius confessio licet sit perseuerata nõ valet. vt in. l. diuus. §. cognitorum ff. de questio. et ita tz Jaco. d̓ bello viso in dicta practica fo. lxxxiiij. in. se co. et guidus in tractatu de tormen. in. viij. co. et Gandinus in ti. d̓ questioni. in. v. co. et Ang. in dicta glo. fama publica. fol. xvj. in. ij. colũna. in fi. et est etiam de mente bar. in. l. fi in. fi. ff. de q̃stio. ¶ Octauo requiritur / q iudex per seipsũz examinet testes / et nõ tabellio. etiam de mandato iudicis: vt tenet Hippo. de marsi. in. l. j. §. l. pri. ff. de questio / pro qua conclusione est tex. iuncta glo. in aur. apud eloquentissimum. C. de fide instru. et gl. in cle. j. de officio deleg. ad quod bene facit tex. in. l. iij. titulo. xxx. par. vij. de quo vide glo. et doc. in. l. hac consultissima. §. fi. C. de testa. de quo vide que dixi supra ista. l. in. v. limitatione. ¶ Nono requiritur / q primo constet de delicto: vt tenet bar. in. l. fi. ff. de questioni. et in. l. j. §. qui questionem. ff. de questio. et tenet ang. in dicta glo. fama publica precedẽte fo. xx. in. j. co. et est tex. in. l. v. titu. xiij. partita. ij. quam legẽ omnino vide. de quo etiam vide per bal. sal. et doc. in aut. sz nouo iure. C. de seruis fugiti. ¶ Decimo requiritur / q accusator petat reũz torqueri: vt in. l. final ff. de questio. et quod iuret se alias probationes non habere: vt tenet bal. et Sali. in. l. j. C. de iure iuran. propter calũ.

¶ Undecimo requiritur / q persona / que torquetur possit de iure torqueri / alias eius cõfessio etiam perseuerata non valet. vt in. l. milites. et in. l. diuo marco. C. de questio. et in. l. xxvj. tit. j. partita. vij. et idem tenet Jac. de bello viso in dicta pratica fo. lxxxiij. in. iij. co. Duodecimo requiritur / quãdo minor torquetur / q prouideatur sibi curator / alias eius confessio non valet. vt tenet bal. in. l. clarum. C. de auctori. prestan. de quo vide oĩno per bal. in. c. j. §. Jtẽ sacramẽta. in. iij. co. de pace iuramen. firmant. in vsibus feudorum. et p Ang. in suo tractatu maleficiorum. in glo comparãt dicti inquisiti. fo. xliij. i ij. co. ¶ Decimo tertio requiritur / q reus torqueatur propter crimen capitale vel propter atrocem iniuriam / vel propter causam criminalem maximam / et non minimam. vt in. l. edictũ et in. l. diuus. in pri. a contrario sensu. ff. de questio. et ita tenet expresse Jac. de bello viso in dicta sua practica. fo. lxxxiij. in. iiij. colũ. ¶ Decimoquarto requiritur q non excedatur modus torquẽdi. vt in. l. j. §. questioni. et in. l. questionis. et in. l. de minore §. tormenta. ff. de questio. et ita tenet Jaco. in. d. fo. lxxxiij. in. iiij. col. de quo vide per ang. in dicta glo. fama publica precedẽte. fo. xix. in. iiij. co. et Gandi. in ti. de q̃stio. in. ij. co. ¶ Decimo quinto requiritur / q ratificatio siue perseueratio fiat in iudicio coram iudice pro tribunali sedente / alias non valet. per tex. notabilem in. l. ij. C. de custo. reorũz et ita tenet bart in. l. j. §. diuus seuer⁹. ff. d̓ q̃stio. et idẽ tenet gandinus in ti. de questio. in. vj. co. et guidus in tractatu de tormentis. in. ix. colu. et

aug. in dicta glosa. fama publica. folio. xx. in ij. co. et glo. in. l. iubem⁹. C. de libera causa. ¶ Decimo sexto requiritur q talis ratificatio nō fiat in continenti post tormenta sed post lapsuz temporis arbitrio iudicis determinandi. vt tz bar. in dicto. §. diuus seuer⁹. et guidus et gandin⁹ in dictis locis. Hodie tn̄ debet fieri ratificatio post lapsum vnius diei: vt in lege. iiij. titulo. xxx. parti vij. Qđ intellige verū nisi ad huc duraret dolor tormentoꝝ: quia tunc presumuntur facta metu tormentorū et per consequens non valeret vt tenet eum⁹ in leg. finali. C. de q̄stio. et sal. in lege. ij. in. iij. co. C. d custo. reo. et ang. in dicto folio. xx. in. ij. col. ad qđ bene facit text. in. l. qđ ait. §. fi. ff. ad leg. ad iuliam de adulte. ¶ Et sic cōcurrentibus qualitatibus/ de quibus supra cōfessio in tormentis facta et perseuerata valet et tenet et preiudicat confitenti vt tenet bar. in leg. j. §. fi. ff. de q̄stio. et tenet gl. et docto. in leg. ij. C. de custo. reorum. et est tex. in lege. v. titulo. xiij. partita iij. et in lege. vij. titu. xxx. partita. vij. et in. l. iiij. titulo. xxx. parti. vij. Intantum/ q etiam si confiteus velit probare cōtrarium scilicet q non ipse sed alius cōmisit delictum quod fuit confessus non audietur. vt est tex. in. lege. v. in fine titulo. xiij. par. in licet sal. teneat contrarium in lege. ij. in. iij. co. C. De custo. reoꝝ. et Gādinus in titulo de questio. in. v. co. et Guidus in tractatu de tormentis. in. viij. co. et Bar. in. leg. j. §. fi. ff. d questio. Hoc tamen limitatur per dictam leges v. et per tex. in lege. iiij. titulo xxx. partita. vij.

¶ In secundo casu quādo non perseuerauit in confessione metu tormentorum facta dubitatur an possit iterum torqueri. De q vide per Bar. in lege vnius. §. j. ff. de q̄stio. et Bal. in lege. obseruare. C. quoꝝ appe. non recipiam. et Guidus in tractatu de tormentis in. vij. col. et Ang. in dicto folio. xix. et tex. in lege. iiij. titulo. xxx. partita. vij. ¶ Item quibus vicibus possit quis pro vno delicto reperi. et torqueri: vide per Ange. in lege. fi. ff. de q̄stio. vbi dicit/ q tres vices duntaxat. et non plus. De quo vide per Alex. in addi. ad Bar. in lege. j. §. diuus seuerus. in parte. quero vtrum semel. ff. de q̄stio. et tex. in lege. iiij. titulo. xxx. partita. vij. vide etiā per Bal. in lege obseruare. C. quorum appella. non recipiā. ¶ Sed si non perseuerauerit/ vel si in tormentis nunq̄z fuerit confessus delictum/ tunc debet absolui: vt tenet Bar. in lege. fi. in principio. ff. de questio. et ita tenet etiā Alberic⁹ in lege. edictum. ff. de questio. et Cepola in cōsilio. xxxij. in pe. co. et per Bar. in leg. vnius. §. j. ff. de questio. et tenet glosa et docto. in lege. ij. C. de custo. reorum. et est tex. in lege. v. in principio. titulo. xiij. partita. iij. titulo. xxx. partita. vij. Quod est verum nisi reus primo fuerit confessus delictum extra iudicium. vt est glosa valde notabilis in lege capite quinto. ff. ad legem iuliam. de adulterio. Item limita vt per Bal. in leg. sciant cuncti. C. de probatio. et per Hipp. de Marsilys in singulari. cviij. et per Sal. in leg. ea quidem. in pe. co. ante finem. C. de acusatio. et in lege. si qui. C. ad leg. iuliam de adulterio. ¶ Tertium inditium sufficiens ad torturam est quando quis confitetur de socijs in tormētis. vt notatur per Sal. et do. in leg. fi. C. de acusa. et per Bar. in leg. reperi. §. j. ff. de questio. Qđ intellige verum q̄n sunt plures confessiones plurium: nā confessio vni⁹ non sufficeret. vt tenet Sal. in dicta leg. fi. circa finem. C. de acusatio. Item intellige/ quando fuerunt a iudice interrogati de socijs alias non vt tenet Sal. in dicta. l. fi. in. ij. co. in fi. C. de accusa. Sed Bar. in lege. j. §. diuus. el final. ff. de questio. in hoc vltimo tenet contrariū. Item intellige/ q fuerunt interrogati in casibus a iure permissis/ de quibus per Sal. et doc. in lege. fi. C. de accusatio. vt tenet Bar. in leg. reperi. §. j. ff. de questio. Et Sal. in dicta. l. fi. ¶ Quartum inditium est confessio duorum vel plurium seruorum tormentis facta de ipso facto deponentium vt tenet Sal. in lege fi. in. j. co. C. de questio. vnius tamen confessio non sufficeret vt tenet ibi Sal. sed Bar. in. l. §. idē cornelio. ff. de questio: tenet cōtrarium. imo q cōfessio plurium seruorū non sit sufficiens ad torturā non concurrentibus alijs adminiculis. ¶ Quintū inditiuz est iuramentum in omnibus casibus/ in quibus facit plenā probationez in ciuilib⁹ vt tenet Bar. in lege fi. in fine. ff. de in litem iurā. ¶ Sextum inditium certum est depositio duoꝝ vel pluriuz testium dicentium/ vel deponentium de aliquo delicto/ vel facto ab aliquo perpetrato: quem dicunt non vidisse propter obscuritatem noctis: sed eum cognouisse in voce. Nam tales testes non faciunt plenam probationē/ sed faciunt sufficiens inditium ad torturam. vt tenet Bal. notabiliter in leg. si non speciali. C. de testamento. Quod multum notat Jas. in lege. non minores circa finem. C. de transactio. ¶ Septimum inditium est fama publica: vt tenet glosa et docto. in lege. in bone fidei. C. de rebus credi. et in lege admouendi. ff. de iure iuran. vbi notatur/ q fama facit semiplenam probationem/ que sufficit ad torturam: vt tenet glo. et docto. in. l. iij. C. ad leg. iuliaz. maie. pro qua conclusione est tex. in lege. iiij. titulo. xxx. parti. vij. de qua fama vide late per Bar. in leg. de minore. §. fi. ff. de questio. et per Bal. et Sal. et docto. in leg. ea quidez C. de accusatio. et in lege vna. C. de confessis.

¶ Octauum inditium est/ fuga rei: vt tenet gl.

dicta lege in bone fidei. C. de rebus credi. τ in lege admonendi. ff. de iure iuran. de quo vide per bar. in. leg. cornelia. ff. ad silenia τ per ang. in dicto tractatu in parte fama publica precedente folio. xvj. in iiij. co: ¶ Nonum inditius est in casu speciali scilicet quando reperitur homo mortuus/ τ aliquis fuit visus facere preparamenta ad rixam τ erat inimicus/ τ vicinꝰ mortui: vt tenet bar. in. lege. fi. in secunda co. ff. de questio: ¶ Decimum inditium est in furto vt si quis erat vicinꝰ eius cui furtū fuit factuz τ erat persona male opinionis τ fame: vt tenet bar. in dicta lege fi. ff. de questio. ¶ Undecimum indicium est si quis post delictum cōmissum reperiatur cū gladio euaginato τ sanguinolento in loco in quo delictum fuit perpetratum vt tenet bar. in lege. ij. ff. de furtis de quo vide late per bal. τ docto. in l. fi. C. de probatio. ¶ Duodecimum inditium est quādo famulus vel seruiens aufugit de domo domini: τ alique res domini non apparent vt tenet glo. in authē. de exhiben. τ trāsmitten. reis. §. si vero etiā in parte factuz nota col. v. ¶ Item vide alios casus per gandinū in titu. de presumptio. τ inditijs: τ per bar. in lege: de minore. §. plurimum: τ in lege fi. in. iiij. co. ff. de q̄stio. τ p feli. in. c. veniēs. el. j. de testibus. τ hippo. de marsilys in singulari. lv. Itē que indicia sunt sufficientia ad condēnationem vide per gādinum in titu. de presumptio. τ indicijs indubitatis. ¶ Sed circa premissa est magna dubitatio vtrum existentibus indicijs cōtra aliquē iudex teneatur eundē torquere si nō vult vel possit hoc dissimulare. Et ange. τ pau. de ca. in lege non quicquid. ff. de inditijs. τ bal. in. l. fi. in fine. co. C. de probatio. tenent ꝙ iudex existentibus indicijs poterit reum torquere non tamen compellitur si non vult. Sed certe hec conclusio nō videtur mihi vera per tex. in. l. quicunq; in versiculo fane. C. d̄ seruis fugiti. vbi dicit tex. oportet questionem haberi vel torqueri oportet nam verbuz oportet inducit necessitatem vt tenet glo. in lege in bone fidei in. ij. co in fine. C. de rebus creditis si ergo inducit necessitatem/ nō poterit iudex hoc dissimulare. Et istā conclusionē tenet bar. τ latius alex. in lege. gallus in principio. ff. de libe. τ posthu. Sed forte pro concordia potest breuiter dici/ ꝙ aut iudex ꝓcedit per viā inquisitionis aut per viam acusationis. In primo casu quando per viam acquisitionis: tūc iudex tenetur reum torquere existentibus legitimis inditijs/ alias tenebitur in sindicatu. τ ita tenet bar. in. l. fi. in. j. col. in medio. ff. de questio. τ ꝙ bar. loquatur ibi quando iudex procedit p viam inquisitionis patet clare: quia lex illa loquitur quando proceditur de officio iudicis τ bar. tenet qd̄ dixi explanādo τ declarādo illam legem. pro qua conclusione bene facit glosa in c. j. de confessis. lib. vj. τ glosa. τ ibi barto. in fine in lege. si qua pena. ff. de verbo. signi. τ ioan. fab. in. §. j. in iij. col. ad fi. insti. de actio. pro qua conclusione est expressa doctrina ange. in dicto suo tractatu. folio. iiij. in. j. col. ad quod facit qd̄ notant bar. τ docto. in lege. iiij. §. hoc autē indicium. in. j. co. in fine cum pri̇u. seq. ff. de dāno infecto. licet additionator bar. in. c. j. §. iudices in parte cuius interest de pace iura. firman. faciat distinctionem an aliquis sit promotor fiscalis/ τ tūc iudex non teneatur alias teneatur. In secundo casu quando procedit per viam accusationis non tenetur iudex reū torquere: nisi hoc expresse petatur p acusatorē: τ si p acusatorē petatur tenebit iudex reū torquere: per glo. notabilē in lege quicunq; in parte oportet. C. de seruis fugiti. τ glosa in. l. quamuis in parte questionibus. C. ad. l. iuliā de adulte. τ ita tenet expresse bal. in. c. j. §. iudices in fine co. de pace iura. firman. in vsibus feudorum. τ idem tenet alex. in additio. ad bar. in. l. fi. in. j. co. in parte. §. situ rerium. ff. de questio. τ idem tenet bar. in lege. iiij. §. hoc autem inditium. in. ij. co. ff. de dāno infecto. Ista licet sub compendio verborum breuiter notare: quia sunt quotidiana. ¶ In eadem lege ibi: esten presos como si non fuessen. De ista materia vide tex. bar. τ docto. in. l. j. §. fi. ff. de penis. τ latissime per docto. in leg. si quis id quod ff. de iurisdictio. omnium iudicum.

¶ Ley. lxxx.

¶ El marido no pueda acusar de adulterio a vno de los adulteros seyendo viuos: mas que a ambos adultero τ adultera los aya de acusar, o a ninguno.

In. l. lxxx. ibi: a vno de los adulteros. Per istam legem corrigitur tex. in hoc puncto. in lege. ij. in principio τ in lege denūciasse. §. fi. ff. ad. l. iuliā. de adulterio. τ tex. in. l. ij. ti. xv. libro. viij. ordinario. rega. Sed circa materia huius. l. primo dubitatur si vnus ex adulteris sit mortuus possit maritus alium viuentem accusare. Et dic ꝙ sic vt in lege miles. §. socer in versi. adulterij. ff. ad. l. iulim de adulterio τ in adulte. co. titu. pro qua conclusione est hic tex. in quantum dicit: seyendo viuos: a contrario sensu. ¶ Secūdo dubitatur quis iudex sit cōpetens ad cognoscendū de crimine adulterij: an iudex secularis vel ecclesiasticus. De q̄ vide late per

prepositum in.c.ex parte.in fine.col.de sponsa.
⁊ in lege.iiij.titulo.xvij.partita.vij. ¶ Tertio
dubitatur/ quis possit acusare adulteros. Cir-
ca quod breuiter dic ꝙ aut loquimur de iure cō
muni aut de iure regni. In primo casu quando
de iure cōmuni: dic ꝙ possunt acusare persone
posite in leg.quāuis. C.ad.l.iuliā de adulterio.
⁊ non alie. Nam ad illas tantum est coarctata
ista acusatio adulterij scilicet ad patrem/ fratrē
patruum/ ⁊ auunculum. Quod est intelligendū
tam de patre adultere/ quam de patre mariti/ ⁊
similiter de alijs cognatis ibi enumeratis vt te
net sal.ibi. ⁊ post predictos nulus alius admit-
titur ad huiusmodi acusationem vt tenet sal. in
dicta lege.quanuis. Quod patet clarissime tam
in principio dicte leg. quāuis q̄z in versiculo se
cundo.vbi loquit̄ per dictionē taxatiuā:nec per
hoc crimē adulterij desinit esse publicū vt tenet
bar.in leg.j.ff.de publicis iudi. ¶ In secundo
casu/ quando de iure regni/ dic ꝙ tex.in iiij.ti-
tu.xvij.partita.vij.disponit expresse/ ꝙ persone
de quibus in dicta leg. quāuis de quibus supra
dictum est possunt etiam acusare de huiusmodi
adulterio. Sed tex.in lege.ij.titulo.vij. lib.iiij.
foro leg.disponit/ ꝙ si maritus non vult acusa-
re adulteros nec cōsentire ꝙ alius accuset tunc
nullus poterit acusare:⁊ per illam legem dicunt
quidam ꝙ hodie non accusat de adulterio/ nisi
solus maritus. Sed certe ponderando legez il-
lam aperte disponit contrarium: quia dicit ꝙ si
maritus non vult acusare/ nec cōsentit ꝙ alius
accuset/ tūc nullus poterit acusare: alias si ma
ritus non cōtradixit/ disponit ꝙ alij possunt ac
cusare. Quod intellige de personis cōtentis. in
dicta leg.quanuis ⁊ in dicta lege.ij.titulo. xvij.
partita.vij.vbi supra dictū fuit. ¶ Et sic secun
dum hoc tene conclusiue/ ꝙ si maritus nō vult
accusare nec consentit ꝙ alius acuset tunc nul-
lus poterit accusare. Sed si maritus expresse cō
sentit/ ꝙ persone de quibus in dicta lege.quan-
uis acusent tunc poterit alius q̄z maritus accu
sare. ¶ Ex quo infertur/ ꝙ si maritus est furio
sus/ vel mentecaptus poterit vnus de predictis
personis acusare. ⁊ ita tenet montaluus in dicta
lege.iij.titulo.vij.libro.iiij.foro.l. ¶ Et idez e-
rit stante marito presente/ tacente/ ⁊ nō contra
dicēte per tex.in dicta leg.iij. ⁊ ita tenet ibi mō-
taluꝰ. ¶ Sz si maritꝰ est absens ⁊ ignorat vxo
rem suam adulterium cōmisisse nō poterit ali-
quis accusare donec cōstet an maritus vellit ac
cusare vel ꝙ alius acuset/ vel non.p tex.in dicta
lege.iij.fori ⁊ ita practicatur. ¶ Quarto dubi-
tatur quis possit occidere adulteros. De q̄ vide
que dicam in lege.lxxxij.infra eod. ¶ Quinto
dubitatur / vtrum quis possit intentare acusa-
tionem de adulterio per procuratorem ⁊ dic ꝙ
non vt tenet bar. in lege miles.§. quidam.ff.ad
l.iulias de adulterio. ¶ Sexto dubitatur/ si ma
ritus parcat vni ex adulteris possit alterum ac-
cusare: ⁊ dicit ꝙ non/ imo parcēdo vni censetur
⁊ alteri parcere.per istam legem notabilem. ad
quod benefacit tex.in lege.ij.titu.xv.libro.viij.
ordinatio.rega.⁊ est tex.in lege adulter.§.fi.ff.
ad leg.iuliam de adulterijs. ¶ Septimo dubi
tatur/ si maritus pepercit vxori sue adulterium
quod cōmisit vtrum possit eandem acusare de
adulterio nouiter post dictam reconciliationez
cōmissum. ⁊ sal.in lege. qm̄ alexandrinū in fine
col.C.ad.l.iulias de adulterio.tenet ꝙ non. Sz
contrarium tenet prepositus in.c.plerūq3 de do
natione inter virum ⁊ vxorem. ⁊ io. lupi de pa-
la.rub.in sua repe.fol.liij.in.iiij.col pro qua con
clusione est tex. a contrario sensu in lege. viij.ti
tulo.xvij.partita.vij. de quo vide per salicetū in
lege.castitati.C.de adulterio. ¶ Octauo dubi-
tatur/ si vxor viuente marito non fuit de adulte
rio acusata/ vtrum possit mortuo marito accusa
ri De que vide tex.⁊ docto.in lege fi. C.ad.l.iu
liam de adulterio ⁊ ange. in suo tractatu malefi
ciorū.in glo.chemechai adulterato la una dona:
in.iiij.co.⁊ tex.in.l.iij.titulo.xvij.parti.vij.
¶ Nono dubitatur vtrum maritus possit mor-
tua vxore instituere acusationem adulterij ad
finem vel quo ad effectum lucrande dotis. De
quo vide tex.⁊ docto.in lege fi.C.de adulte.
¶ Decimo dubitatur/ si maritus verberauerit
acriter vxorem propter quod vxor fugit de do-
mo mariti ⁊ cōmisit adulteriuz: vtrum maritus
possit eandem acusare: de quo vide per Io.lu-
pi in dicta rep.fo.x.in.iiij.co. ¶ Undecimo du
bitatur si vxor alicuius cōmisit adulterium si
postea maritus ipsam reconciliauerit cum pa-
cto vel cōuentionem : vt remaneat ipsi marito
dos/ ⁊ omnia alia bona an tale pactū vel cōcor
dia valeat vide per io.lupi in dicta repe.fo.xvj.
in.j.co.⁊ vide tex.in.l.fi.titu.xiiij.partita.v.
¶ Duodecimo dubitatur/ vtrū liceat marito a
licuius mulieris de pudicitia per aliquem atten
tare cōgregare gentes ⁊ dicere vxori ꝙ fingat
se prebere aures ⁊ dare sibi tempus ⁊ oia alia/
ad hoc vt veniat ad perpetrandum adulteriuz/
⁊ posteaq̄z venerit an possit illū percutere. ⁊ pau.
de ca. notabiliter in consi.cxcij. in.ij.volu.tenet
ꝙ etiam si maritus illum occidat non patietur
penam mortis nec penam delicti ordinariā per
tex.in lege. si quis seruo. C.de furtis. ad quod
bene facit tex.in lege.si adulterium cum incestu
§.imperatores.ff.ad.l.iuliam.de adulterio.

¶ Si alguna muger estando con alguno casada, o desposada por palabras de presente en faz dela sancta madre yglesia cometiere adulterio: que aunque se diga ꝛ prue ue por algunas causas ꝛ razones que el dicho matrimonio fue ninguno: ora por ser parientes en consanguinidad, o affinidad dentro de el quarto grado, ora porq̃ qual quiera dellos sea obligado antes a otro matrimonio, o aya becho voto de castidad de entrar en religion, o por otra cosa alguna, pues ya por ellos no quedo de bazer lo que no deuian, que por esto no se escusen a que el marido pueda acusar de adulte rio assi ala muger como al adultero, como si el matrimonio fuesse verdadero: y man damos que enestos tales que assi bauemos por adulteros y en sus bienes se execute lo contenido enla ley del fuero delas leyes que bablan cerca delos que cometen de licto de adulterio.

In.l.lxxxi.ibi: o desposado por palabras de presente. Nota ꝛ amplia.l.nostram/ ꝙ idez est si per verba de futuro/ dum tñ non cōmitta tur adulteriū in figura matrimonij.vt est tex.in l.si vxor.§.diuus.ff.ad.l.iuliā.de adulte. licet se cus si in figura matrimonij cōmittatur. vt in.l. miles.§.q̃rebatur: ꝛ ibi gl.ff.ad.l.iu.de adul. In eadē lege ibi: que el dicho matrimonio fue nin guno.scʒ propter aliqd impedimentū legitimū: non tñ propter defectū cōsensus: quia tunc non haberet locū dispositio legis nr̃e. vt in.c.ad dis soluendū.ꝛ ibi abb.in.ij.notabili d̃ despōsatio. impube.ꝛ per istā.l.corrigitur tex.in.l.si vxor.§. diuꝰ in fine.ff.ad.l.iuliā.de adulte.vbi cōtrariū disponebatur. ¶ In eadez lege ibi: assi a la mu ger como. Extende dispositionē nr̃e legis/ etiā si talis vxor: iam sit cū alio nupta: vt est tex.in.l. nuptā.ff.ad.l.iuliā.de adulte. d̃ quo vide tex.in l.iij.ti.xvij.par.vij. ¶ In eadē lege ibi: y en sus bienes se execute. Nota ex ista.l.ꝙ mulier pro pter adulteriū nō soluʒ perdit bona dotalia sed etiā oia alia bona/ in quantū lex ista loquit̃ ge neraliter/ ꝛ ideo gn̄aliter debet intelligi: vt in.l. de pretio. ff.de publicia. pro qua cōclusione est tex.clarior in.l.lxxxij.infra proxima.ꝛ in.l.i.ti.vij li.iiij.foro.l.ꝛ in.l.ij.ti.xv.li.viij.ordina.rega.ꝛ tenet montalu9 in.l.ii.ti.ij.lib.iij.foro.l.in parte pierda.ꝛ idē tenet expresse petrꝰ geraldi in sin gulari.xlviij.intantū ꝙ si mulier vidua mortuo marito cōmittat stuprū pdit dotē. vt tenet pau. de ca.in consi.cxxi.ꝛ petrus geraldi in dicto lo co.de quo tñ vide q̃ dixi in lege.xliiij.supra co. ¶ Sed predictā cōclusionez q̃ habet ꝙ maritꝰ ppter adulteriū lucrat̃ dotē/ ꝛ alia bona vxoris limita primo/ qñ talis vxor adultera haberet fi lios cōmunes ex eodē matrimonio vel etiā ex a lio matrimonio: dū tñ sint legitimi/ q̃ casu mari tus nō lucrat̃ dotē nec alia bona: vt in.l.i.ti.vij. li.iiij.foro.l. De q̃ vide per io.lupi de pala.rub. in sua repe.fo.x.in.iij.ca. ¶ Scdo limita in ca su quo pmittens dotē esset stipulatus dotez sibi reddi solu.ma.quo.casu maritus nō lucrabit̃ do tē vt in.l.ex morte. in versiculo.similī quoqꝫ mō C.de pactis cōuē.ꝛ ibi glo.ꝛ do.in.l.si dotē mari to.C.de iure doti.ꝛ bal.in.l.illo d̃ C cōia vtriusqꝫ iudi. De q̃ vide oino nico.boerij.in additio.ad dinū.in regula.nō debet.in finali additi.d̃ reg. iuris.li.vi. ¶ Tertio limita qñ mariꝰ tenet cō cubinā: qr paria delicta mutua cōpēsatiōne tol lunt.vt in.l.viro atqꝫ vxore.ff.soluto ma.ꝛ in.c. significasti.de adulte.ꝛ ita tenet pau.de ca.in cō silio.ccccij.in pmo volu.in nobis.ꝛ phi.deciꝰ in regula semp. ff.de regu.iuris.de q̃ vide per io. de pala.rube.in sua rep.fo.x.in.iij.co. ¶ Quar to limita/ qñ maritus sine causa expulit vxorem d̃ domo sua q̃ postea adulterata est nā tūc mari tꝰ nō lucrabitur dotē nec alia bona vt tenet an cha.in cōsi.ccccix. De q̃ vide p io.lupi in.d.rep. fo.x.in.iiij.co.ꝛ fo.lxxi.in.iij.co. ¶ Quinto li mita / qñ vxor cōmitteret adulteriū ppter leno ciniū mariti/ quo casu maritꝰ nō lucraretur do tē nec alia bona vt l.l.ij.§.lenocinij.ff.ad.l.iuliā. d̃ adulte.ꝛ in.l.vij.ti.xvij.par.vij. Itē ē notādū ꝙ nō solū adultera perdit dotē ꝛ alia bona vt di ctū est: sʒ etiā adulter masculus pdit bona sua p tex.in.d.l.ti.vij.li.iiij.foro.l.ꝛ in.l.ij.ti.xv.li.viij ordin.reg. Qd̃ tñ limita in casu/ quo habeat fi lios legitimos.p tex.in.d.l.i.d̃ q̃ vide ēt q̃ supra proxīe dixi. Sʒ circa pmissa dubitatur vtrū vxor ppter adulteriū nō solū pdat dotē datā sʒ ēt do tē pmissaʒ.ꝛ bal.in.l.fi.in.ij.co.ante fi. C.de do tis pmissio.ꝛ bar.in cōsilio.cxxiij. incipiēti sta tuto ciuitatis euge.dicūt/ ꝙ maritus lucrabitur tā dotē datā q̃ʒ pmissā si interueniat mora ex p te pmittētis in nō soluēdo dotē als nō.ꝛ idē te net ange.ꝛ pau.de ca. ꝛ roge. vt ibi refert alex. in addi.ad bar.in.l.iubemꝰ.§.sanc.C.d̃ sacrosā. eccl. Sed idē bar.in l.iubemꝰ.§.sanc tʒ contra riū dicens ꝙ siue sit mora / siue nō nūq̃ʒ maritꝰ lucrabitur dotē pmissam nōdum traditam. Et idem videtur velle pau.de ca.in lege. si marito. ff.soluto matrimonio. Sed Sal.in lege.cunctꝫ

in.§.co. C. de donatione ante nuptias. ⁊ alex. in additio. ad bar. in dicto. §. sane tenent indistincte / ꝙ maritus lucratur tã dotem datã, q̃z promissam: siue interuenerit mora / siue nõ. ⁊ ita etiã tenet matthe. mathesa. in notabili.lxxiij. ⁊ ioã. lupi de pala. rub. in sua repe. fo.x. in.iij.co. §. habeat alium ⁊ quartũ. ¶ Et pro ista conclusione est tex. post glo. secundum bal. ibi / in lege. mulieri. ff. de conditioni. institutio. ⁊ pro ista conclusiõe est tex. iuncta glo. in lege. cum post mortem §.j. versiculo. Sed his de quo. ff. de admini. tuto. ⁊ lege. ex morte. C. de pactis conuentis. in quantum dicit / dederit seu promiserit. ⁊ idez tenet glosa in lege. si donatari⁹. §. fi. in parte dũtaxat. ff. de conditio. in causa data. ⁊ glosa prima in dicta lege. mulieri. ff. de condi. institu. ⁊ pro ista conclusione bene facit textus in lege. j. titulo. vij. libro. iiij. foro. l. ⁊ in lege. ij. titulo. xv. libro. viij. ordinatio. rega. l. que leges loquuntur generaliter tam in dote data / q̃z promissa / ergo generaliter debent intelligi. vt in lege de pretio. ff. de publicia. ¶ Nec obstat prima opinio Bal. ⁊ sequatiũ. nec secunda opinio Bar. quia ipsi loquuntur in casu diuerso / quando statutum / siue lex diceret / ꝙ maritus lucretur certam partem dotis date. nam ipsi dubitant / si tale statutum debeat extendi ad dotẽ promissam: quasi dicat / ꝙ si statutuz simpliciter loqueretur simpliciter intelligeretur: ⁊ sic eorum opinio facit pro / ⁊ non contra: ⁊ pro nunc transeo cum ista opinione / quam teneatis. ¶ Item dubitatur / vtrum maritus propter adulterium lucretur dotem ante traditionem vxoris ad domum factam / ⁊ anteaq̃z festiuitas nuptiaruz celebretur. Et dic ꝙ sic / per tex. in lege secunda. titulo xv. libro. viij. ordinatio. rega. De quo vide per Bar. in leg. nihil. ff. de reorum amora. ⁊ latissime per Sal. in leg. cuncte. C. de donatione ante nuptias. ⁊ per zachariã in additio. ad Abb. in rubrica de sponsalibus. in parte / per predicta / cum additione sequente pro qua conclusione est hic textus in lege nostra.

¶ Ley. lxxxij.

¶ El marido que matare por su propria auctoridad al adultero ⁊ ala adultera: aunque los tome in fragranti delicto, ⁊ sea iustamente hecha la muerte, no gane la dote ni los bienes del que matare: saluo si los matare, o condennare por auctoridad de nuestra justicia: que en tal caso mãdamos que se guarde la ley del fuero de las leyes que en este caso disponen.

In.l.lxxxij. in principio ibi: el marido q̃ matare. Circa materiam huius leg. vide textus in.l. si ab hostib⁹. §. fi. ff. soluto matrimonio. que concordat cum dispositione nostre legis: de qua materia vide ibi per docto. ⁊ per bal. in lege hereditas. C. de his quibus vt indignis. vbi loquitur quãdo maritus non occidit: sed vulnerauerit vxorez. De quo etiã vide io. lupi de pala. rub. in sua repe. folio. xlviij. in. §. ⁊ in. iiij. col. cum sequen. ¶ Sed primo dubitatur / quis possit occidere adulteros. Ad quod breuiter dic: ꝙ aut loquimur de iure cõmuni aut de iure regni. In primo casu quando de iure cõmuni / est dicendum / ꝙ pater poterit occidere adulteros ppria auctoritate deprehẽsos in adulterio in domo in qua habitat ipse p̃r vel in domo viri adulterium passi / ⁊ nõ alibi: dũ tñ occidat tã adulterũ q̃z adulterã in otinẽti vt in. l. p̃ri cũ trib⁹ seq. ff. ad. l. iuliã. de adul. vbi etiã disponit / ꝙ poterit occidere quencũnqz adulterũ etiã nobilẽ. Circa quod nota / ꝙ predicte leges loquuntur in patre habente filiã adulterã in potestate / non tamen in patre non habẽte filiã in potestate. Sz cũ hodie filius vel filia per contractũ matrimonij liberetur a patria potestate / vt in. l. xlvij. supra eo / videtur ꝙ hodie non possit talis pater adulteros occidere. Sed contrariũ credo veri⁹: vt infra dicã. Item maritus de iure cõmuni poterit occidere propria autoritate adulterũ vilẽ non tamen nobilẽ vt in lege marito. ff. ad. l. iulia; de adulterio. Item de iure cõmuni nullus alius poterit occidere adulteros propria auctoritate vt notatur per docto. in. l. gracus. C. ad. l. iuliam. de adulterio. In secundo casu quãdo loquimur de iure regni. quidã dicunt / ꝙ solus maritus poterit adulteros occidere. per tex. in l. iiij. titulo. vij. lib. iiij. foro leg. ¶ Sed male dicunt: quia nõ reperitur lex / que in hoc corrigat ius commune: imo expresse disponitur in lege. xiiij. titu. xvij. parti. vij. ꝙ pater possit occidere adulteros / id tantum / ꝙ non solum pater / sed etiam frater / ⁊ patruus / ⁊ auunculus / ⁊ alie persone / que possunt adulteros accusare / poterunt etiam occidere. per text. notabilem in leg. pe. titu. vij. libro. iiij. foro leg. Per quod patet ꝙ hodie ad hoc non curatur de patria potestate. sed sufficit ꝙ sit pater cum ista facultas detur etiam fratribus ⁊ alijs consanguineis: de quibus dictum est per tex. in dicta lege. penulti. Item licet maritus de iure communi non possit occidere adulterum nobilem: hodie tamen poterit tã nobilẽ q̃z innobilẽ ⁊ in quocũqz loco adulte

ros inuenerit in fragrāti delicto. per tex. in leg. ij.ti.xv.li.viij.ordina.rega. & sic patet q̄ non solum ius ciuile in hoc non corrigitur. imo cōfirmatur / & extenditur: nā extenditur ad patrem non habentem filiā in potestate & ad alios consanguineos / de quibus supraproxime dixi. & q̄n tum ad virum extenditur ad omnem adulterum tam vilem quam nobilem / & in quocunq̄ loco. Intantū / q̄ poterit etiam occidere clericum in adulterio deprehensum: vt notatur in.c.ij.de sententia excōmunica. Item est notandum / q̄ ille / qui potest adulteros occidere potest etiam eos castrare / vel aliter ad libitum vulnerare. per tex. notabilem. in lege nec ea. ff. ad.l.iuliā.de adulte. qđ est notandū in practica. ¶ Secundo dubitatur / vtrū maritus possit cōmittere alicui tertio facultatē occidendi adulteros & dic q̄ nō: vt tenet sal in leg. gracus. in fi.co. C. ad.l.iulias de adulte. de quo etiā vide per bal. in.c. §. si quis vero. de pace iura. firman. in vsibus feudo. & p ange. de aretio in tractatu malificiorum. in glosa che meai adultera to lanna dona. in.iij. col. & per alex. in lege. si cum dotem. §. trāsgrediamur ff. soluto matrimonio. Quod est verum nisi talis facultas cōmittatur filijs per patrē. per tex. in leg. gracus. C. ad leg. iulias. de adulterio. de quo vide ibi per sal. & docto. ¶ Tertio dubitatur / si vnus ex adulteris aufugit / vtrū maritus possit occidere alium / qui non aufugit. Et dicas q̄ sic. vt est tex. in lege. adulter. in principio. ff. ad leg. iuliam. de adulte. & in lege. nihil interest. co. titu. licet contrarium disponat tex. in.l. xciij. in.l. styli. q̄ de consuetudine nō seruatur in practica. ¶ Quarto dubitatur vtrum maritus vel etiā alius occidendo adulteros peccet mortaliter. Et dicatis q̄ sic quia permissio iuris ciuilis non excusat a peccato. vt tenet glosa in c. inter hec. xxxiij. questione. ij. q̄z reputat singularē. abb. in.c. interfecisti. de homicidio. & ias. in leg. vbi pactum. C. de transactio. ¶ In eadē lege ibi. no gane la dote. Per istā legem approbatur conclusio matthe. mathesa. in notabili. lxxij. quā vide. ¶ Et an marit⁹ lucretur dotem vxoris adulterium cōmittentis in casu / in quo non accusat vxorē de adulterio. Vide per bar. in leg. miles. §. socer. in fine. & ibi per alex. in ad di. ad bar. ff. ad.l.iuliā. de adulterio. & per alex. in leg. cum mulier. ff. soluto matrimonio. In eadem lege ibi: ni los bienes del que matara. Nota ex ista lege / q̄ tam adultera quam adulter propter adulterium perdit tam dotem / quam omnia alia bona vndecunq̄ quesita. De quo vide que dixi in lege supraproxima. ¶ Item est notandum / q̄ maritus occidens vxorē propria auctoritate / non succedit ei secundū formam tex. in authē. propterea. C. vnde vir & vxor vt tenet bal. in lege. j. C. vnde vir & vxor. & vide bal. in.l. non sine. in.j.co. C. de bonisq̄ liberis. ¶ In eadem leg. ibi: saluo si los matare. Nota ex ista lege singulariter / q̄ si marit⁹ occidat adulteros de licencia iudicis / lucratur eorum bona. De quo vide que dixi in lege supra proxima.

¶ Ley. lxxxiij.

¶ Quando se prouare que algunt testigo depuso falsamente contra alguna persona, o personas en alguna causa criminal en la qual si no se auriguasse su dicho ser falso aquel, o aquellos contra quien depuso merescia pena de muerte, o otra pena corporal: que al tal testigo auriguando se como fue falso le sea dada la misma pena en su persona & bienes, como se le deuiera dar a aquel; o aquellos contra quien depuso seyendo su dicho verdadero: caso que en aquellos contra quien depuso no se execute la tal pena pue por el no q̄do de dar se la. Lo qual mādamos q̄ se guarde y execute en todos los delictos de qualquier calidad que sean: y en las otras causas criminales & ciuiles mandamos que contra los testigos que depusieren falsamente se guarden y executen las leyes de nuestros reynos sine sobre ello disponen.

In.l. lxxxiij. in principio. De materia huius leg. vide tex. in lege. j. §. & in lege. eos. ff. in leg. si quis legatum. & vtrobiq̄ per Bar. ff. ad leg. corneliam. de falsis. & per Bar. in lege. qui bona. §. si quis stipulatus. ff. de damno infecto. & de Ange. de aretio in suo tractatu malificiorum. in glo. falsario. folio. xxix. in.ij. co. in fine & vide tex. & docto. in lege. Nullum. C. de testibus: & tenet in lege. xlij. titu. xvj. partita. iij. & tex. in leg. xliij. titu. viij. lib. ij. foro leg. & tex. in lege. iij. titu. xij. li. iiij. foro legum. & text. in lege. cxv. & in leg. cxxviij. in lege styli. & text. in leg. ij. titulo. vj. lib. viij. ordina. rega. & in pragmaticas huius regni. folio. xxxvj. & fo. lv. & vide per Salic. in lege. ij. C. de rebus credi. & per Abb. & docto. in. c. j. de crimine falsi. & Prepositum in.c. ex literis. el secundo in.ij. co. in fine. de spōsa. & Bal. in cap. j. §. iniuria. in fine. de pace iuramento firmam. in vsibus feudorum. & practicam Ferrariam in parte / forma iuramenti testium. in versi. & falsitate folio. xxxviij. in.ij. co. quam vide.

nes que luego las hagan pregonar publicamẽte por ante escriuano por las plaças y mercados y otros lugares acostumbrados: y mando a los del mi consejo que den y libren mis cartas y sobre cartas deste quaderno de leyes para las ciudades y villas y lugares de mis reynos y señorios donde vieren que cumple y fuere necessario: y los vnos ni los otros no hagades ni hagan ende al por alguna manera so pena dela mi merced, y de diez mil marauedis para la mi camara a cada vno por quiẽ fincare de lo assi hazer y cumplir: y mando al ome que vos esta mi carta mostrare q̃ vos emplaze que parezcades ante mi enla mi corte del dia que vos emplazare fasta quinze dias primeros siguientes. Y mando so la dicha pena a qualquier escriuano publico que para esto fuere llamado, que de ende al que vos la mostrare, testimonio signado con su signo: porque yo sepa en como se cumple mi mandado. Dada en la ciudad de Toro a siete dias del mes de março, año del nascimiento de nuestro saluador Jesu christo de mil y quinientos y cinco años. Yo el Rey. Yo Gaspar de gricio secretario de la reyna nuestra señora las hize escriuir por mãdado del señor rey su padre administrador y gouernador destos sus reynos. Joannes episcopus Cordubensis, Licentiatus çapata, Ferdinandus tello licentiatus, Licentiatus mogica Doctor carauajal. Licentiatus de Sanctiago registrada. Chanciller.

Impresso en Medina del Campo, por Mattheo y Francisco del Cãto.
A costa de Juan Moreno mercader de libros.
M. D. lv.

LEGATORIA
SERGIO
BANDITELLI
ROMA